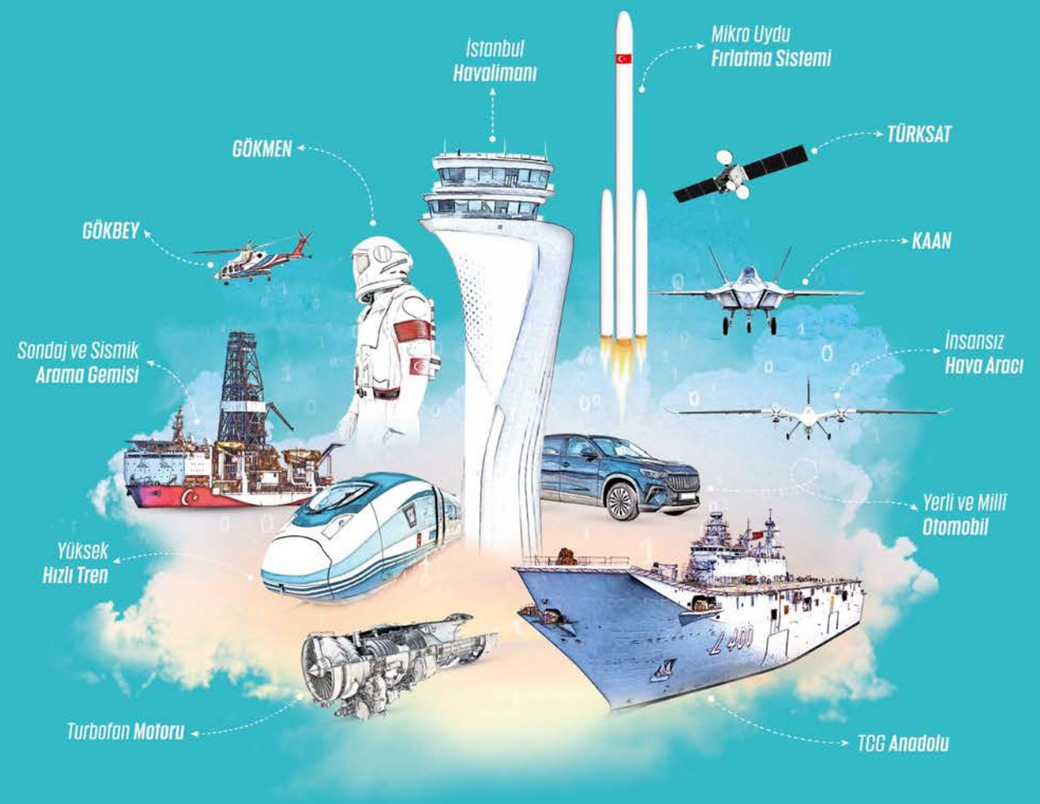
Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

ISBN: 978-975-11-6296-0

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI **FOTOĞRAF DALI** 10 DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI

FOTOĞRAF ÇEKİMİ

10 DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI
FOTOĞRAF DALI

FOTOĞRAF ÇEKİMİ 10

DERS MATERYALİ

YAZARLAR
Elif ÖZTUNALI DEMİR
Fatma Şule ERKÖSE
Keziban İŞENGER
Suna AYDIN

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI.....7946
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ.....1874

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

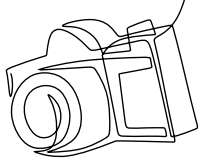
Dil Uzmanı
Yıldız DOĞAN

Program Geliştirme Uzmanı
Seçkin Seçil BAŞARAN

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
Neslihan KOSER

Rehberlik Uzmanı
Cahide GÜRNAZ KAFALI

Görsel Tasarım Uzmanı
Elsa ALÇAM BALIK

ISBN: 978-975-11-6296-0

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.”

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

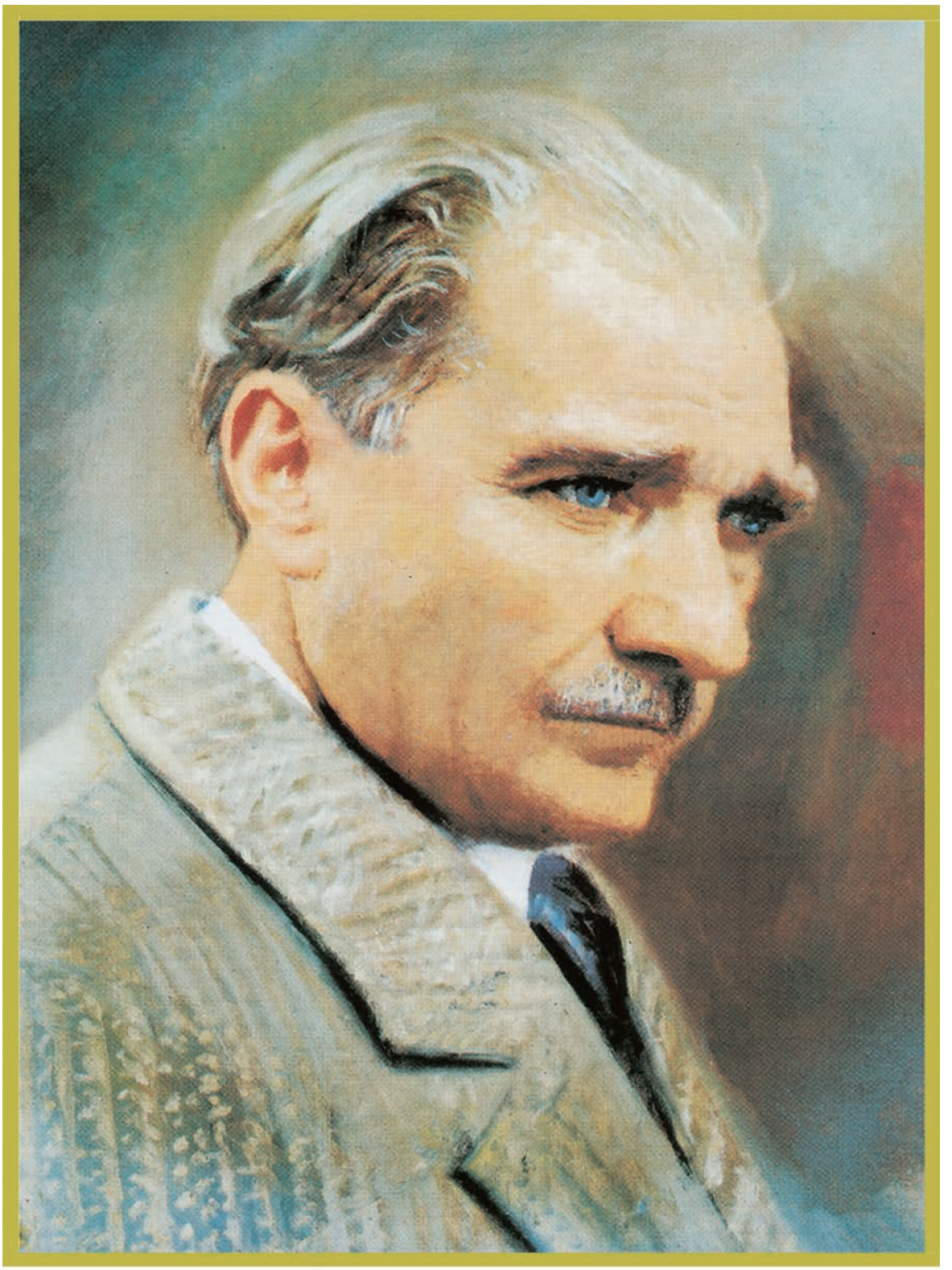
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI 14

1. ÖĞRENME BİRİMİ: FOTOĞRAF ÇEKİM ORGANİZASYONU

1.1. MÜŞTERİYLE GÖRÜŞME 19
1. Etkinlik 20
1.1.1. Çekim Yapılacak Konu Hakkında Ön Araştırma 21
1.1.2. Çekim Ortamının Belirlenmesi 21
1.1.3. Çekim Şartlarının Belirlenmesi 23
2. Etkinlik 23
1. Uygulama 24
1.2. SÖZLEŞME 25
1.2.1. Sözleşme Formunda Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar 26
1.2.2. Çekimin Başlangıç ve Bitiş Tarihi 27
1.2.3. Çekim Sözleşmesinde Gerekli Hesaplamalar ve Sigorta İşlemleri 28
1.2.4. Sözleşme Formunu Doldurma ve İmzalama 28
2. Uygulama 32
1.2.5. Meslek Etiği 33
1.2.6. Telif Hakları 34
3. Etkinlik 38
1.3. ÇEKİM İZNİ 39
1.3.1. İzin İşlemlerinin Önemi 41
1.3.2. Çekim Yapılacak Ortamla İlgili Bilgi ve Gerekli İzinler 41
3. Uygulama 43
1.4. GÖREV DAĞILIMI 44
1.4.1. Meslek Tanımları 44
1.4.2. İş Organizasyonunun Önemi 47
4. Uygulama 49
1.4.3. İş Sağlığı ve Güvenliği 50
1. Çekim Etkinliği 53
Ölçme ve Değerlendirme 54

2. ÖĞRENME BİRİMİ: İÇ MEKÂNDA (STÜDYO DIŞINDA) FOTOĞRAF ÇEKİMİ

2.1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK 60
2.1.1. Mekânın Düzenlenmesi ve Hazırlanması 61
2.1.2. Mekânın Aydınlatılmasında Kullanılacak Yardımcı Ekipmanlar ... 65

İÇİNDEKİLER

1. Etkinlik 67
2.1.3. Mekânın Çevresel Şartlarının Çekim Öncesi Kontrolü 68
1. Uygulama 71
2.2. İÇ MEKÂN ÇEKİMİ 72
2.2.1. İç Mekân Fotoğraf Çekiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler 73
2.2.2. İç ve Dış Mekân Eşitlemesi 74
1. Çekim Etkinliği 78
2.2.3. İç Mekânda Çekilen Fotoğrafların İncelenmesi 78
2. Etkinlik 85
2. Uygulama 86
3. Uygulama 87
Ölçme ve Değerlendirme 88

3. ÖĞRENME BİRİMİ: UZAK MESAFELİ KONULARIN ÇEKİMİ

3.1 UZAK MESAFELİ KONULARIN ÇEKİMİ 94
3.1.1. Ekipmanı Öğrenmenin Önemi 95
3.1.2. Konu Uzaklığı 98
3.1.3. Uzaktaki Konular İçin Uygun Mesafe 99
3.1.4. Konuyu Belirlemenin Önemi 100
3.1.5. Hava Koşullarını Bilmenin Önemi 101
3.1.6. Doğru Mesafenin Belirlenmesi 101
3.1.7. Fotoğrafların Değerlendirilmesi 103
3.1.8. Uzak Konulu Fotoğraf Türleri 103
1. Etkinlik 107
3.1.9. Tele Zoom Objektifle Farklı Mesafelerden Fotoğraf Çekimi 108
3.1.10. Farklı Odak Uzaklığına Sahip Objektifle Farklı Mesafelerden Fotoğraf Çekimi 108
2. Etkinlik 110
1. Uygulama 110
3.2. YAKIN MESAFELİ KONULARIN ÇEKİMİ 111
3.2.1. Pozlama Üçgeni 111
3.2.2. Kullanılacak Çekim Ekipmanları 112
3.2.3. Makro Çekim 113
3. Etkinlik 113
1. Çekim Etkinliği 115
3.2.4. Still Life Fotoğraf Çekimi 115
2. Uygulama 116

3. Uygulama 117
3.3. ALAN DERİNLİĞİ 118
3.3.1. Netleme Noktası ve Alan Derinliği 118
3.3.2. Fotoğraf Çekiminde Alan Derinliği İçin Yaklaşık Fotoğraf Makinesi Ayarları 123
3.3.3. Konuya Yaklaşarak ve Konudan Uzaklaşarak Çekim 123
3.3.4. Objektif Odak Uzaklığının Alan Derinliğine Etkisi 124
3.3.5. Diyaframın Alan Derinliğine Etkisi 124
4. Uygulama 127
Ölçme ve Değerlendirme 128

4. ÖĞRENME BİRİMİ: UZUN POZLAMA

4.1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK 132
4.1.1. ISO, Diyafram, Enstantane Üçlüsü 132
1. Çekim Etkinliği 136
4.1.2. Az Işıklı Ortamda Enstantaneyi Ayarlama 137
1. Etkinlik 138
4.1.3. Uzun Pozlamada Kullanılan Yardımcı Ekipmanlar 139
2. Çekim Etkinliği 139
4.1.4. Çekim Öncesinde Çevresel Koşulları Kontrol Etmenin Önemi 142
1. Uygulama 143
4.2. DÜŞÜK (YAVAŞ) ENSTANTANE 144
4.2.1. Düşük Enstantaneyle Çekim 144
4.2.2. Düşük Enstantaneyle Çekilmiş Fotoğraf Örnekleri 153
2. Etkinlik 157
2. Uygulama 158
4.3. PAN TEKNİĞİ (PANNING ÇEKİM) 159
4.3.1. Çekime Hazırlık ve Gerekli Donanımlar 159
4.3.2. Pan Tekniği Uygulanırken Dikkat Edilecek Hususlar 162
3. Uygulama 165
Ölçme ve Değerlendirme 166

5. ÖĞRENME BİRİMİ: HAREKETLİ KONU ÇEKİMİ

5.1. HAREKETİ DONDURMA 170
5.1.1. Anın Yakalanması 171
1. Etkinlik 173

İÇİNDEKİLER

2. Etkinlik 174
5.1.2. Hareketin Hızına Uygun Enstantane Kullanımı 175
5.1.3. Çekim Mesafesi, Bakış Açısı ve Kadrajın Önemi 177
3. Etkinlik 178
1. Çekim Etkinliği 180
5.1.4. Hareketin Dondurulduğu Fotoğraf Örnekleri 181
1. Uygulama 184
5.2. HAREKET İZLENİMİ VERME 185
5.2.1. Hareketin Sürekliliği 185
5.2.2. Hareket İzleniminde Enstantane Kullanımı 188
2. Çekim Etkinliği 189
5.2.3. Hareketin Hız ve Yönünün Fotoğraf Çekimine Etkisi 190
5.2.4. Makine Hareketinin Etkisi 191
5.2.5. Hareket İzlenimi Verilerek Çekilen Fotoğraf Örnekleri 194
2. Uygulama 197
Ölçme ve Değerlendirme 198

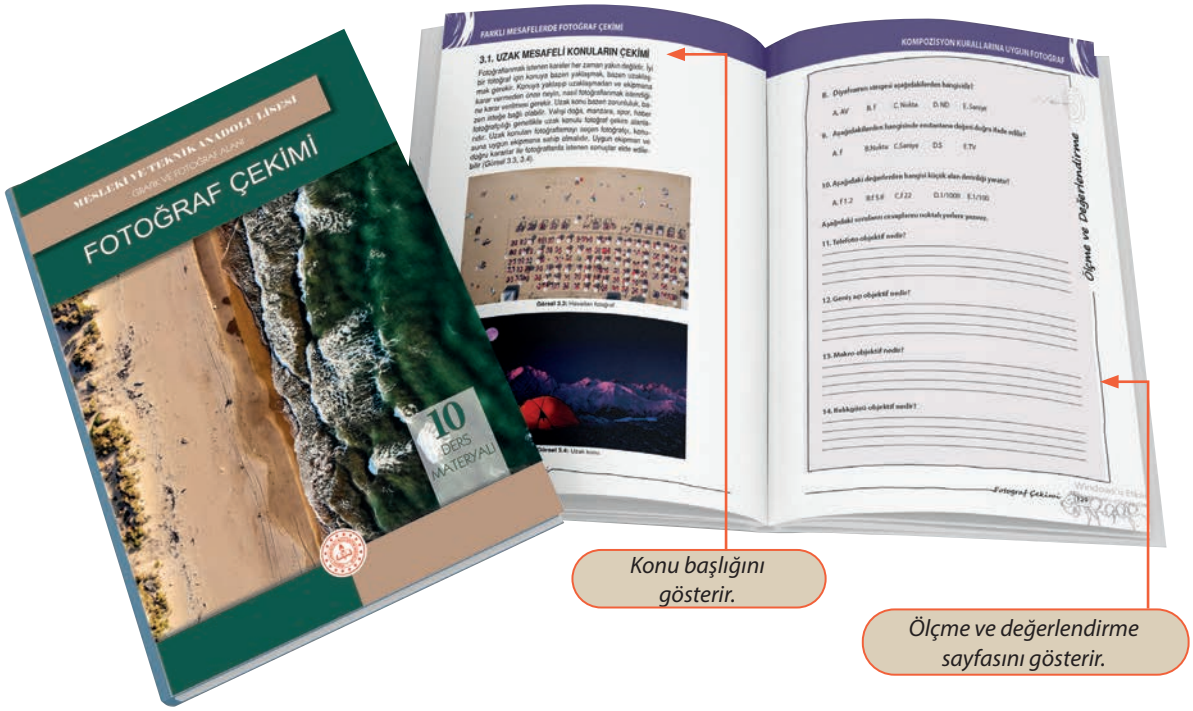
6. ÖĞRENME BİRİMİ: DIŞ MEKÂNDA FOTOĞRAF ÇEKİMİ

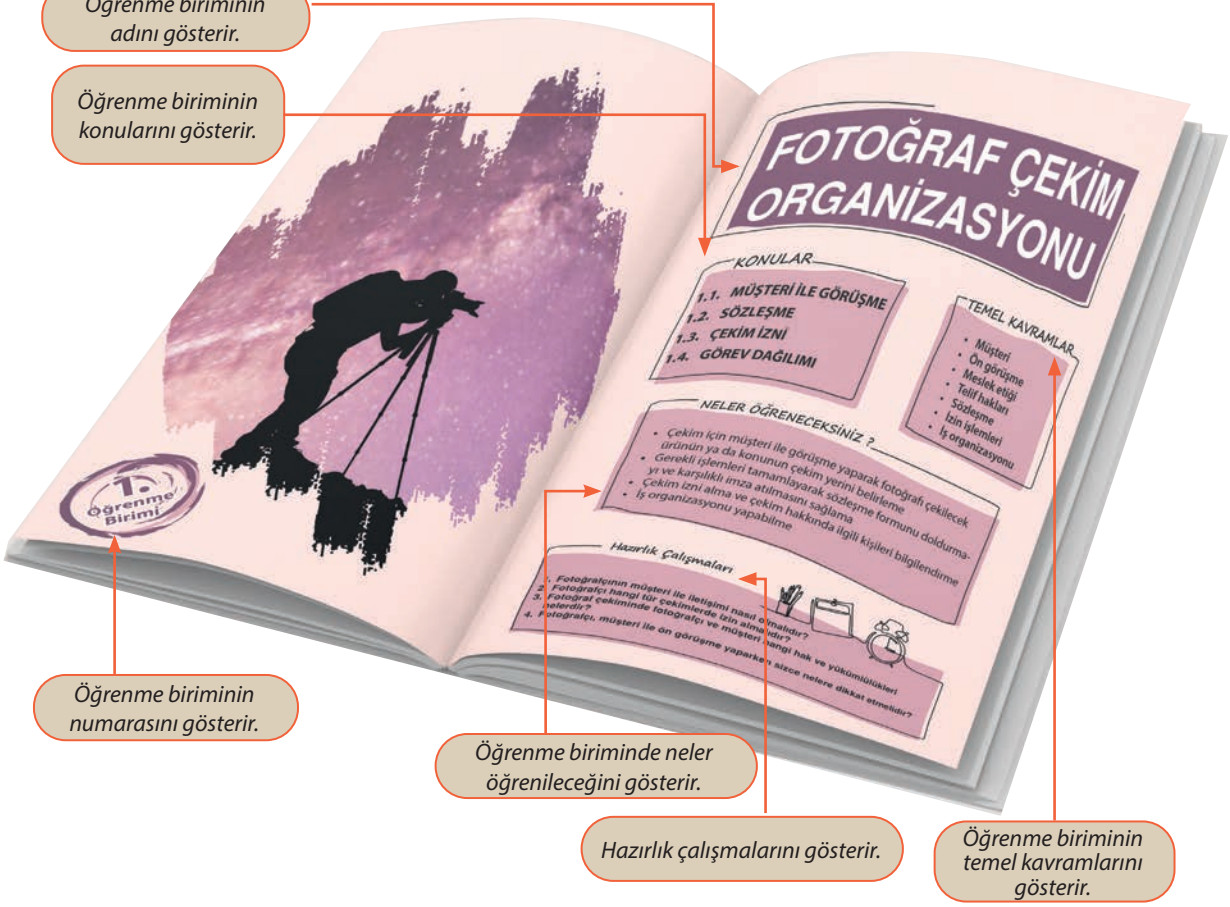
6.1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK 204
6.1.1.Dış Mekân Çekimlerinde Konulara Göre Çekim Hazırlığı 206
1. Uygulama 212
6.2. DIŞ MEKÂN ÇEKİMİ 213
6.2.1. Dış Mekân Fotoğraf Çekiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler 214
1. Etkinlik 216
6.2.2. Dış Mekânda Farklı Konu ve Tekniklerde Çekilen Fotoğraf İncelemeleri 217
1. Çekim Etkinliği 218
2. Uygulama 225
2. Etkinlik 229
3. Uygulama 230
4. Uygulama 231
Ölçme ve Değerlendirme 232

7. ÖĞRENME BİRİMİ: STÜDYO FOTOĞRAFI

7.1. STÜDYO ORTAMI 236
7.1.1. Stüdyo Ekipmanları 239

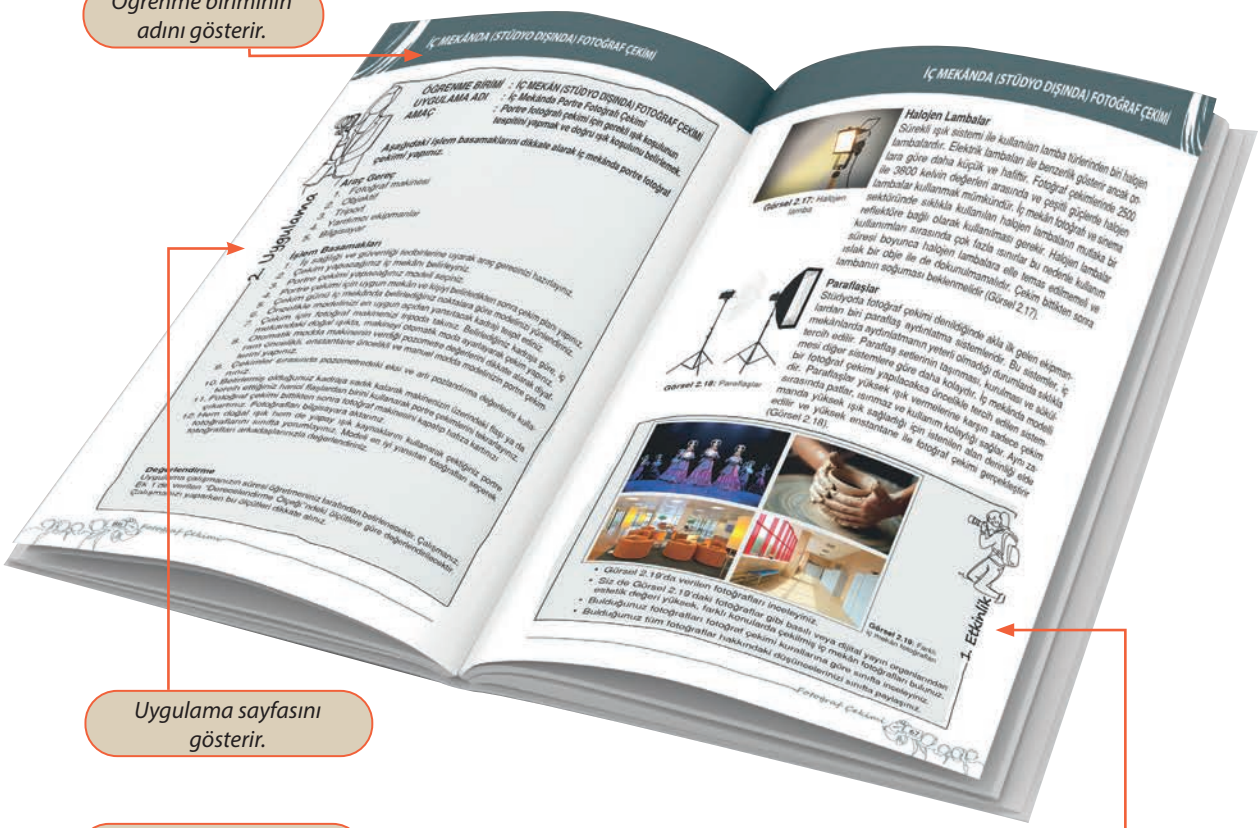
1. Etkinlik 246
7.1.2. Aydınlatma Tekniği 247
7.1.3. Çekimde Kullanılacak Ekipmanları Hazırlama 249
1. Çekim Etkinliği 250
7.1.4. Stüdyo Ortamında Fotoğraf Çekimleri 251
1. Uygulama 256
7.2. ÖZEL GÜN FOTOĞRAFI 257
7.2.1. Fotoğrafçının Belirlenmesi 262
7.2.2. Çekim Yapılacak Alanın Belirlenmesi 263
7.2.3. Müşteriyle Sözleşme İmzalanması 264
7.2.4. Çekim İçin Uygun Ortamın Hazırlanması 264
7.2.5. Uygun Fon ve Dekor Tasarımı 265
2. Uygulama 266
7.3. PORTRE FOTOĞRAFI 267
7.3.1. Portre Fotoğrafında Dikkat Edilmesi Gerekenler 268
3. Uygulama 275
7.4. VESİKALIK FOTOĞRAF 276
7.4.1. Vesikalık Fotoğraf Çekerken Dikkat Edilmesi Gerekenler 276
7.4.2. Biyometrik Fotoğraf 277
4. Uygulama 279
Ölçme ve Değerlendirme 280
EKLER 282
Cevap Anahtarı 287
Kaynakça 290

Not: Bu ders materyalindeki kısaltmalar uluslararası ölçü birimleri dikkate alınarak kullanılmıştır.

Öğrenme biriminin adını gösterir.

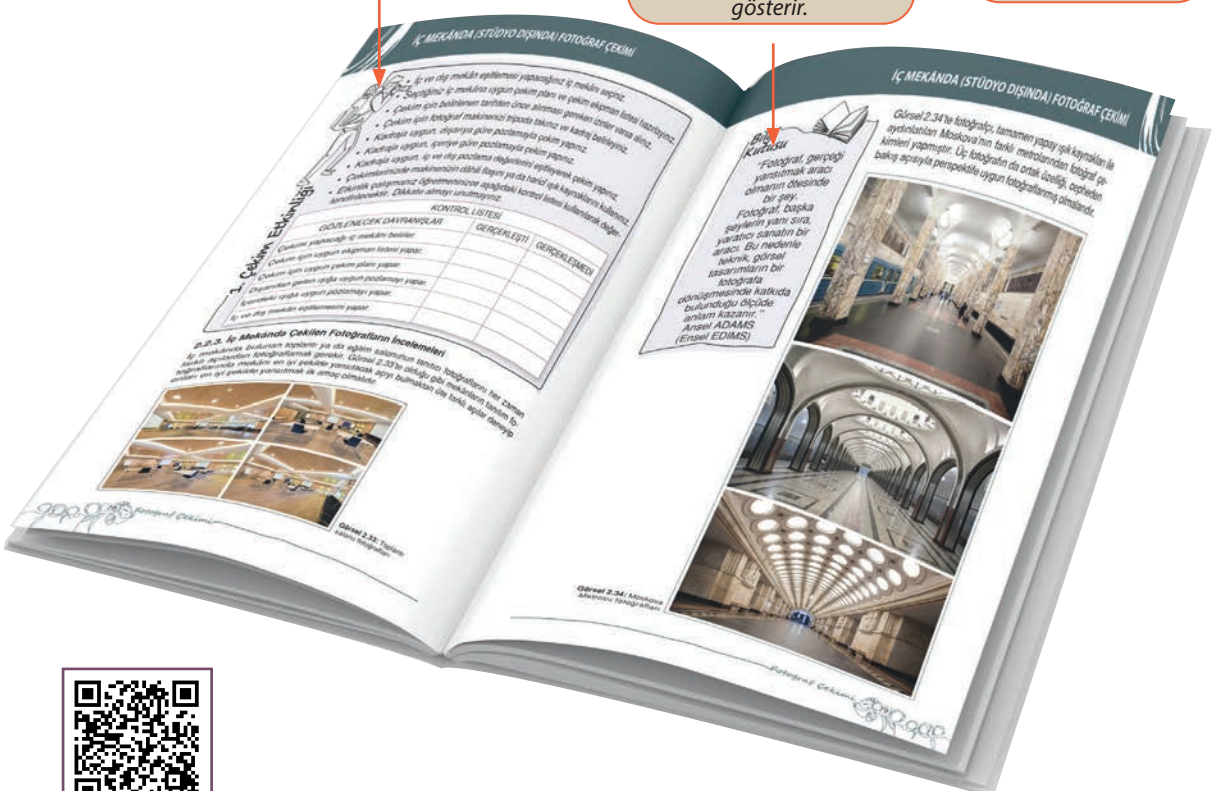

Uygulama sayfasını gösterir.

Etkinlik sayfasını gösterir.

Çekim etkinliğini gösterir.

Bilgi kutusunu gösterir.

Kitaptaki sanatçılara ait görsellere bu linkten ulaşılır.

1. Öğrenme Birimi

FOTOĞRAF ÇEKİM ORGANİZASYONU

KONULAR

1.1. MÜŞTERİYLE GÖRÜŞME
1.2. SÖZLEŞME
1.3. ÇEKİM İZNİ
1.4. GÖREV DAĞILIMI

TEMEL KAVRAMLAR

- **Müşteri**
- **Ön görüşme**
- **Meslek etiği**
- **Telif hakları**
- **Sözleşme**
- **İzin işlemleri**
- **İş organizasyonu**

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ ?

- Çekim için müşteri ile görüşme yaparak fotoğrafı çekilecek ürünün ya da konunun çekim yerini belirleme
- Gerekli işlemleri tamamlayarak sözleşme formunu doldurmayı ve karşılıklı imza atılmasını sağlama
- Çekim izni alma ve çekim hakkında ilgili kişileri bilgilendirme
- İş organizasyonu yapabilme

Hazırlık Çalışmaları

1. **Fotoğrafçı, müşteri ile ön görüşme yaparken sizce nelere dikkat etmelidir?**
2. **Fotoğraf çekim izin kavramını etik değerler ve kurallar bakımından yorumlayınız.**
3. **Fotoğraf çekiminde fotoğrafçı ve müşterinin hak ve yükümlülükleri neler olabilir?**
4. **Fotoğraf çekimi öncesi sözleşme yapmanın faydaları neler olabilir?**

Fotoğraf; birçok kez tekrarlanabilen, geçmişten günümüze sayısız görüntünün oluşturulduğu, belgeleme niteliği olan bir alandır. Zamanın içinde "an"ı donduran fotoğraf, gerçek görüntünün yansıtılmasıdır. Fotoğrafta yansıtılan gerçek görüntü saniyeler içinde oluşur ve çekilen görüntü tekrarlanamaz. O an, sonsuza dek dondurulmuş olur. Fotoğraf; kişileri, mekânları, olayları ve anları unutulmaz yapar.

Fotoğraf çekimi, bir saniyeden daha kısa bir zamanda oluşur. Ancak gerçekte bir fotoğraf karesinin oluşabilmesi için uzun süren bir hazırlık yapmak gerekir. Fotoğraf çekimi; hobi, iş, sanat gibi alanların hangisiyle ilgili olursa olsun her bir fotoğraf için izin, sözleşme, ekipman, mekân, ürün veya model hazırlığı ile ilgili planlanması gereken organizasyon süreci vardır (Görsel 1.1). Fotoğraf çekimini meslek olarak yapan kişiler, bu çekimleri genellikle müşterileri için yapar. Fotoğrafçılar, çekimlerde müşterilerin isteklerine, çekimin yapıldığı yerin kurallarına ve iş hukukuna göre hareket etmelidir. Çekimleri bu kriterlere göre planlamalıdır.

Bilgi Kutusu

Fikir hayal gücüyle doğar ve ardından plan oluşur. Plan ise organizasyona dönüşür.

Günümüzde yaşamın bir parçası hâline gelen fotoğraf, geniş uygulama alanlarına sahiptir. Dijitalleşmenin günlük yaşamda yer bulması ile fotoğrafın kullanımı da yaygınlaşmıştır.

Fotoğraf gazete, reklam, matbaa, endüstri, spor, tıp, tarih, arkeoloji, güzel sanatlar gibi alanlarda sıklıkla kullanılır.

Fotoğrafın dünya üzerinde kullanım alanlarının artması, profesyonel fotoğrafçılara ihtiyacı artırmıştır. Örneğin özel gün fotoğraf çekimlerinde amatör fotoğrafçılarla çalışmak yerine profesyonel bir fotoğrafçının tercih edilmesi, günün ve çekimin planlanmasında önem taşır. Sadece bir kez gerçekleşebilecek anları tehlikeye atmamak, ürün ve tanıtım

Görsel 1.1: Organizasyon

fotoğraflarında ön plana çıkabilmek için profesyonel kişilerle çalışmak ürün ve özel anlara verilen değeri gösterir. Profesyonel fotoğrafçılar, ışık ve kompozisyon bilgisi ile müşterilerinin ulaşmak istedikleri görüntüyü yakalayabilirler. Doğru objektif, doğru makine ve ışığın doğru kullanımı teknik olarak önemlidir. Tecrübeli ve profesyonel fotoğrafçılar, çekim sırasında ortaya çıkan her türlü probleme ve ihtiyaca çözüm üretebilir. Fotoğrafçılar, çekimden önce müşterinin isteklerini göz önünde bulundurarak iyi bir iş planlaması yapar. Fotoğrafçı, yapılan planlama sayesinde çekim sonunda müşterinin istediği çekimi gerçekleştirir.

Profesyonel fotoğrafçı olmak için şunlar gerekir:

- Estetik yönü kuvvetli fotoğraflar çekebilmek
- İş ahlakına sahip olmak
- Yaratıcı yönlerini keşfetmek
- Fotoğraf eğitimlerini almak
- Fotoğrafçıların farklı konulardaki fotoğraflarını incelemek
- Ekipmanların doğru kullanım alanlarını bilmek
- İletişim becerilerini geliştirmek
- Çekim öncesi hazırlanması gereken evrakları bilmek
- Işık koşullarının konuda yarattığı etkileri bilmek
- Çekim sonrası fotoğrafları teslim etmek için gerekli kriterleri bilmek

1.1. MÜŞTERİYLE GÖRÜŞME

Hizmet isteyen kişi ya da kuruluşlarla ön görüşme yapmak, müşterilerin ne istediklerini anlamayı sağlayan bir yöntemdir. Ön görüşme, hizmeti alan taraf (müşteri) ile hizmeti veren taraf (fotoğrafçı) arasında gerçekleşir (Görsel 1.2).

Görsel 1.2: Görüşme

Çekim yaptırmak isteyen kişi veya kurumlar çekimlerden önce fotoğrafçı ile ön görüşme yapmalıdır. Günümüzde, görüşmeler yüzyüze ya da dijital ortamda yapılır. Dijital olarak gerçekleştirilen görüşmelerde fotoğrafçı ve müşteri arasında iletişim eksikliği oluşabilmektedir. Eğer şartlar uygunsa yüz yüze görüşme tercih edilmelidir. İyi bir iletişim, yüz yüze görüşmeyi ve fiziksel bir ortamı gerektirir. Fotoğrafçının müşteri ile yaptığı görüşmede duygularını kullanarak güçlü bir iletişim kurması önemlidir. Taraflar düşüncelerini ifade etmekten çekinmemelidir.

Fotoğrafçı ve müşteri ön görüşmede çekim ile ilgili ayrıntılarda anlaşma sağlandıktan sonra sözleşme hazırlanır.

Ön Görüşmenin Faydaları

- Ön görüşmede sorulacak sorularla fotoğrafçı ve müşterinin çekime dair istekleri belirlenir.
- Fotoğrafçı, ön görüşmede müşteri ve konu hakkında daha fazla bilgi sahibi olur. Çekimlerle ilgili düşünce ve fikirler belirtilerek karşılıklı istek ve beklentiler anlatılır.
- Fotoğrafı çekilecek ürün ya da konunun çekim yeri belirlenir.
- Çekim şartları ve çekime yardımcı olacak kişiler belirlenir. Müşteri ile görüşmede ekipte bulunan kişiler, ekipmanlar, bilgi ve deneyimler, müşteriye verilebilecek hizmetler açıkça anlatılır.
- Çekim günü belirlenir ve çekimden önce yapılacak hazırlıklar netleştirilir.
- Çekim yapılacak mekân veya çekimi yapılacak ürünün ön bilgileri belirlenir. Örneğin fotoğraf çekiminin yapılacağı yer stüdyo dışında ise ışık koşulları ve çekim için uygunluğu kontrol edilir.

1. Etkinlik

Aşağıdaki etkinlik adımlarını takip ederek tanıma ve tanınma oyununu bir ders saati içinde oynayınız. Bu oyunun, arkadaşlarınızı tanımanıza ve sınıf içi iletişiminize sağladığı katkıları değerlendiriniz.

- Sınıfa balonlar getirerek şişiriniz.
- Balonların üzerine bildiğiniz fotoğraf sanatçılarını, fotoğraf terimlerini, fotoğraf çekmeyi sevdiğiniz alanları, sevdiğiniz renkleri, hobilerinizi vb.ni yazınız.
- Sınıf arkadaşlarınızla ayakta daire biçiminde diziliniz.
- Oyunu başlatacak lider arkadaşınızı belirleyiniz (Lider olarak öğretmeninizi de seçebilirsiniz.).
- Oyun liderinin talimatıyla balonları havaya atarak bir iki dakika oynayınız.
- Balonları birbirinize rastgele paslayarak balonların karışmasını sağlayınız.
- Liderin ‘‘Tut’’ sözü ile birer balon yakalayınız.
- Balonun üzerindeki yazıyı yüksek sesle okuyarak yazan kişinin kim olduğunu sorunuz. Yazan kişiden kendisini tanıtmasını ve yazdıklarını açıklamasını isteyiniz.
- Tüm arkadaşlarınızın katılımıyla oyuna devam ediniz.

1.1.1. Çekim Yapılacak Konu Hakkında Ön Araştırma

Fotoğraf çekimleri; düğün, nişan, doğum, doğum günü, dernek toplantıları, konferans, mezuniyet törenleri, festival, şenlik, anma günleri ve spor karşılaşmaları gibi çeşitli konularda olabilir. Çekim organizasyonu ile ilgili ayrıntılar önceden görüşülmeli, müşteriye verilecek hizmet ve ürünler sözleşmede yer almalıdır.

Fotoğraf çekimleri sadece çekim anından oluşmaz. Fotoğraf çekiminden önce planlama yapılması gerekir. Çekim planlaması yapılırken çekilecek ürün veya konunun kompozisyonuna karar verilir. Çekim aşamasından sonra fotoğrafların sunumu yapılır.

Fotoğraf çekimi planlanırken şunlara dikkat edilir:

- Ürün ya da konunun hangi ışık türü ile çekileceği, fotoğraf makinesi, objektif, kullanılacak yardımcı ekipmanlar önceden belirlenir.
- Çekimin neden, nerede ve nasıl yapılacağı belirlenir ve mekân teknik açıdan incelenir.
- Çekimi yapılacak konuya gelecek ışığın yönü, çekim açısı, kullanılacak ekipmanlar, aksesuarlar ile ışık kaynakları tespit edilir.
- Tespitler sonunda notlar alınır ve mümkünse konunun deneme çekimleri yapılır.
- Konunun özelliğine göre fotoğrafın sunumunun ve tesliminin nasıl yapılacağına karar verilir.

1.1.2. Çekim Ortamının Belirlenmesi

Çekim ortamı, çekimi yapılacak konuya veya verilmek istenen mesaja göre belirlenir. Çekimde kullanılacak mekân tespit edilir ya da oluşturulur. Kullanılacak ürün ve modellerin çekim ortamı ile uyumlu olması gerekir (Görsel 1.3). Ürün ön planda olmalı, kullanılan ortam veya mekân ikinci planda kalmalıdır. Mekân, ürünü özellikleri ile birlikte ortaya çıkartarak tamamlamalıdır.

Görsel 1.3: Çekim ortamı

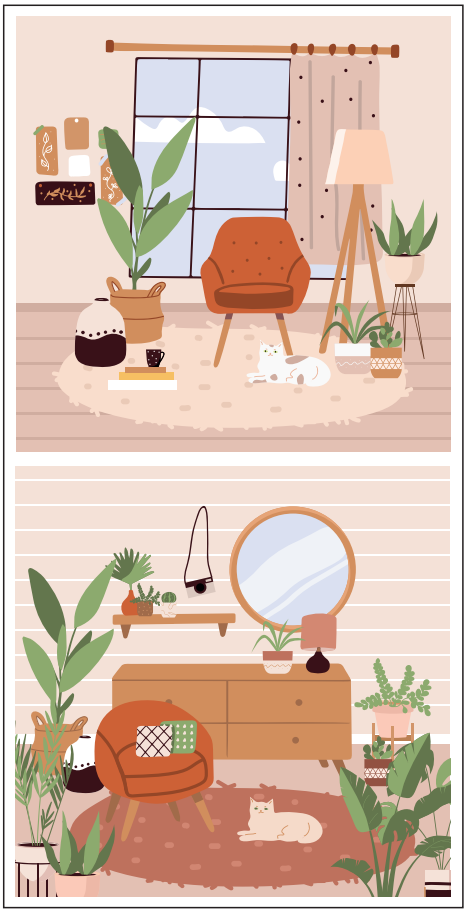
Çekim ortamı belirlenirken ortam rengi, ışığın şiddeti ve geliş yönü tespit edilmelidir. Çekimle ilgili olmayan nesneler, çekim ortamında bulunmamalıdır. Ürün çekiminde ortam ve kompozisyon, ürünü ortaya çıkaracak şekilde uyumlu ve sade tasarlanmalıdır. Kampanya ve imaj çekimlerinde ürüne uygun model, makyaj, saç ve stil seçilmelidir. Kamu, şahıs ve derneklere ait mekânlarda çekim yapılacaksa önce izin alınmalı sonra çekim planlanmalıdır.

Çekimlerin kapalı veya açık bir mekânda yapılacak olması, çekimlerde kullanılacak ışık kaynaklarının ve diğer aksesuarların seçimi açısından önemlidir (Görsel 1.4). Çekim gün ışığında, doğal ortamda yapılacaksa ışık kaynağına ihtiyaç duyulmayabilir.

Mekânı bilmek, fotoğrafçının tasarımda kullanacağı ekipmanları ve malzemeleri tespit etmesi açısından önemlidir. Tarihî eserlerin bulunduğu bir mekânda çekim yapılacaksa eserin hangi amaçla kullanıldığı, malzemesi (taş, ağaç), niteliği gibi bilgilere ulaşmak çekimi kolaylaştırır ve ekipman seçimini de etkiler.

Görsel 1.4: Çekim ortamı

Görsel 1.5: Mekân

1.1.3. Çekim Şartlarının Belirlenmesi

Müşterinin fotoğrafçıya çekilecek ürün veya konunun amacını anlatması ve detaylı bilgiler vermesi, fotoğrafçının mekânı incelemesi, müşterinin istekleri ve şartları doğrultusunda çekim yapılmasını sağlar (Görsel 1.5). Çekimi yapılacak ürün ve konu hakkında müşteri ile fotoğrafçı arasında yapılan detaylı ön görüşmeden sonra şu konularda ortak kararlar alınmalıdır:

- Fotoğraf adedi
- Fon veya mekânın belirlenmesi
- Renk, konsept, stil
- Model kullanılıp kullanılmayacağı
- Fotoğrafın kullanılacağı ortam ve kullanım amacı
- Çekim tarihi
- Çekilen fotoğrafların görüntü düzenleme programında işlenmesi
- Fotoğrafların teslim tarihi
- Bütçe
- Müşterinin istekleri ve şartları, ödeme planı

Müşterinin benzer konularda daha önceden yapılan çekimleri incelemesi, çekimlerle ilgili fikir edinerek karar vermesini kolaylaştırır. Çekimin türüne göre çekim yöntemi ve organizasyonu planlanmalı, deneme çekimi yapılmalıdır. Müşterinin istekleri göz önünde bulundurulup, deneme çekimleri sonucunda yeni bir plan yapılarak çekim tekrarlanmalıdır.

2. Etkinlik

Özel gün fotoğrafı çekimi için bir müşteri ile görüşüp çekim planlaması yaptığınızı düşününüz. Müşterinin çekilen fotoğraflardan birini canvas baskı, birini de forex kaplama baskı istediğini varsayınız.

- Bu baskı türlerinin özelliklerini araştırarak yakın çevrenizde nerede bastırabileceğinizi belirleyiniz.
- Yakın çevrenizde bulduğunuz bir baskı firmasından fiyat bilgisi alınız ve not ediniz.
- Baskı türleri hakkında edindiğiniz bilgileri ve baskı fiyatlarını sınıfta paylaşınız.
- Çalışmanızı arkadaşlarınızın çalışmaları ile karşılaştırarak değerlendiriniz.

1. Uygulama

ÖĞRENME BİRİMİ : FOTOĞRAF ÇEKİM ORGANİZASYONU
UYGULAMA ADI : Ön Görüşme Raporu Hazırlama ve Çekim Mekânı Belirleme
AMAÇ : Ön görüşme raporu hazırlayarak müşteri ile çekim mekânı belirlemek.

Bir fotoğraf işletmesinde çalıştığınızı düşününüz. Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak müşteriyle ön görüşme ile ilgili bir senaryo hazırlayıp rapor oluşturunuz.

Araç Gereç

1. Renkli kalemler
2. A4 kâğıt
3. 50 x 70 cm resim kâğıdı

İşlem Basamakları

1. Sınıfta dörder kişilik gruplar oluşturunuz.
2. Müşteri ile ön görüşme için bir konu (ürün çekimi) belirleyiniz.
3. Konunuzla ilgili örnek fotoğraflar bulunuz.
4. Grup olarak belirlediğiniz konuya uygun soruları hazırlayınız.
5. Müşteri ile ön görüşme hakkında grup arkadaşlarınızla kısa bir senaryo yazınız.
6. Senaryodaki fotoğrafçı ve müşteri rollerini belirleyiniz.
7. Oyuna uygun ortamı hazırlamak için gerekli planlamaları yapınız.
8. Hazırladığınız sorularla müşteri ile ön görüşme senaryonuzu uygulayınız.
9. Ön görüşme sonucundaki cevaplardan yola çıkarak renkli kalemlerle 50 x 70 cm boyutlarındaki resim kâğıdına müşterinin isteklerini kapsayan bir rapor hazırlayınız.
10. Ön görüşme raporunuza göre konuya uygun çekim mekânını belirleyiniz.
11. Çekim mekânının (kendi belirlediğiniz kriterlerle) nasıl olduğunu açıklayınız.
12. Çekimde kullanmanız gereken ekipmanları belirleyiniz.
13. Çekim ve işin teslimi için iş planı hazırlayınız.
14. Sözleşmeniz için çekim maliyeti hesabı yapınız. Maliyet hesabında nerelere, ne kadar harcama yapacağınızı belirtiniz.
15. Almanız gereken izinler varsa bunları belirleyerek izin kâğıtlarını hazırlayınız.
16. Hazırladığınız tüm belgeleri ve raporları bir araya getirerek sınıfta sununuz.
17. Diğer gruplardan herhangi biriyle yer değiştiriniz.
18. Yerini aldığınız grubun hazırladığı ön görüşme raporlarını inceleyiniz.
19. Raporlarda eksik olduğunu düşündüğünüz hususları raporların altına yazınız.
20. Diğer grupların fikirleri ile kendi grubunuzun fikirlerinden oluşan raporu tekrar yazarak yeni bir rapor oluşturunuz.
21. Düzenlediğiniz raporları öğretmeniniz ve arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "1. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1.2. SÖZLEŞME

İnsanların görüntülendiği fotoğraf çekimleri, kişilerin özel yaşantılarına ait özel görüntüler içerebilir. Fotoğraflar yayımlandığı anda fotoğraftaki kişiler tanınır hâle gelir ve kişilerin özel yaşamları ortaya çıkar. Ünlü olmayan, toplumda tanınmayan kişilerin özel yaşamları koruma altındadır. Bu nedenle tanınmayan kişilerin fotoğraflarının yayımlanabilmesi için izin alınması şarttır. Bir kişinin izni olmadan fotoğrafının paylaşılması etik kurallara aykırıdır. Fotoğraf, ticari amaçla çekilmiş ve bundan gelir elde edilmiş ise fotoğraflanan kişiye belirli bir oranda ödeme yapılması gerekir. Kamuya mal olmuş ve toplum tarafından tanınan ünlü kişilerin günlük yaşamdaki fotoğrafları, özel yaşamın korunması kapsamına girmez.

Kişinin fotoğraflarından ticari bir gelir elde edilecek veya fotoğraflar yayımlanacaksa kişiden izin alınmalıdır. Fotoğraflanan kişi veya kişilerle sözleşme imzalanmalıdır (Görsel 1.6). Kişilerle sözleşmenin imzalanması her zaman mümkün olmaz. Bu durumda kişilerden sözel olarak izin istenmeli ve alınan görüntüde fotoğraflanan kişinin objektife bakması, poz vermesi gibi izin verildiğini belirtecek bir ifade olmalıdır.

Görsel 1.6: Sözleşme

Fotoğraf çekimlerinde fotoğrafçı ve müşteri arasında güven sağlamak, hukuksal sorun yaşamamak ya da oluşan sorunların çözümü için taraflar arasında sözleşme imzalanması gerekir. TDK Güncel Sözlük'te sözleşme "hukuki sonuç doğurmak amacıyla iki veya daha çok kişinin, kuruluşun karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarıyla gerçekleşen işlem, bağıt, akit, mukavele, kontrat" demektir.

Fotoğraf çekimleri, görsel ve algıya açık bir uygulamadır. Çeken ve çektiren kişiler tarafından farklı anlaşılabilir. Çeken ve çektiren tarafların anlaşmazlık yaşaması durumunda kanıt sunabilmek için sözleşmeler yazılı olarak yapılmalıdır. Sözleşme yapılırken fotoğraf çekimlerinin yanı sıra verilen diğer hizmetler de dikkate alınmalıdır.

Fotoğraf çekimleri ile ilgili tüm detaylar, ön görülemeyen durumlar, maliyet ve ödeme şekli, çekilen fotoğrafların teslim şekli gibi konular çekim günü ve sonrasında tarafların karşılıklı hak kaybına uğramaması için çekimden önce yazılı olarak sözleşmeye yansıtılmalıdır. Sözleşme, müşteri ve fotoğrafçının haklarını yasal güvence altına alır. Zarara uğrayan taraf sözleşmeyle zararını kanıtlayabilir.

Yasalara göre, akıl hastaları ve çocuklar sözleşme yapamaz.

Sözleşme taraflar arasındaki anlaşmazlıkların çözümünde kanıt niteliği taşıyan en önemli belgedir. Fotoğrafçı veya müşteri sözleşmede var olan yükümlülüklerini yerine getirmemişse mağdur olan taraf mahkemeye başvurabilir. Sözleşmeye uyulmaması sonucu ortaya çıkan maddi ve manevi herhangi bir hak kaybı durumunda mahkeme zararın ödenmesine karar verir. Karşı tarafı zarara uğratan tazminat ödeyerek zararı telafi eder.

1.2.1. Sözleşme Formunda Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Çekim hizmetlerinin detaylı olarak konuşulduğu ön görüşmede elde edilen bilgilerin sözleşmede yazılı olması gerekir. Sözleşme hazırlanırken başlık, tarih, konu, taraflar, sözleşmenin özeti, şekil şartı, damga vergisi, cezai şart, yetki belgeleri ve vekâletnameler, görevli mahkeme, sözleşmenin uzaması, yenilenmesi, teminat, devir yasağı gibi konulara dikkat edilmelidir.

Fotoğrafçı ve müşteri arasında yapılan sözleşmede yazılması gereken detaylar (Tarafların isteğine göre detaylar farklı başlıklar altında toplanabilir, azaltılıp çoğaltılabilir.) şunlardır:

- Sözleşmenin başlığı
- Sözleşmenin tarihi ve süresi
- Sözleşmenin tarafları ve kimlik bilgileri
- Tebligat adresleri
- Sözleşmenin amacı
- Sözleşmenin imza tarihi
- Sözleşmede çekim konusunun ayrıntılı yazılması (ürün çekimi ise ürünün adedi, ürünün özellikleri vb.)
- Tarafların hakları
- Tarafların yükümlülükleri
- Yetki belgeleri ve vekâletnameler
- Ödeme yapılacaksa tutar, ödeme şekli (nakit, vadeli, senetle vb.) ve vadesi
- Sözleşmenin sona ermesi
- Mücbir sebepler (TDK Güncel Sözlük'te mücbir sebep; herhangi bir kimse tarafından alınacak önlemlere karşı, önüne geçilmesi olanaksız, borcun yerine getirilmesine engel, borçlunun iradesi dışında beklenmedik olaydır.)

- Sözleşmenin feshi
- Cezai şart, gecikme faiz oranı
- Teminat
- Varsa teknik belgeler, sirküler, sicil gazetesi gibi ekler

Sözleşmelerde dikkat edilmesi gereken konular şunlardır:

- Sözleşme şekil şartına uygun olarak yapılmalıdır.
- Ehil olan kişiler arasında yapılır.
- Sözleşmeye kimlikler, imza sirküleri varsa vekâletnameler eklenmelidir.
- Her sayfa paraflanarak sayfa değişikliklerine izin verilmemelidir. Taraflar son sayfayı imzalamalıdır.
- Tarafların imzaları ile birlikte firma kaşesi kullanılmalıdır.
- Sözleşme iki nüsha yapılmalı, taraflarda birer nüsha olmalıdır.
- Anlaşmazlık hâlinde neler yapılacağı konusunda maddeler de eklenebilir.
- Tarafların üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmeme ihtimaline karşı sözleşmede bir miktar para, cezai şart olarak belirlenebilir.
- Damga vergisine tabi olan sözleşmelerde damga vergisini müşteri veya fotoğrafçı ödeyebilir. Hangi tarafın ödeyeceği sözleşmede yazılmalıdır.
- Yoruma açık yükümlülük bulunmamalı, sözleşme açık ve anlaşılır bir şekilde yazılmalıdır.
- Rakamlar yazı ile ayrıca yazılmalıdır.

1.2.2. Çekimin Başlangıç ve Bitiş Tarihi

Fotoğraf çekim tarihi ve mekân, çekilecek konuya göre değişiklik gösterebilir. Müşterinin fotoğrafları ne zaman istediği, çekilmesi gereken ürün sayısı, çekimlerin gerçekleştirileceği ortam, çalışacak kişi sayısı gibi birçok unsur çekimin başlangıç ve bitiş tarihlerinin değişmesine etken olmaktadır. Tüm bu olasılıklar çekimden önce öngörülerek sözleşme ve iş planında yer almalıdır. Aksi takdirde iki taraf için de zorlayıcı bir süreç ve iş ahlakına uygun olmayan sonuçlar ortaya çıkabilir. Fotoğrafların isteneni karşılamasının yanı sıra zamanında teslimi de müşteri memnuniyeti için önemlidir. Bazı fotoğraflar müşteri tarafından belirli günlerde kullanılır. Örneğin anneler günü için çekilmiş kampanya fotoğrafı, bu özel gün geçtikten sonra müşteriye teslim edildiğinde bir anlam ifade etmeyecektir. Bu nedenle tutulamayacak sözler verilmemeli ve planlamalar yapılırken birtakım aksaklıkların olabileceği de hesaplanmalıdır.

1.2.3. Çekim Sözleşmesinde Gerekli Hesaplamalar ve Sigorta İşlemleri

Tarafların karşılıklı anlaşmaları durumunda ödemeler yapılır. Ödemelerin yarısı sözleşme anında, kalanı çekimden önce veya en geç çekim günü ödenir.

Anlaşma yapıldıktan sonra tek taraflı olarak sözleşme iptal edilemez. Tek taraflı olarak anlaşmayı iptal eden taraf belirlenen ücretin yarısını ödemek zorundadır. Fotoğrafçı, sözleşme onaylandıktan sonra sözleşmedeki fiyatlarda değişiklik yapma hakkına sahip değildir. Fotoğraf çekimi için gidilecek mekânların giriş ücretleri, otopark ücretleri, ulaşım giderleri ve beklenmedik tüm giderler müşteriye aittir. Sözleşmede belirtilmediği takdirde fotoğrafçı, oluşan ek masrafları karşılamak durumunda kalabilir. Aynı zamanda müşteri ile anlaşılması durumunda ulaşım giderleri gibi giderler fotoğrafçıya da ait olabilir. Albümler, fotoğraflar ve mevcut ise videonun son şekli elden verilebilir veya adrese kargo ile gönderilebilir.

1.2.4. Sözleşme Formunu Doldurma ve İmzalama

Sözleşme formunda şu bilgiler yer almalıdır:

- Sözleşmenin hangi konu veya hangi yayın için yapıldığı
- Fotoğraflar üzerinde herhangi bir oynama yapılıp yapılmayacağı
- Fotoğrafların telif hakkının ikinci veya üçüncü şahıslara devir işlemlerinin olup olmayacağı
- Fotoğraflar süreli bir eserde yayımlanacaksa hangi sayıda kullanılacağı
- Süreli veya süresiz yayınlarda kullanılan fotoğraflara fotoğrafçının adının yazılması gerektiği
- Banner, afiş, broşür gibi çalışmalar için fotoğrafı çekilen kişi veya kişilere ayrıca telif ödenmesi gerektiği
- Çekilecek olan ürünlerin müşteri tarafından nasıl ve ne zaman fotoğrafçıya teslim edileceği ve bu ürünlerin nasıl muhafaza edileceği
- Fotoğraf çekimleri sürekli yapılacak ise ürün nakliye işlemlerinin nasıl yapılacağı
- Kaç adet fotoğraf çekileceği
- Fotoğrafların teslim tarihi
- Fotoğrafların nasıl teslim edileceği
- Fiyatlandırmanın ve ödemenin nasıl yapılacağı
- Alınan peşinat tutarı

Müşteri ile fotoğrafçı arasında çekim şartları karşılıklı onaylandığı zaman sözleşme imzalanır. Fotoğrafçı müşteriye teslim ettiği fotoğrafların yedeğini bulundurabilir, müşterinin onayı olmadan bu fotoğrafları paylaşamaz. Bu durumda sözleşmenin iptali gerekebilir.

Verilen sözleşme örnekleri koşullar ve özgün durumlara göre uyarlanabilir.

MODELLİK SÖZLEŞMESİ

Adı ve soyadı:
Telefon:
E-posta:
Adres:
Şehir:
Tarih:

Fotoğraf çekimlerinde model olan çocuğum ……'... fotoğraflarını …… firmasının kullanmasına izin veriyorum. Telif hakkı sahibi (hak veren) ……'... (hak alan) aşağıda belirtilen alanlarda sınırsız kullanma hakları vermektedir.

Hak veren, fotoğrafların eser sahibi olarak fotoğraflar üzerindeki çoğaltma, yayma, işleme, umuma arz, temsil, dijital iletim de dâhil olmak üzere işaret, ses ve / veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletimi ile yeniden iletim haklarını …… süreyle tüm dünyada geçerli olmak üzere hak alana verdiğini kabul, beyan ve taahhüt eder.

Adı ve soyadı
İmza

Sözleşme Örnekleri

MODELLİK SÖZLEŞMESİ

TARAFLAR
Fotoğrafçının adı ve soyadı:
Adresi:
Modelin adı ve soyadı:
Adresi:

KONU
Model …….....'... izni ile fotoğraf sanatçısı ……..... tarafından .....…… tarihinde ……..……'... çekilen fotoğrafların kullanımı hakkındaki koşulları içerir.

ŞARTLAR
Model; fotoğrafının çekilmesine, oluşturulmasına, kullanılmasına ve fotoğrafına müdahale edilmesine öncelikle izin vermiştir. İşbu anlaşmanın konu bölümünde de belirtilen fotoğrafların sanatsal etkinliklerde kullanılmasına, her türlü yazılı ve görsel basın organları ve medya kanalıyla kamuya sunulmasına, halka açık yerlerde yayımlanması ve kamuya teşhir edilmesine, ticari amaçla satılmasına ve / veya kiraya verilmesine, ulusal ve / veya uluslararası yarışmalara katılması suretiyle fotoğrafçı tarafından kullanılmasına geri dönülmez yetki verdiğini beyan ve kabul eder.
Sözleşme süresiz olmakla beraber model, noter kanalıyla bildirerek sözleşmeyi feshedebilir. Fesih hâlinde, fesih tarihinden önce çekilen fotoğraflar kullanılmaya veya yayımlanmaya devam edecektir. Sözleşmenin devamı süresince veya sözleşme feshedilmiş ise fesihten önce üretilmiş bulunan fotoğraflar için modelin herhangi bir maddi talebi olmayacağı gibi kendi izni ile çekilen fotoğraflar olduğundan cezai yönden de fotoğraf sanatçısının sorumluluğu olmayacaktır.
Taraflar, belirtilen adreslerin kanuni ikametgâh adresleri olduğunu ve adres değişikliklerini noter kanalıyla bildirmedikleri sürece sözleşmedeki adreslere yapılacak bildirimlerin kanunen geçerli olacağını kabul ederler.
Taraflardan birinin ya da ikisinin ölümü hâlinde bu sözleşme ile taraflara tanınan tüm haklar ve yüklenen tüm sorumluluklar, tarafların mirasçılarına, mirası kabul etmeleri hâlinde aynen devir olacaktır.
İhtilaf hâlinde fotoğrafçının kanuni tebligat adresinin bulunduğu ilin mahkemeleri ve icra daireleri yetkilidir.
Model ve fotoğrafçı, sözleşme koşullarının tamamını kabul ettiklerini beyan etmişlerdir. .... / .... /.....tarihinde sözleşme tanıklarla beraber imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

MODEL	FOTOĞRAFÇI
Adı ve soyadı	Adı ve soyadı
İmzası	İmzası

DÜĞÜN SÖZLEŞMESİ

Gelinin
Adı ve soyadı:
Adresi:
Cep telefonu:*
Damadın
Adı ve soyadı:
Adresi:
Cep telefonu:
Düğün günü irtibat kişisinin adı ve soyadı (düğün organizatörü, gelin veya damadın annesi babası vb.):*

ŞARTLAR

1. Müşteri, fotoğraf çekiminde yer alan tüm taraflardan sorumlu olduğunu kabul eder. Fotoğraf çekimi için yapılan bu sözleşmenin şartlarını kabul etmeyen taraf olursa sorumluluk müşterinindir.
2. Fotoğrafçı, sözleşmeyi detaylandırabilir ve fotoğraf servisi sağlamaktan sorumludur.
3. Müşteri, fotoğraf hizmetleri için belirtilen ……...TL (yazı ile)…….. fiyatı kabul eder.

HİZMETLER

1. Özel tasarım düğün albümü ……..... (albüm boyutu …….. cm sayfa ……) yapılır. Ayrıca ek sayfalar eklenir.
2. Bir profesyonel fotoğrafçı
3. 6 saate kadar sürekli çekim süresi, ……. km seyahat dâhil
4. Portreler dâhil güne özgü belgesel niteliğinde 300'den fazla fotoğraf
5. Portre görüntülerini rötuşlama işlemi
6. Sosyal medyada yayımlamaya uygun içerik hazırlama

Tören yerinin adı:*
Tören yerinin adresi:*
Törenin tarih ve saati:*
Düğün sürecinde meydana gelebilecek herhangi bir adres, mekân veya zaman değişikliklerini fotoğrafçıya bildiriniz. ***

Fotoğrafçının adı ve soyadı:
İmza:
Sözleşme tarihi:

2. Uygulama

ÖĞRENME BİRİMİ : FOTOĞRAF ÇEKİM ORGANİZASYONU
UYGULAMA ADI : Sözleşme Formu Hazırlama
AMAÇ : Fotoğrafçı ve müşteri arasındaki sözleşme formunu düzenleyerek imzalatmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak fotoğraf çekimi ile ilgili bir sözleşme formu hazırlayıp doldurunuz.

Araç Gereç
1. Sözleşme formu örnekleri
2. Kâğıt
3. Bilgisayar

İşlem Basamakları
1. İki kişilik gruplar oluşturunuz.
2. Fotoğraf çekimi sözleşme formu örneklerini inceleyiniz.
3. Fotoğrafçı ve müşteri arasındaki sözleşme formunda dikkat edilmesi gereken noktaları belirleyiniz.
4. Grup arkadaşınızla fotoğraf çekimi ve fotoğrafçı ile müşteri arasında sözleşme imzalanması ile ilgili kısa bir senaryo yazınız. Senaryonuzda konu, zaman ve mekân belirtmeyi unutmayınız.
5. Konuyu ve taraflar açısından sözleşmede yer alacak detayları belirleyerek örnek bir sözleşme formu hazırlayınız.
6. Senaryodaki fotoğrafçı ve müşteri rollerinizi paylaşınız.
7. Hazırladığınız senaryoyu uygun bir süre içinde sınıfta sergileyiniz.
8. Senaryodaki rolünüze uygun şekilde sözleşme formunu doldurunuz ve imzalayınız.
9. İmzaladığınız örnek formu öğretmeninize teslim ediniz.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "1. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1.2.5. Meslek Etiği

Fotoğrafın gelişimi ile dünya üzerinde büyük bir fotoğraf sanayisi oluşmuştur. Fotoğraflar her şeyi izlenebilir ve görünür kılmıştır. Kişilere doğrudan anlatım, dolaysız iletişim ve sözsüz dil yaratmıştır.

Bir varlık veya konu çekildiği zaman bir ürün başka bir deyişle fotoğraf oluşur. Bu fotoğrafın mesajı izleyici ile buluştuğu anda mesaj izleyiciyi, dolaylı olarak da toplumu etkiler.

Fotoğrafçı; doğaya, varlıklara, fotoğrafı izleyenlere, topluma, diğer fotoğrafçılara ve kendine karşı sorumludur. Canlı modeli inciten, kalbini kıran, onurunu zedeleyen, küçük düşüren fotoğraflar çekilmemelidir. Doğaya aynı zamanda canlı veya cansız hiçbir modele zarar vermemelidir.

Çekilen görüntüler kişileri küçük düşürecek nitelikteyse ve o kişinin özel yaşamına ait bilgiler içeriyorsa fotoğraflanan açısından bir hak talebi oluşturur.

Sokakta yürüyen, parkta oturan kişinin, oyun oynayan çocuğun kimliği belli olmayacak şekilde fotoğraflanması, model olsalar dahi herhangi bir hak talebi oluşturmaz. Kişiler çekilen fotoğrafta ikinci planda ayrıntı olarak bulunabilir.

Toplumun kültürünü anlatan, yaşamdan kesitlerin yer aldığı fotoğraflarda insanların görüntülerinin kullanılması (demirci, kalaycı, yöresel giysiler içindeki insanlar, dokuma yapan kişi, çoban vb.) özel yaşamın ihlali sayılmaz. Ancak model poz vermeli veya fotoğrafının çekilmesine sözel olarak izin vermelidir. Kişinin kamuya açık alanda bulunması, sürekli ve izinsiz olarak bu alanda fotoğrafının çekilmesine izin verdiği anlamına gelmez.

Etik, insan eylemlerinin ahlaki niteliklerini sorgulayan felsefi bir disiplindir. İnsan ilişkileri ile doğrudan bağlantılıdır. İş hayatındaki davranışları yönlendiren, onlara rehberlik eden etik prensipler ve standartların toplamına **mesleki etik** denir. Özel hayat, her toplumda birtakım dokunulmaz kurallara sahiptir ve bu kurallar da yasalar tarafından korunmaktadır. Fotoğraf çekimlerinde özel hayatın ve kişilik haklarının ihlalinden, mesleki etik kurallarını hiçe sayan tutumlardan kaçınılması zorunludur.

Bilgi Kutusu

"Çalışma ahlakının geliştiği toplumun refah düzeyi, bu ahlakın zayıf ya da mevcut olmadığı toplumlara kıyasla daha yüksek olacaktır."
James M. BUCHANAN
(Ceyms Em BUKENIN)

Bilgi Kutusu

''İnsanları yasa ve ceza ile yönetirseniz onlar bir daha yanlış yapmayacaklar ancak şeref ve utanma duygularına da sahip olmayacaklardır. İnsanları erdemle ve ahlak kuralları ile yönetirseniz o zaman onlar hem utanma duygusuna sahip olacaklar hem de doğru yapmaya çalışacaklardır.''
KONFÜÇYUS
MÖ 551-MÖ 479

Fotoğrafçı sorumluluk bilinciyle etik kurallara uygun ve öz denetimle fotoğraflarını çekmelidir. Her zaman çevreyle iletişime açık, saygılı ve kibar olmalıdır. Fotoğrafçı kendini geliştirmeli; fotoğraflarını paylaşırken, izlerken, yorumlarken dürüst olmalıdır.

Fotoğraflar farklı amaçlar ve kullanım alanları için çekilir. Günümüzde birçok insan, günlük yaşam içinde etik kuralları hiçe sayarak, diğer insanların yaşam ve mahremiyetine saygı göstermeden fotoğraf çekmektedir. Fotoğrafçı, insanların inançları ve geleneklerine saygı duymalıdır. İnsanların mahremiyetine dikkat etmeli, güvenlerini kazanmalı ve çalışmalarını ahlaki bir tutum içinde yapmalıdır. Konu alınan insanları insan olarak görmeli; kişilik haklarına dokunmamalı ve yaşam tarzlarına saygı gösterilmelidir. Görüntü alırken aynı zamanda bir sorumluluk aldığını bilmeli ve mesleki etik kurallarına uymalıdır.

Başka insanların fotoğrafları çekilirken hukuk kuralları göz ardı edilmemeli ve birlikte yaşama sınırları içinde hoşgörülü olunmalıdır.

Bilgi Kutusu

MÖ 4. yy filozofu olan Aristoteles; iyi, erdem, özgürlük, mutluluk gibi sözcükleri kavram yapısına kavuşturmuştur. Bu nedenle etik kavramını ilk kullananlardan biridir.

1.2.6. Telif Hakları

Bir fotoğrafta fotoğrafı çeken fotoğrafçı ve fotoğrafı çekilen kişi olmak üzere en az iki taraf vardır. Bu nedenle bir fotoğrafta tarafların haklarının korunması gerekir.

Fotoğraf, 1952'de yürürlüğe giren Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na (FSEK) göre "güzel sanat eseri" olarak kabul edilmiş ve korunabilir eserler kapsamına girmiştir. Fotoğraf, "estetik değerlere sahip" bir fotoğrafsa eser olarak kabul edildiğinden fotoğrafı çeken kişi eser sahibi sayılır ve kanunda belirtilen "eser sahibi" haklarını kullanabilir. Fotoğrafın tüm telif hakları fotoğrafı çeken fotoğrafçıya ait olur.

Fotoğrafın telif hakkı, deklanşöre basıldığı an kendiliğinden başlar. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre eser sahibi, eseri meydana getiren kişidir. Fotoğraf eserinde asli hak sahibi, eser sahibi olan bir bakıma fotoğrafı çeken fotoğrafçıdır. Eser fotoğraf makinesinin sahibine değil, fotoğrafı çeken kişiye aittir.

Türk hukukunda sanat eserlerinin ve fotoğrafın telif haklarına ilişkin asıl mevzuat 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 1/B maddesine göre eser; sahibinin hususiyetini taşıyan ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her çeşit fikir ve sanat mahsulüdür.

Fotografik Eser

1. Teknik ve ilmi fotoğraflar, ilim ve edebiyat eseri kapsamına girer.
2. Estetik değere sahip fotoğraflar, güzel sanatlar eseri kapsamına girer.

Kanuna göre bir fikir ve sanat ürünü olan fotoğrafın eser olarak kabul edilip koruma altına alınabilmesi için şu kriterlere uyması gerekir:

- Fotoğrafın eser olarak kabul edilmesi
- Fotoğrafı çeken kişinin özgünlüğünü taşıması ve fikri bir çabanın sonucu olması
- Belli ölçütlere sahip olması
- Kanunda sayılan eser türlerinden (FSEK 4. madde) birine girmesi

Çoğaltma Hakkı

5846 sayılı Kanun'un 22'nci maddesine göre bir eserin aslını ve kopyalarını, herhangi bir şekil veya yöntemle, tamamen ve kısmen, doğrudan ve dolaylı, geçici ve sürekli olarak çoğaltma hakkı münhasıran (özel olarak,özellikle) eser sahibine aittir (Görsel 1.7).

Görsel 1.7: Özgün eser

Yayma Hakkı
5846 sayılı Kanun'un 24'üncü maddesine göre bir eserin aslını veya çoğaltılmış nüshalarını;

- Kiralamak,
- Ödünç vermek,
- Satışa çıkarmak veya diğer yollarla dağıtmak,
- İhlal etme hakkı münhasıran eser sahibine aittir.

Temsil Hakkı
Bir eserden doğrudan doğruya yahut işaret, ses veya resim nakline yarayan aletlerle umumi mahallerde okumak, çalmak, oynamak ve göstermek gibi temsil suretiyle faydalanma hakkıdır.

Telif Hakkı
Herhangi bir bilgi veya düşünce ürününün kullanılması ve yayılması ile ilgili hakların yasalarla belirli kişilere verilmesi hakkıdır. Orijinal bir eserin çoğaltılmasına, kopyalanmasına ve kullanılmasına izin verme hakkıdır.

Telif hakkı genellikle belirli bir süre için geçerlidir. Sembolü "C" harfidir ve © simgesi ile gösterilir. Bu simge, üzerinde bulunduğu fotoğrafın telif haklarının korunduğunu belirtir ve İngilizce copyright (kopirayt) kelimesini ifade eder. Copyright, "telif hakkı" anlamına gelir (Görsel 1.8).

Eserin şekillenmiş olması, asıl çalışmanın koruma kapsamını etkilememelidir. Orijinal eserden türetilmiş çalışmaların asıl fotoğrafa göre birtakım farklılıklar içermesi ve asıl fotoğrafın telif hakkı koruma kapsamını etkilememesi gerekir. Eser sahibinin izni olmadıkça eserde veya eser sahibinin adında kısaltma, ekleme ve değiştirmeler yapılamaz.

Görsel 1.8: Özgün eser

Telif hakkı ihlaline dayanılarak bir dava açılabilmesi için telif hakkı korumasından yararlanan bir başka fotoğraf olması ve ihlale yol açtığı iddia edilen fotoğrafın asıl fotoğrafla ciddi ölçüde benzerlik taşıması gerekir.

Bir eserde telif hakkı ortaklığı olabilmesi için tarafların çalışmaya başlamadan önce veya çalışma sırasında ortak olduklarını beyan etmeleri gerekir. Tarafların çalışmaya katkısı ayrı ayrı telif hakkına konu edilmelidir.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre eser sahibi, fotoğrafı çeken kişidir. Fotoğrafı çekerken yapılan teknik hizmetler veya yardımlar, esere ortak olmayı gerektirmez. Fotoğrafı çekilen kişinin, kişilik hakkının korunması gerekir.

Koruma Süresi

- Fikir ve sanat eserleri üzerinde eser sahiplerinin sahip oldukları mali haklar, eser sahibinin yaşadığı sürece ve ölümünden itibaren yetmiş yıldır.
- Eser sahibi belli değilse koruma süresi eserin aleniyet (açıklık ve netlik) kazanmasından itibaren yetmiş yıldır.
- Koruma süresi, eser yayımlanmadığı sürece başlamaz.
- Koruma süresinin sona ermesiyle eserin kullanılabilmesi için eser sahibinin izni gerekmez.
- İşleme eserlerde koruma süresi asıl eserden bağımsız şekilde hesaplanır.
- Kanunda portre fotoğrafları özel olarak düzenlenmiştir. FSEK 86. maddeye göre portreler, fotoğrafı çekilen kişinin ölümünden on yıl sonra kamuya sunulabilir.

Kayıt Tescil İşlemi

- Kayıt-tescil işlemleri beyana istinaden gerçekleştirilmekte olup hak kurucu etkiye sahiptir.
- Hak sahiplerinin belirlenmesinde ispat kolaylığı sağlama amacı taşır.
- Güzel sanatlar alanındaki eserlerin kayıt-temsil işlemleri, isteğe bağlı olarak gerçekleştirilir.

Günümüzde sosyal medyada fotoğraf kullanırken özellikle bu konulara dikkat edilmelidir. Fotoğraflar yayımlanırken sosyal medya uygulamaları, yayımlanan platformun şartları incelenmelidir. Sosyal medyada farkında olmadan "özel hayat" ve "kişisel veriler" içeren fotoğrafların çoğaltılmasına, kullanılmasına ve işlenmesine izin verilmiş olunabilir. Özellikle basın, yayın veya internet yoluyla özel yaşamdaki görüntüler dünyanın her yerine ulaşabilir. Bu durum, gizlilik ve özel hayat üzerinde telafisi mümkün olmayan sonuçlara yol açarak bireyin yaşamında derin izlere neden olabilir.

3. Etkinlik

Görsel 1.9: Özgün eser

Görsel 1.9'daki fotoğrafın FSEK göre eser olarak kabul edilip edilemeyeceğini belirleyiniz.

- Fotoğrafın eser olarak kabul edilip koruma altına alınabilmesi ve telif hakkının doğması için sahip olması gereken özellikleri sıralayınız.
- Görsel 1.9'daki fotoğrafı aşağıda verilen sorulara göre inceleyiniz.
  - Fotoğraf eser mi?
  - Fotoğraf özgün mü?
  - Fotoğrafı çeken kim?
  - Herkes bu fotoğrafı çekebilir mi?
  - Fotoğrafın bedii (güzellik ölçülerine uyan, göze hoş görünen, beğenilen) vasfı var mı?
  - Çekilen kişi izin vermiş mi?
  - Fotoğrafın topluma veya çekilen kişiye yansıması nasıl olabilir?
  - Fotoğrafçının bu fotoğrafı çekmekteki amacı ne olabilir?
  - Fotoğrafa sosyal medyadan ulaşılabiliyor mu?
- İncelemeleriniz sırasında arkadaşlarınızın görüşlerine de saygı gösteriniz.

1.3. ÇEKİM İZNİ

Tüm sanat dallarında olduğu gibi fotoğraf sanatının da öznelerinden biri insandır. Fotoğrafçı, kişisel birikimleri doğrultusunda insan ve çevresinin etkileşimini yorumlar. Özel, kamusal veya kalabalık alanlarda bazı şartlarla herkesin fotoğrafı çekilebilir. Kişiler çekilen fotoğrafın konusu olabilir veya geri planda bulunabilir ancak fotoğrafçının amacı, fotoğrafa konu olan kişileri küçük düşürmek olmamalıdır. Çekim izinleri çekimin yapılacağı yere göre farklılık gösterir.

Özel Alan: Kişinin evi gibi **özel alan** olan mekânlarda fotoğraf çekmek için izin almak gerekir. Kamusal alanlar da kişinin özel yaşam alanına girer ve kişilerin hakları devam eder.

Kamusal Alan: Özel mekânların dışında kalan meydanlar, sokaklar, parklar, kafeler gibi insanların toplanabileceği, bir araya gelebileceği her yer **kamusal alan**dır. Kamusal alanlarda kişiyi küçük düşürmeden veya kimliğini belli etmeden iyi niyet kuralları çerçevesinde herkesin fotoğrafı çekilebilir. Kişiler çekilen fotoğrafta ön planda olmadan fotoğrafın konusu da olabilir (Görsel 1.10).

Görsel 1.10: Özgün eser

Kişi, görüntüsünün alınmasına izin vermiyorsa fotoğraf telif haklarına girer. Kamusal alanda faaliyet gösteren kişinin davranışlarının haber değeri taşıması veya kamuya mal olmuş kişilerin fotoğraflanması ve fotoğrafın belge niteliği taşıması durumunda bu hak ortadan kalkar. Tören, konser gibi kalabalık ortamlarda çekilen fotoğrafta kişi ana öge değilse telif hakkı doğmaz.

Özel alan, kamusal alanda da devam eder. Kamusal alanda kişilerin özel yaşamı ve kişilik hakları devam eder. Fotoğrafı çekilen kişi ya rıza göstermelidir ya da görüntü alınmasında kamu yararı olduğu kanıtlanmalıdır.

Fiilen Çekim: Kişi, fotoğrafı çekilirken el sallayıp gülümsüyorsa ve objektife doğrudan, özellikle bakıyorsa **fiilen çekim** izni vermiş olur. Bu durumda yazılı izne gerek yoktur (Görsel 1.11). Fiili izni kötüye kullanmadan, görüntülenen kişiyi rahatsız etmeden çekim yapılmalıdır. Kişiyi sürekli çekerek rahatsız etmek, özel hayatı yaşama hakkını çiğnemeye girer.

Bilgi Kutusu

"Benim için önemli olan prensip, insandır. Bir olay fotoğraflanacak insanı küçük gösteriyorsa, bu tamamen gerçek bir sahne de olsa, bu görüntüyü fotoğraflamam."
Sebastião SALGADO
(Sebastio SALGADO)

Görsel 1.11: Özgün eser

Kişilik haklarına zarar vermeden ve kişiyi rahatsız etmeden yapılan kalabalık ortamlardaki çekimlerde izin alınmaz. Ancak kişilerin kimliklerinin sıradanlaştırılması, kişinin kalabalığın içinde seçilmemesi gerekir. Kalabalık içinde özellikle bir kişinin ana öge olduğu fotoğraflar özel yaşamı ihlale girer. Kalabalık mekân içindeki kişilerin fotoğrafları dikkat çekmeyecek ve kişilerin tanınmayacağı biçimde çekilirse özel hayat korunmuş olur. Her çekimde fotoğrafın, fotoğrafı çekilen insanın hayatına etkilerini de düşünmek gerekir.

Bilgi Kutusu

"Fotoğrafçının insani tavırları yeteneklerine eşit olmalıdır yoksa yetenek her şey demek değildir. Fotoğrafçının fotoğrafladığı insana saygılı olması gerekir. Bir fotoğrafçı karşısındaki insandan daha değerli değildir."
James A. FOX
(Ceyms Ey FAKS)

1.3.1. İzin İşlemlerinin Önemi

Kişilerin hakları, özel alanlarda olduğu gibi kamusal alanda da devam eder. Bir kişiyi yüzü tanınacak biçimde çekmek için ilgili kişiden izin almak gerekir. Sokakta fotoğrafı çekilen kişiler, fotoğraflarının çekildiğini bilmeli ve sözel de olsa izin vermelidir. Sokakta olsalar dahi kişileri kimlikleri belli olacak şekilde, izin almadan fotoğraflamak hukuken bazı yükümlülükler (tazminat, hapis cezası gibi) getirebilir.

İzni alınmadan fotoğraflanan kişi, altı ay içinde şikâyetçi olarak ceza davası, on yıllık bir sürede de tazminat davası açabilir. Görüntünün yayımlanmasıyla ticari bir gelir elde ediliyorsa Borçlar Kanunu'na göre kişilik haklarına saldırı tespit edilerek tazminata hükmedilebilir.

Fotoğrafın yayımından ticari çıkar söz konusu olduğunda görüntülenen kişilerle ya modellik sözleşmesi yapılmalı ya da kişilerin yazılı veya görüntülü izinleri alınmalıdır. On sekiz yaşından küçük kişilerin görüntülenmesi için veli izninin alınması gerekir.

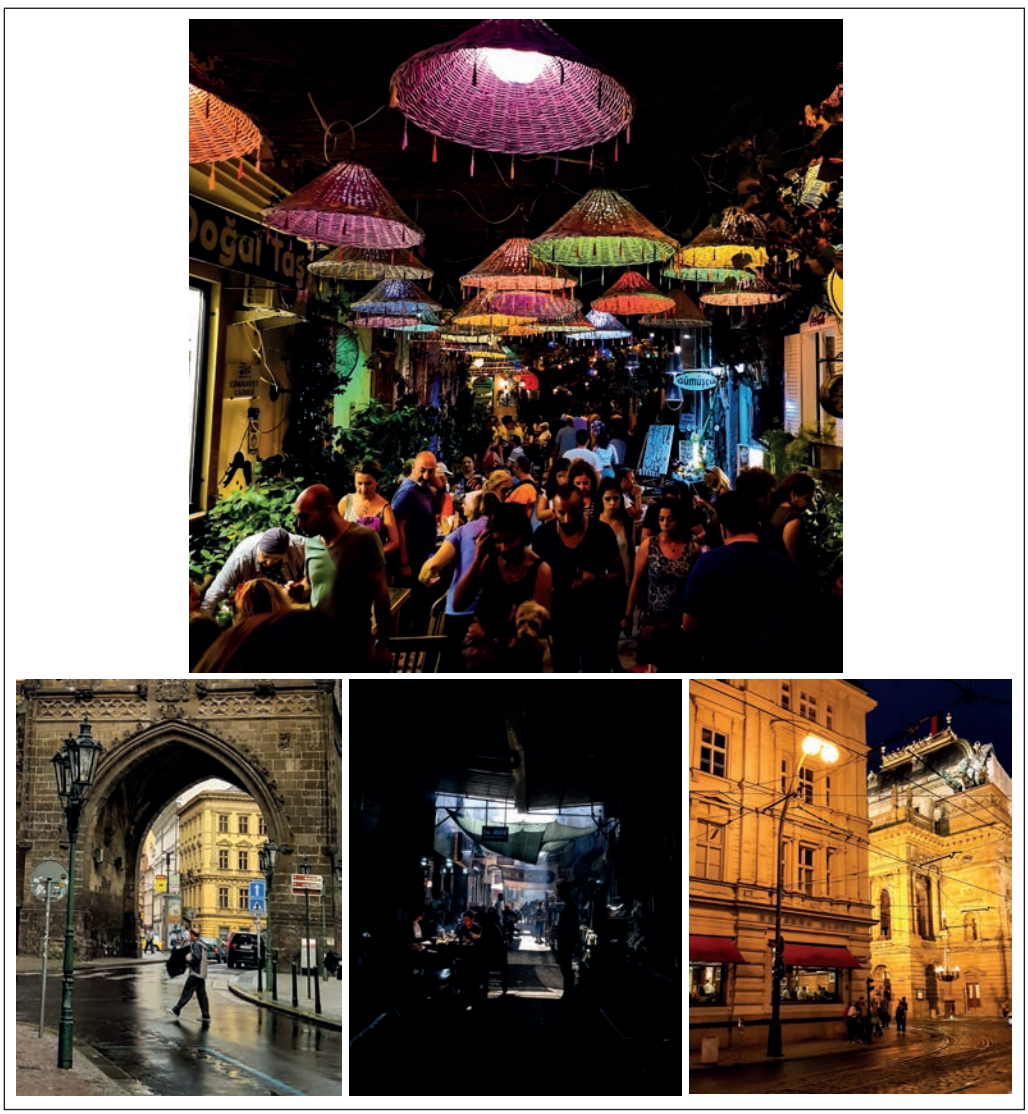
1.3.2. Çekim Yapılacak Ortamla İlgili Bilgi ve Gerekli İzinler

Özel konulu çekimlerde çekim yapılacak ortam, konu ve ürün ile ilgili izin işlemleri için dilekçe yazılmalıdır. Hazırlanan dilekçe ilgili kuruma ve kişilere imzalı olarak verilmelidir. Çekim için onay alındıktan sonra çekim organizasyonu yapılmalıdır. Çekim yaparken iznin öngördüğü koşullar göz önünde bulundurulmalıdır. İzin belgesinin içeriği hakkında çekim yapılan ekip bilgilendirilmeli ve iznin gerekli şartları açıklanmalıdır.

Çekim yapmak için sıradan görünen mekânlar ve kişiler, aslında çeşitli nedenlerden önemli konuma sahip olabilir. Fabrikalar, özel mekânlar ve restoranlar ürünlerinin veya bilgilerinin yayılmaması için izin vermeyebilir. Her mekânın çekimi için farklı birimlerden izin alınması gerekir. İzin alınması gereken birimler şunlardır:

- Bir şehrin sokaklarında çekim yapmak için valilikler
- Bahçe ve park gibi alanlarda çekimin yapılacağı semtteki belediyeler
- Müze, ören yeri gibi tarihî ve kültürel mekânlar için mekânın bağlı bulunduğu Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
- Anıtsal özellik taşıyan yapı, bina gibi çekimler için Anıtlar Yüksek Kurulu

- Sokakta, mahallede yapılacak çekimlerde ilgili mahallî yönetim
- Jandarma bölgesindeki çekimlerde jandarma komutanlığı
- Karayolları üzerinde yapılacağı zaman Karayolları Genel Müdürlüğü
- Korunan alanlarda Tarım ve Orman Bakanlığı
- Milli saraylar için Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı
- Okul gibi kamu kurumları için valilikler
- Köyde çekim yapılacaksa önce çekim konusu olan kişiler sonra köydeki jandarma karakolu ve muhtar
- Askerî bölgelerde bölgenin garnizon komutanlığı

Görsel 1.12: Sokak fotoğrafları

Çekimlerin sağlıklı yürüyebilmesi için alınan bu izinlerin yazılı olması ve çekim sırasında izin belgesinin fotoğrafçının yanında bulunması gerekir. Çekimi yapılacak her kişiye " ..... kişinin / kuruluşun belirtilen yerlerde fotoğraflarımın çekilmesine / kullanılmasına izin verdim." şeklinde hazırlanacak bir sözleşme imzalatılmalıdır. Sokak fotoğraflarında kişilerin yüzleri görünüyorsa küçük düşürücü görüntüler olmamalıdır (Görsel 1.12).

3. Uygulama

ÖĞRENME BİRİMİ : FOTOĞRAF ÇEKİM ORGANİZASYONU
UYGULAMA ADI : İzin İşlemleri
AMAÇ : Fotoğraf çekimi ile ilgili gerekli kişi, kurum veya kuruluşları bilgilendirmek ve izin işlemlerini gerçekleştirmek.

Bir fotoğraf stüdyosunda çalıştığınızı varsayınız. Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak fotoğraf çekimi ile ilgili gerekli kişileri bilgilendirme ve izin işlemlerini içeren bir dosya oluşturunuz.

Araç Gereç
1. Kâğıt
2. Kalem
3. Bilgisayar
4. Yazıcı
5. Dosya

İşlem Basamakları
1. Fotoğraf çekimi için bir konu seçiniz.
2. Seçtiğiniz konunun çekim mekânını belirleyiniz.
3. Konuyla ilgili bir örnek olay metni oluşturunuz. Metninizi yazarken konu, kişi ve kurumları belirtmeyi unutmayınız.
4. Yazdığınız örnek olaydan yola çıkarak ortam, konu ve ürünün çekim bilgilendirmesi için gerekli işlemleri listeleyiniz.
5. İzin işlemleri için gerekli belgeleri tespit ediniz.
6. Gerekli belgelerin birer örneğini hazırlayınız. (Belgeleri internet ortamından bularak çıktısını da alabilirsiniz.)
7. Hazırladığınız belgeleri eksiksiz doldurunuz.
8. Tüm belgeleri içeren bir dosya hazırlayarak öğretmeninize teslim ediniz.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "2. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1.4. GÖREV DAĞILIMI

Fotoğrafçı, fotoğraf çekimi organizasyonu yaparken müşteri ile görüşme, sözleşme, çekim izni işlemlerinden sonra ekip çalışanları ile görev dağılımı yapar. Öncelikle yapılacak görev dağılımı şu şekildedir:

- Fotoğraf ekibinde kimlerin görev alacağı belirlenir.
- Müşteri ile çalışanların irtibat numaraları paylaşılır.
- Çekimde görev alan ekibin iş tanımları yapılır.
- Çekim ekibine çekim yerleri veya ürün tanıtılır.
- Çekim ekibinin çekim yerinde gerekli hazırlıkları yapması sağlanır.
- Çekim aşamasında çalışanlar arasında bilgi akışı yapılarak çalışanların uyumlu çalışılması sağlanır.

1.4.1. Meslek Tanımları

Fotoğrafçı, teknik bilgisiyle hangi konumda nasıl bir donanım gerektiğini bilerek ve yaratıcı bakış açısıyla yakaladığı karelerle görüntünün hikâyesini yazarak deklanşöre basan kişidir. Fotoğrafçılık, toplumsal sorumluluğu ve etik kuralları olan meslek alanlarından biridir (Görsel 1.13).

Görsel 1.13: Konuya farklı açıdan yaklaşan fotoğrafçı

Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun (MYK) Ulusal Meslek Standardı'na göre fotoğrafçının meslek tanımı: Fotoğrafçı İSG (İş Sağlığı ve Güvenliği), çevre koruma, kalite kural ve yöntemleri çerçevesinde; yetkisi dâhilinde ve tanımlanmış görev talimatlarına göre fotoğraf çekim hazırlığı yapan, fotoğraf çekim işlemlerinin yürütülmesine katkı veren, görüntü ve iş bilgilerinin arşivlemesini gerçekleştiren, fotoğraf makineleri ve çekim ekipmanlarının periyodik bakımlarını yapan, fotoğrafçılık ürünlerinin satış işlemlerini izleyen ve mesleki gelişim çalışmalarını yürüten nitelikli meslek elemanıdır.

MYK, fotoğraf çekim elemanı ve fotoğraf baskı elemanı olarak iki meslek tanımlaması yapmıştır.

FOTOĞRAF ÇEKİM ELEMANI

İş Tanımı

Fotoğraf çekim elemanı; çekim öncesi hazırlıkları yapma, ürün veya konunun fotoğrafını çekme, stüdyoda veya dışarıda fotoğraf çekme, fotoğraf makinesi, donanım ve ekipmanların temizlik ve bakımını yapma, çektiği fotoğrafları baskıya hazır hâle getirme, müşteriye sunma ve arşivleme yeterliklerine sahip, nitelikli kişidir (Görsel 1.14).

Görsel 1.14: Fotoğrafçı

Görevleri

- İş organizasyonu yapmak
- Fotoğraf çekimi için uygun mekânı seçmek ve hazırlamak
- Stüdyo ve ışıkları hazırlamak
- Fotoğraf çekiminden önce hazırlık yapmak
- Makine, film, bellek kart ve ışık ayarlarını yapmak
- Müşteri veya fotoğrafı çekilecek konu veya nesneyi çekim için hazırlamak
- Stüdyoda ve dış mekânda fotoğraf çekmek
- Fotoğrafı seçmek, gerekiyorsa bilgisayarda işlemek
- Fotoğrafı baskıya veya müşteriye hazır hâle getirmek
- Çekilen fotoğrafı ilgili birime iletmek
- Video çekimi yapmak
- Fotoğrafları saklamak ve arşivlemek
- Fotoğraf makinesi ve donanımların temizlik ve bakımını yapmak
- Mesleki eğitime ilişkin faaliyetleri yürütmek

FOTOĞRAF BASKI ELEMANI

İş Tanımı

Fotoğraf baskı elemanı; müşteri istekleri doğrultusunda fotoğrafları baskıya hazırlama, çeşitli özelliklerdeki klasik veya otomatik banyo ve baskı sistemlerini kullanma, baskı sistemlerinin kontrol ve bakım işlemlerini yapma, fotoğraf basma, fotoğrafları bilgisayarda işleme, müşteriye sunma ve arşivleme yeterliklerine sahip, nitelikli kişidir.

Görevleri

- İş organizasyonu yapmak
- Çalışma ortamını temizlemek, iş güvenliği tedbirlerini almak
- Kimyasal çözeltiler hazırlamak
- Film yıkamada özel banyo tekniklerini uygulamak
- Siyah beyaz fotoğrafta özel baskı tekniklerini uygulamak
- Renkli fotoğrafta özel baskı tekniklerini uygulamak

- Kâğıt ve film kalibrasyonu yapmak, baskı kalitesini kontrol etmek
- Filmleri ve fotoğrafları dosyalamak ve sunuma hazırlamak
- Fotoğrafları bilgisayara aktarmak
- Fotoğrafları bilgisayarda işlemek, düzenlemek ve arşivlemek
- Fotoğraflara rötuş yapmak
- Fotoğraflar basmak veya fotoğrafların çıktısını almak
- Fotoğrafları saklamak ve arşivlemek
- Fotoğrafları müşteriye sunmak
- Klasik veya otomatik banyo ve baskı sistemlerinin kontrol ve bakımını yapmak
- Mesleki gelişmelere ilişkin faaliyetleri yürütmek

Görsel 1.15: Fotoğraf baskısı çalışma alanları

Fotoğrafçılar, fotoğraf sektöründe yer alan orta ve küçük ölçekli işletmelerde çalışabilir. Bu işletmeler; ithalat yapan firmalar, üretici firmalar, perakende satış yapan mağazalar, fotoğraf laboratuvar hizmeti veren işletmeler, fotoğraf stüdyoları, fotoğraf ile ilgili yayıncılık yapan kuruluşlar, fotoğraf turizmi yapan şirketler, fotoğraf eğitimi veren kurumlar vb. olarak sıralanabilir. Ayrıca fotoğraf, kendi sektörünün dışında daha pek çok iş kolunda da hem meslek hem de iş olarak yer alır (Görsel 1.15).

Fotoğrafın Uygulama Alanları

- Vesikalık, anı ve özel gün çekimleri
- Basın, yayın, gazetecilik ve iletişim
- Endüstri ve sanayide ürün fotoğrafları
- Tanıtım ve reklâm çalışmaları
- Arkeolojik çalışmalar
- Belgeleme çalışmaları ve araştırmalar
- Tıbbî çalışmalar ve adlî tıp
- Haritacılık, askerî araştırma ve incelemeler
- Kriminolojide polisin suçlara yönelik laboratuvar çalışmaları
- Uzay ve gökyüzü (astronomi çalışmaları) araştırmaları
- Bilimsel ve akademik çalışmalar
- Stok fotoğrafçılığı yoluyla fotoğraf pazarlama ve satış amacı
- Bilgisayar ve internet ortamındaki içerikler
- Amatör fotoğrafçılık
- Sanatsal fotoğraf

1.4.2. İş Organizasyonunun Önemi

Plan, yapılacak bir işin önceden tasarlanmasıdır. Fotoğraf çekim planı; hangi konunun, ne zaman, nasıl çekileceğini ve nerede kullanılacağını gösteren taslaktır. Profesyonel bir fotoğrafçı, hangi çekim türü ya da hangi fotoğraf alanı olursa olsun çekimden önce mutlaka bir çekim planı hazırlar. Çekim planında hangi konunun çekileceği, hangi şartlarda ve kimlerle nasıl bir organizasyon yapılacağı önceden tespit edilir. Çekim planı, fotoğrafçının çekim sırasında oluşabilecek beklenmedik durumlara daha kolay müdahale etmesini ve en önemlisi zamanı iyi yönetmesini sağlar.

İş organizasyonu, çekimler sırasında yapılacak bütün faaliyetleri kapsar. Çekimlerde başarı ve verimi sağlayabilmek için iş organizasyonu yapılır. İş organizasyonu yapılırken ana başlıklar belirlenir ve ana başlığın altında ayrıntılar toplanır. Piyasa, üretim, maliyet ve mali tasarı araştırması yapılarak dosyalanır. Gerekli bilgiler toplandığında ise iş planına geçilir (Görsel 1.16).

Çekim planı, fotoğraf alanlarına göre değişiklik gösterir ancak tanıtım ve reklam alanlarında genel olarak aşağıdaki sorular çekim planının genel çerçevesini oluşturmaktadır.

- Çekimin konusu [moda, sokak, mimari, ürün, portre, still life (sitil layf) vb.] nedir?
- Çekim; stüdyo, iç veya dış mekânda mı gerçekleştirilecek?
- Çekimde birincil olarak doğal ışık mı yoksa yapay ışık mı kullanılacak?

Görsel 1.16: İş organizasyonu

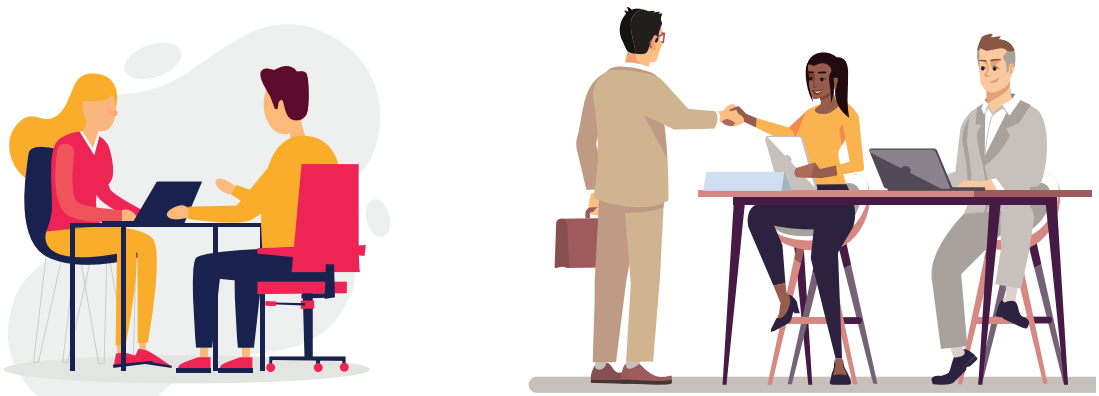
- Çekim tahminen kaç gün sürer?
- Çekim için kaç kişi gereklidir?
- Çekimde kullanılacak yardımcı ekipmanlar nelerdir?
- Işıklandırma çizelgesi yapıldı mı?
- Fotoğraf çekimi için alınması gereken izinler varsa bu izinler kim tarafından alınacak?
- Çekim günü çekim yerine ulaşım nasıl sağlanacak?

Fotoğrafçı, ön görüşmeden sonra sözleşme imzalamak için müşterisi ile görüşmeye gittiğinde yukarıdaki sorulardan oluşan çekim planını da müşterisine vermelidir. Hatta ulaşım, izin alma gibi işlemler de sözleşmeye madde olarak mutlaka eklenmelidir. Her şey en başından açık ve net bir şekilde paylaşılırsa çekim günü sorunsuz geçer, çıkabilecek başka problemlere karşı fotoğrafçı ve ekibi hazır olur. Aynı zamanda müşteri de kendini hazırlayabilir.

Çalışanlar ve müşteri arasında bağlantı ve uyum iş organizasyonuyla sağlanır. İş organizasyonunda çalışanlar arasında amaç birliğine varılarak iş bölümü yapılır. İş bölümünde çalışanların yeterlilik ve uzmanlıklarına dikkat edilir. Çalışanlar için iş planı yapılırken hiyerarşiye dikkat edilir. Çalışanlar arasında denge sağlanmalı ve çalışanların görev tanımları yapılmalıdır (Görsel 1.17).

Çekim organizasyonu plan doğrultusunda yapılırsa zamandan tasarruf edilir, daha kısa sürede istenen sonuca varılır. Çekimler bir plan içinde aksamadan devam eder. Takım ruhu gelişir, iş paylaşımı yapılır.

İş organizasyonu, çekim konusuna ve ortamına uygun olarak eksiksiz yapılmalıdır. İşe başlamadan önce tüm çekim ekibi ile toplantı yapılarak ekibe fotoğrafın konusu, çekim yeri ve özellikleri, çalışma koşulları hakkında bilgi verilir. Çekim için yapılması gereken görevlere uygun elemanlar seçilir. Seçilen elemanlara görevleri açıklanır.

Görsel 1.17: İş organizasyonu

ÖĞRENME BİRİMİ : FOTOĞRAF ÇEKİM ORGANİZASYONU
UYGULAMA ADI : İş Organizasyonu Planı Hazırlama
AMAÇ : Çekim için iş organizasyonu planlamak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak tanıtım fotoğrafı çekimi için iş organizasyonu sunumu hazırlayınız.

Araç Gereç
1. Bilgisayar

İşlem Basamakları
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Fotoğraf çekim planı hazırlamak için farklı kaynaklardan bilgi edininiz ve bu bilgileri derleyiniz.
3. Tanıtım fotoğrafı çekimi için uygun konu belirleyiniz.
4. Konunun özelliklerini araştırarak yazınız.
5. Çekim için müşteri ile ön görüşme yaptığınızı varsayarak fotoğraf çekiminde müşterinin beklentilerinin neler olabileceğini belirleyiniz.
6. Yapılması gereken işlemler, alınması gereken önlemler, elemanlar ve görevleri gibi önemli noktaları ayrı ayrı sınıflandırarak fotoğraf çekim planını hazırlayınız.
   a) Konunun çekim yerini ve çekim süresini belirtiniz.
   b) Hedef kitleyi ve fotoğrafın kullanım amacını belirleyiniz.
   c) Konuyu belli bir anlayış ve görüş kapsamında bilinçli bir şekilde öne çıkaracak bir kompozisyonu tasarlayarak ürüne özgü düzen, sıra dışı dokunuşlarla tasarım stili oluşturunuz.
   d) Çekim açısı planı yaparak çiziniz.
   e) Yardımcı ekipmanları belirleyiniz.
   f) Görev dağılımını yapınız.
7. Çekim için alınması gereken izinler varsa çekimden önce bunun planlamasını yapıp izin formlarını oluşturunuz.
8. Çekim planına göre sözleşme formunu hazırlayınız.
9. Hazırladığınız tüm belgeleri içeren bir sunum oluşturunuz ve sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "3. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1.4.3. İş Sağlığı ve Güvenliği

İş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının amacı; çalışanları iş kazaları ve meslek hastalıklarından korumak, onların daha sağlıklı bir ortamda çalışmalarını sağlamaktır. İş güvenliği, iş kazaları ile meslek hastalıklarının neden olduğu kayıpları en aza indirmek amacıyla bilimsel araştırmalara dayalı güvenlik önlemlerinin saptanması ve uygulanması doğrultusundaki çalışmalardır.

Çalışanların daha güvenli ortamlarda çalışabilmesi için iş sağlığı ve güvenliği kurallarını bilmesi gerekir. Bu kurallar; çalışanların sağlık yönünden değerlendirilmesi, uygun çalışma düzeni, sağlıklı ve güvenli çalışma ortamı, iş güvenliği konularıyla ilgilidir. Bunların yanı sıra üretim güvenliğini sağlayarak verimin artırılması, işletme güvenliğinin sağlanması konularını da içerir.

Genel anlamda iş güvenliği kavramı; çalışanların, işletmenin ve üretimin her türlü tehlike ve zararlardan korunmasını içerir. İş güvenliğinde öncelik insan hayatıdır. İşletme ve üretim güvenliği konularının ikinci planda kalması gerekir.

MYK seviye 4'te fotoğrafçılık mesleğinin çalışma ortamı ve koşulları belirtilmiştir. Buna göre fotoğrafçı; fotoğrafçılık hizmeti sunan, çoğunlukla küçük ölçekli, zaman zaman da orta ölçekli işletmelerde çalışır. Çalıştığı setler, işin özelliğine göre hem stüdyo gibi kapalı ortamlar hem de açık ortamlardır. İşe özgü aydınlatma ve çekimde çeşitli elektronik, mekanik cihaz ve ekipmanlar ile çok çeşitli fotoğrafçılık materyalleri kullanır.

Bu iş kolunda yoğun müşteri ilişkileri ve müşteri odaklı çalışma söz konusudur. Mesleğin icrası esnasında iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini gerektiren kaza ve yaralanma riskleri bulunmaktadır. Risklerin tamamen ortadan kaldırılamadığı durumlarda ise işveren tarafından sağlanan uygun kişisel koruyucu donanım kullanılarak çalışılmalıdır.

Kişisel Koruyucu Donanım (KKD)
Yürütülen işten kaynaklanan, sağlık ve güvenliği etkileyen, bir veya birden fazla riske karşı çalışanı koruyan; çalışan tarafından giyilen, takılan veya tutulan, amacına uygun olarak tasarımı yapılmış tüm araç gereç ve cihazlardır.

Kişisel koruyucu donanımlar, iş yerindeki risklerin önlenmesinin veya yeterli derecede azaltılmasının teknik tedbirlere dayalı toplu korunma, iş organizasyonu veya çalışma yöntemleri ile sağlanamadığı durumlarda kullanılır.

Fotoğraf çekim elemanı ve fotoğraf baskı operatörünün özellikleri şunlardır:

- Farklı mekânlarda, önceden belirlenemeyen ortamlarda, zamana bağlı olmadan hareketli ve çoğu zaman ayakta çalışabilmeli.
- Fotoğrafların hazırlanma aşamasında bilgisayarla çalışabilmeli.
- Yaratıcı ve atik olmalı, hızlı kararlar alabilmeli.
- İyi gözlem yapabilmeli, iletişim becerilerine vakıf olmalı.
- Estetik duyguya sahip, görsel hafızası güçlü olmalı.
- İş ahlakına sahip olmalı, insan psikolojisini bilmeli.
- Pratik zekâlı, dikkatli olmalı ve problem çözebilmeli.
- Hızlı öğrenebilmeli, dış görünüşüne özen göstermeli,
- Mesleki alanında yeni teknolojik gelişmelere açık nitelikte olmalıdır.

Görsel 1.18: Fotoğraf çekilmez.

Fotoğrafçılar hem iç hem de dış mekânlarda çalıştıklarından çekim için gerekli makine ve diğer malzemeleri taşımak durumunda kalabilirler. Fotoğraf laboratuvarlarında çeşitli cihazlar ve banyo kimyasalları ile çalışmaları gerekebilir. İnsanlarla iletişim hâlinde çalışan bu alandaki meslek elemanları, kapalı ve açık ortamlarda teknolojik araçlarla iç içe olmak zorundadır. Bu nedenle iş güvenliği açısından riskli bir çalışma ortamında bulunurlar.

‘‘Fotoğraf çekilmez’’ levhasının olduğu alanlarda çekim yapılmamalıdır (Görsel 1.18). Çekimler sırasında elektrik çarpması, flaş gibi ekipmanların devrilmesiyle doğabilecek çeşitli kazalar neticesinde yaralanmalar olabilir. Çekimin yapılacağı alan ya da mekân içinde iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uygun tedbirler alındığında çalışanları olası kazalardan korumak mümkündür (Görsel 1.19).

Görsel 1.19: İş güvenliği kurallarının dikkate alınmadığı çekim

İşveren, çalışanları iş ekipmanları ve kullanımları ile ilgili bilgilendirilmekle yükümlüdür. Çalışanlara kullandıkları iş ekipmanlarına ve bu iş ekipmanlarının kullanımına ilişkin yeterli bilgi ve yazılı talimat verir. Bu bilgiler ve yazılı talimat basit ve kolay anlaşılır bir şekilde olması gerekir. Talimatlar, iş ekipmanlarının yanına asılmalıdır. Yazılı talimatlar; iş ekipmanlarının kullanım koşulları, iş ekipmanlarında öngörülen anormal durumlar bulunması hâlinde iş ekipmanlarının önceki kullanım deneyiminden elde edilen sonuçlar şeklinde hazırlanır.

İşveren, iş ekipmanlarının kullanımından kaynaklanabilecek risklere ve bunlardan kaçınma yollarına ilişkin çalışanların eğitim almalarını sağlar. Ayrıca iş ekipmanlarının tamiri, tadilatı, kontrol ve bakımı konularında çalışanlara işverenlerce yeterli özel eğitim verilir.

İşaret Levhaları

Kendi özel amaçlarına göre yasaklama, uyarı, emir, kaçış yolu, acil durumlarda ya da yangınla mücadelede kullanılacak ekipmanı belirten işaret levhalarının farklı biçim ve renkleri vardır. Piktogramlar, mümkün olduğunca yalın olur ve sadece temel ayrıntıları içerir. İşaret levhaları kullanıldıkları ortama uygun, darbeye ve hava koşullarına dayanıklı malzemeden yapılır. İşaret levhaları, boyut ve özellikleri açısından kolayca görülebilir ve anlaşılır olmalıdır.

İşaret Levhalarının Kullanım Koşulları

İşaret levhaları; özel bir tehlike olan yerlerin ve tehlikeli cisimlerin hemen yakınına, genel tehlike olan yerlerin girişine engeller dikkate alınarak görüş seviyesine uygun yükseklik ve konumda, iyi aydınlatılmış, erişimi kolay ve görünür bir şekilde yerleştirilmelidir.

İşaret levhaları, doğal ışığın zayıf olduğu yerlerde floresan renkler, reflektör malzeme veya yapay aydınlatma ile görünür hâle getirilmelidir. İşaret levhasının gösterdiği durum ortadan kalktığında işaret levhası da kaldırılır.

1. **Yasaklayıcı İşaretler**

   Daire şeklindeki işaretlerdir. Beyaz zemin üzerine siyah piktogram, kırmızı çerçeve ve diyagonal çizgi şeklindedir. Kırmızı kısımlar işaret alanının en az % 35'ini kapsar.

Yaya giremez

Yetkisiz kimse giremez

Suyla söndürmek yasaktır

2. **Uyarı İşaretleri**

   Üçgen şeklindeki işaretlerdir. Sarı zemin üzerine siyah piktogram, siyah çerçeve şeklindedir. Sarı kısımlar işaret alanının en az % 50'sini kapsar.

Radyoaktif madde

Tehlike

Zararlı veya tahriş edici madde

3. **Emredici İşaretler**

   Daire şeklindeki işaretlerdir. Mavi zemin üzerine beyaz piktogram şeklindedir. Mavi kısımlar işaret alanının en az %50'sini kapsar.

Gözlük kullan

Kulak koruyucu tak

Emniyet kemeri kullan

4. Acil Çıkış ve İlk Yardım İşaretleri

Dikdörtgen veya kare şeklindeki işaretlerdir. Yeşil zemin üzerine beyaz piktogram şeklindedir. Yeşil kısımlar işaret alanının en az %50'sini kapsar.

İlk yardım

Sedye

Acil yardım ve ilk yardım telefonu

Acil çıkış ve kaçış yolu

5. Yangınla Mücadele İşaretleri

Dikdörtgen veya kare şeklindeki işaretlerdir. Kırmızı zemin üzerine beyaz piktogram şeklindedir. Kırmızı kısımlar işaret alanının en az % 50'sini kapsar.

Yangın hortumu

Yangın söndürme cihazı

Acil yangın telefonu

1. Çekim Etkinliği

- Çevrenizde bulunan fotoğraf işletmelerini ziyaret ediniz. İşletme yetkilisinden gerekli izinleri alarak çalışma ortamında bulunan iş güvenliği ekipmanlarını ve işaret levhalarını fotoğraflayınız.
- Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta arkadaşlarınızla inceleyerek, işletmenin iş güvenliği ve sağlığı kurallarına uygun olup olmadığını tespit ediniz.
- Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Çekimi yapılacak işletmeleri belirler.		
İş güvenliği ekipmanlarının çekimlerini yapar.		
İşaret levhalarının çekimlerini yapar.		
İşletmelerin iş güvenliği ve sağlığı kurallarına uygun olup olmadığını tespit eder.		
İş güvenliği ekipmanlarının yeterli ve uygun yerlerde kullanılıp kullanılmadığını tespit eder.		
İşaret levhalarının yeterli ve uygun yerlerde kullanılıp kullanılmadığını tespit eder.		

Ölçme ve Değerlendirme

A) Aşağıdaki cümlelerde (….) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (….) Bahçe, park ve mahallelerde çekim için valiliklerden izin alınmalıdır.

2. (….) Fotoğraflanan kişinin objektife bakarak poz vermesi sözel izin niteliğindedir.

3. (….) Taraflar arasındaki anlaşmazlıkların çözümünde en önemli kanıt sözleşmedir.

4. (….) Fotoğrafın telif hakkı, fotoğraf basıldığı an başlar.

5. (….) Müşteri ile ön görüşme yapılırken fotoğraf çekim planı hazır bulundurulmalıdır.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları kutu içinde verilen ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

etik	**iş güvenliği**	**çekim planı**
on yıl	**mesleki etik**	**yetmiş yıl**

6. FSEK'ye göre portreler, kişinin ölümünden ……. sonra paylaşılabilir.

7. İş yaşamında ahlâki nitelikler ve kurallar …….. ile ifade edilir.

8. Eserin koruma süresi eser sahibinin ölümünden sonra ……. geçerlidir.

9. Çalışanların ve işletmenin tehlike ve zarardan korunması ……. ile sağlanır.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru cevapları işaretleyiniz.

10. Aşağıdakilerden hangisi fotoğrafın sıklıkla kullanıldığı alanlardan değildir?

A) Arkeoloji B) Endüstri C) Sinema D) Spor E) Tıp

11. Aşağıdakilerden hangisi fotoğrafçının ön görüşme ile bilgi edindiği konulardandır?

A) Müşteri ve konu
B) Hava durumu
C) Perspektif ve açı
D) Ürün ve renkler
E) Ekipman ve çalışanlar

12. Mekân çekimlerinde öncelikle yapılması gereken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Flaşların kontrol edilmesi
B) İzinlerin alınması
C) Işıkların ayarlanması
D) Aksesuarların seçilmesi
E) Ortamın düzenlenmesi

13. Aşağıda verilen özelliklerden hangisini taşıyan fotoğraf eser sayılır?

A) Basılı B) Renkli C) Estetik D) Siyah beyaz E) Tek

D) Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

14. Sözleşme hazırlarken dikkat edilmesi gereken konulardan beş tanesini yazınız.

.....
.....
.....
.....

15. Fotoğraf çekimlerinde hangi alanlar için çekim izni alınmalıdır?

.....
.....
.....
.....

16. ‘‘Fotoğrafçılık Meslek Etiği’’ konusundaki görüşlerinizi örneklerle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

2. Öğrenme Birimi

İÇ MEKÂNDA (STÜDYO DIŞINDA) FOTOĞRAF ÇEKİMİ

KONULAR

2.1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK

2.2. İÇ MEKÂN ÇEKİMİ

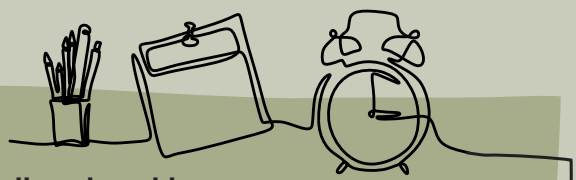
TEMEL KAVRAMLAR

- **Mekân**
- **İç mekân**
- **İç ve dış mekân eşitleme**

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ ?

- İç mekânda (stüdyo dışında) fotoğraf çekmenin önemi
- İç mekânda fotoğraf çekimlerinin çeşitleri
- İç mekânda çekilmiş fotoğraf örneklerini inceleme
- İç mekânda fotoğraf çekimi için gerekli ışık koşulunu oluşturabilme
- İç mekânda konuyu en iyi anlatacak fotoğrafı doğru poz ve açıyla çekebilme

Hazırlık Çalışmaları

1. **Sizce iç mekân nedir? Örneklendirerek açıklayınız.**
2. **İç mekânda fotoğraf çekmenin zorlukları neler olabilir?**
3. **İç mekânda fotoğraf çekmek fotoğrafçılıkta ne gibi kolaylıklar sağlayabilir?**

Mekân; duyular, formlar ve belirli özellikler ile sınırlandırılmış boşluklar ve ortamlardır. Mekânın sınırı fiziksel olduğu gibi algısal veya görsel de olabilir. Mekân sınırının keskin çizgiler ile ayrılması gerekmez.

İç mekânlar korunma, sığınma, eğlence, eğitim gibi ihtiyaçlar için tasarlanmış; insan yaşamının geçtiği yapılardır. İç mekân; üç boyutlu mimari yapı içerisinde taban, tavan ve duvarlar ile çevrilmiş alandır. Tüm iç mekânların üstü veya yanları kapalı olmamakla birlikte en az üç tarafı kapalıdır. Kütüphaneler, müzeler, sosyal ve dinî tesisler, spor salonları, hava alanları, oteller, tatil köyleri, metrolar, apartmanlar iç mekâna örnek olarak verilebilir. Bu mekânların ortak özelliği, kapalı ya da yarı kapalı olarak çevreden ayrılmış olmalarıdır.

İç mekân; reklam, belgesel, mimari, tanıtım, düğün, moda, doğum, portre ve gezi fotoğrafçılığında sıklıkla fotoğraflanan konular arasındadır. İç mekân fotoğrafları daha çok mimari ve tanıtım fotoğraflarında karşımıza çıkmaktadır (Görsel 2.1, 2.2).

İç mekân fotoğraf çekimlerinde dikkat edilmesi gereken ilk öge ışıktır. İç mekân çekimlerinde fotoğrafçının doğal ve yapay ışık türlerinin özelliklerini bilmesi ve bunları etkin bir şekilde kullanabilmesi gerekir. Bazı iç mekân çekim ortamlarında sadece doğal ışık ile aydınlatma sağlanırken bazılarında ise hem doğal hem de yapay ışık kaynağı kullanılır. Bu nedenle iç mekân fotoğraf çekimleri dış mekân fotoğraf çekimlerine göre daha dikkat gerektiren bir alandır.

Görsel 2.1: İç mekânda tanıtım fotoğrafı

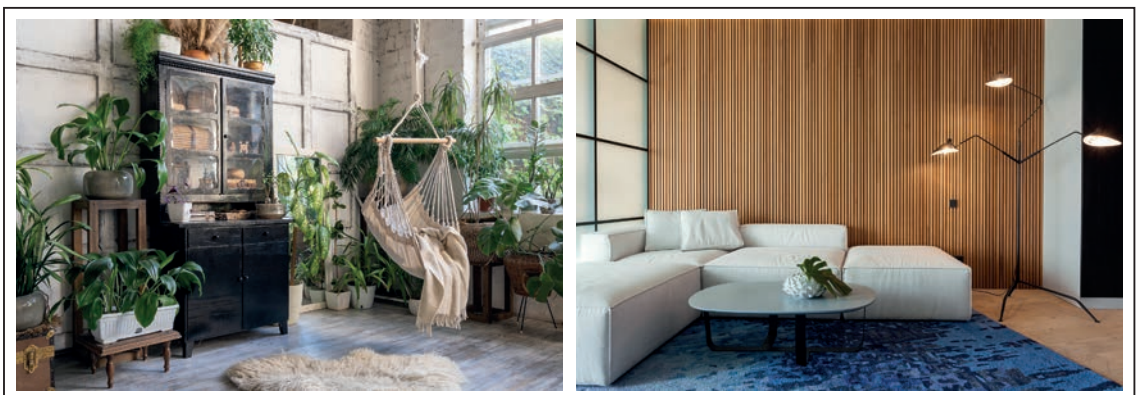

Görsel 2.2: Farklı konularda çekilmiş iç mekân fotoğrafları

İç mekân fotoğraf çekimlerinde ışık kadar makine ve objektif seçimi de fotoğraf çekiminin sonucunu etkiler. İç mekân çekimlerinde yarı profesyonel ve profesyonel makineler tercih edilir. Ayrıca normal ve geniş açılı objektifler kullanılır. Objektif seçimi, mekânın genişliğine ve verilmek istenen etkiye göre olmalıdır. Geniş açılı objektif ile küçük iç mekânların olduğundan daha büyük, normal açılı objektif ile geniş mekânların oldukları gibi gösterilmesi sağlanabilir (Görsel 2.3, 2.4).

Görsel 2.3: Geniş açılı objektif ile çekilmiş iç mekân fotoğrafları

Görsel 2.4: Normal açılı objektif ile çekilmiş iç mekân fotoğrafları

2.1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK

Çekim öncesinde çekim ortamı (iç mekân) ziyaret edilmeli, işveren ile detaylı bir şekilde konuşulmalı ve önemli noktalar detaylandırılarak bir çekim planlaması yapılmalıdır. Görüşmenin sonunda çekim planı işverene onaylatılarak iş sözleşmesi yapılmalıdır.

Fotoğrafçı, çekim öncesi mekân ziyaretinde öncelikle ışık türlerini belirlemeli; ortama uygun yapay ışık kaynaklarını tespit etmelidir. Kullanacağı makine ve objektifleri de mekânın özelliklerine göre çekim öncesi mekân ziyaretinde belirlemeli ve çekim öncesinde hazırlamalıdır. Fotoğraf makinesi, objektif ve yardımcı ışık kaynakları gibi ekipmanlar kılıflarında korunmalı; bunların zarar görmeden çekim yerine ulaştırılması sağlanmalıdır.

Bilgi Kutusu

"Fotoğraf; bir olay, gelişme ya da hikayenin bir kareden oluşan görsel bir özetidir. Fotoğraf; bu olay, gelişme ya da hikayeyi anlatabildiği ölçüde iyi ve başarılıdır."
İlker MAGA

Fotoğrafçı; belgesel, gezi, portre, doğum, düğün gibi çekimlerde çekimden önce mekânı ziyaret edemiyorsa yapabileceği en iyi şey objektif seçimini geniş tutmaktır. Mekânın küçük olma ihtimaline karşı geniş açılı objektif, mekânın büyük olma ihtimaline karşı ise normal açılı objektif, mekân içerisinde portre ve detay çekimleri yapacaksa da diyafram açıklığı çok geniş olan objektif çeşitlerini tercih etmeli ve yanında en az iki makine bulundurmalıdır. Böylelikle objektif değiştirmekle vakit kaybetmez. Bu tür fotoğraf çekimlerinde her zaman doğal ışık türü ön plandadır. Fotoğrafçı, çok gerekli görmedikçe yapay ışık kaynaklarını (sürekli ışıklar, paraflaşlar vb.) kullanmayı genellikle tercih etmez. Bunun sebebi ise yapay ışık kaynaklarını taşımak, mekân içerisinde kurmak ve her mekân değişikliğinde yeniden taşımak durumunda kalmasıdır. Fotoğrafçının yanında bir haricî flaş olmalıdır. Böylece fotoğrafçı çekim yapacağı iç mekânda flaşlı çekime izin veriliyorsa mekâna uygun haricî flaşı kullanarak aydınlatma sağlayabilir. Haricî flaşlar, diğer yapay ışıklandırma çeşitlerine göre daha kolay taşınabildiği ve doğru kullanıldığında iyi sonuçlar verdiği için tercih edilir.

İç mekânda portre fotoğrafı çekimlerinde ise genellikle doğal ışık tercih edilir. Portre fotoğrafında ışık ne kadar iyiyse fotoğrafın etkisi de aynı oranda artar. Diğer önemli unsur ise kullanılan objektif çeşididir. 50 ve 85 mm objektifler, bu çekim türü için tercih edilen ve sıklıkla kullanılan objektif çeşitleri arasındadır. İç mekânda portre çekiminde doğal ışıktan en uygun şekilde yararlanabilmek için model, mekândaki pencerenin yakınlarında konumlandırılabilir (Görsel 2.5, 2.6).

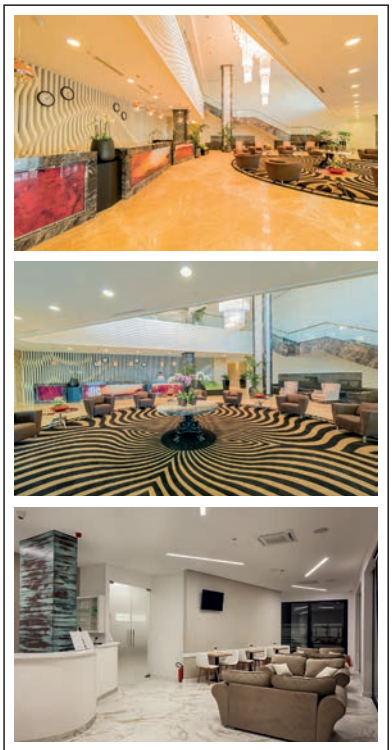

Görsel 2.5: İç mekânda portre fotoğrafları

Bu sebeple fotoğrafçının mekânı önceden ziyaret ederek ışık ölçümlerini yapması ve mekânın hangi saatte daha iyi ışık aldığını belirlemesi ona avantaj sağlar. Fotoğraf çekiminde kaliteli bir görüntü için yeterince doğal ışık yoksa haricî flaş da kullanılabilir.

Görsel 2.6: İç mekânda portre fotoğrafları

Görsel 2.7: Otel tanıtımı

2.1.1. Mekânın Düzenlenmesi ve Hazırlanması

Mekânı düzenleme ve hazırlama genellikle tanıtım fotoğrafı çekimlerinde yapılır. Tanıtım fotoğrafı çekimlerinde fotoğrafçı müşterisi ile anlaşmaya varmadan önce mutlaka mekânı gezmelidir. Daha sonra çekim tarihini belirleyerek müşterisinin isteklerini göz önünde bulundurmalı ve mekânı estetik ve sanatsal açıdan en iyi gösterecek planlamaları yapmalıdır. Fotoğrafçı ve ekibi çekim tarihinde ve saatinde çekim mekânında hazır bulunmalıdır.

Örneğin bir otelin iç çekimlerinde mekânın boş olduğu zamanlar tercih edilmeli veya uygun görülen bir günde otel kapatılarak çekim yapılmalıdır. Eğer otel kapatılamıyorsa otel çalışanından destek alınarak bölüm bölüm çekim gerçekleştirilmelidir. Otel çekimleri, bu açıdan iç mekân mimari çekim türlerinin en zorlayıcı olanlarındandır. Bunun nedeni bir yandan iş devam ederken bir yandan da fotoğraf çekimlerinin yapılmasıdır (Görsel 2.7, 2.8).

Görsel 2.8: Otelin yemek salonunun panoramik fotoğrafı

Çekimi yapılacak mekâna göre hazırlıklar ve düzenlemeler değişebilir. Çekim yapılacak mekân öncelikle fotoğrafçı tarafından en iyi çekim açısı belirlenerek düzenlenmelidir. Bu düzenleme içinde sandalyelerin, yemek tezgâhlarının yerlerinin değiştirilmesi de olabilir. Burada önemli olan fotoğrafçının belirlediği çekim açısına uygun olarak mekânı hazırlayabilmesi ve sonunda mekânın en estetik ve etkileyici fotoğrafını çekebilmesidir. Bunun için bazen mekânda bulunan yapay aydınlatmaların sökülmesi ya da kapatılması gerekebilir.

Tanıtım fotoğrafı mekân çekiminde müşteri sadece doğal ışık kullanılmasını istemiş olabilir. Bu yüzden fotoğrafçı, günün farklı saatlerinde mekânı ziyaret ederek çekilecek olan mekâna hangi saatte, nasıl ışık geldiğini tespit etmeli ve ona göre bir çekim planı oluşturmalıdır (Görsel 2.9).

Görsel 2.9: Otel tanıtım fotoğrafı

Mekânın hazırlanması ve düzenlenmesi sırasında bir diğer önemli konu ise fondur. Fotoğrafçının mekânda aktarmak istediği görüntüye göre ön veya arkada kullanılan fon değişiklik gösterebilir. Örneğin mekânda bir detay fotoğraflanırken soğuk bir içeceğin fotoğrafı çekilmek istendiğinde arka planda içeceklerin renklerini ortaya çıkaracak bir fon kullanılmalıdır. Eğer mekânın ön ya da arka fonu fotoğraflar için yeterli değilse fotoğrafçı, bunun tespitini önceden yaparak kendi seçtiği fonları çekim günü mekâna getirmeli, mekânın hazırlanma ve düzenlenmesinde öncelikle fonu çekim açısına göre düzenlemelidir (Görsel 2.10).

Görsel 2.10: Ürün fotoğrafı

Görsel 2.11: Mobilya fotoğrafı

Görsel 2.12: Gezi fotoğrafı

Mekânın hazırlanması ve düzenlenmesi bittikten sonra fotoğrafçı ve ekibi yardımcı ekipmanlarını mekâna uygun bir şekilde yerleştirmeye başlamalıdır. Mekânı en etkili anlatan açılar belirlendikten sonra ışık kaynakları planlandığı şekilde yerleştirilmelidir. Bazen yardımcı ekipmanlar çekim süresi boyunca sabit kalabilir. İç mekân mobilya çekiminde ise çok ağır olan mobilyalarla sürekli mekân değişikliği yapmak neredeyse imkânsızdır. Bu nedenle fotoğrafı çekilecek mobilyalar önceden mutlaka görülmeli, mobilyaların hepsine uygun olan fon seçimi ve ışıklandırma planlaması yapılmalıdır (Görsel 2.11).

Gezi, portre, doğum ve düğün fotoğrafı çekimlerinde ise fotoğrafçıların genellikle vakitleri kısıtlıdır. Fotoğrafçı hızlı hareket etmeli, gerektiğinde çekimi yapılacak konunun önü ya da arkasında düz bir fon tercih etmelidir. Fotoğrafçı, sadece kadrajda olmasını istemediği şeyleri çıkartabilir veya yerini değiştirebilir. Buna zaman bulamadığında olabilecek en iyi şekilde kadrajını oluşturup fotoğrafını çekmelidir. Önemli olan iç mekânın perspektifini en doğru şekilde aktarabilmektir. Geniş açılı objektif kullanıyorsa bozulmalara dikkat ederek kadrajı oluşturmalıdır (Görsel 2.12, 2.13).

Görsel 2.13: Düğün fotoğrafları

Portre, doğum, düğün fotoğraflarında çekim yerine göre çok hızlı hareket edilerek uygun ortam yakalanabiliyorsa iç mekândaki doğal ışık kaçırılmamalıdır. Doğum ve yenidoğan fotoğraflarında doğal ışık önemlidir. Yeni doğmuş bir bebeğin fotoğrafı çekilirken flaş kullanılmamalı, zorunlu durumlarda düşük kelvin değerli (gözü çok rahatsız etmeyecek) sabit ışık kullanılmalıdır (Görsel 2.14).

Görsel 2.14: Yenidoğan fotoğrafları

Görsel 2.15: Tepe flaşı

2.1.2. Mekânın Aydınlatılmasında Kullanılacak Yardımcı Ekipmanlar

İç mekânda doğal ve yapay ışık türleri aynı anda bulunur. Fotoğrafçı, çekim ortamının ışık koşullarını değiştirmeden çekim yapabileceği gibi müşteriyle ortak karar alarak tek ışık türü ile de çekimi gerçekleştirebilir.

Birinci ışık türünün doğal ışık olduğu mekânlarda sadece doğal ışık ile çekim yapılacaksa mekânın ışığı en iyi aldığı saatler tercih edilmeli ve ışığın her an değişebileceği göz önünde bulundurularak mutlaka çekim planına uyulmalıdır. Işığın sürekli değişme ihtimalinden dolayı fotoğrafçının birden fazla makine ve objektif ile çalışması daha uygun olur. İç mekânda ikinci ışık türü olan yapay ışık ile fotoğraf çekimi yapılması isteniyorsa tercih edilen genel aydınlatma çeşitleri şunlardır:

Haricî Flaşlar

Fotoğraf makinesinin gövdesi dışında bulunan tüm flaşlara **haricî flaş** denir. Haricî flaşlar çok çeşitli olmakla birlikte en sık kullanılanları; tepe, manuel, otomatik, TTL ve stroboskobik flaşlardır.

Tepe Flaşı: Doğal ışık kaynakları yeterli olmadığında ilk tercih edilen yardımcı ekipmanların başında gelir. Tepe flaşları, 5500 kelvin değeriyle güneş ışığına en yakın kelvin değerini (5000-5250) verdiği için fotoğrafta daha iyi bir ışık tonu ve renk sıcaklığını yakalamak, ortamın kontrastlarını düzenlemek, yumuşak bir görüntü elde etmek için kullanılır.

İç mekân çekimlerinde tepe flaşı kullanmak avantaj sağlar çünkü kısık diyafram değerlerini kullanarak net fotoğraflar elde etmek daha kolaylaşır. Bazı tepe flaşları çok yüksek enstantane değeri verdiği için her türlü hareketin yakalanmasında kullanılır. Tepe flaşlarının gücü ve etkiledikleri alanlar geniştir. Bu flaşların kafaları sağ, sol, aşağı ve yukarıya dönebilir. Bu durum flaşı farklı açılardan kullanmaya yarar (Görsel 2.15).

Fotoğraf makinesinin vizörünün hemen üstünde bulunan ufak metal bölüme (makinenin gövdesine) tepe flaşı takılarak kolaylıkla çekim yapılabilir. Tepe flaşı tetikleyici ile birlikte kullanılması fotoğrafçının hareket alanını genişletir. Flaşların pille çalışanları ve elektriğe bağlı olarak sürekli çalışanları da mevcuttur. Taşınma ve saklanması diğer yapay ışık kaynaklarına göre çok daha kolay olduğu için sıklıkla tercih edilir.

Manuel Flaşlar: Flaş türlerinin en basit olanıdır. Flaş gövdesinin arkasında bulunan çizelgede belirli mesafelerde kullanılan diyafram değerlerini gösterir.

Otomatik Flaşlar: Ayarlanan diyafram değerine ve fotoğrafı çekilecek konunun makineye uzaklığına bağlı olarak flaş doğru ışık gücünü kendi hesaplar. Ön yüzünde konudan yansıyan ışığı ölçmeye yarayan bir düzenek bulunur.

TTL Flaşları: "Objektif içinde okumalı." anlamına gelen TTL [through the lens (tıruu dı lens)] flaşların kullanıldığı makine ile uyumlu olması gerekir. Profesyonel fotoğraf makineleri için üretilmiştir. Konuya gönderdiği ışığın miktarı ve yoğunluğu objektif tarafından okunarak gerekli düzenlemelerin otomatik olarak yapıldığı flaşlardır.

Stroboskobik Flaşlar: Flaşın çok kısa aralıklarla çakmasıyla oluşan etkiye **strobe** denir. En gelişmiş flaş türlerindendir. Flaşın üst üste çakma süresini isteğe bağlı olarak ayarlamak mümkündür.

Sürekli Işıklar

İç mekân fotoğraf çekimlerinde genellikle karşılaşılan en büyük problem, ışık yetersizliğinden pozlama sürelerinin uzamasıdır. Bu problemi çözmek için sürekli ışık sistemini kullanmak gerekir. Sürekli ışık sistemleri, aydınlatmayı sürekli sağladığı için iç mekânlarda hem fotoğraf hem de video çekimlerinde rahatlıkla kullanılabilir. Bu kullanım fotoğrafçılara büyük avantaj sağlar (Görsel 2.16).

Her ışık sisteminde olduğu gibi sürekli ışıkların da avantaj ve dezavantajları vardır. Uzun süreli çekim yapabilmesi, bu ışık türünün en büyük avantajıdır. Ancak iç mekânda modelli bir çekim yapılacaksa çekim süreci uzadıkça sürekli ışıkların yayacağı sıcaklık artar ve modele yakınlıklarına göre bu artış devam eder.

Video ışığı da sürekli ışık sistemi içindedir. Video ve fotoğraf çekimlerinde kullanılır. Video ışığının pilli ve akülü modelleri vardır. Profesyonel çekimler için akülü olan modelleri tercih edilir. Fotoğraf makinesinin gövdesindeki haricî flaş kısmına takılarak kullanılabildiği gibi tripod yardımıyla da kullanılabilir. Bazı video ışıklarında LED, bazılarında ise halojen lambalar kullanılır. Her iki lamba türünde de sıcaklığa çok dikkat edilmeli ve çekim süresi planlamasında bu iki faktör göz önünde bulundurulmalıdır.

Görsel 2.16: Sürekli ışıklar

Görsel 2.17: Halojen lamba

Halojen Lambalar

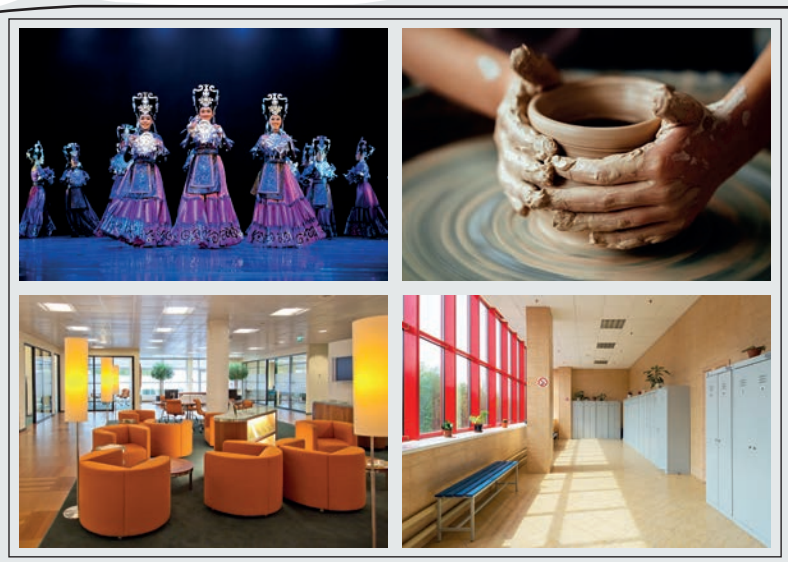
Sürekli ışık sistemi ile kullanılan lamba türlerinden biri halojen lambalardır. Elektrik lambaları ile benzerlik gösterir ancak onlara göre daha küçük ve hafiftir. Fotoğraf çekimlerinde 2500 ile 3800 kelvin değerleri arasında ve çeşitli güçlerde halojen lambalar kullanmak mümkündür. İç mekân fotoğrafı ve sinema sektöründe sıklıkla kullanılan halojen lambaların mutlaka bir reflektöre bağlı olarak kullanılması gerekir. Halojen lambalar kullanımları sırasında çok fazla ısınırlar bu nedenle kullanım süresi boyunca halojen lambalara elle temas edilmemeli ve ıslak bir obje ile de dokunulmamalıdır. Çekim bittikten sonra lambanın soğuması beklenmelidir (Görsel 2.17).

Görsel 2.18: Paraflaşlar

Paraflaşlar

Stüdyoda fotoğraf çekimi denildiğinde akla ilk gelen ekipmanlardan biri paraflaş aydınlatma sistemleridir. Bu sistemler, iç mekânlarda aydınlatmanın yeterli olmadığı durumlarda sıklıkla tercih edilir. Paraflaş setlerinin taşınması, kurulması ve sökülmesi diğer sistemlere göre daha kolaydır. İç mekânda modelli bir fotoğraf çekimi yapılacaksa öncelikle tercih edilen sistemdir. Paraflaşlar yüksek ışık vermelerine karşın sadece çekim sırasında patlar, ısınmaz ve kullanım kolaylığı sağlar. Aynı zamanda yüksek ışık sağladığı için istenen alan derinliği elde edilir ve yüksek enstantane ile fotoğraf çekimi gerçekleştirir (Görsel 2.18).

Görsel 2.19: Farklı iç mekân fotoğrafları

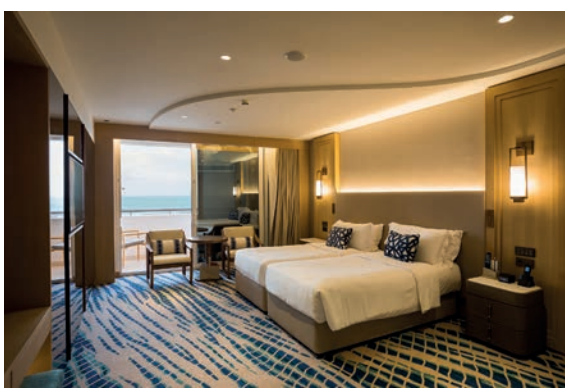
1. Etkinlik

- Görsel 2.19'da verilen fotoğrafları inceleyiniz.
- Siz de Görsel 2.19'daki fotoğraflar gibi estetik değeri yüksek, farklı konularda çekilmiş iç mekân fotoğraflarını basılı veya dijital yayın organlarından bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğrafları fotoğraf çekimi kurallarına göre sınıfta inceleyiniz.
- Bulduğunuz tüm fotoğraflar hakkındaki düşüncelerinizi sınıfta paylaşınız.

2.1.3. Mekânın Çevresel Şartlarının Çekim Öncesi Kontrolü

Fotoğraf çekimi yapılacak iç mekânın çevresel şartları hem çekimi hem de görüntüyü etkiler. Çevresel şartlar kontrol edilirken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar şunlardır:

- **Tanıtım fotoğrafı iç mekân çekimlerinde** çekim planı oluşturulurken çevresel koşullar mutlaka kontrol edilmeli, varsa problemler müşteri ile açıkça konuşulmalı ve çekim gününe kadar çözüme ulaştırılmalıdır. Çevresel koşullar, mekâna getirilecek malzemelerin taşınmasında büyük önem taşır. Örneğin çekim yapılacak mekân çok dik bir yokuşta olabilir, malzemelerin indirilmesinde sıkıntı yaşanabilir. Mekânın bulunduğu yol ve sokak çekimden önce mutlaka kontrol edilmeli, çekim planı oluşturulurken bu durum göz önünde bulundurulmalıdır. Tanıtım fotoğrafı iç mekân çekimlerinde pencerelerin önleri mutlaka kontrol edilmelidir. En iyi iç ve dış mekân eşitlemesinin yapılabileceği manzara seçilmelidir. Karşı manzarada bozukluklar varsa (balkonuna çamaşır asılmış bir ev vb.) karşı mekân sahibi ile konuşularak düzenli bir görüntü oluşması sağlanmalıdır (Görsel 2.20).

Görsel 2.20: Tanıtım fotoğrafı

Görsel 2.21: Belgesel fotoğraf

- **Belgesel fotoğraf iç mekân çekimlerinde** fotoğrafçının çevreyi kontrol edebilme şansı çok düşüktür. Bu nedenle fotoğrafçının yapabileceği en iyi şey, ortamda dağınıklık varsa ve bu dağınıklık kadrajını etkileyecekse mekân sahibinin iznini alarak ortamı düzenlemesidir (Görsel 2.21).

- **Gezi fotoğrafı iç mekân çekimlerinde** genellikle müzeler ve tarihî yapılar fotoğraflandığı için fotoğrafçının iç mekâna müdahale edebilme şansı hiç yoktur. Ayrıca bu gibi mekânlarda bulunan tarihî eserlere ya da diğer eserlere flaş ışığı zarar verebileceği için yapay bir aydınlatma kaynağı kullanılmasına izin verilmeyebilir.

Fotoğrafçı bunu göz önünde bulundurarak ekipman seçimi yapmalıdır. Eğer fotoğrafçı daha geniş ve detaylı bir çekim yapmak istiyorsa belirlediği mekân için izin almalı ve çekim planını yönetim ile paylaşmalıdır (Görsel 2.22).

Görsel 2.22 Müze fotoğrafı

- **Portre fotoğrafı iç mekân çekimlerinde** fotoğrafçının çevreyi kontrol edebilme şansı çok düşüktür. Bu nedenle fotoğrafçının yapabileceği en iyi şey, çekim mekânına girdiği andan itibaren mekânı tarayarak ve birkaç deneme çekimi yaparak en iyi nereden kadrajlama yapabileceğini bulması olur. Daha sonra modeli ile çekime başladığında ise modeline direktiflerini açık ve net bir şekilde vermeli ve genellikle tercih edilen portre objektiflerini kullanmalıdır (Görsel 2.23).

Görsel 2.23: Portre fotoğrafları

- **Doğum fotoğrafı iç mekân çekimlerinde** fotoğrafçının çevreyi kontrol edebilme şansı neredeyse yoktur. Doğum sırasında ameliyathanede bulunan fotoğrafçı, mekânın güçlü floresan ışıkları ile karşılaşacağı için beyaz dengesi (white balance) ayarlarını öncelikli olarak yapmalıdır. Kullanacağı makine ve objektifleri mekâna uygun olarak seçmeli ve adeta orada yokmuş gibi hareket etmelidir (Görsel 2.24).

Görsel 2.24: Doğum fotoğrafları

- **Düğün fotoğrafı iç mekân çekimlerinde** fotoğrafçının çevreyi kontrol edebilme şansı çok düşüktür. Düğünlerin yapıldığı mekânlar genellikle çok geniş ve büyük alanlardır. Bu yüzden fotoğrafçı tek başına çalışıyorsa mutlaka iki makine kullanmalı ve farklı objektifler takmalıdır. Fotoğrafçı mekânı kontrol edemeyebilir ama davetliler gelmeden mekânda çiftler ile çekim yapabilir (Görsel 2.25).

Görsel 2.25: Düğün fotoğrafları

1. Uygulama

ÖĞRENME BİRİMİ : İÇ MEKÂN (STÜDYO DIŞINDA) FOTOĞRAF ÇEKİMİ
UYGULAMA ADI : Fotoğraf Çekim Planı
AMAÇ : Çekim için ön hazırlık yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak bir iç mekânın (kütüphane, tren istasyonu, tarihî bir binanın içi vb.) fotoğraf çekimi için gerekli olan çekim planını ve ön hazırlığı yapınız.

Araç Gereç
1. Kâğıt, kalem
2. Bilgisayar
3. Sunum dosyası

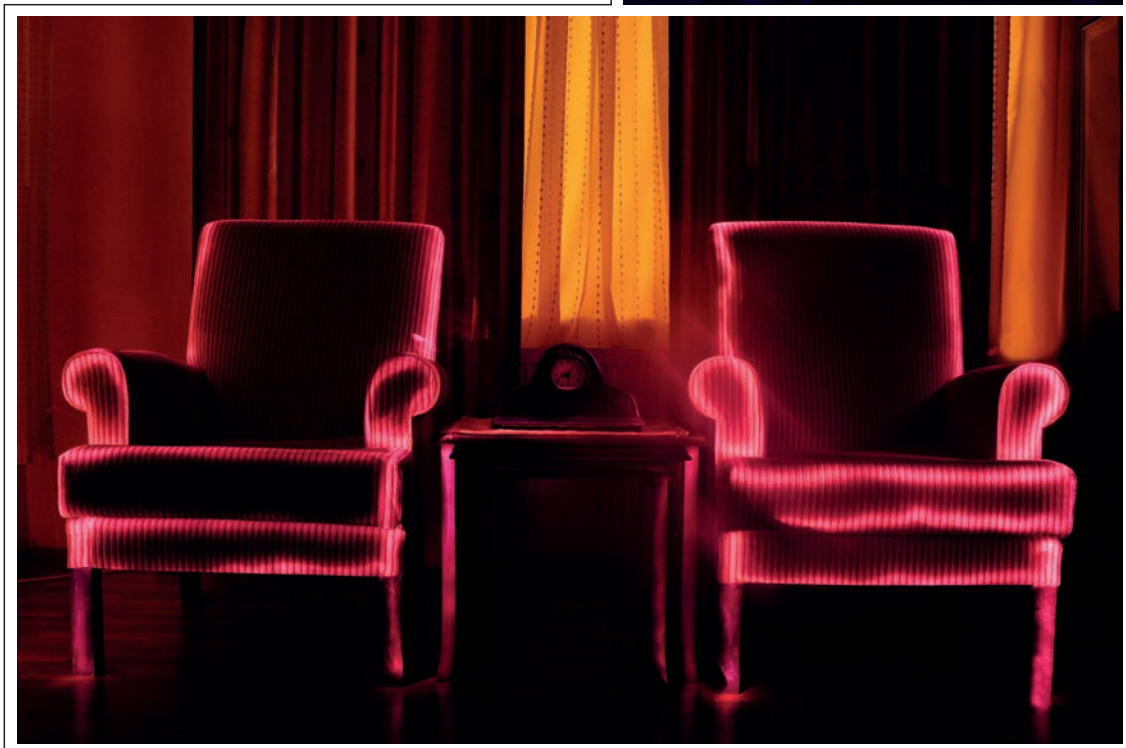
İşlem Basamakları
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız iç mekânı belirleyiniz.
3. Belirlediğiniz iç mekânı çekim planı öncesinde ziyaret ediniz.
4. Ziyaretiniz sırasında fotoğraf çekimi yapabileceğiniz yerleri belirleyiniz.
5. Çekim günü kullanacağınız ekipman ve malzemelerin listesini yapınız. Eksiğiniz varsa çekim gününe kadar tamamlayınız.
6. Fotoğraf çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
7. Fotoğraf çekimini ekiple gerçekleştireceksiniz ekibin iş organizasyonunu çekim planında ayrıntılı bir şekilde belirtiniz.
8. Çekim için belirlenen tarihten önce gerekli izinleri alınız.
9. Çekimden önce ekipman ve malzemelerinizi iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini dikkate alarak kontrol ediniz.
10. İzinler, ekipman listesi ve çekim planlarınızı dosyalayarak öğretmeninize teslim ediniz.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "4. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

2.2. İÇ MEKÂN ÇEKİMİ

İç mekânda fotoğraf çekimi, dış mekânda fotoğraf çekimine göre daha fazla dikkat gerektirir. Bunun nedeni iç mekânda doğal ve yapay ışığın birlikte bulunabilmesidir. Bu yüzden fotoğrafçı, önce iç mekânda ışığın nasıl olduğu ve bunun fotoğrafa katkısını nasıl artırabileceği hakkında bir planlama yapmalı; sonra fotoğraf çekimi yapmalıdır. Fotoğrafçı, farklı fotoğraf çekim tekniklerini de kullanarak iç mekânda çekim yapabilir. Örneğin uzun pozlama, ışıkla boyama, düşük ve yüksek enstantane kullanımı gibi teknikler, fotoğrafçının seçmiş olduğu konuyu daha özgün ifade etmesini sağlayabilir (Görsel 2.26, 2.27).

Görsel 2.26: Işıkla boyama tekniği kullanılarak iç mekânda çekilen fotoğraflar

Görsel 2.27: Enstantane öncelikli iç mekân fotoğrafları

2.2.1. İç Mekân Fotoğraf Çekiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler

İç mekânların çoğu tamamen kapalı alanlar olduğu için çekim öncesinde dikkat edilmesi gereken bazı unsurlar vardır. Fotoğrafçı çekim öncesinde bu unsurlara ne kadar dikkat ederse başarılı bir çekim gerçekleştirme ihtimali de o kadar yüksektir. Bu unsurlar şu şekilde sıralanabilir:

Objektif Seçimi

Kapalı mekânlardaki fotoğraf çekimlerinde doğru ekipman seçimi, fotoğraf çekiminin tüm sürecinde en etkili olan seçimdir. Fotoğrafçı, az ışık koşullarında çalışacağı için mutlaka kaliteli ve ışığı fazla geçiren bir objektif seçmelidir. Objektifler birçok mercekten oluştuğu için objektifin içindeki mercek sayısının az olması ışığın kırılganlığını azaltır. Bu da keskin görüntü elde etmede önemlidir. Diyafram değeri sayısal olarak düşük değerle başlayan objektifler tercih edilirse daha az ışık koşullarında iyi görüntü elde edilebilir. Çekim sırasında oluşabilecek her türlü farklı duruma göre de objektif çeşitliliği artırılmalı ve en az iki objektif ile çekim yapılmalıdır.

Tripod Seçimi

İç mekân çekimlerinde uzun pozlama değerleri nedeniyle mutlaka kullanılması gereken temel ekipmanlardan biridir. Fotoğraf makinesini sabitlemek, doğrudan fotoğrafın kalitesini artırır. Sabitlenen makinede netsiz fotoğraflar ya da görüntü kalitesinde düşüş görülmez. Fotoğrafçı, ister mekânı yardımcı ışık kaynakları ile aydınlatsın ister aydınlatma kullanmasın, mutlaka tripod kullanmalı ve bunu asla unutmamalıdır.

Pozlama Değerleri

Çoğunlukla kapalı iç mekânlarda çekim yaparken pozlama değerleri de sıklıkla değişir. Pozlamada birinci öncelik ISO değerleridir çünkü bu değer görüntünün kalitesi ile doğrudan ilgilidir. Belirlenen değere göre diyafram ve enstantane ayarları yapılmalıdır. ISO değerleri mümkün olduğunca düşük tutulmalıdır. Yüksek ISO değeri görüntüde

kumlanma yaratacağından düşük ISO değeri tercih edilir. Pozlama değerlerinde önemli diğer unsurlar ise diyafram ve enstantanedir. Diyafram ve enstantane değerleri her zaman birbirine ters orantıda çalıştığı için iç mekân çekimlerinde hareket yoksa öncelikli olarak diyafram değeri belirlenmelidir. Fotoğrafçı, geniş diyafram açıklığına sahip objektif seçimi yapmalıdır. Diyafram değeri, enstantane hızına bağlı olarak da değişebilir ama öncelik her zaman ışığın daha fazla alınabildiği açık diyafram değerleri olmalıdır. Enstantane değeri seçimi ise diyafram ile ters orantılı olacağından iç mekândaki konuda hareket yoksa düşük enstantane değerleri kullanılabilir. Ancak mekânda hareket varsa, örneğin kapalı bir spor salonunda yarışmalar çekiliyorsa enstantanenin hızı yüksek olmalıdır.

Pozlama için yeterli ışık koşulları mevcutsa konunun özelliğine uygun diyafram ve enstantane değerleri dikkate alınarak doğru pozlanmış fotoğraf çekimi yapılabilir. Işığın yetersiz olduğu durumlarda yardımcı ışık kaynaklarından yararlanılabilir. Ek ışığın kullanılamadığı durumlarda ise uzun pozlama veya düşük diyafram tercih edilebilir. Fotoğrafların net olması ve doğru pozlanması, birçok fotoğraf türünde dikkat edilen ilk unsurlardır.

Beyaz Dengesi
Fotoğrafın kalitesine etki eden bir diğer unsur ise beyaz dengesi (white balance) ayarıdır. Çekim yapılacak mekânda birden fazla farklı aydınlatma kaynağı kullanılıyorsa otomatik (auto) beyaz dengesi ayarı seçilmelidir.

Raw Formatı Seçimi
Fotoğraf çekiminden sonra bazen bilgisayarda görüntü işleme programlarında fotoğraflara müdahale edilmesi gerekebilir. Bu durumlar ile fotoğrafçının ne zaman karşılaşacağı belli olmadığından fotoğrafçı, her zaman RAW ya da RAW+JPEG formatında çekim yaparsa çekim sonrası müdahaleler için kendine zaman kazandırmış olur.

2.2.2. İç ve Dış Mekân Eşitlemesi

İç mekânda tanıtım fotoğrafında müşterinin beklentisi, gözün gördüğüne yakın bir görüntüdür. Bu nedenle iç ve dış ışık eşitlemesi, tanıtım fotoğraflarında talep edilen bir özelliktir. Çekim için genellikle iç ve dış mekân ışık eşitlemesi yapılır. Özellikle de iç mekânın penceresi ya da kapısı dışa doğru açıldığında büyüleyici bir manzara varsa bu işlemin yapılması mekânın tanıtımı açısından çok önem taşır. Çekim mekânında iç ve dış pozlama değerlerinin tespiti yapılır ve haricî flaş kullanılarak bu değer yeniden tespit edilir. İç ve dış mekân eşitlemesi, belirlenen değerlerin ortalaması alınarak veya haricî flaş kullanılarak yapılabilir. Haricî flaş veya paraflaşlar, fotoğrafın çekildiği açıdan görülmeyecek şekilde yerleştirilmelidir.

Fotoğrafçı, Görsel 2.28'de dışarıya göre pozlandırma yaparak fotoğrafı çekmiş, bu aşamada herhangi bir yardımcı ışık kaynağı kullanmamıştır. Görsel 2.29'da içeriye göre pozlandırma yaparak fotoğrafı çekmiş, bu aşamada herhangi bir yardımcı ışık kaynağı kullanmamıştır. Görsel 2.30'da ise içeri ve dışarı pozlandırma değerlerinin ortalamasını alıp, iç ve dış mekân eşitlemesini sağlayabilmek için tepe flaşı kullanarak fotoğrafı çekmiştir. Tüm çekimlerinde tripod kullanmıştır.

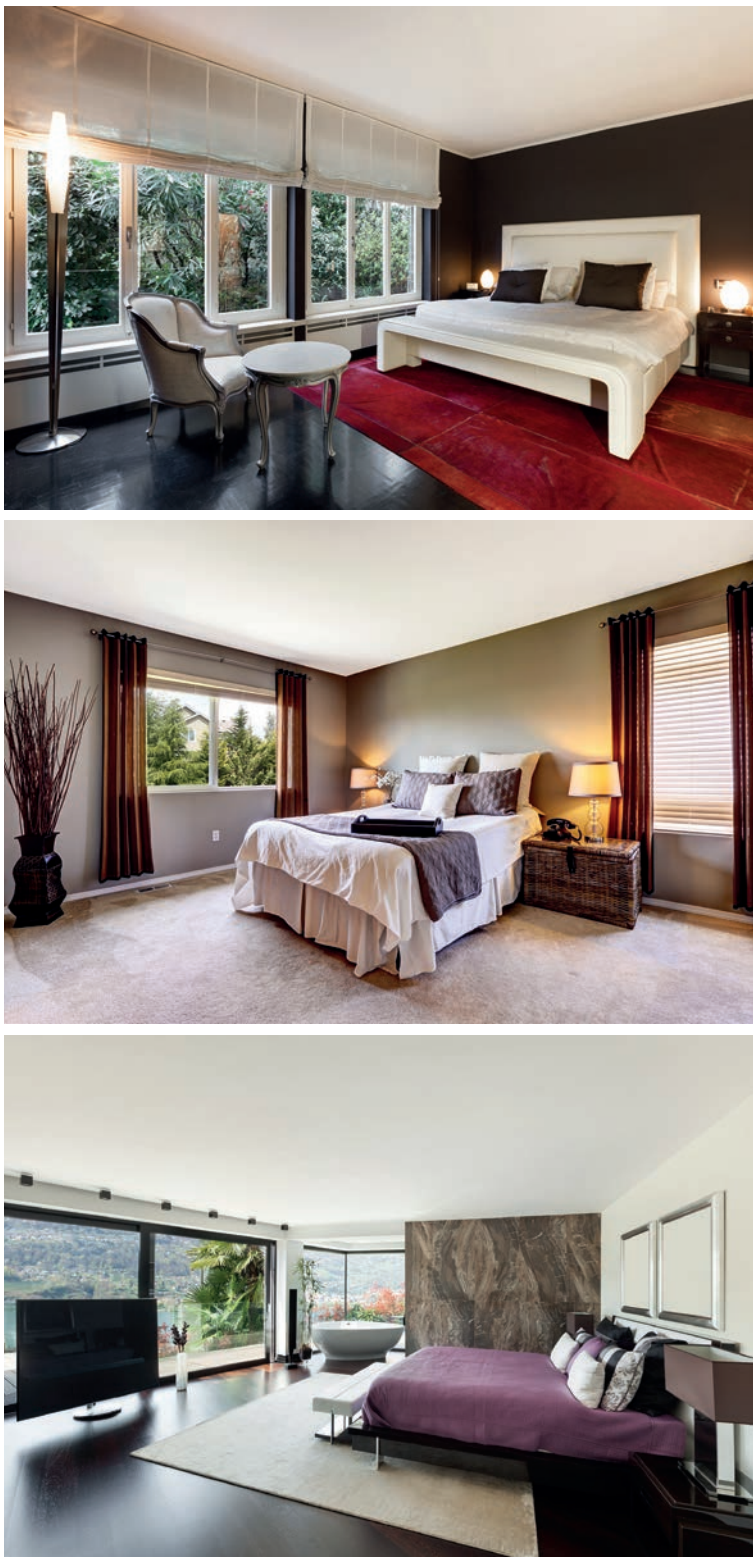
Görsel 2.28: Dışarıya göre pozlandırma

Görsel 2.29: İçeriye göre pozlandırma

Görsel 2.30: İç ve dış mekân eşitlemesi

Görsel 2.31: İç ve dış mekân fotoğrafları

Fotoğrafçı Görsel 2.31 ve 2.32'de iç ve dış mekân ışık eşitlemesini tripod kullanarak, doğal ve yapay ışık kaynakları ile perspektife dikkat ederek başarıyla yapmıştır.

Görsel 2.31: İç ve dış mekân fotoğrafları

1. Çekim Etkinliği

- İç ve dış mekân eşitlemesi yapacağınız iç mekânı seçiniz.
- Seçtiğiniz iç mekâna uygun çekim planı ve çekim ekipman listesi hazırlayınız.
- Alınması gereken izinler varsa çekim için belirlenen tarihten önce alınız.
- Çekim için fotoğraf makinenizi tripoda takınız ve kadraj belirleyiniz.
- Kadraja uygun, dışarıya göre pozlamayla çekim yapınız.
- Kadraja uygun, içeriye göre pozlamayla çekim yapınız.
- Kadraja uygun, iç ve dış pozlama değerlerini eşitleyerek çekim yapınız.
- Çekimlerinizde makinenizin dâhili flaşını ya da haricî ışık kaynaklarını kullanınız.
- Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Çekimi yapacağı iç mekânı belirler.		
Çekim için uygun ekipman listesi yapar.		
Çekim için uygun çekim planı yapar.		
Dışarıdan gelen ışığa uygun pozlamayı yapar.		
İçerideki ışığa uygun pozlamayı yapar.		
İç ve dış mekân eşitlemesini yapar.		

2.2.3. İç Mekânda Çekilen Fotoğrafların İncelenmesi

İç mekânda bulunan toplantı ya da eğitim salonunun tanıtıcı fotoğraflarını her zaman farklı açılardan fotoğraflamak gerekir. Görsel 2.33'te olduğu gibi mekânların tanıtım fotoğraflarında mekânı en iyi şekilde yansıtacak açıyı bulmaktan öte farklı açılar deneyip onları en iyi şekilde yansıtmak ilk amaç olmalıdır.

Görsel 2.33: Toplantı salonu fotoğrafları

Bilgi Kutusu

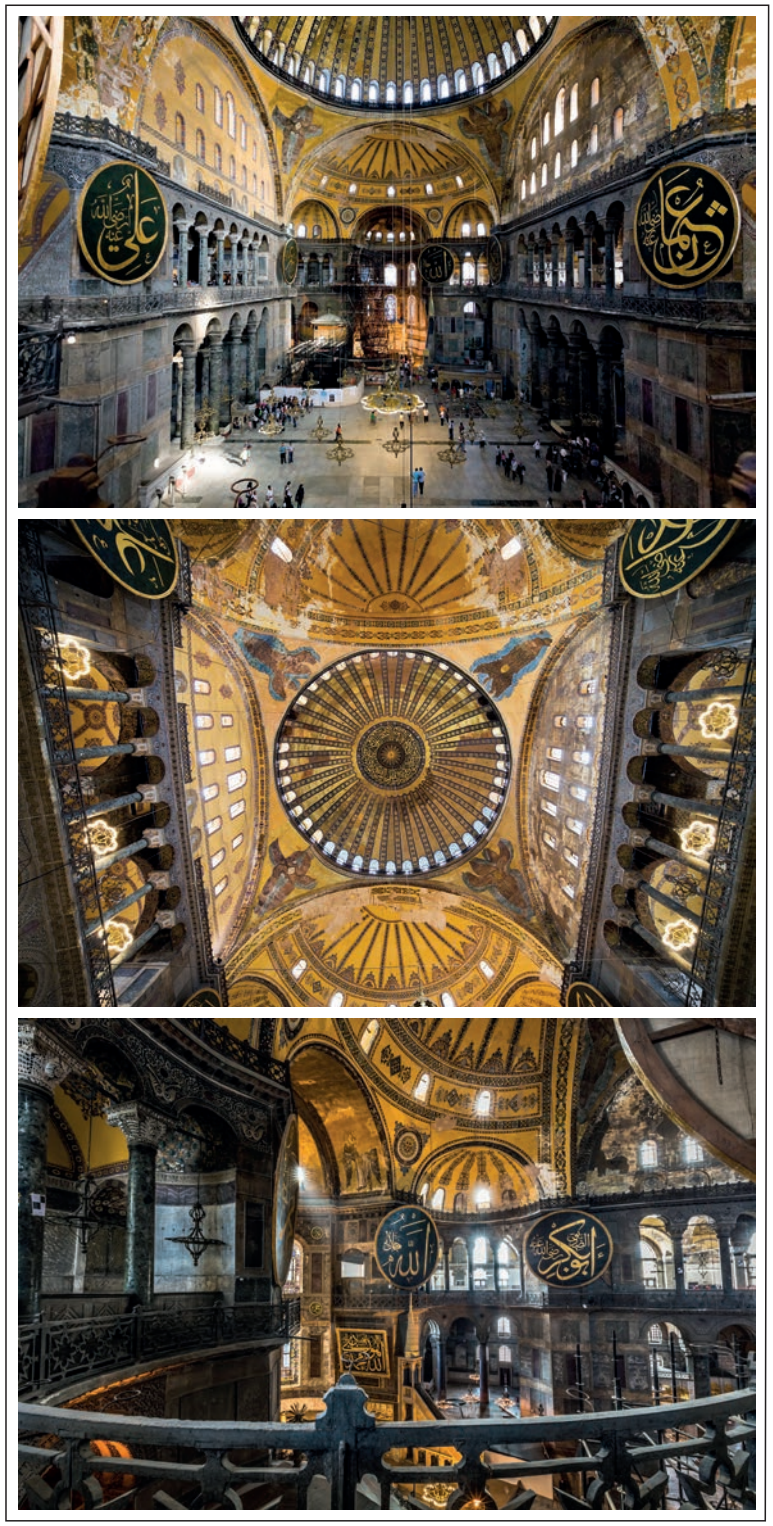
"Fotoğraf, gerçeği yansıtmak aracı olmanın ötesinde bir şey. Fotoğraf, başka şeylerin yanı sıra, yaratıcı sanatın bir aracı. Bu nedenle teknik, görsel tasarımların bir fotoğrafa dönüşmesinde katkıda bulunduğu ölçüde anlam kazanır."
Ansel ADAMS
(Ensel EDIMS)

Görsel 2.34'te fotoğrafçı, tamamen yapay ışık kaynakları ile aydınlatılan Moskova'nın farklı metrolarından fotoğraf çekimleri yapmıştır. Üç fotoğrafın da ortak özelliği, cepheden bakış açısıyla perspektife uygun fotoğraflanmalarıdır.

Görsel 2.34: Moskova Metrosu fotoğrafları

Görsel 2.35 ve 2.36'da fotoğrafçı, doğal ve yapay ışık kaynaklarını bir arada kullanarak tarihî Ayasofya'yı farklı açılardan ve farklı objektifler ile fotoğraflamıştır. Bu fotoğraflarda haricî ışık kullanılmamıştır.

Görsel 2.35: Ayasofya

Görsel 2.36: Ayasofya

Görsel 2. 37'deki fotoğraflar, belgesel fotoğraf alanındandır. Belgesel fotoğraf alanı, iç mekânda sıklıkla karşılaşılan fotoğraf çeşitleri arasındadır. Fotoğrafçı, belgesel fotoğraf çekiminde iç mekânın ona izin verdiği koşulları en iyi şekilde kullanır ve konusuna en iyi uyan kadrajı bulmaya çalışır. Fotoğrafçının çekim öncesinde modeli ile konuşması ve onu tanıması çok önemlidir. Fotoğrafçı, ancak modeli tanıdığı zaman iyi bir belgesel fotoğrafı çeker. Görsel 2.37'deki üç fotoğrafın da ortak özelliği, iç mekânda doğal ışık ile çekilmeleridir.

Görsel 2.37: İç mekânda farklı mesleklerin fotoğraflanması

Görsel 2.38: İç mekânda ayakkabı ustalarının fotoğraflanması

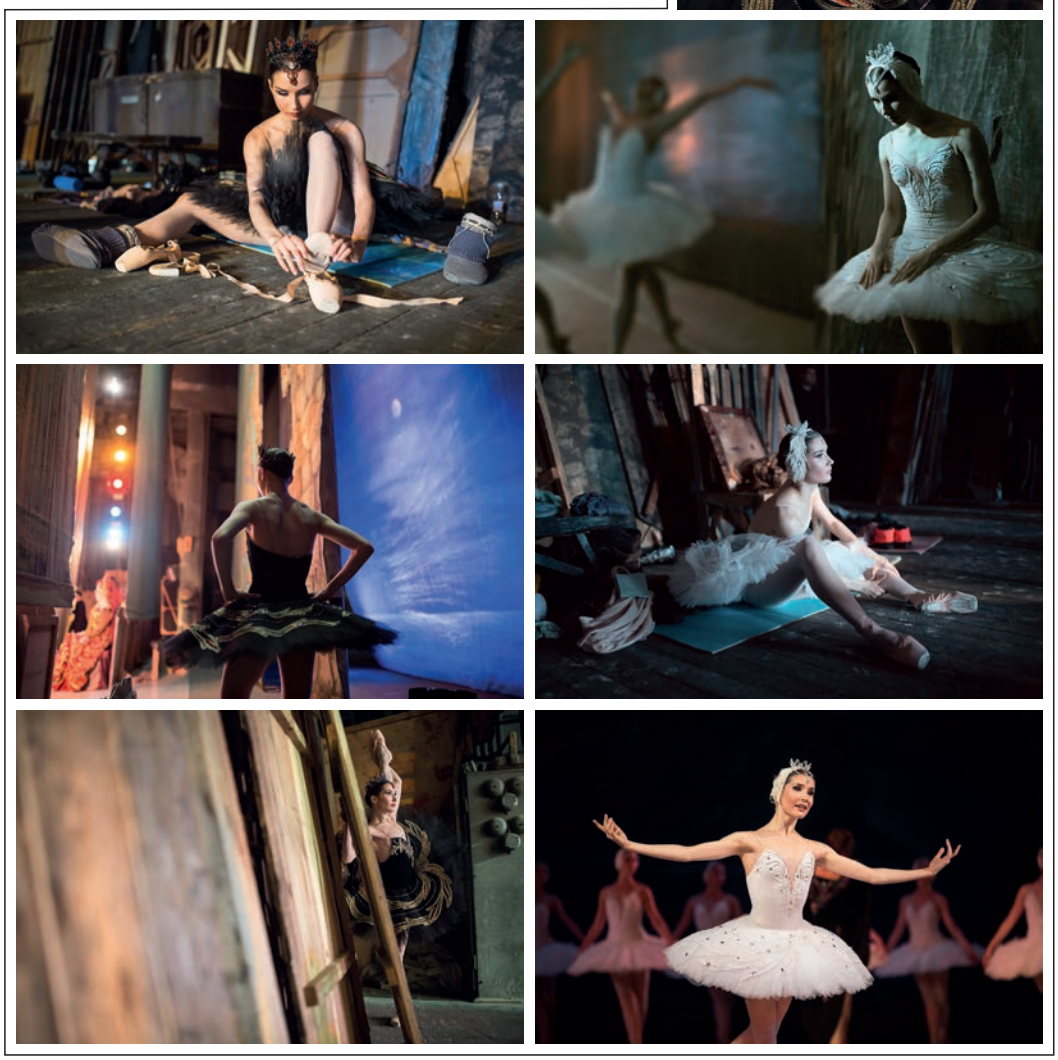

Görsel 2.38'deki fotoğraflar, iç mekânda çekilen ayakkabıcıların fotoğraflarıdır. Üç fotoğrafın da ortak özelliği, haricî flaş kullanılarak çekilmeleridir. İç mekânda ışık koşullarının yetersiz olduğu ve fotoğrafçının pozlama ayarlarının da fotoğraf çekimi için elverişli olmadığı zamanlarda haricî flaş kullanımı önem taşır. Fotoğrafçı, haricî flaşı kullanabilmek için mutlaka deneme çekimleri yapmalı ve kullandığı flaşın türüne göre aydınlatma derecelerini bilmelidir.

Görsel 2.39'da iç mekânda bale gösterisinin sahne arkası ve gösterim sırasındaki fotoğrafları görülmektedir. Fotoğrafçı, bir gösterinin tanıtım fotoğraflarının çekiminde görevliyse sahne arkası hazırlık çalışmalarını, gösteriden önceki kostümlü ve kostümsüz sahne provalarını mutlaka fotoğraflamalıdır. Bir gösterinin başından sonuna kadar bir fotoğrafçı tarafından çekilmesi ve kayıt altına alınması çok önemlidir. Fotoğrafçı, tanıtım fotoğrafı için görevlendirilmediyse yine de sahne arkası fotoğraflarını çekebilir. Bunun için ekiple konuşabilir ve kendine fırsat yaratabilir. İç mekânda sahne fotoğrafı çekmek için fotoğrafçının hızlı bir objektife ihtiyacı vardır. Fotoğrafçının iki makine ve farklı odak uzaklığına sahip, diyafram açıklığı geniş, hızlı objektifler ile çalışması kendisine büyük avantaj sağlar.

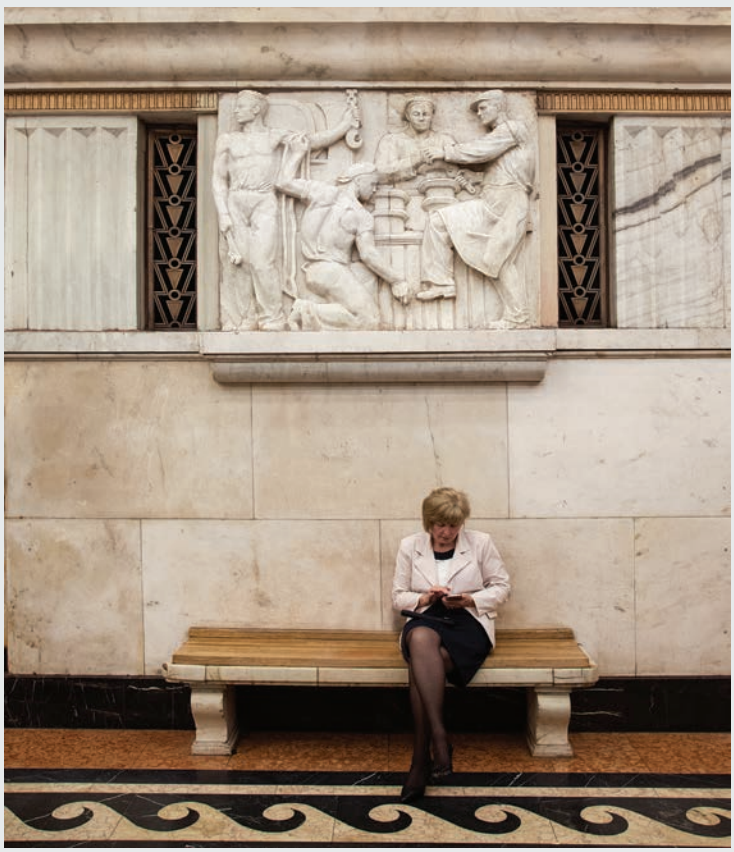
Görsel 2.39: İç mekânda bale gösterisinin ve sahne arkasının fotoğraflanması

Görsel 2.40'taki gibi tamamen kapalı iç mekânlarda (konser salonu, kütüphane, tiyatro sahnesi vb.) farklı odak uzaklığına sahip ve farklı tür objektifler kullanılmalıdır. İç mekânın perspektifine dikkat edilerek tamamı ya da bir kısmı izleyiciye sunulabilir. İç mekânda fotoğraf çekimi kurallarına dikkat edilmeli ve en önemlisi de mekânı en iyi yansıtacak kadraj bulunmalıdır.

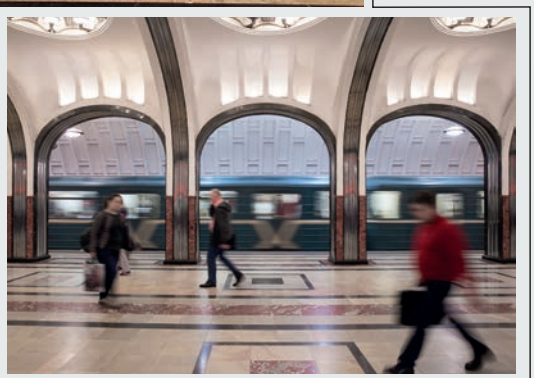

Görsel 2.40: Farklı iç mekânların farklı açılardan fotoğraflanması

2. Etkinlik

Görsel 2.41: Moskova metroları

- Görsel 2.41'deki farklı zamanlarda ve Moskova'nın farklı metrolarında çekilmiş fotoğrafları sırasıyla inceleyiniz.
- Fotoğrafları incelerken kompozisyon ögelerinin ve fotoğrafta kompozisyon kurallarının tespitini yapınız.
- Fotoğrafların iç mekânda fotoğraf çekme kriterlerinden hangilerini karşıladığını tespit ediniz.
- İç mekânda insan ögesi kullanımı ile ilgili izlenimlerinizi paylaşınız.
- Fotoğraflar hakkındaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. Uygulama

ÖĞRENME BİRİMİ : İÇ MEKÂN (STÜDYO DIŞINDA) FOTOĞRAF ÇEKİMİ
UYGULAMA ADI : İç Mekânda Portre Fotoğrafı Çekimi
AMAÇ : Portre fotoğrafı çekimi için gerekli ışık koşulunun tespitini yapmak ve doğru ışık koşulunu belirlemek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak iç mekânda portre fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Tripod
4. Yardımcı ekipmanlar
5. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız iç mekânı belirleyiniz.
3. Portre çekimi yapacağınız modeli seçiniz.
4. Portre çekimi için uygun mekân ve kişiyi belirledikten sonra çekim planı yapınız.
5. Çekim günü iç mekânda belirlediğiniz noktalara göre modelinizi yönlendiriniz.
6. Öncelikle modelinizi en uygun açıdan yansıtacak kadrajı tespit ediniz.
7. Çekim için fotoğraf makinenizi tripoda takınız ve kadrajı belirleyiniz. Makineyi iç mekândaki doğal ışıkta otomatik moda ayarlayarak çekim yapınız.
8. Makinenin otomatik modda verdiği pozometre değerlerini dikkate alarak modelinizin portre çekimlerini diyafram öncelikli, enstantane öncelikli ve manuel modda yapınız.
9. Çekimler sırasında pozometredeki eksi ve artı pozlandırma değerlerini kullanınız.
10. Belirlemiş olduğunuz kadraja sadık kalarak makinenizin üzerindeki flaşı ya da tercih ettiğiniz haricî flaşlardan birini kullanarak portre çekimlerini tekrarlayınız.
11. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartınızı çıkartınız. Fotoğrafları bilgisayara aktarınız.
12. Hem doğal ışık hem de yapay ışık kaynaklarını kullanarak çektiğiniz portre fotoğraflarını sınıfta yorumlayınız. Modeli en iyi yansıtan fotoğrafları seçerek fotoğrafları arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖĞRENME BİRİMİ : İÇ MEKÂN (STÜDYO DIŞINDA) FOTOĞRAF ÇEKİMİ
UYGULAMA ADI : İç Mekânda Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Stüdyo dışındaki iç mekânlarda fotoğraf çekimi yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak bir iç mekânın (kütüphane, tren istasyonu, tarihî bir binanın içi vb.) fotoğraf çekimini yapınız.

Araç Gereç
1. Fotoğraf makinesi
2. Objektifler
3. Yardımcı ekipmanlar
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız iç mekânı belirleyiniz.
3. Belirlediğiniz iç mekânı ziyaret ediniz.
4. Ziyaretiniz sırasında fotoğraf çekimi yapabileceğiniz yerleri belirleyiniz.
5. Fotoğraf çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
6. Çekim için alınması gereken izinler varsa çekimden önce bunun planlamasını yapıp izinleri alınız.
7. Seçmiş olduğunuz iç mekâna uygun ekipmanları belirleyiniz.
8. Belirlediğiniz çekim yerinin doğru pozlandırmasını yapabilmek için ışık ölçümlerini alarak fotoğraf çekimine başlayınız.
9. Belirlediğiniz iç mekânı -doğru açıdan fotoğraflayabilmek için- farklı açılardan, farklı aydınlatma kaynakları ve farklı poz değerleri ile çekiniz.
10. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartınızı çıkartınız. Fotoğrafları bilgisayara aktarınız.
11. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak fotoğrafların değerlendirmesini yapınız.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği''ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

Ölçme ve Değerlendirme

A) Aşağıdaki cümlelerde (….) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (….) Tüm iç mekân çekimlerinde sadece doğal ışık kaynağı kullanılmalıdır.

2. (….) Geniş iç mekânlarda normal açılı objektifle çekim yapılmalıdır.

3. (….) Görüntüde kumlanmayı önlemek için düşük ISO değeri kullanılır.

4. (….) Çekimi yapılacak mekâna göre hazırlık ve düzenlemeler tüm çekimlerde aynıdır.

5. (….) Yeni doğan çekimlerinde flaş yerine düşük kelvin değerli sabit ışık kullanılmalıdır.

6. (….) Düğün fotoğraflarında ışık dengelemesi ile gözün gördüğüne yakın bir görüntü sağlanır.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları kutu içinde verilen ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

paraflaş	**tripod**	**white balance**
objektif	**ISO**	**manuel flaş**

7. Stüdyo fotoğraf çekimlerinde kullanılan …… sadece çekim sırasında patlar.

8. Doğum sırasında fotoğrafçı, öncelikle …… ayarlarını yapmalıdır.

9. Belirli mesafelerdeki diyafram değerlerini gösteren …… en basit flaş türüdür.

10. İç mekân çekimlerinde pozlamada öncelikle …… değerleri dikkate alınır.

11. İç mekân çekimlerinde perspektifi en iyi aktarmak, uygun …… seçimi ile olur.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru cevapları işaretleyiniz.

12. Aşağıdaki iç mekân çekimlerinden hangisinde mekânın düzenlenmesi ve hazırlanması fotoğrafçı tarafından mutlaka yapılmalıdır?

A) Doğum
B) Düğün
C) Gezi
D) Portre
E) Tanıtım

13. Aşağıdakilerden hangisi iç mekân çekiminde dikkate alınması gereken unsurlardan değildir?

A) Beyaz dengesi
B) Fotoğraf makinesi
C) Objektif
D) Pozlama
E) Tripod

14. Aşağıdakilerden hangisi haricî flaş türlerinden biri değildir?

A) Manuel
B) Otomatik
C) Paraflaş
D) Stroboskopik
E) Tepe

D) Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

15. İç mekân fotoğraf çekimi öncesinde yapılması gereken hazırlıklar nelerdir?

.....
.....
.....
.....

16. İç ve dış mekân ışık eşitlemesi nasıl yapılır?

.....
.....
.....
.....

17. Fotoğrafçı, iç mekân düzenlemesinde neleri dikkate almalıdır?

.....
.....
.....
.....

3. Öğrenme Birimi

FARKLI MESAFELERDE FOTOĞRAF ÇEKİMİ

KONULAR

3.1. UZAK MESAFELİ KONULARIN ÇEKİMİ

3.2. YAKIN MESAFELİ KONULARIN ÇEKİMİ

3.3. ALAN DERİNLİĞİ

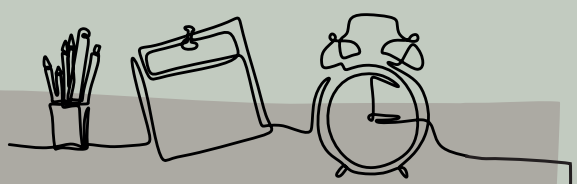
TEMEL KAVRAMLAR

- **Tele objektif**
- **Makro objektif**
- **Alan derinliği**
- **Hiperfokal mesafe**
- **Pozlama üçgeni**

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ ?

- Uzak ve yakın konulu fotoğraf çekiminde konu uzaklığı ve görüş açısına göre odak uzaklığını belirleme
- Farklı mesafelerde fotoğraf çekme
- Farklı objektif kullanımları
- Makro çekim yapma
- Alan derinliğini etkileyen faktörler
- Hiperfokal mesafe hesaplama ve pozlama üçgeni

Hazırlık Çalışmaları

1. **Fotoğraf çekimlerinde farklı objektifler kullanmak ne gibi avantajlar sağlayabilir?**
2. **Sizce fotoğraf çekimlerinde farklı objektifler kullanmanın dezavantajları nelerdir?**
3. **Bir nesneye farklı mesafelerden bakıldığında o nesneyi algılamada ne tür değişiklikler olabilir?**

Görsel dünya, yaşamı çevrelemiş durumdadır. Sosyal medya, dijital yayın organları gibi alanlarda görseller yaygındır ve bu görsellerin kullanımının öğrenilmesi gerekir. Birçok kullanım alanı olan fotoğraf, gözle görülmeyeni bilmenin ve anlamanın hatta boyutsal olarak düşünmenin bir yoludur. Fotoğraf, daha önce hiç görülmemiş bir canlıyı veya bir yeri tanıtarak dünyanın daha çok tanınır ve bilinir olmasının önünü açan bir iletişim aracı olmuştur. Fotoğraf, kullanım alanlarına ve konularına göre çeşitlendirilmiştir. Fotoğrafın daha anlaşılabilir olması için ve konuya göre çeşitlendirilmesi ile kullanılacak ekipmanlar da çeşitlendirilmiştir. Konuya göre çeşitlendirilen ekipmanlar, "Neyi çekeceğim, nasıl çekeceğim, hangi ekipmanı kullanacağım?" sorularına cevap vermektedir. Ekipman yeni alınacak ise öncelikle hangi alanlarda çekim yapılmak istendiğine karar vermeli ve konuya uygun ekipmanların bütçeye uygun olanları tercih edilmelidir. Birçok seçeneği bulunan profesyonel, yarı profesyonel makineler ve bunlara uygun objektifler mevcuttur.

Fotoğrafı çekilecek konu belirlendikten sonra hangi mesafeden ve hangi objektif ile çekim yapılacağına karar verilmesi gerekir (Görsel 3.1). Fotoğrafçının çekim yaparken durabileceği alana bazı konular çok yakın, bazı konular ise çok uzak olabilir (Görsel 3.2). Bu, fotoğrafı etkileyen önemli bir unsurdur.

Görsel 3.1: Konu mesafesi

Fotoğraf çekim türleri de kendi özelliklerine göre yakın veya uzak çekim yapılmasını zorunlu kılar. Mesafeye göre çekim türü örneklerinden bazıları şunlardır:

- Konuya uzak olan manzara çekimleri
- Konuya çok uzak olan vahşi yaşam çekimleri
- Konuya yakın olan portre çekimleri
- Konuya daha yakın olan makro çekimleri

Fotoğraflarda oluşan perspektif değişim genellikle objektifle ilgili gibi algılansa da asıl perspektif değişimini fotoğraf makinesinin konuya olan uzaklığı belirler. Aynı mesafeden farklı odak uzaklıklı objektifler ile çekim yapıldığında perspektifte herhangi bir değişim olmadığı, sadece objektifin özelliğine göre konunun daha geniş veya daha dar göründüğü bilinmektedir.

Objektifin değişimi ile kaydedilmek istenen fotoğrafa göre mesafe de değiştiği için genellikle perspektifteki değişim objektif ile ilişkilendirilir. Bu, doğru bilinen yanlışlardandır. Objektif tek başına perspektifte değişim yaratmaz. Farklı mesafelerden yapılan fotoğraf çekimleri, farklı sonuçlar elde edilmesini sağlar. Aynı manzaraya bakan iki fotoğrafçı, iki farklı açıdan iki güzel fotoğraf elde edebilir. Konuya olan mesafe, tek başına fotoğrafın doğru ya da güzel olmasını etkilemez fakat fotoğrafa bakışı ve elde edilecek sonucu etkiler. Bu nedenle elde edilmek istenen fotoğraf için doğru mesafenin belirlenmesi gerekir.

Görsel 3.2: Uzak konu

3.1. UZAK MESAFELİ KONULARIN ÇEKİMİ

Fotoğraflanmak istenen kareler her zaman yakın değildir. İyi bir fotoğraf için bazen konuya yaklaşmak, bazen de konudan uzaklaşmak gerekir. Konuya yaklaşıp uzaklaşmadan ve ekipmana karar vermeden önce neyin, nasıl fotoğraflanmak istendiğine karar verilmesi gerekir. Uzak konu bazen zorunluluk, bazen isteğe bağlı olabilir. Vahşi doğa, manzara, spor, haber fotoğrafçılığı genellikle uzak konulu fotoğraf çekim alanlarıdır. Uzak konuları fotoğraflamayı seçen fotoğrafçı, konusuna uygun ekipmana sahip olmalıdır. Uygun ekipman ve doğru kararlar ile fotoğraflarda istenen sonuçlar elde edilebilir (Görsel 3.3, 3.4).

Görsel 3.3: Havadan fotoğraf

Görsel 3.4: Uzak konu

Bilgi Kutusu

Analog fotoğraf makinelerinde 24x36 cm'lik film kullanan fotoğraf makinelerine denk gelen sensör boyutuna full frame fotoğraf makineleri denir. Sensör boyutu büyüdükçe görüntü kalitesi de artar.

3.1.1. Ekipmanı Öğrenmenin Önemi

Fotoğraf çekiminde malzemelerin özelliklerini ve kullanım alanlarını tam olarak bilmek, sonuca daha kısa ve istenen şekliyle ulaşmayı sağlar. Ekipman kullanılırken bilinmesi gerekenler şunlardır:

- Objektifin hangi deklanşör hızı ile keskin görüntü elde edebildiği
- Makinenin hangi ISO ayarına kadar yükseltildiğinde görüntü kalitesinin düşmediği
- Objektifin odak uzaklıkları arasındaki geçişler

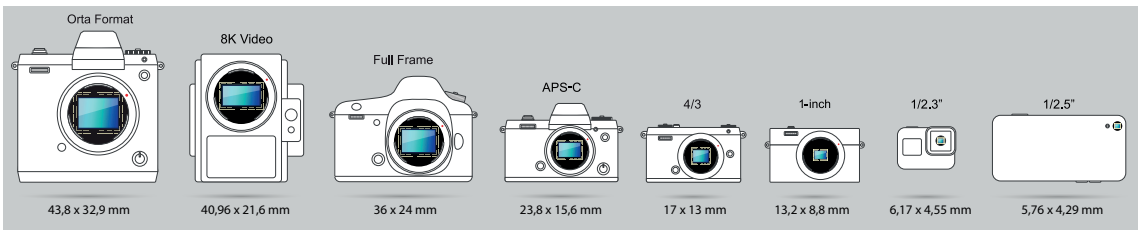
İstenen fotoğrafların elde edilebilmesi için teknik bilgi ve beceriye sahip olmak gerekse de yaratıcı fikirlere odaklanmak önemlidir. Bunun nedeni hiçbir teknik bilginin vizyon ve algı eksikliğini telafi edememesidir.

Fotoğraf Makinesi Seçimi

Fotoğraf makineleri, analog ve dijital olarak ikiye ayrılır. Dijital fotoğraf makinesinin yaygınlaşması ve teknolojinin ucuzlaması ile analog fotoğraf makinesinin kullanımı azalmıştır. Dijital fotoğraf makineleri, DSLR ve kompakt makineler olarak ikiye ayrılır. Kompakt makineler; objektifi değiştirilemeyen, taşınması kolay ve kullanım kolaylığı sağlayan, daha çok anı fotoğraflarının çekimlerinde kullanılan fotoğraf makineleridir. DSLR fotoğraf makineleri; objektifi değiştirilebilen, profesyonel ve yarı profesyonel makinelerdir. Fotoğraf çekimi meslek olarak yapılacaksa yarı profesyonel ya da profesyonel fotoğraf makinesi edinilmesi zorunludur. Fotoğraf makinesi seçimini etkileyen birinci faktör bütçedir. Bütçeye göre özellik karşılaştırması yapılarak hangi marka ve model fotoğraf makinesinin tercih edileceğine karar verilmelidir.

Fotoğraf makinesi üreten firmalar, yaklaşık olarak yılda bir kere giriş, orta ve üst sınıf olmak üzere üç farklı model satışa sunar. Bir alt modelin devamı niteliğinde olan bu fotoğraf makinelerinde giriş seviyesi, fotoğrafa yeni başlayanlara göredir ve ağırlığı daha hafiftir. Orta sınıf makineler, yeni başlayanlar ve bütçesi biraz daha yüksek olanlara göredir. Daha ağırdır, aynı zamanda görüntü kalitesi ve keskinliği artırılmış fotoğraf makineleridir. Üst sınıf makineler, profesyonel ve bütçesi yüksek olanlar içindir. Görüntü kalitesi orta sınıfa göre daha keskin ve yüksek, aynı zamanda full frame (ful fireym) fotoğraf makineleridir. Orta format makineler, profesyonel fotoğraf çekimleri için kullanılırlar. Görüntü kalitesi yüksektir. Daha keskin görüntüler elde etmek için özellikle reklam ve tanıtım fotoğraflarında kullanılır.

Dijital fotoğraf makineleri, görüntü oluşturmak için ışık bilgisini sensör üzerine kaydeder. Fotoğraf makinelerinin seviyeleri sensör boyutları ile ilgilidir. Sensör boyutu, fotoğrafı oluşturmak için ne kadar ışık alacağını başka bir deyişle daha fazla bilgiyi kaydeder. Daha fazla bilgi içeren sensör daha iyi ve net görüntüler elde etmeye olanak sağlar (Şekil 3.1).

Şekil 3.1: Sensör boyutları

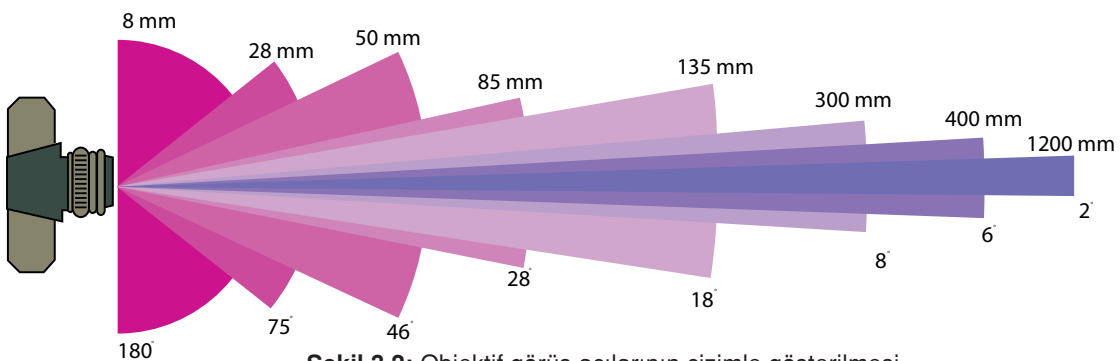
Bir fotoğrafçının fotoğraf makinesi tercihi daha sonra alacağı objektifleri belirleyeceği için makine tercihinde birkaç yıllık kullanım düşünülmeli ve ona göre seçim yapılmalıdır.

Tablo 3.1: Objektif Görüş Açıları

Objektifler	Görüş Açıları
8 mm	180°
28 mm	75°
50 mm	46°
85 mm	28°
135 mm	18°
300 mm	8°
400 mm	6°
1200 mm	2°

Objektif Seçimi

Fotoğrafların kalitesini etkileyen en önemli yardımcı ekipman objektiftir. Odak uzaklığını ve keskinliği, seçilen objektif belirler. Objektifler, kaliteli görüntü aktarmaktan sorumludur. Aynı zamanda kadrajla beraber perspektifin değişimi de objektifin uzaklığına bağlıdır. Bazı objektifler tek odak uzaklığı ile üretilmişken bazıları değişken odak uzaklıklarına sahiptir. Odak uzaklıkları; normal açılı objektif, geniş açılı objektif ve tele objektif olmak üzere üçe ayrılır (Şekil 3.2).

Şekil 3.2: Objektif görüş açılarının çizimle gösterilmesi

Normal açılı objektifler: İnsan gözünün gördüğü perspektife en yakın görüntüyü yansıtan objektiflerdir. Fotoğraf makinesi sensör boyutuna göre 35 mm'den 50 mm'e kadar olan objektifler, normal objektif olarak değerlendirilir.

Geniş açılı objektifler: Konuyu gözün gördüğünden daha geniş açıda gösteren objektiflerdir. 35 mm'in altındaki objektifler, geniş açılı objektif olarak kabul edilir. Bu objektifler, en fazla alan derinliği sağlayan objektiflerdir. Geniş açılı objektiflerin mm cinsinden sayısal olarak küçülmesi ile görüntünün köşelerinde kararma ve distorsiyonlar (görüntü bozulması, burkulma) oluşur. Bütün geniş açılı objektifler, konunun oranlarını bozar; özellikle geniş manzara çekimlerinde ise kullanım kolaylığı sağlarlar.

Bilgi Kutusu

Objektif yerine yaygın olarak lens sözcüğü kullanılmaktadır. Lens yani mercek tek parça bir yapıdır. Objektif ise lens sistemine verilen isimdir. Kullanılan fotoğraf makinesi gövdesi için lens satın alınmaz. Lens sistemi olan objektif, satın alınır.

Görsel 3.5: 24-105 mm objektif

Tele objektifler: Konuya yaklaşmadan mesafeyi yakınlaştıran objektiflerdir. Tele objektifler, konuyu yaklaştırdığı gibi konuyu fona da yaklaştırır. Tele objektif kullanımına konuya yeterince yaklaşmak için başlanmışsa da günümüzde tele objektifin reklam ve tanıtım amaçlı kullanımı da yaygındır. Tele objektifler, daha yakın ve daha büyük görüntüler oluşturabilmekte; böylece konulara fazla yaklaşılmadan bile yakın fotoğraflar çekilebilmektedir. Kullanılan objektiflerin özellikleri ile oluşturulan fotoğraf, dijital illüzyon olarak düşünülebilir. Fotoğraftaki iki nesnenin birbirine olduklarından daha yakın görünmeleri de yine tele objektif ile mümkündür.

Çeşitli Objektiflerin Özellikleri

Görsel 3.5'teki objektif, 24 mm ile 105 mm odak uzaklığına sahiptir. Bu objektif, 50 mm odak uzaklığının altında ve üstünde değerlere sahip olduğu için geniş açılı telefoto objektif statüsündedir. Tek bir odak uzaklığına sahip olmadığı için değişken odaklı objektif türlerindendir. Üzerinde bulunan **image stabilizer** [imeç sitabilayzır (görüntü sabitleme)] özelliği, özellikle telefoto objektiflerde elde çekim sırasında titreme ve sallanmadan oluşan görüntü bulanıklığının önüne geçmek için tercih edilir. Ayrıca **ultrasonic** [ultrasonik (hızlı ve sessiz netleme)] özelliği, otomatik netlemenin daha hızlı ve sessiz yapılabilmesine olanak sağlar. Bu objektifi tercih eden fotoğrafçı, objektifin üzerinde bulunan odak uzaklıklarından herhangi birini tercih ederek çekimini gerçekleştirebilir. Geniş açı ve az da olsa telefoto özelliği sayesinde birçok fotoğraf çekim türlerinde tercih edilebilir. Farklı odak uzaklıklarına sahip olması sayesinde birkaç objektif taşımadan tek bir objektif ile farklı çekimler yapılabilir.

Görsel 3.6: 50 mm objektif

Görsel 3.6'daki objektif, 50 mm odak uzaklığına sahiptir. Sabit odak uzaklı objektiflerdendir. Sabit odak uzağı, üzerinde verilen değerden farklı bir değerle değiştirilemeyeceğini gösterir. Bu objektifler ile insan gözünün gördüğüne en yakın görüntü elde edilebilir. Diyafram değeri 1.2'den başlar. Oldukça düşük alan derinliği ile ışıksız ortamlarda çekim yapmayı kolaylaştırırken sağladığı alan derinliği ile de özellikle sokak fotoğrafı, belgesel fotoğraf ve portre fotoğrafı çekimlerinde tercih edilir. Fiyatı sebebi ile en çok tercih edilen objektiflerden olan 50 mm f 1.4 ve f 1.8, aynı odak uzaklığında keskin görüntü elde etmek isteyenler için de ilk tercihlerden olmaktadır. Kullanım alanı kısıtlı olmasına rağmen en çok kullanılan objektiftir. Fotoğraf

çekimine yeni başlayanların gözlerinin alışması için 50 mm objektif kullanmaları tavsiye edilir. Ayrıca profesyonel fotoğrafçıların da ekipmanları arasında olmazsa olmaz objektiflerdendir.

Görsel 3.7'deki objektif, 70 mm ile 200 mm arası odak uzaklığına sahiptir. Tele objektif türündendir. Objektifin ultrasonic ve image stabilizer özelliği vardır. Bu objektifin en önemli özelliklerinden biri, diyaframın tüm odak uzaklıklarında f 2.8'den başlamasıdır. Bu ve buna benzer odak uzaklıklı objektifler, odak uzaklığı değişse de diyafram değerinin f 2.8'den başlayabileceğini belirtir. Özellikle tele objektiflerde düşük diyafram değerinin korunabilmesi için fazla mercek kullanılması gerekir, bu da objektifin fiyatını artırır. Bu sebeple birçok firma f 4-5.6 gibi odak uzaklığı arttıkça değişen objektifler üretmektedir. Objektif üzerinde yazan bu değer, en düşük odak uzaklığında diyafram değerinin f 4'ten başladığı, odak uzaklığı arttıkça en küçük diyafram değerinin de arttığı anlamına gelir. Objektiflerde makinelerde olduğu gibi her üretici, tanımları kendi kodları ile gösterir.

Görsel 3.7: 70-200 mm objektif

3.1.2. Konu Uzaklığı

Konuya olan uzaklık; fotoğraflarda neyin, ne kadar ve nasıl gösterileceğini belirler. Konuya yaklaşmak veya konudan uzaklaşmak; perspektifin değişmesi, alan derinliğindeki farklılıklar, objektif seçimi gibi birçok şeyi etkiler. Çekilecek konuya göre doğru uzaklığın ayarlanması gerekir. Doğru objektif seçimi, doğru mesafe ve doğru alan derinliği uzak konulu fotoğrafların elde edilmesinde olmazsa olmazdır (Görsel 3.8, 3.9).

Görsel 3.8: Aynı konuda farklı uzaklık

Konuya yaklaşılabilecek zamanlarda fotoğraf çekiminden önce yaklaşıp uzaklaşmak denenebilir. Bazen konuya fazla yaklaşılamayacak sınırlı çekim alanına sahip olunabilir. Bu zamanlarda objektifin odak uzaklığı önem kazanır. Birçok fotoğraf, fotoğrafa yeni başlayanlar için referans oluşturur. Bu referanslara göre konu belirlendikten sonra yaklaşık olarak hangi mesafeden çekim yapılabileceği ya da hangi mesafeden nasıl bir sonuç elde edilebileceği öngörülebilir. Manzara çekimlerinde konu bütüne dağıldığı için genellikle geniş açı tercih edilir. Ancak kuş fotoğrafları çekiminde geniş açı kullanımı ile doğru sonuca ulaşılamaz.

Bilgi Kutusu

Fotoğrafta konunun ön, orta ve arka planında belli objelerin olması derinlik etkisi yaratır.

Görsel 3.9: Uzaktan şehir fotoğrafı

3.1.3. Uzaktaki Konular İçin Uygun Mesafe

Uzak konulu fotoğraf çekimlerinde uygun mesafenin ayarlanabilmesi için öncelikle konuya ne kadar yaklaşılabileceğinin belirlenmesi gerekir. Çekimin gerçekleştirileceği konu belirlendiğinde konuya olan uzaklık da yaklaşık olarak belirlenmiş olur. Her konu için belirlenen uygun mesafe ölçüleri yoktur. Aynı konu; farklı fotoğrafçılar tarafından, farklı odak uzaklıkları ve farklı mesafelerden çekilebilir (Görsel 3.10). Bazı konular ise mesafe olarak herkese aynı uzaklıktadır. Burada devreye objektif seçimi girer. Örneğin yeryüzünden yapılan yıldız fotoğrafları çekiminde mesafe fotoğrafçıya göre farklılık göstermez.

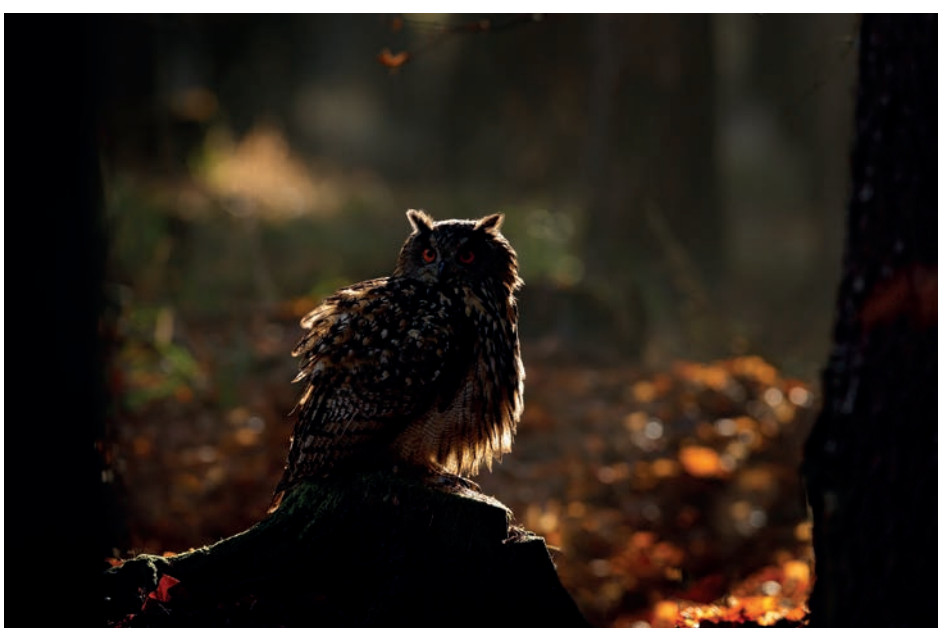
Görsel 3.10: Aynı konunun farklı odak uzaklıkları ile çekilmesi

3.1.4. Konuyu Belirlemenin Önemi

Fotoğraf her ne kadar saniyelik bir anı donduran sanat olsa da fotoğrafçılar, ne çekeceklerini bilerek ve gerekli hazırlıkları yaparak çekime giderler. Plansız yapılan çekimlerde doğru fotoğrafın yakalanması tamamen şansa bağlıyken planlı çekimlerde istenen fotoğraflar daha kısa sürede elde edilir. Planlı çekimin ilk aşaması konunun belirlenmesidir. Konunun belirlenmesi, hangi ekipmanların gerektiğinin ve çekim sırasında nelerin kullanılacağının bilinmesini sağlar. Örneğin vahşi yaşam fotoğrafı çekmek isteyen fotoğrafçı, balıkgözü objektif ile çekime gittiğinde istediği sonuca ulaşamaz (Görsel 3.11, 3.12).

Görsel 3.11: Konuyu belirleme

Görsel 3.12: Konuya odaklanma

3.1.5. Hava Koşullarını Bilmenin Önemi

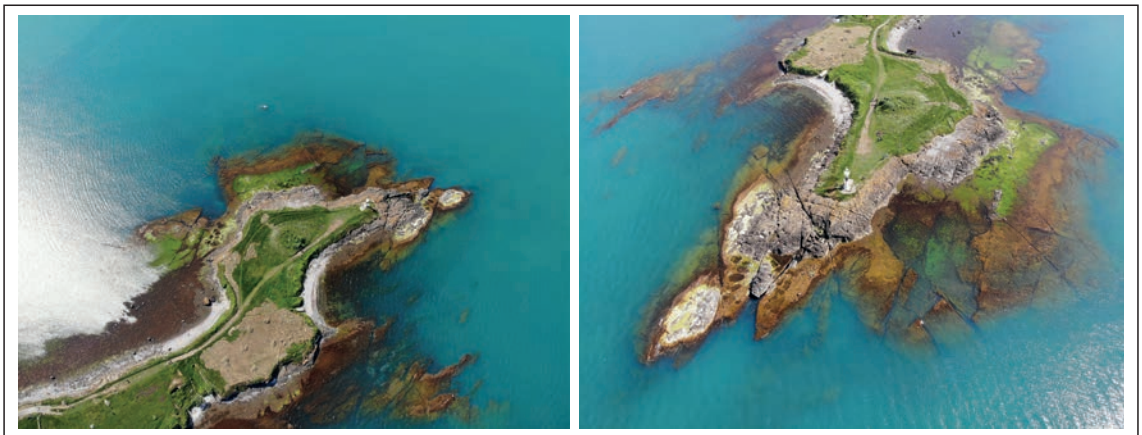
Dış çekimde yapılan fotoğraf çekimleri hava koşullarına bağlıdır. Dış ortamda çekim yapan fotoğrafçılar, çekim yapacakları alanın hava durumunu gösteren bir uygulama kullanmalıdır. Çekime gitmeden önce hava durumu kontrol edilmeli ve oluşan koşullara göre ekipmanın korunması sağlanmalıdır. Dış çekimde güneş ışığı ile çekim yapılmalı, gün batımı saati bilinmelidir. Sürekli dış çekim yapan fotoğrafçılar; objektif için parasoley, tripoda takılabilen şemsiye bağlantı aparatı, fotoğraf ve objektif yağmurluğu gibi ekipmanlar edinmelidir. Bu ekipmanlar, fotoğraf makinesi ve objektifin ömrünü uzatarak kötü hava şartlarında da çekim yapılabilmeye olanak sağlar (Görsel 3.13).

Görsel 3.13: Hava durumunun fotoğrafa etkisi

3.1.6. Doğru Mesafenin Belirlenmesi

Fotoğrafta konuya olan mesafe; perspektifi, objektif seçimini ve çıkan sonucu etkiler. Çekilmek istenen konu belirlendikten sonra fotoğraf makinesi ve objektiflerin belirlenmesi gerekir. Objektiflerin belirli görüş açıları vardır. Bu, objektiflerin hangi uzaklıklardan ne sonuçlar vereceğinin bilinmesi, konuya yaklaşılabilecek durumlarda ne kadar yaklaşılması gerektiğinin bilinmesi demektir (Görsel 3.14).

Görsel 3.14: Farklı uzaklıklardan farklı kadrajlama

Doğru mesafe, konunun tam olarak anlatıldığı uzaklıktır. Konunun daha iyi aktarılması için konuya bazen adımla, bazen de odakla yaklaşılması gerekir. Örneğin kuş fotoğraflarında genellikle gökyüzünde ya da ağaç içlerinde fotoğraflanan kuşlara yaklaşmak mümkün değildir. Ne kadar adım atılırsa atılsın yine de arada belirli bir mesafe kalır. Bu mesafenin azaltılabilmesi ise objektiflerin odak uzaklıkları ile mümkündür. Kuş fotoğraflarındaki doğru mesafe, kuşların fotoğrafçıdan korkup kaçmayacağı uzaklık ve fotoğrafçının objektifle konuya ne kadar yaklaşabileceği ile belirlenebilir (Görsel 3.15, 3.16).

Görsel 3.15: Uzak konu

Görsel 3.16: Aynı konunun farklı odak uzaklıkları ile çekilmesi

3.1.7. Fotoğrafların Değerlendirilmesi

Fotoğrafçının fotoğraf çekimlerinde ustalaşabilmesi için kendisine eleştirel yaklaşabilmesi gerekir. Her çekimden sonra çektiği fotoğrafların düzeltmelerini yapmadan önce bir kopyasını alarak fotoğrafları değerlendirmesi, yaptığı yanlışları ve asıl olmasını istediklerini not etmesi önemlidir. Böylelikle bir sonraki çekimde daha az hata yapar. Eğer fotoğrafçı kendini eleştiremiyorsa bir başkasından görüş alarak fotoğraflarını değerlendirmesini isteyebilir. Bu, fotoğrafçının farklı açılardan bakabilmesine ve izleyicinin beklentisini anlayabilmesine olanak sağlar.

Fotoğrafçı, fotoğraflarını değerlendirirken, fotoğraf yorumlama ve eleştirme ile ilgili kaynaklara fotoğrafları için sorması gereken soruları yönelterek bilimsel ve teknik açıdan kendi fotoğraflarının eleştirisini yapabiliyorsa başarılı olma yolunda emin adımlarla ilerliyor demektir.

3.1.8. Uzak Konulu Fotoğraf Türleri

Bazı konular uzaktadır. Uzak konuların fotoğraflarının çekilebilmesi için tele objektif kullanılması ya da konuya yaklaşılması gerekmektedir (Görsel 3.17). Fotoğrafı çekilecek konu belirlenmiş ise objektifin konuya uygun seçilmesi, konuya yaklaşmadan sanki daha yakınmış gibi fotoğraflanması gerekebilir.

Görsel 3.17: Vahşi yaşamdan portre

Vahşi Doğa Fotoğrafları

Vahşi doğa fotoğraflarının çekimi, konuya çok yaklaşılamayacak durumlardandır. Doğal hayatın içinde ve uzaktan çekim yapılması, önerilen bir fotoğraf alanıdır (Görsel 3.18, 3.19). Vahşi doğadaki hayvanların zarar verme ihtimali ve aynı zamanda ürkek olmaları sebebi ile fotoğrafçının hayvanlara çok yaklaşması mümkün olmaz. Fotoğrafçının yaklaşması durumunda ise hayvanlar güvende olmak için kaçar. Birçok hayvan hızlıdır, hareketlerini takip edebilmek için daha hızlı objektifler tercih edilmelidir (Görsel 3.20). Fotoğrafçı iki taraflı tehlikeyi de göz önünde bulundurarak, konuya çok yaklaşmadan çekim yapacağı güvenli bir alan seçmelidir. Tele objektif ile çekim yapılması gereken bu durumlarda objektif için kullanıma uygun tripod seçimi yapılmalıdır. Objektifin ağırlığını hafifletmeye yarayan bu tripod kullanımı, daha net fotoğraflar elde etmeye olanak sağlar. Vahşi yaşam fotoğraflarında hayvanlar doğal ortamlarında ve rahatsız edilmeden fotoğraflanmalıdır.

Görsel 3.18: Vahşi yaşamda farklı kadraj

Görsel 3.19: Vahşi yaşamda ritim

Görsel 3.20: Vahşi yaşam fotoğrafçılığı

Spor Fotoğrafı

Açık havada yapılan sporlar, konuya uzak olunan ve sporcuya fazla yaklaşıldığında konsantrasyon sorunu yaratabilecek alanlardır. Bu nedenle spor fotoğrafı çekiminde konuya fazla yaklaşılması uygun olmaz. Özellikle dergi ve gazetede kullanılan spor fotoğraflarında aranan özellikler, fotoğrafın net olması ve önemli anların yakalanabilmesidir. Önemli anların yakalanabilmesi için hızlı makine ve objektif seçimi önemlidir. Konuya fazla yaklaşılamadığından tele objektif kullanılması zorunludur. Çekim alanı müsaitse tripod üzerine yerleştirilen makine, fotoğrafçının sporcuyu takip etmesini kolaylaştırır ve uzun sürecek çekim koşullarında fotoğraf makinesi ağırlığından dolayı sıkıntı yaşanmaz. Ayrıca tripod ile elde titreme sonucu oluşacak netlik problemlerinin de önüne geçilebilir (Görsel 3.21, 3.22, 3.23, 3.24).

Görsel 3.21: Voleybol

Görsel 3.22: Atletizm

Görsel 3.23: Kürek sporu

Görsel 3.24: Okçuluk

Hava Fotoğrafı (Drone Fotoğrafçılığı)

Önceki yıllarda hava fotoğrafçılığı, özellikle haritalamalar için kullanılmaktaydı. Helikopter ile yapılan havadan çekimler, pahalı olması nedeni ile başka kullanım alanlarında yaygın değildi. İnsansız hava araçlarının yaygınlaşması, maliyetinin düşmesi ile havadan fotoğraf çekim alanları genişlemiştir.

Günümüzde işletmelerin tanıtımı ve turizm amaçlı çekimler hava fotoğrafçılığı ile yapılmaktadır. Aynı zamanda özel gün veya reklam çekimlerinde de drone fotoğrafçılığı yaygınlaşmıştır (Görsel 3.25, 3.26).

Görsel 3.25: Havadan doğa fotoğrafı

Görsel 3.26: Havadan spor fotoğrafı

Haber Fotoğrafı (Basın Fotoğrafı)

Fotoğrafçı, haber fotoğraflarında okuyucunun dikkatini çekmek ve haber metnini desteklemek için fotoğraf çeker. Haber fotoğrafçısı, olayları gözlemleyerek fotoğrafı doğru zamanda çekmeye odaklanır. Haber fotoğraflarında konuya dâhil olunmadan olaya yakın olmak önemlidir. Fotoğrafın çekim açısı, çekim anı haberin verilmesini ve etkisini değiştirir. Farklı yer ve uzaklıklardan çekim yapılmasını gerektiren haber fotoğrafları için ISO değerleri yükseltildiğinde görüntüde çok hasar oluşturmayan, görüntü kalitesi yüksek ve hızlı fotoğraf makineleri tercih edilmelidir.

Hızlı ve düşük diyaframlı objektif tercih edilmesi ışık koşulları için önemlidir. Aynı zamanda farklı odak uzaklıklarına ihtiyaç duyulabilmektedir. Haber fotoğrafı metin ile verilse de haber, öncelikle fotoğraf ile dikkat çeker. Çekilen fotoğraf güçlü bir haber fotoğrafı ise yıllar sonra bile o olay hatırlandığında akla ilk gelen, fotoğraf olur. Birçok haber ajansı ve gazete için çalışan fotoğrafçılar aynı anda, aynı yerde bulunsa da konuyu anlatmak için birkaç fotoğraf öne çıkar. Bu nedenle doğru zamanlama haber fotoğraflarının en önemli özelliğidir (Görsel 3.27, 3.28, 3.29).

Görsel 3.27: Haber fotoğrafçıları

Görsel 3.28: Haber fotoğrafı

Görsel 3.29: Haber fotoğrafı

1. Etkinlik

- Basılı ve dijital yayın organlarından farklı alanlarda ve farklı odak uzaklıkları ile çekilmiş fotoğraflar bulunuz.
- Farklı alanlarda çekilmiş fotoğrafların mesafelerini ve odak uzaklıklarını tahmin ediniz.
- Fotoğrafları, odak uzaklığı değerlerini de yazarak sunum hâline getiriniz.
- Hazırlamış olduğunuz sunumu sınıfta paylaşınız.
- Odak uzaklıklarını tahmin ettiğiniz fotoğrafların farklı odak uzaklıklarıyla çekilip çekilmeyeceğini arkadaşlarınızla tartışınız.
- Farklı odak uzaklıklarıyla çekildiğinde fotoğraflarda ne gibi değişiklikler olabileceğini sınıfta değerlendiriniz.

3.1.9. Tele Zoom Objektifle Farklı Mesafelerden Fotoğraf Çekimi

Tele zoom objektif ile yapılacak çekimlerde konuya çok yaklaşmadan çekim yapabilmek mümkündür. Özellikle tercih edilen fotoğraf alanları; yaban hayatı, haber, spor fotoğrafları ve son dönemde kullanım alanı yaygınlaşan moda çekimleridir. Moda çekimlerinde konudan uzaklaşmak bir zorunluluk değil, tamamen tercihtir. Özellikle alan derinliği etkisi sebebiyle tele zoom objektif, moda çekimlerinde de sıklıkla kullanılır.

Mesafeye Karar Verme: Hangi fotoğraf alanında çekim yapılırsa yapılsın farklı mesafelerden farklı sonuçlar ortaya çıkar. Mesafe görüş açısını değiştirmekte, fotoğraftaki anlam da bu mesafeye göre değişmektedir. Konuyu belirledikten sonra objektif seçimine göre mesafeye karar verilmelidir.

Objektif Uzaklığına Karar Verme: Farklı odak uzaklığına sahip objektiflerle yapılan çekimlerde konuya mümkün olduğu kadar yaklaşıldıktan sonra odak uzaklığı devreye girer. Konuya yaklaşmadan da aynı fotoğrafa ulaşabilecek olsa dahi fotoğrafçının son noktaya kadar giderek objektife karar vermesi, daha keskin görüntü elde etmesine olanak sağlar.

Kadraja Karar Verme: Fotoğrafın anlamını değiştiren bir diğer seçim ise fotoğraftaki kadraj seçimidir. Mesafeye karar verdikten sonra kadraja karar vererek doğru zaman seçimi ile fotoğraf çekimi gerçekleştirilebilir.

3.1.10. Farklı Odak Uzaklığına Sahip Objektifle Farklı Mesafelerden Fotoğraf Çekimi

Kullanılan objektifler farklı odak uzaklıklarına sahiptir. Aynı yerden farklı odak uzaklıkları ile çekilen fotoğraflar, farklı etkiler oluşturmaktadır. Odak uzaklığı, izleyicinin fotoğrafa bakışını belirler. Farklı odak uzaklıklarına ait objektif, bir objektifin üzerinde birden çok odak uzaklığının bulunmasıdır. Bu objektifler değişken odaklı objektif olarak bilinmektedir. Değişken odaklı objektifler, fotoğrafçının yer değiştirmeden farklı odak uzaklıklarına sahip fotoğraflar çekmesini sağlar. Bir objektif ile birçok farklı odak uzaklığı yakalanır. Farklı mesafelerden farklı odak uzaklıkları ile çekilen fotoğraflar, fotoğrafçının bir konuyu değişik bakış açılarıyla görmesini sağlar. Bu bakış açısı fotoğrafçıyı sonraki çekimlerde istediği mesafe ve odak uzaklığına daha kısa sürede ulaştırır.

Objektif Odak Uzaklığını Değiştirerek Fotoğraf Çekimi

Konuya yaklaşılamadığı durumlarda objektif odak uzaklığı kullanımı ile konuya yaklaşarak fotoğraf çekmek en iyi yöntemdir. Uzaktaki konuları çekmek için objektif seçimi buna göre yapılmalıdır. Tele objektifler, tek bir odak uzaklığına sahip olabileceği gibi değişken odak uzaklığına da sahip olabilir. Sabit odaklı tele objektiflerde daha az mercek kullandığından görüntüde dağılma olmaz. Keskin bir görüntü oluşur. Ancak kullanım açısından tek bir odak uzaklığı, fotoğrafçıya kısıtlı alan sunar. Bu nedenle ekipman seçiminde genellikle değişken odak uzaklı objektifler tercih edilir. Görsel 3.30'da olduğu gibi konunun ve konuya olan mesafenin sabit kaldığı farklı odak uzaklığına sahip fotoğraflarda perspektif değişmez fakat konuya yaklaşıldıkça görülen detay artar.

Görsel 3.30: Aynı konunun farklı odak uzaklıkları ile çekimi

2. Etkinlik

- Aynı yerin farklı odak uzaklıkları ile çekilmiş fotoğraflarını basılı ve dijital yayın organlarından bulunuz.
- Farklı uzaklıklardan çekilmiş bu fotoğrafların, odak uzaklığı değiştirilerek mi yoksa mesafesi azaltılarak mı çekildiğini tahmin ediniz. Bu bilgiye fotoğraf exif (künye) bilgilerinden ulaşılamıyorsa kendiniz fikir yürütünüz.
- Fotoğrafları, odak uzaklığı değerlerini de yazarak sunum hâline getiriniz.
- Hazırlamış olduğunuz sunumu sınıf ortamında paylaşınız.
- Odak uzaklıklarını tahmin ettiğiniz fotoğrafların farklı odak uzaklıklarıyla çekilip çekilmeyeceğini arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

1. Uygulama

ÖĞRENME BİRİMİ : FARKLI MESAFELERDE FOTOĞRAF ÇEKİMİ
UYGULAMA ADI : Farklı Mesafelerden Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Zoom yaparak uzaktaki konuların fotoğraf çekimini yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak görsel estetik kurallarına uygun uzak konulu fotoğraf çekimleri yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Zoom objektif
3. Tripod
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız konuyu (dış mekân, nesne, insan vb.) belirleyiniz.
3. Çekimde kullanmak istediğiniz zoom objektifleri belirleyiniz.
4. Belirlediğiniz konuda farklı odak uzaklıklarında fotoğraf çekimi yapınız.
5. Çekim yaptığınız objektifin zoom uzaklıklarını not ediniz.
6. Fotoğraflarınızın pozlamasını ve kadrajlarını kontrol ediniz.
7. Belirlediğiniz konunun doğru anlatıldığından emin olana kadar fotoğraf çekimini tekrarlayınız.
8. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Fotoğrafları bilgisayara aktarınız.
9. Çekim sırasında oluşan dağınıklıkları toplayınız. Çekim ortamını düzenli ve temiz bırakınız.
10. Çektiğiniz fotoğrafları görsel estetik kurallarına göre sınıfta değerlendiriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

3.2. YAKIN MESAFELİ KONULARIN ÇEKİMİ

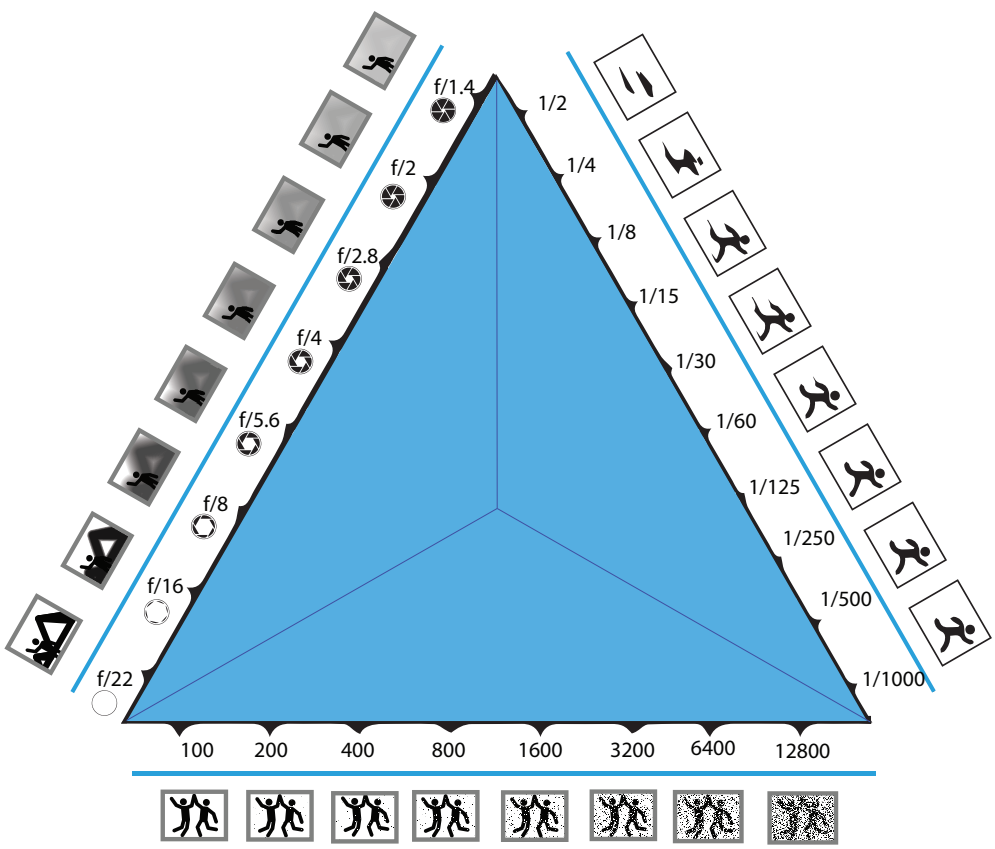
Yakın konulu fotoğraf çekimlerinde akla ilk gelen fotoğraf türleri şunlardır:

- Portre fotoğrafı
- Makro fotoğrafı
- Sokak fotoğrafı
- Belgesel fotoğraf

Konuya yaklaşmaya izin veren bu tür fotoğraf çekimlerinde fotoğrafçı, makro fotoğraflar hariç genellikle konuya dâhil olur. Portre, belgesel ve sokak fotoğraflarında konu ile iletişim fotoğrafa dâhil olur. Makro fotoğraflarda ise tıpkı vahşi yaşam fotoğraflarındaki gibi fotoğrafçı, konuya dâhil olmadan ve çok yaklaşmadan fotoğraf çekimini gerçekleştirir. Makro fotoğraf, konuya yaklaşılmadığı hâlde yakın konulu fotoğraflar arasında yer alır. Bunun nedeni makro fotoğrafta yaklaştırıcılar kullanması ve fotoğrafın olduğundan daha yakın algılanmasıdır. Makro objektiflerin yaklaştırma özelliği tele objektiflerden fazladır.

3.2.1. Pozlama Üçgeni

Pozlama üçgenini oluşturan dört etken vardır. Bunlar; ışık yoğunluğu, f stop (diyafram), deklanşör hızı (enstantane) ve ISO'dur. Fotoğrafın oluşumunu kontrol etmek için kullanılan ayarlar birbiriyle bağlantılıdır (Şekil 3.3). Bu ayarların her biri önemli ve diğerlerini etkileyen ayarlardır. Çekim senaryosu oluşturulduğunda bu ayarların değerlendirilmesi ve en uygun değerlerin belirlenmesi gerekir.

Şekil 3.3: Pozlama üçgeni

Poz Telafisi: Eksi ve artı pozlama olarak da bilinen, fotoğraf makinesi içinde eksi ikiden başlayarak artı ikiye kadar değer aralığı ile gösterilen değerdir. Bu değere göre pozlamanın ışık ölçümünün sıfır noktasında olması doğru pozlandığını gösterir. Pozlama değeri eksi ve artı değerde ise eksik ve fazla pozlandığını belirtir. Fotoğraf makinesinin ölçümüne göre ışığın fazla olduğu yerlerde eksi pozlama, ışığın az olduğu yerlerde ise artı pozlama yapılarak poz telafisi yapılmış olur.

- Fotoğraf karanlık ise az pozlanmıştır.
- Fotoğraf parlak ise çok pozlanmıştır.

Diyafram: Mercekten geçecek ışık miktarının kontrol edildiği açıklıktır.

- Sayısal olarak azalan diyafram, alan derinliğini artırır ve içeriye giren ışık miktarını azaltır.
- Sayısal olarak artan diyafram, alan derinliğini azaltır ve içeriye giren ışık miktarını artırır.

Enstantane: Çekim alanından gelen ışığın sensöre ne kadar süre gireceğinin kontrolüdür.

- Uzun deklanşör hızı, hareket bulanıklığı yaratır; sensöre daha uzun süre ışık düşer.
- Kısa deklanşör hızı, daha az hareket bulanıklığı yaratır; sensöre daha kısa süre ışık düşer.

ISO: Ortam ışık koşullarına ek olarak sensör üzerine fazladan ışık vermektir.

- ISO'nun artırılması, görüntü parazitini artırır ve görüntü kalitesini düşürür.
- ISO'nun düşürülmesi, görüntü parazitini azaltır ve görüntü kalitesini artırır.

3.2.2. Kullanılacak Çekim Ekipmanları

Makro fotoğraf çekimleri için makro objektif veya telekonvertör (uzatma tüpü) kullanımı zorunludur. Makro çekim için özel olarak üretilmiş olan bu ekipman, yakından çekilen konuyu daha da yakınlaştırmaya yarar. Telekonvertör, mevcut objektifin özelliklerini değiştirmeye yarayan ve bu özellikteki objektiflerden daha ucuz bir çözüm yolu üreten ekipmandır. Telekonvertör genellikle mevcut objektifi tele veya makro özelliğine çevirmek için kullanılır. Farklı alanlarda çekim yapıldığında tek objektif ile daha fazla konunun çekilmesine ve fazla ekipman taşımadan sonuca ulaşılmasına olanak sağlar. Bu nedenle kullanımı oldukça yaygındır.

Dijital fotoğraf makinelerinin gelişimi sayesinde artık kompakt makinelerle de büyük bütçe gerektirmeden makro çekimler gerçekleştirilebilmektedir. Fazla ekipman taşımayı gerektirmeyen bu durum, özellikle makro fotoğrafa yeni ilgi gösterenler için önemli bir avantajdır. Fotoğraf makinesi satın almadan önce birçok değişken devreye girer.

Görsel 3.31: Telekonvertör

Makro fotoğraf çekiminde vazgeçilmez ekipman olan makro objektif, fotoğraftaki konunun daha detaylı görülmesini sağlar. Makro objektif, tek başına makro özelliği olan objektif olabileceği gibi tele zoom objektif özellikli de olabilir. İki özelliğin tek objektifte bulunduğu durumlarda objektifin üzerinde makro özelliğinin devreye girebilmesi için bir düğme bulunur. Makro objektifler ile yaklaşık 1:1 büyütmeye kadar görüntü elde edilebilir. 50 mm makro objektifler olduğu gibi 150 mm ile 200 mm arası olanlar kullanım için idealdir. Diyafram değeri, bu objektiflerde de sayısal olarak ne kadar düşükten başlarsa o kadar değerli olur. Bu durumda fiyatının artması dezavantaj olsa da ışığın az olduğu konularda kolaylık sağladığı ve daha keskin görüntüler için tercih edilmektedir.

Telekonvertör, objektif ve makine arasına takılan ve objektifin özelliğini değiştiren yardımcı ekipmandır (Görsel 3.31). Makro ve tele objektiflere göre daha ekonomik çözüm sunduğu için tercih edilir. Telekonvertörlerin bir diğer avantajı ise tek bir objektif ile birçok çekimin gerçekleştirilebilmesi ve daha az ekipman taşıma özgürlüğüdür. Fotoğraf çekimi sonuçlarına bakıldığında telekonvertörün amaca hizmet ettiği görülse de makro ve tele objektiflerle çekilen fotoğraflarda görüntü kalitesinin daha iyi olduğu sonucuna ulaşılır.

3.2.3. Makro Çekim

Makro fotoğraflar genellikle küçük doğanın daha büyük gösterilmesi ile ortaya çıkar. Gözle görülen dünyayı yakınlaştırarak detaylara dikkat çeker. Makro fotoğraflarda daha küçüğe odaklanmak gerekir. Makro fotoğrafçılık keşif yolculuğudur. Diğer yakın çekim fotoğraflarının aksine makro fotoğrafta fotoğrafçının doğaya çıkması ve küçük canlıları ya da küçük detayları araması gerekir. Makro fotoğraf çekimi gerçekleştirecek fotoğrafçılar, ekipmanlarını hazırladıktan sonra çekimi gerçekleştirecekleri alanı seçmelidir. Makro fotoğraf, doğa fotoğrafçılığı gibi düşünülebilir. Bu fotoğraf alanında genellikle gün ışığında çekim yapılır. Doğru ışık koşullarının oluşmasını ve doğru zamanı beklemek gerekir. Küçük canlılar da makro fotoğrafa konu olur. Bu nedenle vahşi yaşam fotoğrafçılığı gibi uzaktan, canlıları ürkütmeden çekim yapılması ve bu küçük canlıların özelliklerinin bilinmesi çekimi kolaylaştırır.

3. Etkinlik

- Dijital yayın organlarından makro fotoğraf örnekleri bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğraflarda hangi yardımcı ekipmanların kullanıldığını ve exif (künye) bilgisini belirleyiniz.
- Çekilen fotoğraflardaki enstantane, diyafram ve ISO ayarlarının neler olabileceğini tahmin ediniz.
- Bulduğunuz fotoğrafları sınıfta değerlendiriniz.

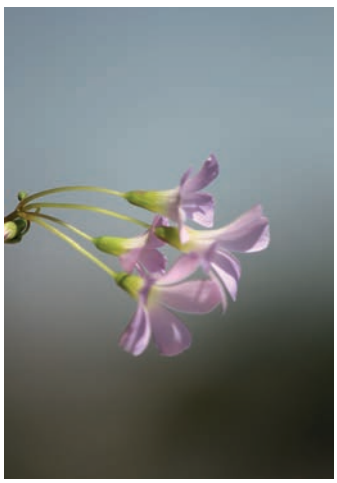
Makro objektif ve etkili odak uzaklığını artırmak için kullanılan telekonvertör yardımı ile objektif, gözün gördüğünden daha büyük görüntü elde etmeye olanak sağlar. Çekim yapmadan önce gözlem yapmak faydalı olsa da asıl detaylar vizörden bakıldığında görülür. Bu tür çekimlerde özellikle vizörden konuya bakarak ve konuyu takip ederek karar vermek daha doğru sonuçlar ortaya çıkarır (Görsel 3.32, 3.33, 3.34, 3.35, 3.36, 3.37, 3.38).

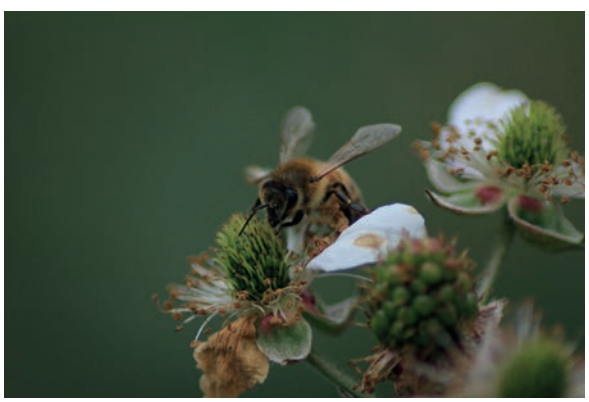
Görsel 3.32: Mantar makro

Görsel 3.33: Çiçek makro

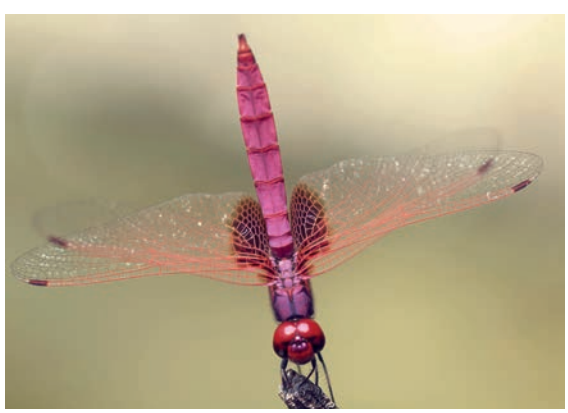
Görsel 3.34: Çiçek makro

Görsel 3.35: Konunun merkezde olduğu alan derinliği

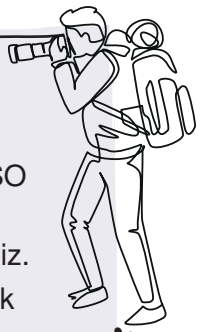
Görsel 3.36: Makroda arı

Görsel 3.37: Makro

Görsel 3.38: Makro mantar

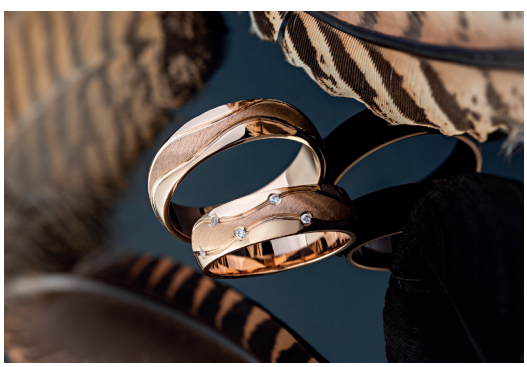
1. Çekim Etkinliği

- Makro fotoğrafını çekebileceğiniz bir konu belirleyiniz.
- Makro objektifinizi fotoğraf makinenize takınız.
- Seçtiğiniz konunun ışık koşullarına uygun diyafram, enstantane ve ISO değerlerini belirleyerek fotoğraf çekimlerini gerçekleştiriniz.
- Fotoğrafın doğru pozlanmasına ve konunun net olmasına dikkat ediniz.
- Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Çekim konusunu belirler.		
Çekime uygun ekipmanları seçer.		
Çekime uygun pozlama değerlerini yapar.		
Belirlediği konuya uygun çekim yapar.		

3.2.4. Still Life Fotoğraf Çekimi

Yakın fotoğraf çekimi denildiğinde akla ilk gelen makro çekim olsa da stüdyo fotoğrafı içinde yer alan still life fotoğraf da yakın çekim içine girer. Makro fotoğrafından farklı olarak still life fotoğrafta ışık kontrolü ve sahne düzenlemesi fotoğrafçının kontrolündedir. Makro çekim için kullanılan ekipmanlar, still life fotoğrafta da kullanılır. Ancak ürünün boyutuna ve alınmak istenen detaya göre farklı objektifler de tercih edilebilir (Görsel 3.39, 3.40).

Görsel 3.39: Still life kompozisyon

Görsel 3.40: Still life ürün fotoğrafı

2. Uygulama

ÖĞRENME BİRİMİ : FARKLI MESAFELERDE FOTOĞRAF ÇEKİMİ
UYGULAMA ADI : Farklı Mesafe ve Açılardan Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Makro çekim tekniği ile yakındaki konuların fotoğrafını çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak, seçtiğiniz bir konuda, görsel estetik kurallarına uygun makro fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Farklı odak uzaklığına sahip objektif
3. Tripod
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız konuyu (böcek, çiçek, dış mekân, nesne, insan vb.) belirleyiniz.
3. Çekimde kullanmak istediğiniz fotoğraf makinesi, makro objektif veya telekonvertörü belirleyiniz.
4. Fotoğrafını çekmek istediğiniz konuyu belirleyerek çekmek istediğiniz açı için deneme çekimleri yapınız.
5. Belirlenen konuda farklı açılardan fotoğraf çekimi yapınız.
6. Fotoğraflarınızın pozlamasını ve kadrajlarını kontrol ediniz.
7. Belirlediğiniz konunun doğru anlatıldığından emin olana kadar çekimi tekrarlayınız.
8. Fotoğraf çekimleri sırasında planlı ve disiplinli çalışmaya dikkat ediniz.
9. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Fotoğrafları bilgisayara aktarınız.
10. Çekim sırasında oluşan dağınıklıkları toplayınız. Çekim ortamını düzenli ve temiz bırakınız.
11. Çektiğiniz fotoğrafları görsel estetik kurallarına göre sınıfta değerlendiriniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

3.3. ALAN DERİNLİĞİ

Alan derinliği [DOF (depth of field-dept of fiild)] odakta görünen kabul edilebilir keskinlik alanıdır. Keskinlik alanı, alan derinliği ön izleme düğmesine basıldığında veya çekim gerçekleştiğinde görülebilir. Her fotoğrafta netlenen konunun önünde ve arkasında belirli bir keskinlik alanı mevcuttur. Bazı fotoğraflarda bu alan çokken bazılarında azdır. Alan derinliğinde kullanılan sığ (küçük) ve derin (büyük) alan, derinlikleri az ve çok olan alan derinliğini anlatır. Fotoğraflarda alan derinliğini kontrol etmenin üç ana faktörü vardır.

- Diyafram (f)
- Konunun fotoğraf makinesine olan uzaklığı
- Objektifin odak uzaklığı

Alan derinliği, odaklanan konunun önünde yaklaşık üçte birlik kısım olurken odaklanan konunun arkasında ise yaklaşık üçte ikilik kısım olur. Fotoğraf çekimlerinde istenen alan derinliği sonucuna ulaşılabilmesi için alan derinliğinin nasıl, hangi koşullarda ve ne kadar elde edileceğinin bilinmesi gerekir (Görsel 3.41).

3.3.1. Netleme Noktası ve Alan Derinliği

Fotoğrafta kadraja karar verildikten sonra ana konunun öne çıkarılması için netleme noktasının ana konu üzerine yapılması gerekir. Fotoğraf makinesi üzerinde yer alan netleme noktaları değiştirilerek fotoğraftaki asıl konu netlenir. Netleme noktası, fotoğraf içinde ana konunun diğer konulara göre daha net olmasına yarar. Aynı zamanda alan derinliğinin fotoğrafta hangi noktalarda olacağını da belirler. Netleme yapılan yerde en düşük alan derinliği görülürken buradan başlayarak alan derinliği çemberi, seçilen diyafram değerine

Görsel 3.41: Aynı konuda farklı diyafram değerlerinin etkisi

göre genişlemeye başlar. Örneğin portre fotoğraflarında ilk önce göze bakıldığı için modelin gözüne netleme yapılır. Böylelikle ilginin olduğu yere daha keskin bir görünüm kazandırılır.

Küçük Alan Derinliği: Yaban hayatı, spor, portre ve sokak fotoğrafı gibi fotoğraf tarzlarında hız veya telefoto objektif kullanımı birinci önceliktir. Bu durum fotoğrafın küçük alan derinliği ile çekimini zorunlu hâle getirir. Bu bazen zorunluluk olsa da bazen tercih sebebi de olur. Özellikle sokak ve portre fotoğraflarında konunun arka fondan ayrılmak istendiği durumlarda küçük alan derinliği, fotoğrafın etkisini kuvvetlendirir (Görsel 3.42, 3.43, 3.44, 3.45).

Portre fotoğraflarında modelin arka fondan ayrılması istendiğinde küçük alan derinliği kullanılır. Aynı zamanda vahşi yaşam fotoğrafçılığında telefoto objektif kullanımının zorunluluğu sığ alan derinliği yaratır. Bu durum, konunun çevreden ayrılmasını sağlar. Düşük diyafram değeriyle doğru fotoğraflar ortaya çıkar. Düşük diyafram, hızlı enstantane kullanımına yardımcı olur. Spor fotoğraflarında da hız önemli olduğundan ve bazen sporcuları çevreden ayırmak gerektiğinden düşük diyafram değeri kullanımı uygundur.

Görsel 3.42: Fotoğrafta sığ alan derinliği

Görsel 3.43: Alan derinliğinin merkezde olması

Görsel 3.44: Sığ alan derinliği

Görsel 3.45: Konunun merkezde olduğu alan derinliği

Büyük Alan Derinliği: Alan derinliğinin anlaşılabilmesi için öncelikle pozlama üçgeninin anlaşılması, daha sonra alan derinliğini etkileyen diğer özelliklerin bilinmesi gerekir. Her fotoğraf kendi içinde değerlendirilirken alan derinliğinin büyük ve küçük olması, o fotoğrafın anlatımını da değiştirir.

Büyük alan derinliği genellikle manzara, yıldız ve stüdyo fotoğraflarında görülür. Işık koşullarının izin verdiği, uzun pozlama yapılabilecek veya ölü doğa gibi çekimlerde enstantane hızını düşünmeye gerek kalmadan büyük alan derinliğine odaklanılabilir.

Vahşi yaşam fotoğraflarında genellikle küçük alan derinliği olan fotoğraflar elde edilirken istisna durumlar da ortaya çıkabilir. Büyük alan derinliğinin kullanılabildiği, konunun arka fon ile uyumunun yansıtıldığı fotoğraflar elde edebilmek için geniş açılı bir objektif kullanılmalı ve ışığın doğru pozlamayı vermesi için uygun saat tercih edilmelidir. Geniş açılı objektif kullanımı nedeni ile konuya daha fazla yaklaşılması da göze alınmalıdır.

Manzara fotoğraflarında genellikle en büyük alan derinliği yakalanmaya çalışılır (Görsel 3.46, 3.47). Bu manzara fotoğraflarında bir yere odaklanmadan gözün gördüğüne yakın bir görüntü elde etmek, basılı olarak kullanılacak manzara fotoğraflarında bütünün öneminden kaynaklanmaktadır. Büyük alan derinliği kullanımı belgesel fotoğraf ve tanıtım fotoğraflarında da önemlidir.

Fotoğraf makinesi ile konu arasındaki kabul edilebilir oranda net olan ilk mesafeye **alan derinliğinin yakın limiti**, en uzak mesafeye ise **alan derinliğinin uzak limiti** denir. Alan derinliğinde kullanılan objektifin özelliklerine göre netlenen alanın önündeki ve arkasındaki keskinlik alanı eşit değildir. Çoğunlukla netlenen alanın arkasındaki alan, öndeki alana göre daha fazla olur. Aynı zamanda netlenen konunun mesafesi de netlik alanını belirler. Yakın mesafedeki bir konuya odaklanıldığında alan derinliği, önde ve arkada daha eşit bir dağılım gösterir. Uzak mesafedeki bir konuya odaklanıldığında arkadaki alan daha da genişler. Kullanılan objektif türlerinde ise dar açılı objektifler, daha eşit dağılmış alan derinliği sunar; geniş açılı objektiflerde arkadaki alan daha fazla olur. Alan derinliği, fotoğraflarda keskin geçişlerle değil; kademeli geçişlerle azalır.

Çekim öncesi vizörden çekim yapılacak konuya bakıldığında en geniş diyafram açıklığı görülür. Bu da yanılgıya

sebep olur. Dijital fotoğraf makinelerinde aynı zamanda alan derinliği izleme düğmesi bulunur. Bu düğme genellikle objektife yakın bir yerde konumlandırılır. Diyaframın fotoğraftaki etkisinin çekim yapılmadan önce görülmesini sağlar. Fotoğraf makinesindeki ön izleme düğmesinin yeri, kullanma kılavuzundan bakılarak tespit edilir. Bu düğmeyle çekim sonrası oluşacak diyaframın etkisi kontrol edilir.

Görsel 3.46: Açık alan derinliği

Görsel 3.47: Açık alan derinliği ile manzara fotoğrafı

Bilgi Kutusu

Hiperfokal Mesafe

Fotoğraflardaki en büyük alan derinliğini elde edebilmek için gerekli olan odaklanma mesafesinin hesaplanmasıdır. Özellikle manzara fotoğraflarında tüm alanın net olması hedeflenir (Görsel 3.48, 3.49). Bu fotoğrafları elde edebilmek için hiperfokal mesafenin anlaşılabilmesi gerekir.

Görsel 3.48: Hiperfokal odaklama yapılmış fotoğraf

En basit yöntem ile hiperfokal mesafede çekilecek konunun en önündeki nesneye netleme yapıldığında arka taraftaki nesneler flu görünür. En arkadaki nesneye netleme yapıldığında ise öndeki nesneler flu olur. Eğer iki tarafın da net olması isteniyorsa diyaframın izin verdiği ölçüde orta noktaya netleme yapılması istenen netliği sağlar.

Görsel 3.49: Hiperfokal mesafe ile net alan derinliği

Diyaframın fotoğrafa en büyük etkisi, alan derinliğidir. Diyafram değeri küçüldükçe alan derinliği artarken diyafram değeri büyüdükçe alan derinliği azalır. Fotoğraftaki tüm alanların net olması isteniyorsa büyük diyafram değeri kullanılmalıdır. Fakat bu tek başına yeterli olmaz. Netlemenin yapıldığı yerde daha keskin olması gereken alanı belirler. Bu nedenle hiperfokal mesafenin çalışma prensibini anlamak, alan derinliğinin de anlaşılmasını kolaylaştırır.

Hiperfokal Mesafe Hesabı İçin Kullanılan Formül

Örneğin diyafram değeri 16, objektif odak uzaklığı 18 mm kabul edilirse bu değerlere göre odak uzaklığının karesi 324, diyafram değeri ile karışıklık çemberi çarpımı 0,464 olur. 324 bölü 0,464'ün sonucu ise 698 mm yapar. Metreye dönüştürüldüğünde ise 0,69 m sonucuna ulaşılır.

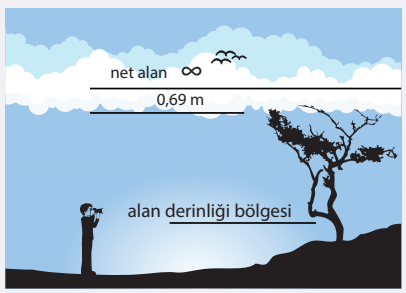
$$H = \frac{f^2}{N \times c}$$

H : Hiperfokal mesafe
f : Objektif odak uzaklığı
N : Diyafram değeri
c : Karışıklık çemberi

Karışıklık çemberi full frama makinelerde 0,029 mm APS-C tipik crop makinelerde 0,018 mm'dir.

Şekil 3.4: Hiperfokal mesafe formülü

Hiperfokal mesafenin hesaplanması için kullanılacak diyafram değerinin, kullanılan fotoğraf makinesinin sensör boyutunun, objektifte kullanılmak istenen odak uzaklığının ve karışıklık çemberinin bilinmesi gereklidir. Objektif nesnenin yalnızca bir noktasına odaklanabilir. Alan derinliği bu noktadan başlayarak daireler şeklinde dışa doğru büyüyerek azalır. Bu oluşuma **karışıklık çemberi** denir. Odaktan çıkan bu noktalar, azalan alan derinliği, ilk başta gözle görülemeyecek kadar azken karışıklık çemberinin dışına çıktıkça görünür olmaya başlar (Şekil 3.4, 3.5).

Şekil 3.5: Hiperfokal mesafe örneği

Hiperfokal mesafe hesaplaması için aynı zamanda akıllı telefonlar için geliştirilen uygulamalar vardır. Bu uygulamalara girilen değerler ile daha kolay ve hızlı hiperfokal mesafe hesaplaması yapılabilmektedir.

3.3.2. Fotoğraf Çekiminde Alan Derinliği İçin Yaklaşık Fotoğraf Makinesi Ayarları

Diyafram Açıklığı: Düşük ışık veya daha dar alan derinliği için f 1.8-f 5.6 ve daha büyük alan derinliği için f 8-f 16'dır.
Enstantane Hızı: Elde çekimlerde 125 saniyeden itibaren 1/4000 ışık koşullarına bağlıdır.
ISO: Giriş seviyesi makinelerde 100-3200 ve daha gelişmiş makinelerde 100-6400 arası değerler kullanılabilir. Daha keskin fotoğraflar için ışığın elverdiği ölçüde düşük ISO kullanılmalıdır.
Makine Modu: Manuel makine modu veya diyafram öncelikli moddur.
Ölçüm Modu: Makine modeline bağlı olarak Matris, çoklu, değerlendirmeli ölçüm modlarıdır.
Netleme Modu: Fotoğraflar için AF-S ve hareketli konular için AF-C netleme kodu kullanılır.
Beyaz Dengesi: Otomatik WB ayarıdır.
Dosya Biçimi: RAW ham dosya, düzenleme yapılmak istenmiyorsa JPEG seçilmelidir.
Çekim Modu: Hareketsiz görüntüler için tek çekim ve hareketli nesneler için sürekli çekim önerilir.
Renk Alanı: Adobe RGB kullanılır.

3.3.3. Konuya Yaklaşarak ve Konudan Uzaklaşarak Çekim

Fotoğraflarda konuya olan mesafenin ve odak uzaklığının değiştirilmesi, görsel unsurlardaki perspektiflerin değişmesine neden olur. Değişen perspektif ile tüm fotoğrafın görünümü de değişir. Odak uzaklığı, tek başına konuya olan bakışı değiştirmez; mesafe ile birlikte kullanıldığında değiştirir (Görsel 3.50, 3.51). Bir nesnenin mesafesinin ve odak uzaklığının beraber kullanılması ile oluşturulan fotoğrafta nesnenin aynı boyutta fakat farklı odak uzaklıkları ile fotoğraflanması denendiğinde değişen perspektif daha net anlaşılır. Bu durum, fotoğraflarda konu ile arka planın perspektifsel değişimini gösterir. Perspektifin değişmesini sağlayan konu ile fotoğraf makinesi arasındaki mesafe, aynı zamanda alan derinliğini de etkiler. Konu, fotoğraf makinesine yaklaştıkça sığ alan derinliği elde edilir; konu ile fotoğraf makinesi mesafesi arttıkça alan derinliği büyür.

Görsel 3.50: Konuya yaklaşarak çekim

Görsel 3.51: Konudan uzaklaşarak çekim

ÖĞRENME BİRİMİ : FARKLI MESAFELERDE FOTOĞRAF ÇEKİMİ
UYGULAMA ADI : Farklı Odak Uzaklığıyla Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Odak uzaklığını değiştirerek fotoğraf çekmek.

3. Uygulama

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak, seçtiğiniz bir konuda, görsel estetik kurallarına uygun fotoğraf çekimi yapınız.

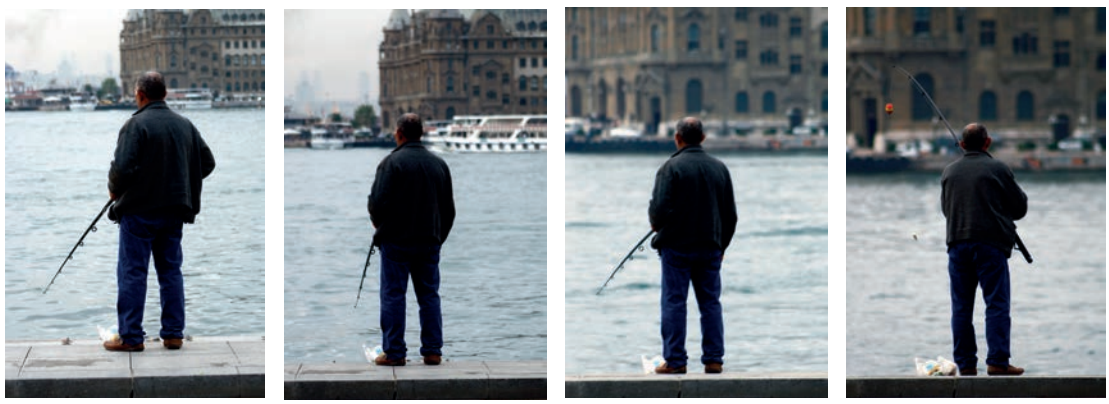
Araç Gereç
1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Tripod
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Fotoğraf çekimi için yaklaşılabilecek bir konu belirleyiniz.
3. Değişken odak uzaklı objektifi kullanıma hazır hâle getiriniz.
4. Belirlediğiniz konunun odak uzaklığını değiştirerek fotoğraf çekimi yapınız.
5. Belirlediğiniz konuya adım adım yaklaşarak, odak uzaklığını değiştirmeden çekim yapınız.
6. Belirlediğiniz konuya adım adım yaklaşarak ve her adımda farklı odak uzaklıkları ile çekim yapınız.
7. Fotoğraflarınızın pozlamasını ve kadrajlarını kontrol ediniz.
8. Belirlediğiniz konunun doğru anlatıldığından emin olana kadar fotoğraf çekimini tekrarlayınız.
9. Fotoğraf çekimleri sırasında planlı ve disiplinli çalışmaya dikkat ediniz.
10. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Fotoğrafları bilgisayara aktarınız.
11. Çekim sırasında oluşan dağınıklıkları toplayınız. Çekim ortamını düzenli ve temiz bırakınız.
12. Yaptığınız çekimleri sunum hâline getiriniz.
13. Sunumda farklı mesafe veya odak uzaklığı ile yapılan çekimlerdeki perspektif değişimin değerlendirmesini yapınız.
14. Hazırladığınız sunumu sınıf ortamında paylaşınız.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

3.3.4. Objektif Odak Uzaklığının Alan Derinliğine Etkisi

Odak uzaklığı ne kadar kısa olursa alan derinliği de o kadar büyük olur. Odak uzaklığı arttıkça alan derinliği küçülür. Bu durum, telefoto objektiflerin kapladığı alanın daha az olması ve geniş açılı objektiflerin kapladığı alanın daha fazla olması ile ilgilidir. Geniş açılı objektiflerde uzaktaki konular daha küçüktür ve her şeye odaklanmak daha kolaydır. Telefoto objektiflerde ise uzaktaki nesnelerin kapladığı alan daha fazladır (Görsel 3.52).

Görsel 3.52: Odak uzaklığının alan derinliğine etkisi

3.3.5. Diyaframın Alan Derinliğine Etkisi

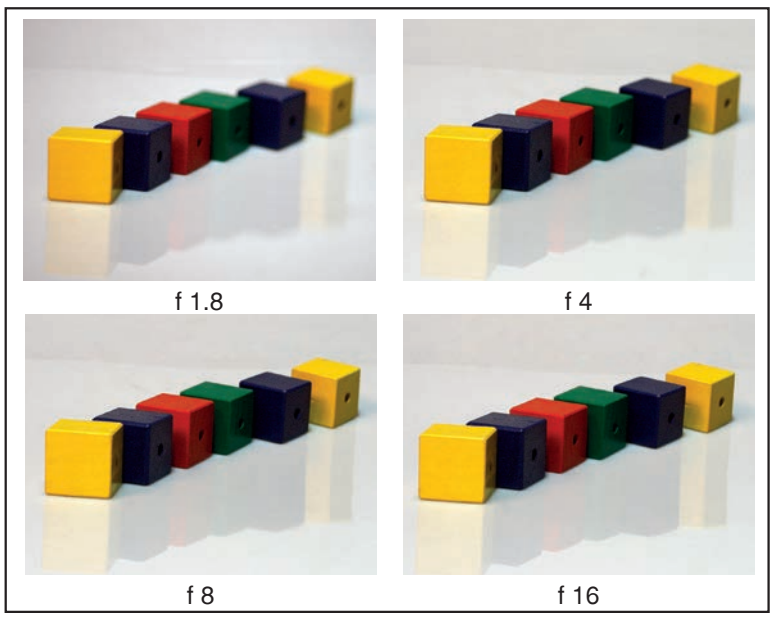
Fotoğrafta f stop ile gösterilen diyafram, fotoğraf makinesinin sensörüne girecek olan ışık miktarını kontrol eder. Diyafram, aynı zamanda alan derinliği ile fotoğrafta konunun ne kadar net olacağını da belirler.

Diyafram, objektiften gelen ışığın fotoğraf makinesi sensörüne gelen miktarını ayarlamaya yarar. Aynı zamanda diyafram, alan derinliğinin kontrol edilmesinde en kolay yöntemdir. Objektifin diyafram değeri, ne kadar sığ alan derinliği yakalanabileceğini belirler. Sayısal olarak küçük olan f değeri, daha sığ bir alan derinliği elde etmeye olanak sağlar.

Alan derinliğini kontrol edebilmek için f-stop, odak uzaklığı, odak aralığı ve makine objektifleri hakkında temel bilgileri bilmek gereklidir.

- F stop değeri ne kadar büyükse enstantane süresi boyunca mercekten o kadar az ışık girer.
- F stop değeri ne kadar küçükse enstantane süresi boyunca mercekten o kadar çok ışık girer.

Görsel 3.53'te küçük alan derinliği ile büyük alan derinliği aynı kompozisyon üzerinde gösterilmektedir.

Görsel 3.53: Aynı kompozisyonda küçük alan derinliği ile büyük alan derinliğine örnekler

Manzara Fotoğrafları

Manzara fotoğrafları, birçok fotoğrafçının denediği bir alandır. Bu alan, ilk bakışta kolay bir çekim olacakmış gibi görünen, keskin ve net görüntüsünden dolayı herkesi cezbeden bir alandır. Temel bilgiler ile çekilen manzara fotoğrafları ne yazık ki istenen sonuçları vermemekte ve birçok fotoğrafçı bu alanda çekim yapmayı bırakmaktadır. Öncelikle manzara fotoğraflarında alan derinliğinin nasıl işlediği bilinmeli, doğru objektif seçimi yapılmalı, doğru zamanda doğru yerde olunmalıdır. Tüm bunlar gerçekleştiğinde doğru çekime ulaşmak çok da zor değildir. Özellikle hiperfokal mesafenin doğru anlaşılması ve uygulanabilmesi manzara fotoğraflarında önemlidir. Bu fotoğraf çekimlerinde ortaya çıkacak fotoğrafta her alanının en yüksek netliğe sahip olması beklenir.

Manzara fotoğraf çekimleri zor şartlar altında gerçekleşebilir. Bunun için gerekli ekipmanlara sahip olunması ve fotoğrafçının kendini koruması da önemlidir. Fotoğraf makinesi çantası, tripod, geniş açılı objektif, polarize filtre, degrade gri filtre, ND filtre, fotoğraf çantası, makine ve fotoğrafçı için yağmurluk, şapka ve doğru ayakkabı, fotoğrafçının bacaklarını ve kollarını kapatacak kıyafetler gerekebilir. Fotoğrafçının doğa içinde trekking yapıyor gibi olması ve aynı zamanda fotoğraf ekipmanlarını kolaylıkla taşıyabilmesi önemlidir. Bazen bir fotoğrafı çekebilmek için tahmin edilenden daha fazla yürümek veya daha fazla beklemek gerekebilir. Tüm bunlar öngörülerek çekim alanına gidilmelidir.

Manzara fotoğraflarında gün doğumu ve gün batımı, ışığın en iyi sonuç verdiği zamanlardır. Öğle saatlerinde ışık, konuya 90°lik dik açı ile geldiği için gölge ve detayları azaltır hatta yok eder. Bu nedenle öğle saatleri, genellikle çekim yapılmayan saatlerdir. 45°lik açı, manzara fotoğraflarında en çok kullanılan ışık yönüdür. Bu açı ile çekilen fotoğraflarda detaylar fazla ve renkler daha doygun olur (Görsel 3.54, 3.55).

Görsel 3.54: Farklı açıdan manzara fotoğrafı

Görsel 3.55: Ön fon oluşturulmuş manzara fotoğrafı

Gece Manzara Fotoğrafları

Yıldızları ve gökyüzünü gece fotoğraflamak, gündüz ve altın saatte (güneşin doğuşundan sonraki ilk saat veya güneş batmadan önceki son saat) çekilen fotoğraflardan tamamen farklıdır. Ancak manzara fotoğrafında kullanılan ekipmanlar, aynı zamanda gece çekilmek istenen manzara fotoğraflarında da kullanılır. Fakat ışık koşullarının gündüzden farklı olması nedeni ile çekim ayarları farklı olur. Manzara fotoğraflarında kullanılması önerilen diyafram açıklığı, genellikle f 8 ile f 11 aralığıdır. Aynı zamanda ISO değeri düşük kullanıldığında daha olumlu sonuç verir. Gece çekilen manzara fotoğraflarında diyafram ve ISO değerleri gündüz yapılan çekimlerle aynı olsa da daha uzun süreli pozlama yapmak gerekir. Uzun süreli pozlamalarda sarsıntının en aza indirilmesi gerekir. Fotoğraf makinesinin sabitlenmesi gerektiğinden özellikle tripod seçimi daha dikkatli yapılmalıdır. Seçilen tripod, fotoğraf makinesinin ağırlığına uygun ve sağlam olmalıdır (Görsel 3.56, 3.57).

Görsel 3.56: Gece gökyüzü fotoğrafı

Görsel 3.57: Gece gökyüzü fotoğrafı

ÖĞRENME BİRİMİ : FARKLI MESAFELERDE FOTOĞRAF ÇEKİMİ
UYGULAMA ADI : Farklı Mesafelerden Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Alan derinliği etkisi ile fotoğraf çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak, seçtiğiniz bir konuda, görsel estetik kurallarına uygun alan derinliği etkisi ile fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç
1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Tripod
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız bir konuyu (dış mekân, nesne, insan vb.) arkada ve önde nesneler olacak şekilde belirleyiniz.
3. Çekimde kullanmak istediğiniz zoom objektifleri belirleyiniz.
4. Mesafe ve odak uzaklığının değiştirilerek konunun kadrajda aynı kalması için konunuzu belirleyiniz.
5. Işık koşullarına uygun f 5.6 veya f 11 aralığında bir diyafram değeri seçiniz.
6. Konuda, farklı odak uzaklıklarında, aynı diyafram değeri ile fotoğraf çekimi yapınız.
7. Odak uzaklığının değiştirilmesi konusu için önde ve arkada nesneler olacak şekilde konunuzu belirleyiniz.
8. Işık koşullarına uygun f 5.6 veya f 11 aralığında bir diyafram değeri seçiniz.
9. Odak uzaklığını ve mesafeyi değiştirerek belirlenen konuda, farklı uzaklıklardan, konunun kadrajda aynı kaldığı fotoğraf çekimi yapınız.
10. Çekim yapacağınız üçüncü konunuzu (dış mekân, nesne, insan vb.) arkada ve önde nesneler olacak şekilde belirleyiniz.
11. Diyaframın değiştirilmesi konusu için önde ve arkada nesneler olacak şekilde konunuzu belirleyiniz ve fotoğraf makinenizi sabitleyiniz.
12. Diyafram değerini objektifin özelliğine göre en düşükten en yükseğe doğru ayarlayıp kadrajınız aynı kalacak şekilde fotoğraf çekimi yapınız.
13. Fotoğraflarınızın pozlamasını ve kadrajlarını kontrol ediniz.
14. Konunun doğru anlatıldığından emin olana kadar çekimi tekrarlayınız.
15. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Fotoğrafları bilgisayara aktarınız.
16. Çekim sırasında oluşan dağınıklıkları toplayınız. Çekim ortamını düzenli ve temiz bırakınız.
17. Çektiğiniz fotoğrafları görsel estetik kurallarına göre sınıfta değerlendiriniz.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

Ölçme ve Değerlendirme

A) Aşağıdaki cümlelerde (….) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (….) 35 mm ile 50 mm arası normal açılı objektifler sabit odak uzaklığına sahiptir.

2. (….) Fotoğraf çekilecek konu ile arkadaki nesnelerin arası açıldıkça alan derinliği azalır.

3. (….) Küçük nesnelerin daha yakındaymış gibi görüntülenebilmesi için zoom objektif kullanılır.

B) Aşağıda verilen cümlelerde yer alan boşlukları kutu içindeki ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

ISO	**kelvin**
beyaz ayarı	**makro objektif**

4. Ortamdaki ışığın renk sıcaklığı…….. ayarı kullanılarak fotoğrafa yansıtılır.

5. Işık sıcaklığından kaynaklanan renk sapmaları…….. kullanılarak önlenir.

6. İnsan gözünün normalde görebileceğinden daha fazla detayı yakalamak için …….. kullanılır.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru cevapları işaretleyiniz.

7. Aşağıdakilerden hangisi fotoğraf makinesinde kumlanma miktarını en çok etkileyen ayardır?

A) Deklanşör hızı
B) Diyafram
C) Enstantane
D) Image stabilizer
E) ISO

8. Aşağıdakilerden hangisi filmli makinelerde de bulunan Dijital SRL özelliğidir?

A) Ön izleme
B) Raw fotoğraf çekim
C) Hızlı art arda çekim
D) ISO ayarı
E) Video çekimi

9. Aşağıdakilerden hangisi objektif türü değildir?

A) Balıkgözü B) Makro C) Single refleks D) Telefoto E) Zoom

10. Doğru pozlama aşağıdakilerin hangisinin kombinasyonudur?

A) Enstantane + Diyafram + Çözünürlük
B) Film hızı +Diyafram + Çözünürlük
C) Beyaz ayarı + ISO+ Enstantane
D) Enstantane + Diyafram + ISO
E) Diyafram + ISO + Beyaz dengesi

11. Diyaframın simgesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) AV B) f C) Nokta D) ND E) Saniye

12. Aşağıdakilerden hangisi fotoğraf makinesinde enstantane modunun . ifadesidir?

A) A-AV B) f C) Nokta D) Saniye E) S-TV

13. Aşağıdaki değerlerden hangisi küçük alan derinliği yaratır?

A) f 1.2 B) f 5.6 C) f 22 D) 1/1000 E) 1/100

D) Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

14. Telefoto objektif nedir?

.....
.....
.....
.....

15. Balıkgözü objektif nedir?

.....
.....
.....
.....

4. Öğrenme Birimi

UZUN POZLAMA

KONULAR

4.1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK
4.2. DÜŞÜK (YAVAŞ) ENSTANTANE
4.3. PAN TEKNİĞİ (PANNING ÇEKİM)

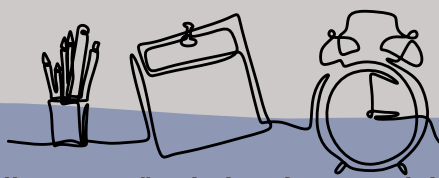
TEMEL KAVRAMLAR

- **Düşük enstantane**
- **Uzun pozlama**
- **Pan tekniği**

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ ?

- Düşük enstantane hızlarında çekim yapabilmek için gerekli donanımları ayarlama
- Uzun pozlama yöntemiyle düşük enstantane hızında hareketli konuların çekimini yapabilme
- Pan tekniği ile mekâna hareket etkisi vererek fotoğraf çekebilme

Hazırlık Çalışmaları

1. **Bir konu ya da nesneye anlık bakmak ile uzun süre bakmak arasındaki algı farklılıkları neler olabilir?**
2. **Sizce konunun hareketli ya da durağan olması algılama süresini nasıl etkiler?**
3. **Gözün konuya bakış süresinin algılamaya etkisiyle fotoğrafta pozlama süresi arasında nasıl bir bağlantı kurulabilir?**

Fotoğraf çekimi büyük oranda zamanlamayla ilgilidir. Doğru zamanda doğru yerde olmak, anı yakalamak, karar anı gibi ifadeler fotoğrafta zamanı doğru kullanmanın önemini belirtir.

Fotoğraf çekiminde konu türüne ve fotoğrafçının isteğine göre pozlama süresi kısa veya uzun tutulabilir. Özellikle hareketli konuların çekiminde mesajın etkisi ve iyi bir kompozisyon açısından ilk yapılması gerekenler, çekim anına karar vermek ve pozlama süresini belirlemektir

Bilgi Kutusu

"Zamanlama, birçok fotoğraf için yalnızca temel bir nitelik değil; aynı zamanda tasarım üzerinde doğrudan etki sahibi bir unsurdur."
Michael FREEMAN
(Maykıl FIRİİMIN)

4.1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK

Işığın yetersiz olduğu durumlarda enstantanenin açık kalma süresinin uzatılıp sensör üzerine daha fazla ışığın düşmesinin sağlanmasıyla yapılan çekimlere **uzun pozlama** denir. Enstantane hızının 1/30, 1/15, 1/4, 1", 15", 30" gibi 1/60'tan düşük hızda ayarlanması ile yapılan çekimlerdir. Işığın yetersiz geldiği durumlarda, hareketli konularda hareketin yansıtılması için fotoğrafa hız etkisi verilmek istendiğinde, gece çekimlerinde, şimşek, havai fişek, yıldız gibi konuların çekimlerinde kullanılır.

Enstantane ayarı pozlama süresinin yapıldığı ayardır. Enstantane, ışığın sensöre ne kadar süre düşeceğini belirler. Bu sürenin kısa ya da uzun olması, hareketli konu çekimlerinde hareketin anlık veya sürekli yansıtılmasını etkilediği gibi makineye giren ışık miktarının ne kadar süre sensörde kalacağı fotoğrafın sonucunu doğrudan etkiler. Bu nedenle fotoğrafın başarısında ışığın rolü düşünülmeli ve ışığın dengelenmesinde ayrılmaz üçlü olan "ISO", "diyafram" ve "enstantane" ayarları birlikte yapılarak makine çekime hazır hâle getirilmelidir (Görsel 4.1).

4.1.1. ISO, Diyafram, Enstantane Üçlüsü

Fotoğrafın pozlama işlemi, ışığın dengelenmesi ile olur. Fotoğraf makinesine giren ışığın miktar ve süresini ayarlamak fotoğrafın doğru pozlanmasını sağlar. Işığın süresini ayarlayan enstantane, ışığın miktarını ayarlayan diyafram ve makinenin ışığa karşı duyarlılığını kontrol eden ISO birbirinden farklı ama birbiriyle bağlantılıdır. Bu üçü arasında kurulan bağıntı sayesinde fotoğraf dengeli pozlanmış olur.

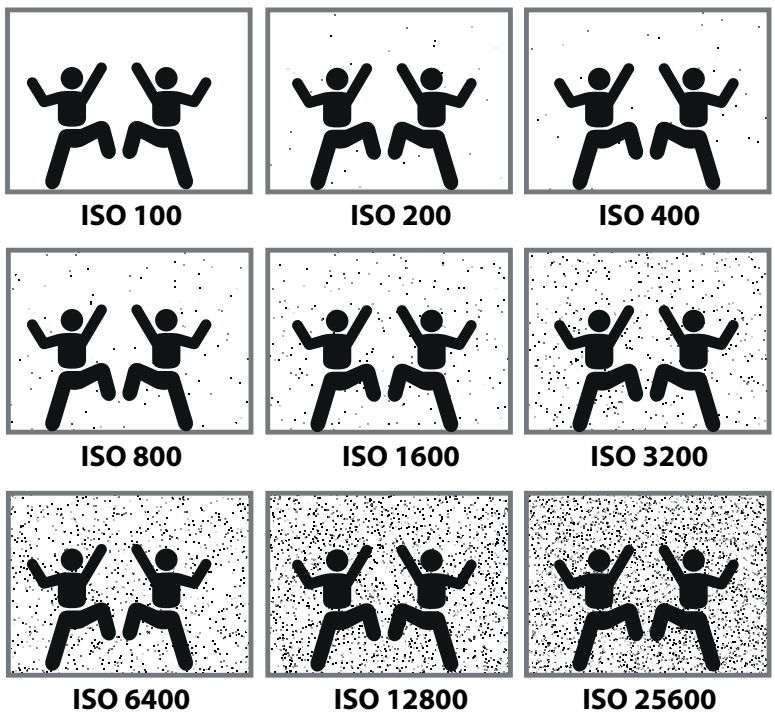
Görsel 4.1: Kontrol paneli

Görsel 4.2: Mod ayarı düğmesi

ISO

ISO, fotoğraf makinesinin ışığa karşı hassasiyetini belirleyen bölümdür. Bu hassasiyet; parlak gün ışığı, gölgeler ya da iç mekândaki yarı aydınlık bölgeler, gece karanlığı, gün batımı gibi ortamların ışık koşullarına göre ISO ile ayarlanır. ISO değerleri yükseldikçe fotoğrafta kumlama artar (Görsel 4.2). Bu nedenle her makineye göre değişse de genel olarak 600'den yüksek ISO değerleri zorunlu olmadıkça kullanılmamalı, çekim sırasındaki yetersiz ışığa enstantane ve diyafram ayarlarıyla çözüm bulunmalıdır (Şekil 4.1).

Şekil 4.1: ISO değerinin kumlanma etkisi

Bilgi Kutusu

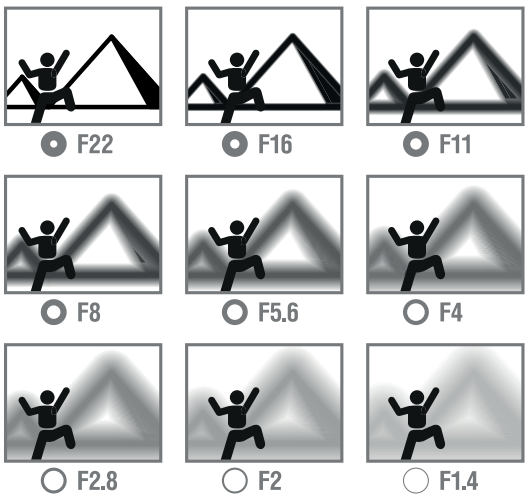
Makinenin program (P) modunu kullanarak ISO ayarını kendiniz yapabilir, enstantane ve diyafram ayarını makineye bırakabilirsiniz. P modunda flaş, otomatik olarak patlamaz. Bu nedenle P modu, tam otomatik (A / AUTO) moda göre daha avantajlıdır.

Diyafram

Diyafram, fotoğraf makinesine giren ışığın miktarını kontrol eder. Karanlıkta genişleyen ve aydınlıkta küçülen diyafram, göz bebeği ile aynı görevi görür; yapısı göz bebeğine benzer. Diyafram f sayısı ile gösterilir ve alan derinliğini yönetmede etkilidir (Şekil 4.2). Fotoğraf çekimlerinde f sayısı yüksek, kısık diyafram açıklığı kullanıldığında alan derinliği fazla; f sayısı küçük, açık diyafram değerlerinde ise alan derinliği az olur.

Bilgi Kutusu

"A" veya "AV" ile gösterilen diyafram öncelikli modu kullanmak, fotoğrafçıya alan derinliğini kontrol etmede avantaj sağlar. Makine bu moda alındığında fotoğrafçı diyafram ayarını elde etmek istediği alan derinliğine göre kendisi belirler. Makine enstantane ve ISO ayarlarını ise otomatik olarak yapar.

Şekil 4.2: Diyafram değerinin alan derinliğine etkisi

Enstantane

Enstantane, makineye giren ışık miktarının ne kadar süre sensörde kalacağını belirler. Enstantane, fotoğrafçının belirlediği ışık süresini otomatik olarak gerçekleştiren bir zaman sayacı gibidir. Hareketli konuların fotoğrafını çekerken hareketin dondurulması ya da hareket efekti verilmesi konusunda etkilidir. 1/60'tan daha yavaş enstantane hızı kullanıldığında fotoğraftaki hareket etkisi artar (Şekil 4.3).

Bilgi Kutusu

Enstantane hızı kontrol edilmek istendiğinde "S" veya "TV" ile gösterilen "enstantane öncelikli mod" kullanılır. Hareketli bir kompozisyonda hareketi yansıtmak ya da dondurmak isteyen bir fotoğrafçı enstantane hızını ayarlamaya odaklanırken bu mod sayesinde diyafram ve ISO ayarlarıyla makine ilgilenir.

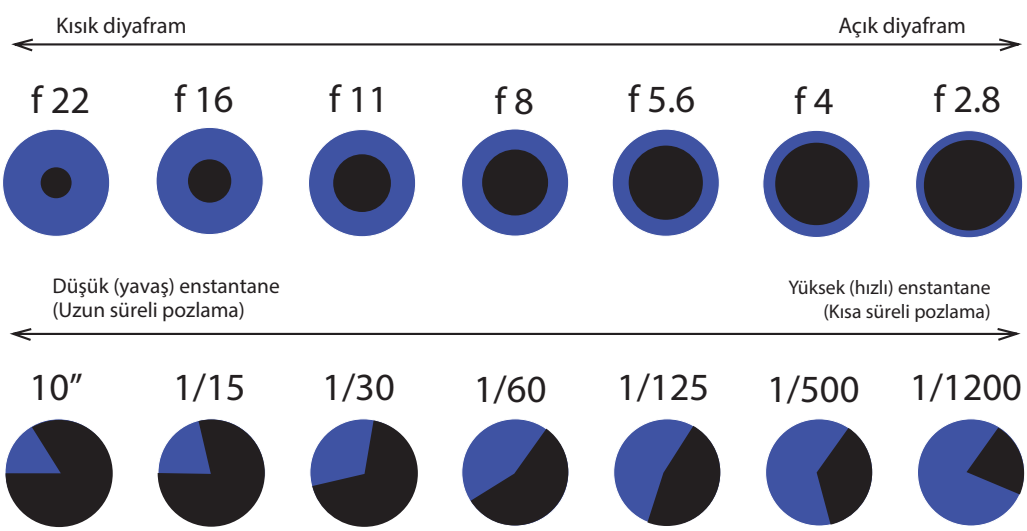
Şekil 4.3: Hareketli konularda enstantanenin etkisi

Enstantane ve Diyafram İlişkisi

ISO, diyafram ve enstantane birbirinden ayrılması mümkün olmayan ve ışığın dengesini, fotoğrafın doğru pozlanmasını birlikte sağlayan bir bütündür. İlk olarak ISO ayarlanmalıdır çünkü ISO değeri, enstantane ve diyafram ayarını etkiler.

Diyafram ve enstantane ters orantılıdır ve sürekli olarak birbirini tamamlar. Biri arttıkça diğeri azalır, biri azaldıkça diğeri artar (Şekil 4.4). ISO ayarlandıktan sonra bu ikisinin birlikte hareketi sayesinde fotoğrafta ışık dengelenir.

Fotoğraf çekerken yüksek (hızlı) enstantane değeri kullanıldığında ışığın makineye giriş süresi çok kısa olduğu için fotoğraf, yetersiz pozlanma nedeniyle karanlık çıkar. Bunu önlemek için enstantane hızı diyafram açıklığıyla desteklenmelidir. Aynı durum düşük (yavaş) enstantane değerinde de geçerlidir ancak tersi olur. Enstantane hızı uygun diyafram açıklığı ile dengelenmezse fotoğraf fazla ışık alır ve aşırı pozlanma nedeniyle çok parlak olur. Bu nedenle hızlı enstantaneyle yapılan çekimlerde yetersiz pozlanmayı önlemek için f 4, f 5.6 gibi açık diyafram ayarları; yavaş enstantaneli çekimlerde aşırı pozlanmayı önlemek için ise f 16, f 22 gibi kısık diyafram ayarları kullanılmalıdır. Ancak ışığın çok yetersiz olduğu durumlarda ISO değerini 600 ya da 800'den fazla yükseltmemek için hem düşük enstantane hızı hem de açık bir diyafram değeri kullanmak gerekebilir. Fotoğrafçı, defalarca çekim yaparak bu konuda ustalık kazanabilir.

Şekil 4.4: Diyafram ve enstantane arasındaki ilişki

1. Çekim Etkinliği

- Diyafram, enstantane ve ISO ilişkisini dikkate alarak farklı değerlerle fotoğraf çekimleri yapınız.
- Çektiğiniz fotoğrafları arkadaşlarınız ve öğretmeninizle sınıfta inceleyiniz.
- Fotoğrafların yeterli pozlanıp pozlanmadığı ve bunun nedeni ile ilgili görüşlerinizi aşağıdaki noktalı yerlere yazınız. Yazdıklarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Çekimi yapılacak konuyu belirler.		
Konuya uygun deneme çekimleri yapar.		
Diyaframın fotoğrafa etkisini değerlendirir.		
Enstantanenin fotoğrafa etkisini değerlendirir.		
ISO'nun fotoğrafa etkisini değerlendirir.		

4.1.2. Az Işıklı Ortamda Enstantaneyi Ayarlama

Ortam ışık koşulları yetersizse, Görsel 4.3'teki gibi gece ya da Görsel 4.4'teki gibi karanlık bir mekânda çekim yapılacaksa makineye daha fazla ışık girebilmesi gerekir. Bunun için öncelikle ISO ayarı olarak bilinen dijital sensörün ışığa karşı olan duyarlılığının ayarlandığı değerin belirlenmesi gerekir. Bu değer, başlangıç olarak fotoğrafta kumlama olmaması için 600'den fazla olmamalıdır. Bu değer, makineye göre farklılık gösterebilir.

Görsel 4.3: Yetersiz ışıkta gece çekilmiş fotoğraf

ISO ayarlandıktan sonra uzun pozlama için düşük (yavaş) bir enstantane değeri seçilir ve bu seçim kısık bir diyafram ayarıyla dengelenir. Işığın yetersiz gelmesi durumunda diyafram ayarı açılır. Diyafram, en açık konumundayken de ışık yetersiz geliyorsa ISO artırılabilir ancak bu yöntemin kumlama riski oluşturacağı göz ardı edilmemelidir. Bunun yerine daha uzun süreli pozlama kullanılabilir. Fotoğrafçı, "Bulb (balp)" modu (B) ile pozlama süresini serbest elle kontrol ederek saniyeler boyunca çekim yapabilir. Uzun pozlama yöntemi ile çekilen fotoğraflarda, makinenin bilinçli olarak hareket ettirildiği durumlar hariç, tripod kullanımı unutulmaması gereken önemli bir noktadır.

Görsel 4.4: Az ışıklı ortamda çekilmiş fotoğraf

1. Etkinlik

- Görsel 4.5 ve 4.6'da fotoğrafların altında çekimi sırasında kullanılan enstantane hızı, diyafram ve ISO değerleri yazılmıştır. Fotoğrafları ve bu değerleri inceleyiniz.
- Fotoğraflar, altında verilen diyafram ve ISO değerleri kullanılarak tekrar çekilseydi enstantane hızında ne tür bir değişiklik olurdu? Tahminlerinizi noktalı yerlere yazınız.

Görsel 4.5: 5 sn., f 1.8, ISO 640

Görsel 4.6: 1/10 sn., f 2.2, ISO 320

Enstantane hızı : .....
Diyafram : f 1.8
ISO : 800

Enstantane hızı : .....
Diyafram : f 2.8
ISO : 400

Enstantane hızı : .....
Diyafram : f 4
ISO : 100

Enstantane hızı : .....
Diyafram : f 5.6
ISO : 200

Enstantane hızı : .....
Diyafram : f 2.2
ISO : 1600

Enstantane hızı : .....
Diyafram : f 8
ISO : 600

2. Çekim Etkinliği

- İç mekânda az ışıklı bir ortamda çekim yapabileceğiniz bir konu belirleyiniz.
- Fotoğraf makinesini "Manuel" (M) moda ayarlayarak belirlediğiniz konunun fotoğrafını çekiniz.
- Fotoğraf makinesini enstantane öncelikli moda (TV / S) ayarlayarak aynı konunun fotoğrafını çekiniz.
- Çektiğiniz fotoğraflarda farklı modları kullanmanın çekim sürecine ve çekilen fotoğraflara etkileriyle ilgili görüşlerinizi sınıfta paylaşınız.
- Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Çekimi yapılacak konuyu belirler.		
Manuel modla çekim yapar.		
TV / S moduyla çekim yapar.		
Manuel (M) modunu kullanmanın çekim sürecine etkisini değerlendirir.		
Manuel (M) modunu kullanmanın fotoğrafa etkisiyle ilgili görüşlerini arkadaşlarıyla paylaşır.		
TV / S modunu kullanmanın çekim sürecine etkisini değerlendirir.		
TV / S modunu kullanmanın fotoğrafa etkisiyle ilgili görüşlerini arkadaşlarıyla paylaşır.		

4.1.3. Uzun Pozlamada Kullanılan Yardımcı Ekipmanlar

Fotoğraf çekim türleri çeşitlendikçe kullanılan yardımcı ekipman türleri artmaktadır. Uzun süreli fotoğraf çekimlerinde fotoğraf makinesi dışında yardımcı ekipmana da ihtiyaç duyulur.

Geniş Açılı Objektif

50 mm'nin altında (18 mm, 24 mm, 35 mm gibi) odak uzaklığına sahip objektiflerdir. Uzun pozlamada tercih edilmesinin sebebi, dar açılı tele objektiflere göre makine sarsıntısının daha az olmasıdır. Ayrıca geniş açılı objektifler daha geniş bir alan derinliğine sahiptir. Çekim sırasında konuya daha çok yaklaşarak konunun daha iyi görüntülenmesini sağlar.

Geniş açılı objektifler ile yapılan çekimlerde özellikle kadrajın kenarlarında distorsiyon (bozulma) oluşmaktadır. Bu nedenle çekim sırasında oluşabilecek distorsiyonları dikkate alarak kadrajlama yapılmalıdır.

Hızlı Objektif

Diyafram açıklığı çok yüksek (f sayısı küçük) olan ve "hızlı mercek" olarak bilinen bu objektifler, karanlık ve az ışıklı ortamlarda fotoğraf çekilebilmesini kolaylaştırır. Bu tür objektiflerle yetersiz ışık koşullarında yapılan fotoğraf çekimlerinde ISO değerinin çok yükseltilmesine gerek kalmaz. Böylece kumlanma riski önlenmiş olur (Görsel 4.7).

Görsel 4.7: Diyafram açıklığı 1.2 olan hızlı objektif

Tripod

Uzun süreli fotoğraf çekimlerinde makine sarsıntısını önlemek için kullanılır (Görsel 4.8). Fotoğraf makinesinin tripoda bağlanması ve bu şekilde çekimin gerçekleştirilmesi büyük oranda sarsıntıyı önler. Böylece fotoğrafta istenen netlik ve keskinlik elde edilir. Dış çekimlerde ağır ve sağlam bir tripod kullanılması, tripodun rüzgârdan etkilenmesini önler. Çekime başlamadan önce tripodun kaygan olmayan, düz bir zemin üzerine kurulmasına ve kadraj eğriliği olmamasına dikkat edilmelidir. Tripodun üzerindeki su terazisinden eğrilik kontrol edilerek ayarlama yapılabilir. Makinenin tripodla bağlantısı sağlam yapılmalıdır. Bu sayede istenmeyen kazaların önüne geçilir.

Görsel 4.8: Tripoda bağlanmış fotoğraf makinesi

Deklanşör Tetikleyici

Uzun pozlamada özellikle "Bulb" modunda makinenin sarsıntı riskini ortadan kaldırmak için kullanılır. Kablolu ya da kablosuz türleri vardır. Kablosuz türünde makineye bağlanan tetikleyici, uzaktan kumanda ile kontrol edilir (Görsel 4.9). Bazı uzaktan kumandalarda deklanşör kilidi bulunur ve bu kilit "Bulb" modu ile çekim yapılırken kullanılır. Kumanda üzerindeki deklanşör düğmesine pozlama başlangıcında ve sonunda olmak üzere iki kere basılır. Pozlama süresince deklanşör düğmesini basılı tutmak gerekmez.

Görsel 4.9: Kablosuz ve kablolu deklanşör tetikleyiciler

Görsel 4.10: ND filtreler

ND Filtre ve Polarize Filtre

ND [neutral densidy (nötrol densiti)] filtre denen doğal yoğunluk filtresi, fotoğraf makinesine gelen ışığın yoğunluğunu azaltır. Işık yoğunluğunu doğal biçimde dengeleyerek renk kayıplarının önüne geçer. Görsel 4.10'daki gibi gri ve siyah renkte olan bu filtrelerin ışığı azaltmasıyla parlak ışıklı ortamlarda uzun pozlama ile çekim yapılabilir.

Polarize filtreler, makineye istenmeyen yönden gelen ışık dalgalarını dengeler. Metal olmayan yüzeylerden yansıyan ışıkların parlamasının önüne geçer. Örneğin gökyüzündeki su damlacıklarının yarattığı parlamayı önleyerek daha doygun bir gökyüzü mavisi elde edilmesini sağlar. Su, cam gibi yüzeylerin yansımasını azaltarak daha şeffaf bir görüntü oluşturur. Sensöre giren ışığı 1,5 f-stop azaltır. Bu nedenle kapalı ve az ışıklı ortamlarda kullanımı tercih edilmez. Gündüz, aşırı parlak olmayan hava koşullarında ışığı bir miktar azaltarak uzun pozlama yapılmasına imkân tanır.

Bilgi Kutusu

"Bir insan için güneş gözlüğü neyse bir lens için de ND filtre odur."
Peter HILL
(Pitır HİIL)

ND ve polarize filtrelerin uzun pozlama fotoğraf çekimlerinde tercih edilmesinin birçok nedeni vardır.

- ND ve polarize filtreler, gündüz uzun pozlama yapılmasını kolaylaştırır (Görsel 4.11).
- Işığın dengelenmesi ile fazla ışık alan yerlerdeki detay kayıpları engellenmiş olur.
- Işığı azalttığından yavaş enstantane hızı kullanıldığında bile daha açık bir diyafram (yüksek f) değerine izin vererek alan derinliğinin azaltılmasını sağlar.
- Derecesi fazla olan (koyu) bir ND filtre kullanıldığında ışık çok azalacağı için daha uzun süreli pozlamaya olanak sağlar. Böylece hareket etkisini gösteren fluluğun elde edilmesi kolaylaşır.

Görsel 4.11: Gündüz uzun pozlama

4.1.4. Çekim Öncesinde Çevresel Koşulları Kontrol Etmenin Önemi

Fotoğraf çekimlerinde özellikle uzun pozlama yapılacaksa atılacak ilk adım, çevre şartlarının kontrol edilmesidir. Fotoğrafta verilmek istenen duygu ve mesaja göre hava şartları, günün farklı saatlerinde mekânın durumu, değişen ışık koşulları gibi çevre şartlarının değerlendirilmesi ve çekim öncesi hazırlıkların buna göre planlanması gerekir. Fotoğraf, ışıkla doğrudan ilişkili olduğundan çekim sırasında oluşabilecek ışık koşullarındaki farklılıklar ve bu farklılıkların uzun süreli pozlamada fotoğrafı etkileme süreci öncelikle değerlendirilmeli ve çözüm yolları bulunmalıdır.

Işık Koşullarının Denetimi

Işığın fotoğrafta doğru planlanmasının fotoğrafın başarısında rolü büyüktür. Işığın sürekli değişen farklı durumları fotoğraf çekimlerini etkiler. Örneğin parlak gün ışığında yapılan bir fotoğraf çekimi renklere parlaklık ve çekicilik kazandırır. Konunun yeterince aydınlatılmış olması, fotoğrafta detayları yakalayabilmek açısından önemlidir.

Çekilecek konu parlak ve puslu ışıktaysa ya da kum, kar gibi açık renkli bir zemin üzerindeyse normal diyafram değerinden bir stop daha az diyafram açıklığı seçilmelidir (normal değer f 9 ise f 11 seçilmesi gibi). Böylece parlak alanlardaki konu detayları daha belirgin olur. Konuyu aydınlatan ışık fazlaysa eksi pozlama, azsa artı pozlama ile fotoğraf çekilmesi önerilir. Örneğin ışık az, gölgeler zayıf ve yumuşaksa normalden bir değer fazla, güneş tamamen örtülü ve hiç gölge yoksa iki değer fazla, hava çok kapalıysa üç değer fazla pozlandırma yapılabilir.

Işık ölçümü yapılırken fotoğraf makinelerinin otomatik ölçüm değerlerine bakılır ancak daha ayrıntılı ve kesin sonuçlar istendiğinde pozometre kullanılması gerekir. Bunun nedeni makinenin ölçümünün ortalama bir değer vermesidir. Çekilecek bir fotoğrafta belli bir nokta önemliyse o noktanın poz değeri ölçülmeli ve bu değer dikkate alınarak çekim yapılmalıdır.

Gün ışığındaki çekimlerde istenmeyen gölgelerin önlenmesi, gölgede kalan yerlerde kontrastın azaltılması (yumuşak tonların elde edilebilmesi) ve konunun dengeli pozlanması için flaş kullanılır. Örneğin ters ışıkta bir portre çekiminde modelden ışık ölçümü alındığında arka planda ışık patlaması olacağından model ve arka planın dengeli pozlanabilmesi için tercihen haricî flaş kullanılması önerilir. Işığın konu üzerinde bıraktığı en doğru etkiyi, deneme çekimleri sırasında gözlemlemek mümkündür. Flaş, uzun pozlama çekimlerinde kullanılmaz.

Uzun pozlama çekimlerinde makineye giren ışığın süresi fazla olacağından ışığın şiddeti artar. Bu durum fazla pozlamadan kaynaklanan detay kayıplarına neden olabilir. RAW ya da TIFF formatında çekilen fotoğrafların görüntü düzenleme programlarında işlenmesi daha kolaydır ancak bu programlarda bile fotoğrafta düzeltilmesi mümkün olmayan aşırı aydınlık, ışık patlamalarının olduğu alanlar oluşabilir. Bu nedenle çekim sırasında makine ayarlarının ışık koşullarına göre belirlenmesi; farklı ISO, diyafram ve enstantane değerleriyle birden fazla çekim yapılması uzun pozlamayla çekilen fotoğrafın başarısını artıracaktır.

ÖĞRENME BİRİMİ : UZUN POZLAMA
UYGULAMA ADI : Çekim Hazırlığı
AMAÇ : Çekim için ön hazırlık yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak uzun pozlama fotoğraf çekimleri için ön hazırlık yapınız.

Araç Gereç
1. Kâğıt, kalem
2. Bilgisayar
3. Sunum dosyası

İşlem Basamakları
1. Uzun pozlama fotoğraf çekimi için konu belirleyiniz.
2. Çekimi iç mekânda mı yoksa dış mekânda mı yapacağınıza karar veriniz.
3. Çekim gününden önce çekim ortamını ziyaret ederek çevre koşullarını inceleyiniz ve notlar alınız.
4. Çekim ortamını farklı saatlerde inceleyerek ışık koşullarını denetleyiniz.
5. İncelediğiniz çevre ve koşullarını, denetlediğiniz ortam ışık koşullarını değerlendirerek çekim için en uygun gün ve saati belirleyiniz.
6. Gerektiğinde kişi ya da kurumlarla iş birliği yapınız. Çekim için gerekli izinleri alınız.
7. Çekim sırasında kullanılacak fotoğraf makinesi, objektifler ve yardımcı çekim ekipmanlarını tespit ederek listeleyiniz.
8. Gerekli ekipman ve malzemelerinizi çekim planına göre listeleyip, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini dikkate alarak kontrol ediniz.
9. Fotoğraf çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
10. İzinler, ekipman listesi ve çekim planlarınızı dosyalayarak öğretmeninize teslim ediniz.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "5. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1. Uygulama

4.2. DÜŞÜK (YAVAŞ) ENSTANTANE

Düşük enstantane değerleri; 1/15 (saniyenin on beşte biri), 1/4 (saniyenin dörtte biri), bir saniye, dört saniye, on saniye ve hatta dakikalar ya da saatler süren uzun süreli fotoğraf pozlamalarında kullanılan enstantane değerleridir. Düşük enstantaneyle çekim yaparken süreye bağlı olarak makineye girecek olan ışık fazla olacağı için düşük ISO değerleri seçilmeli ve kısık diyafram değeri kullanılmalıdır. Bu üçlü arasındaki bağıntıyı kurarak ışık dengesini sağlamak, çok sayıda deneme çekimi yapmayı gerektirir.

4.2.1. Düşük Enstantaneyle Çekim

Fotoğraf anlık görüntüleri yakalar. Konu hareketli olsa dahi fotoğraf karesine yansıyan küçük bir andır. Zamanın sürekliliğini yansıtabilmek, hareketin devamını görüntülemek ve fotoğrafa aktarabilmek için düşük enstantane değerleriyle çekim (uzun pozlama) yapılır. Fotoğrafa hareketi yansıtmanın dışında ışığın yetersiz olduğu çekimlerde de düşük (yavaş) enstantane hızları kullanılır (Görsel 4.12).

Düşük enstantane ile çekimde yapılması gerekenler şunlardır:

- Fotoğraf makinesi tripoda yerleştirilmeli.
- Titremeyi en aza indirmek için uzaktan kumanda (deklanşör tetikleyici) kullanılmalı.
- Hareketin tam olarak verilebilmesi için kadraj ayarlanmalı.
- Fotoğrafa derinlik eklenmek istenirse gökyüzü kadraja alınmalı ya da perspektif etki kullanılmalı.
- Tek nokta oto fokus ya da manuel fokus ile konunun sabit bir noktasına netleme yapılmalı.

Görsel 4.12: Düşük enstantaneyle çekilmiş fotoğraf

- Düşük bir ISO değeri, örneğin 100 ISO seçilerek çok bölgeli ışık ölçümü yapılmalı.
- Çekim modu, enstantane öncelikli moda (TV / S) getirilerek yavaş bir enstantane hızı seçilmeli.
- Makinenin izin verdiği süreler dışında bir süreyle çekim yapılması isteniyorsa Bulb modu tercih edilmeli.
- Manuel mod kullanılacaksa enstantane ve diyafram ilişkisi doğru planlanarak ışık dengelenmeli.
- Deneme çekimleri yapılarak gerekirse poz telafisi (… -2, -1, +1, +2 …) uygulanmalı.
- Farklı pozlama süreleri denenerek hangi enstantane hızının daha iyi sonuç verdiği gözlemlenmeli.

Bulb (B) Modu

Fotoğrafçının deklanşörü basılı tuttuğu süre boyunca enstantanenin ışığı sensöre düşürdüğü moddur. Bulb ayarı, "Bulb" modu olmayan fotoğraf makinelerinde mod ayarı "Manuel" (M) moda getirildiğinde seçilebilir. Enstantane, hız ayarının yapıldığı bölümde en düşük hızdan sonra gelir ve "Bulb" ya da "B" ile gösterilir. Fotoğrafçı, enstantane hızını istediği süre boyunca elle ayarlayarak çekimi gerçekleştirir.

Görsel 4.13: Bulb modu ile çekim

Bulb modu genellikle ışıksız veya çok az ışıklı ortamlarda yapılan çekimlerde kullanılır (Görsel 4.13). Işıkla boyama gibi deneysel fotoğraf çekimlerinde, hareket çizgilerinin fazla olduğu ya da hayaletimsi görüntüler elde edilen fantastik fotoğraf çekimlerinde ve fotoğrafçının sınırları zorladığı her türlü fotoğraf çekiminde kullanılabilen bir moddur. Bu mod ayarlandığında makinenin pozometresi (ışık ölçer) çalışmaz. Doğru ışık ayarını yapabilmek, fotoğrafçının çok sayıda deneme çekimi yapmasını gerektirir.

UZUN POZLAMA

30 saniyeden daha uzun süreli çekim yapılacak ise Bulb modu kullanılır. Bulb modu ile yapılan çekimler uzun pozlama gerektirdiği için fotoğrafta sarsıntıdan oluşan netsizliğin önüne geçmek için tripod kullanılmalıdır. Uzun süre deklanşör düğmesine basılı tutmak, tripod kullanılsa dahi makine sarsıntısına dolayısıyla fotoğrafların istenmeyen biçimde netsiz çıkmasına neden olur. Bu nedenle kablolu ya da kablosuz bir deklanşör tetikleyici (uzaktan kumanda) kullanmak ve makineye dokunmadan çekim yapmak iyi bir yöntemdir.

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte yenilenen bazı fotoğraf makinelerinde Bulb moduna ek olarak "Time" (T) modu da bulunur. Bu modun Bulb modundan tek farkı, pozlama süresi boyunca fotoğrafçının deklanşöre basılı tutmak zorunda olmamasıdır. Deklanşöre pozlamanın başlangıcında ve bitiminde iki kez basılır. Gece çekimleri, yıldız, şimşek, havai fişek gibi fotoğraf çekimlerinde genellikle Bulb ya da Time modu tercih edilir.

Fotoğrafçı Görsel 4.14'te kalabalık ve hareketli caddeyi uzun pozlama ile çekerek fotoğrafta hareket etkisini devam ettirmiştir.

Görsel 4.14: Fotoğrafta hareket çizgilerinin fazlalığı ve görüntünün belirsizliği

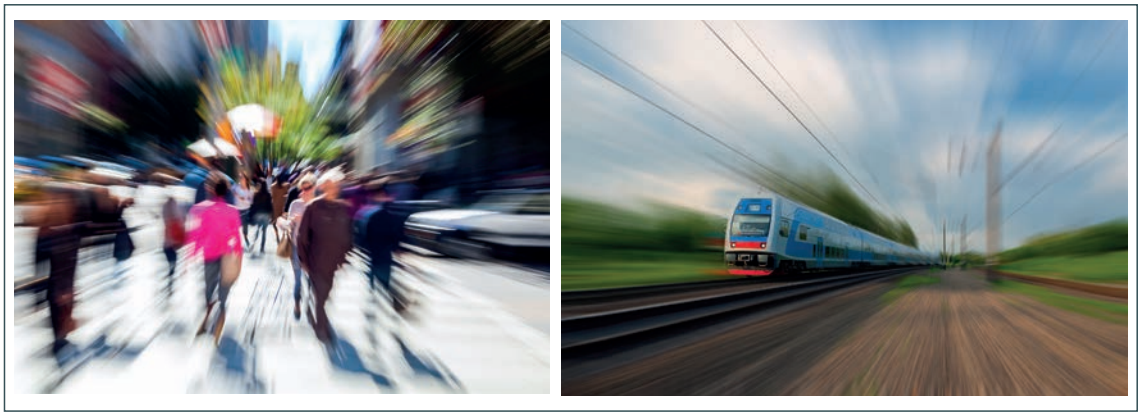
Hareket Etkisi

Fotoğrafa hareket izlenimi vermek, hız duygusu kazandırmak için düşük enstantane değerleri kullanılır. Farklı fotoğraf çekim yöntemleri kullanılarak hareket izlenimi konuya ya da arka plana verilebilir. Örneğin hareket eden konunun makine ile takip edilmesiyle (pan tekniği) arka plana, makinenin hareket ettirilmeden hareketli konunun uzun süreli pozlanmasıyla konuya hareket etkisi verilir. Enstantane hızının konuda hareket izlenimi oluşturacak biçimde ayarlanmasıyla fotoğrafta hareketli bölümlerde hareket izlenimi gözlemlenirken diğer kısımlarda netlik sağlanmış olur (Görsel 4.15).

Görsel 4.15: Fotoğrafta hareket etkisi

Bazen fotoğrafa hız etkisi verilmek istenebilir. Bunu sağlamak için "zoom kaydırma" da denilen "zoom in-zoom out" yöntemiyle objektifin odak uzaklığı değiştirilir. Bu tür fotoğraf çekimlerinde bilinçli olarak oluşturulmuş bir fluluk gözlemlenir (Görsel 4.16).

Görsel 4.16: Zoom in-zoom out tekniğiyle çekilen fotoğraflar

Tül Etkisi

Uzun süreli pozlama ile özellikle şelale, deniz, nehir gibi manzara fotoğraflarının çekimlerinde konuya masalsı ve yumuşak bir etki vermek amacıyla suyun görünümünde oluşturulan etkiye **tül etkisi** denir (Görsel 4.17, 4.18). Bu tür fotoğraf çekimlerinde enstantane değeri çok düşük tutulur. Gündüz çekimlerinde tül etkisi daha belirgin olur. Bu nedenle gün ışığının parlaklığını azaltmak ve uzun süreli pozlamayı kolaylaştırmak amacıyla ND filtre ya da polarize filtre kullanılır. Filtre kullanıldığında pozlama süresi daha uzun tutulabileceğinden başka bir deyişle çok düşük enstantane hızlarıyla çekim yapılabileceğinden tül etkisini vermek daha rahat olur.

Görsel 4.17: Uzun pozlamayla oluşturulan tül etkisi

Görsel 4.18: Manzara fotoğrafında tül etkisi

Gece Çekimi ve Işık İzleri

Gece çekimlerinde ışık yetersiz olduğu için genellikle uzun pozlama tercih edilir. Çekim için en uygun zaman, havanın tam kararmaya başlamadığı, mavi ya da kırmızı ışığın gökyüzünde biraz da olsa göründüğü zamandır. Bu zamanda yapılan uzun pozlama çekimleri, konunun aydınlık kısımlarındaki görüntüyü siler ancak karanlık kısımlarındaki ayrıntının belirgin olmasını sağlar. Kısa pozlamada ise fotoğrafta gölgeler siyah, parlak ışıklı bölgeler renkli görünür (Görsel 4.19).

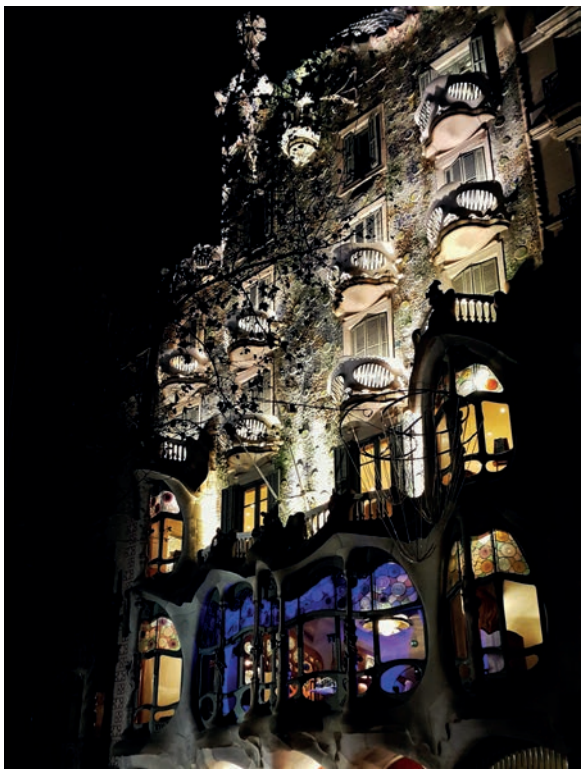
Görsel 4.19: Gece çekimi

Amaç fotoğrafta ışık izleri elde etmek ise çekim için en uygun zaman, havanın yeni karardığı ve ışıkların yandığı akşamüstü saatleridir. Görsel 4.20'deki gibi ışıklı ve hareket eden konuların (arabalar, lunaparktaki oyuncaklar vb.) düşük enstantaneyle yapılan çekimlerinde oluşan ışık izleri, güzel görüntüler oluşturur. Fotoğrafı çekilecek konu küçük bir alandaysa geniş açılı bir objektif kullanılması doğru bir seçim olur. Makine sarsıntısını önlemek için bir tripod ve uzaktan kumandaya ihtiyaç vardır. Uzaktan kumanda yerine bazı makinelerde bulunan zamanlayıcı "Time" (T) modu da kullanılabilir.

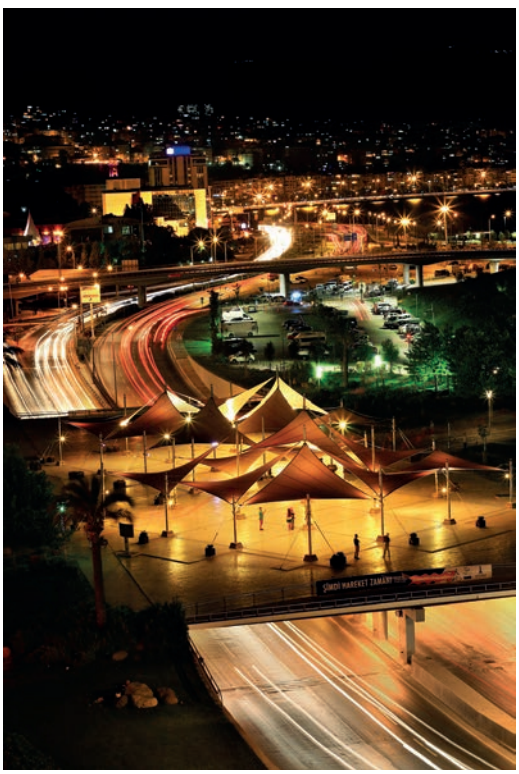

Görsel 4.20: Fotoğrafta uzun pozlamayla oluşturulan ışık izleri

Görsel 4.21, 4.22 ve 4.23 dış mekânda farklı pozlama değerleri ile yapılan gece çekimleridir.

Görsel 4.21: f 2.2, ISO 320,1/17 sn., gece çekimi

Görsel 4.22: f 10, ISO 100, 1/8 sn., gece çekimi

Görsel 4.23: f 4, ISO 250, 1/120 sn., gece çekimi

Ay ve Yıldızlar

Gökyüzündeki ay ve yıldızların çekimi de uzun pozlama yöntemi gerektirir. Bu çekimlerde de tripod vazgeçilmez bir yardımcı ekipmandır. Makine tripoda sağlam bir biçimde bağlanmalı ve objektif yıldızlara doğru yöneltilerek kadraj belirlenmelidir. İlk önce ISO 100 seçilerek en düşük değere getirilmelidir. Düşük enstantane hızları seçilerek farklı sürelerde pozlama yapılmalı ve diyafram ayarıyla ışık dengelenmelidir. Hangi çekimin daha iyi olduğu değerlendirilerek sonuca gidilmeli, gerekirse çekimler tekrarlanmalıdır.

Görsel 4.24: Ay çekimi

Görsel 4.25: Yıldız çekimi

Görsel 4.26: Ay çekimi

Gece çekimlerinde ay ve yıldızların görünümü, gökyüzü parçalı bulutluysa ay ve yıldızların bulutlarla olan birleşimi gözün gördüğünden farklı etkilerde fotoğraflar elde edilmesini sağlayabilir. Bazen kadraja yeryüzünden binalar, kuleler, ağaçlar gibi görünümler de dâhil edilerek farklı etkiler oluşturmak mümkündür (Görsel 4.24, 4.25). Fotoğrafçı, fotoğraf karesinde ne olmasını istiyorsa bunu planlayarak, farklı kadraj denemeleri ve enstantane hızlarıyla çekimlerini yapıp istediği sonuca ulaşmakta özgürdür (Görsel 4.26).

Şimşek ve Havai Fişekler

Havai fişek, şimşek ve yıldırım çekimlerinde de ilginç görüntüler yakalanabilir. Bu çekimlerde biraz sabırlı olmak gerekir. Otuz saniyeden fazla uzun süreli pozlamalarda üst üste patlayan havai fişek görüntülerinin aynı fotoğraf karesine alınması, değişen şimşek görüntüsünün (hareketinin) pozlanması ile ilgi çekici ve sanatsal fotoğraflar elde etmek mümkündür (Görsel 4.27, 4.28). Ancak bu sonuca ulaşmak sabır, deneyim ve ustalık gerektirir. Unutulmaması ve dikkat edilmesi gereken bir konu da yıldırım fotoğrafları çekerken, fotoğrafçının öncelikli olarak kendi güvenliğini sağlaması gerektiğidir.

Çekimler açık arazide yapılmamalı, tele objektifle güvenli bir bölgeden yapılmalıdır. Yıldırım fotoğraflarını yakalamak genellikle çok zordur. Bunun için gerekli önlemleri aldıktan sonra fotoğraf makinesinin ayarlarını yapıp hazır bir biçimde beklemek ve o muhteşem an için uzun pozlama yapmak gerekir.

Görsel 4.27: Uzun pozlama ile yıldırım çekimi

Görsel 4.28: Uzun pozlama ile çekilmiş havai fişekler

4.2.2. Düşük Enstantaneyle Çekilmiş Fotoğraf Örnekleri

Görsel 4.29'da düşük enstantane ile çekilmiş fotoğraf örnekleri görülmektedir.

Görsel 4.29

Görsel 4.30 ve 4.31 düşük enstantane kullanımının farklı konulardaki uygulamalarıdır.

Görsel 4.30

Görsel 4.31

Görsel 4.32 ve 4.33 düşük enstantane ile çekilmiş şehir fotoğraflarıdır.

Görsel 4.32

Görsel 4.33

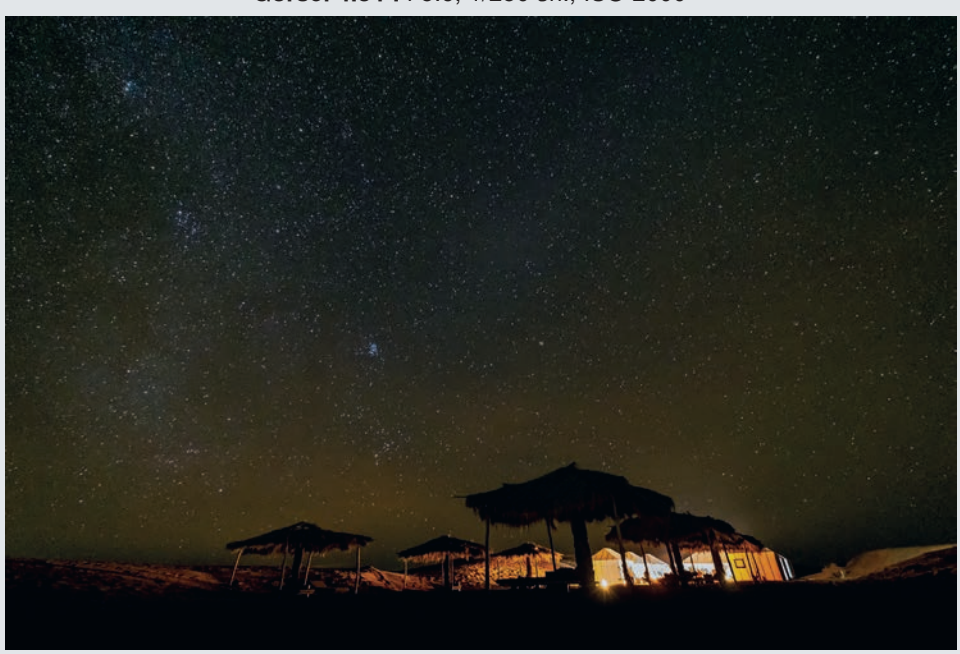

2. Etkinlik

- Görsel 4.34 ve 4.35'te fotoğrafların altında çekimi sırasında kullanılan enstantane hızı, diyafram ve ISO değerleri yazılmıştır. Fotoğrafları ve bu değerleri inceleyiniz. Aşağıdaki soruları cevaplayarak düşüncelerinizi sınıfta paylaşınız.
- Fotoğrafların ISO değerlerinin yüksek tutulmasının sebebi ne olabilir?
- Bu fotoğraflar daha düşük ISO değerleri ile çekilseydi diyafram değerleri ve pozlama sürelerinde ne gibi bir değişiklik olurdu?

Görsel 4.34 : f 5.6, 1/250 sn., ISO 2000

Görsel 4.35: f 4, 25 sn., ISO 8000

ÖĞRENME BİRİMİ : UZUN POZLAMA
UYGULAMA ADI : Uzun Pozlama Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Fotoğraf makinesini hareket ettirmeden uzun pozlama yöntemi ile fotoğraflar çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak uzun pozlama yöntemiyle fotoğraf çekimleri yapınız.

2. Uygulama

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Doğal veya yapay ışık kaynakları
3. Tripod
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. Uzun pozlama tekniğiyle fotoğraf çekimi için konu belirleyiniz.
2. Belirlediğiniz konuya göre uzun pozlama fotoğraf çekimini iç mekânda mı yoksa dış mekânda mı yapacağınıza karar veriniz.
3. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak sayfa 143'teki "1. Uygulama"da yaptığınız çekim öncesi ön hazırlığınızı bir kez daha gözden geçiriniz. Eksikler varsa tamamlayınız.
4. Araç gerecinizi çekim ortamının çevre ve ışık koşullarına göre ve uzun pozlamaya uygun hazırlayınız. Deneme çekimleri yapınız.
5. Fotoğraf makinesini hareket ettirmeden, uzun pozlama yöntemlerini kullanarak konuyu fotoğraflayınız. Farklı açılardan ve farklı düşük enstantane değerleriyle birden çok çekim yapınız.
6. Uzun pozlama çekiminde karşılaştığınız olumsuzluklar varsa bunları giderebilmek adına yeniden fotoğraf çekimleri yapınız.
7. Çektiğiniz fotoğrafları bilgisayara aktararak arşivleyiniz.
8. İşiniz bittiğinde güvenlik tedbirlerini alarak fotoğraf makinesi ve makine ekipmanlarını yerlerine yerleştiriniz. Çalışma ortamını temiz bırakınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

4.3. PAN TEKNİĞİ (PANNING ÇEKİM)

Pan tekniği, fotoğraf makinesinin hareketli konu ile eş zamanlı hareket ettirilerek yapılan çekimdir. Fotoğraf makinesinin konunun hareket hızına uygun bir hızda ve hareket yönüyle aynı yönde hareket ettirilmesiyle uygulanır. Böylece hareketli konu net, sabit olan arka plan ise hareket ve hız etkisiyle görüntülenmiş olur.

Pan tekniğinde amaç, fotoğrafta konuya olan vurguyu artırmak ve konunun diğer ögelerden ayrıştırılmasını sağlamaktır. Hareketsiz mekâna uygulanan hız etkisi ile fotoğrafa daha ilgi çekici bir bakış açısı kazandırılır (Görsel 4.36).

Görsel 4.36: Pan tekniğiyle oluşturulan arka plandaki hız etkisi

4.3.1. Çekime Hazırlık ve Gerekli Donanımlar

Çekim hazırlığı her türlü fotoğraf çekiminde önemli olduğu gibi pan tekniğinde de gereklidir. Çekim yapmadan önce yapılması gereken hazırlıklar şunlardır:

- Çekimi yapılacak hareketli konunun belirlenmesi
- Hareket hızı ile hareket yönünün tespiti
- Arka planda ne kadarlık bir kısmın kadraja alınacağının belirlenmesi
- Kullanılacak yardımcı ekipmana karar verilmesi
- Deneme çekimlerinin yapılması

Yapılan bu hazırlıklar pan tekniği ile yapılacak çekimin başarıyla uygulanmasını sağlar.

Konu Belirleme

At yarışları, motor veya araba yarışları, bisiklet sürenler, koşan sporcular gibi yatayda hareket eden konuların fotoğraflanmasında uygulanan "pan tekniği" farklı görüntüler oluşturur. Pan tekniği genellikle spor fotoğrafçılığında fotoğrafçının tercihine göre kullanılır. Hareket eden figürlerin bu teknikle fotoğraflanması ilginç görüntüler oluşturur. Örneğin gökyüzünde bir kuşu, koşan bir köpeği ya da bisiklet süren birini bu teknikle fotoğraflamak mümkündür.

Bilgi Kutusu

"Pan tekniği sabır gerektirir. Çektiğiniz her fotoğrafta netlik elde edemeyebilirsiniz. Pratik yaptıkça ve tecrübe kazandıkça çekimlerinizdeki gelişmeyi fark edeceksiniz." (Akalın, 2017)

Hareket Hızı ve Hareket Yönünün Tespiti

Pan tekniğinde başarılı olabilmek için doğru bir enstantane hızı kullanılması önemlidir. Her konu için belirlenecek enstantane hızı farklıdır. Bunun nedeni hızla giden bir arabanın hareket hızı ile yavaşça ilerleyen bir bisikletinki birbirinden farklıdır. Bu durum enstantane hızı seçimini etkiler. Arka planda hareket etkisi oluşturabilmek ve konuyu net yakalayabilmek için konunun hareket hızına uygun bir enstantane hızı kullanılması gerekir. Görsel 4.37'de arabanın hareket hızına uygun bir enstantane hızıyla pan tekniği kullanılarak yapılan fotoğraf çekiminde araba net, arka plan ise yatayda çizgi hareketiyle görüntülenmiştir.

Görsel 4.37: Pan tekniğinde doğru enstantane hızıyla yapılan çekim

Kadraj Seçimi

Kadraj, konunun hareketi ve hızı düşünülerek iyi planlanmalıdır. Konunun hareketli olması ve konuyla birlikte fotoğraf makinesinin de hareket etmesi nedeniyle kadrajın değişim hâlinde olacağı unutulmamalıdır. Pan tekniğinin özelliğine göre arka plan çizgiler hâlinde flu görüntüleneceğinden kadraj için bu teknik çok sorun oluşturmaz ancak çekim sırasında konu ile fotoğrafçı arasına herhangi bir nesnenin girmesi kadrajı olumsuz etkiler. Bu nedenle hareketli konu, pan tekniği ile fotoğraflanırken görüş açısının herhangi bir nesne ile engellenmemesine dikkat edilmelidir. Çekim sırasında fotoğrafçı ile konu arasına girebilecek nesneler önceden düşünülmeli ve deklanşöre basma anına bu doğrultuda karar verilmelidir.

Yardımcı Ekipman Hazırlığı
Pan çekimlerini kolaylaştırmak açısından çekimlerde birkaç yardımcı ekipmana ihtiyaç vardır. Hangi ekipmanın kullanılacağı çekimlerden önce tespit edilerek hazırlıkların yapılması gerekir.

Tripod: Pan tekniğini uygularken tripoda "pan" ve "tilt" tripod kafasının bağlanmasıyla kullanılır. Böylelikle sadece yatay hareketlere izin verilir. Makine sarsıntısını ve dikey hareketleri önler.

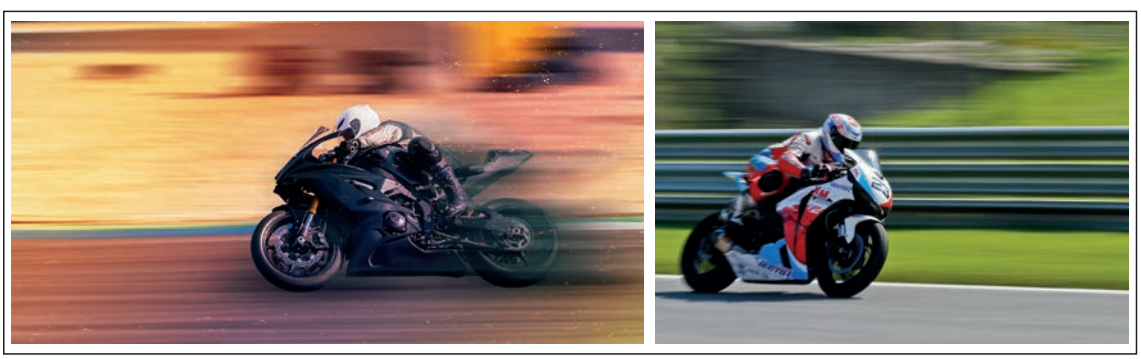
Monopod: Tripod kullanımının zor olduğu pan tekniğinde tele zoom objektiflerin ağırlığını taşıması için kullanılır. Tripoda göre daha fazla hareket imkânı sağlar.

Telezoom: Odak uzaklığı 55-200 mm, 70-300 mm gibi değişken olan dar açılı objektiflerdir. Pan tekniğiyle yapılan çekimlerde arka planı flulaştırarak harekete odaklanılmasını sağlar. Arka plandaki gereksiz ögelerin görünürlüğünü azaltır.

Deneme Çekimleri
Uzun pozlama ile uygulanan pan tekniğinde konu net, mekân ise flu görüntülenir. Çekimlerde hareket hissini oluşturan, mekânın flu görünen çizgilerle hareketlendirilmesidir. Doğru enstantane hızının seçilmiş olması, pan tekniğinde başarılı olabilmek için çok önemlidir.

Çekim esnasında kullanılacak enstantane hızının konunun hareket hızıyla ilişkilendirilmesi gerekir. Fazla yavaş enstantane hızı, konunun net olmasını engeller. Bu nedenle konunun hareket hızına uygun enstantane hızını belirleyebilmek için deneme çekimleri yapılması çok önemlidir.

Örneğin hareket hâlindeki arabaları, motosikletleri, yürüyen insanları, kedi ve köpekleri, bisiklet sürenleri takip ederek bol bol deneme çekimleri yapılmalıdır. Netleme sırasında merkezi (tek nokta) AF otomatik netleme kullanılması, pan tekniğinin başarılı uygulanmasında fotoğrafçıya kolaylık sağlar (Görsel 4.38).

Görsel 4.38: Motor yarışı çekimleri

Görsel 4.39: Pan tekniği ile fotoğraf çekimi

4.3.2. Pan Tekniği Uygulanırken Dikkat Edilecek Hususlar

Pan tekniği farklı konulara uygulanırken alınması gereken bazı önlemler şunlardır:

- Koşan bir atın dikey ve yatay hareketi, pan tekniğinin uygulanmasını zorlaştırır; bu nedenle çok düşük enstantane hızı kullanılmamalıdır.
- Bisiklet süren birinin pan tekniğiyle çekiminde 1/200 sn. gibi yüksek enstantane hızı, arka planda istenen çizgi etkisini oluşturmaz. 1/10 sn. gibi çok düşük enstantane hızı ise bisikletlinin net olarak çıkmasını engeller. Bu nedenle enstantane hızı deneme çekimleri yapılarak enstantane konunun hareket hızına uygun ayarlanmalıdır (Görsel 4.39, 4.40).
- Hayvanların hareketi pozlanırken onların seviyesine inilerek çekim yapılmalıdır.
- Çekim sırasında konunun hareket yönü ve hızından kaynaklanan kadraj değişimine dikkat edilmeli ve konu ile makine arasına girmesi muhtemel engeller hesaplanmalıdır.
- Çekimde tele objektif kullanılacaksa objektifin ağırlığını biraz da olsa taşıyabilmek için tripod yerine yatay harekete kolaylık sağlayan monopod tercih edilmelidir.

- Çekim pozisyonu, konunun fotoğrafçının önünden paralel olarak geçişi sağlanacak biçimde belirlenmelidir.
- Otomatik netleme (AF); devamlı ya da "All Servo" olarak seçilerek, makinenin değişen kadrajda sürekli olarak konuyu netlemesi sağlanmalıdır. Konu, deklanşöre yarım basılarak takip edilmeli ve fotoğrafçının tam önünden geçerken pozlama yapılmalıdır.

Görsel 4.40: Pan tekniğinin farklı enstantane hızlarıyla uygulanması

Görsel 4.41'te farklı konulardaki pan tekniğinin kullanımı görülmektedir.

Görsel 4.41

ÖĞRENME BİRİMİ : UZUN POZLAMA
UYGULAMA ADI : Pan Tekniğiyle Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Pan tekniği ile mekâna hareket etkisi vermek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak pan tekniğiyle fotoğraf çekimleri yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanları
2. Doğal veya yapay ışık kaynakları
3. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. Pan tekniğiyle yapacağınız fotoğraf çekiminin konusunu belirleyiniz.
2. Çekim ortamının çevre ve ışık koşullarını denetleyiniz.
3. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi çekim ortamına ve pan tekniğine uygun hazırlayınız.
4. Çekim sırasında konu ile objektif arasına herhangi bir nesnenin girmesini önleyecek şekilde çekim açısını belirleyiniz.
5. ISO değerini en düşük ayara getiriniz. Konu hızını ve buna uygun enstantane, diyafram değerlerini tespit edebilmek için birkaç deneme çekimi yapınız. Uygun değerleri bulduğunuzda çekimi gerçekleştiriniz.
6. Çekim sırasında güvenliğiniz için hareket alanınızda karşılaşabileceğiniz engellerin olmamasına dikkat ediniz. Çekim anında hareket alanınızı kontrol etmesi ve sizi güvende tutabilmesi için bir arkadaşınızdan yardım alabilirsiniz.
7. Çektiğiniz fotoğrafları öğretmeniniz ve arkadaşlarınızla birlikte değerlendiriniz. Pan çekiminde konunun doğru anlatıldığından emin olana kadar çekimi tekrarlayınız.
8. Çektiğiniz fotoğrafları bilgisayara aktararak arşivleyiniz.
9. İşiniz bittiğinde güvenlik tedbirlerini alarak fotoğraf makinesi ve makine ekipmanlarını yerlerine yerleştiriniz. Çalışma ortamını temiz bırakınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

Ölçme ve Değerlendirme

A) Aşağıdaki cümlelerde (….) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (….) Fotoğrafa hareket etkisi verilmek istendiğinde uzun pozlama kullanılır.

2. (….) Fotoğraf çekiminde kullanılan 800'den düşük ISO değerleri fotoğrafta kumlamayı artırır.

3. (….) Fotoğrafta alan derinliği yakalanmak istenirse kısık diyafram açıklığı kullanılır.

4. (….) Hareketli konuların düşük enstantaneyle çekilmesi fotoğrafta flu bir görüntü oluşturur.

5. (….) Fotoğraf makinelerinde enstantane hızı ''AV'' ile gösterilmektedir.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları kutu içinde verilen ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

bulb modu	uzun pozlama	TV / S	pan tekniği	tetikleyici

6. Az ışıklı ortamlarda düşük enstantaneyle yapılan çekimlere …… denir.

7. Makinenin sarsıntı riskini önlemek için çekimlerde deklanşör …….. kullanılır.

8. Otuz saniyeden daha uzun süren fotoğraf çekimleri …… ile yapılır.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru cevapları işaretleyiniz.

9. Aşağıdakilerden hangisi ortam ışık koşullarını oluşturmaz?

A) Parlak gün ışığı
B) Yarı aydınlık bölgeler
C) Gece karanlığı
D) Gün batımı
E) Yıldızların konumu

10. Aşağıdakilerden hangisi hareketin dondurulmasında ya da hareket efekti verilmesinde etkilidir?

A) Deklanşör
B) Diyafram
C) Enstantane
D) ISO
E) Objektif

11. I. pan tekniği
II. zoom in-zoom out
III. tül etkisi

Yukarıda numaralanmış ögelerden hangileri fotoğrafta hareket etkisi oluşturur?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

12. Aşağıdakilerden hangisi uzun pozlamada tercih edilen çekim konularından biri değildir?

A) Akarsu ve şelaleler
B) Ay ve yıldızlar
C) Havai fişekler
D) Portreler
E) Gece çekimleri

13. Aşağıdakilerden hangisi ND filtrelerin uzun pozlama çekimlerinde tercih edilmesinin sebeplerinden biri değildir?

A) Açık bir diyafram değeri kullanılmasına izin verir.
B) Çok ışıklı bölgelerdeki detay kayıplarını engeller.
C) Işığı azaltarak uzun pozlamada kolaylık sağlar.
D) Gece çekimlerinde uzun pozlamayı kolaylaştırır.
E) Hareket bulanıklığı elde edilmesine imkân tanır.

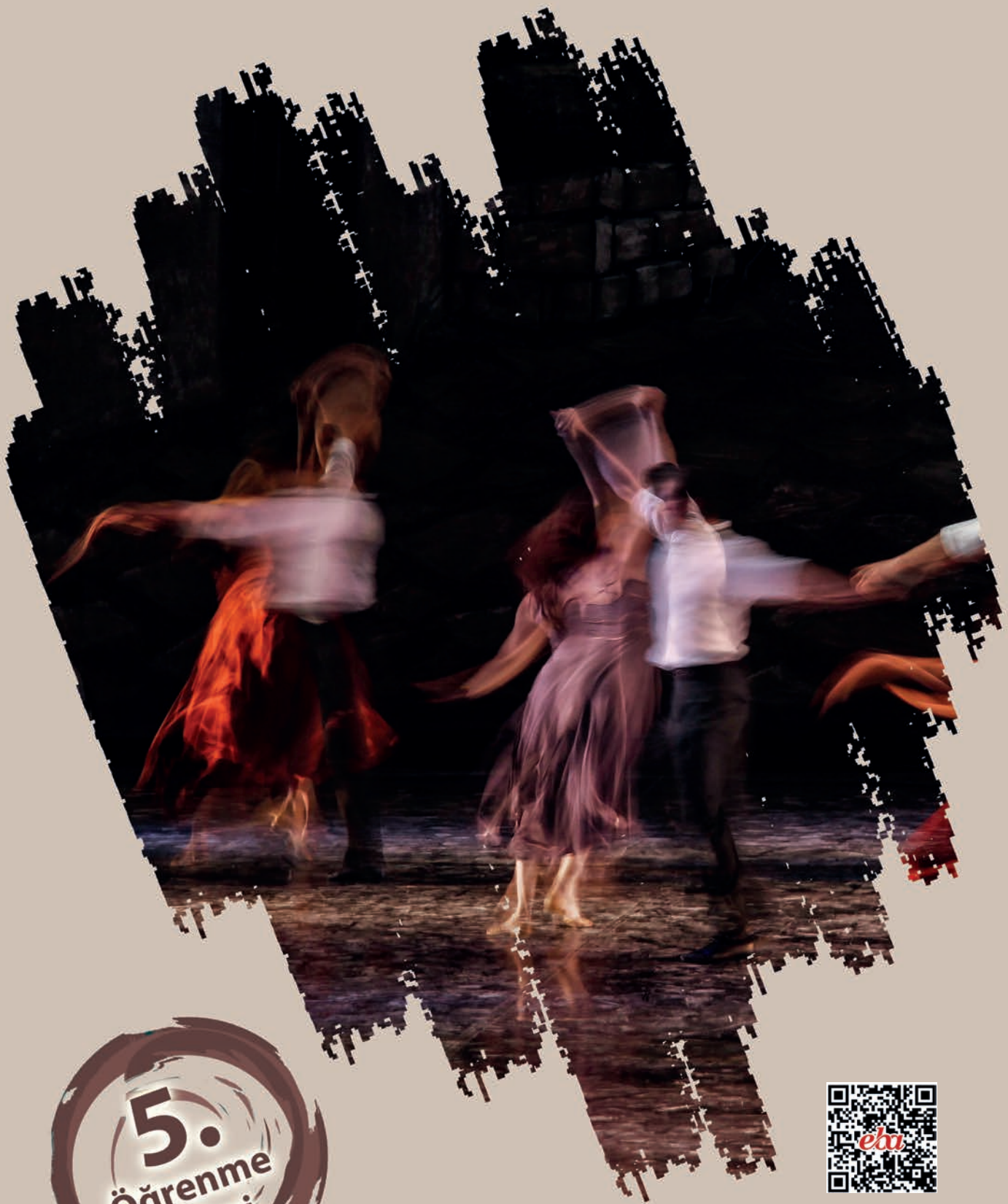
D) Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

14. Çekim öncesinde çevresel şartları kontrol etmenin önemi nedir? Açıklayınız.

……
……
……
……

15. Fotoğrafçı, yıldırım fotoğrafları çekerken kendi güvenliğini sağlamak için nelere dikkat etmelidir?

……
……
……
……

5. Öğrenme Birimi

HAREKETLİ KONU ÇEKİMİ

KONULAR

5. 1. HAREKETİ DONDURMA

5. 2. HAREKET İZLENİMİ VERME

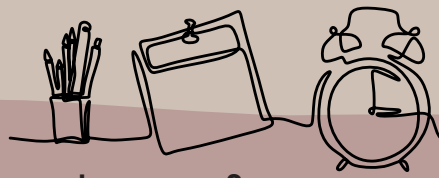
TEMEL KAVRAMLAR

- **Hareketi dondurma**
- **Hareket izlenimi**

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ ?

- Konuya uygun enstantane ayarıyla hareketli konuyu net bir şekilde çekebilme
- Enstantaneyi konu hızına uygun belirlemenin önemi ve konuya hareket izlenimi vererek çekim yapabilme

Hazırlık Çalışmaları

1. **"Fotoğrafta anı yakalamak" denilince ne anlıyorsunuz?**
2. **Konunun hareketli olması fotoğraf çekiminde ne tür olumsuzluklar oluşturabilir?**
3. **Bir fotoğraftaki nesnenin sabit ya da hareketli olduğunu nasıl algılarsınız?**

Fotoğrafta anın yakalanmasına, fotoğraf karesine hareketli konunun "o an" içindeki durumunun yansıtılmasına **hareketi dondurma;** hareketin zaman içindeki sürekliliğinin yansıtılmasına ise **hareket izlenimi verme** ya da **hareketi sürdürme** denir. Hareketli konuların çekiminde hareketi dondurma veya hareket izlenimi verme, yüksek ya da düşük enstantane değerleri ile yapılır. Fransızca bir kelime olan enstantane "bir anlık, ansızın" anlamındadır.

Bilgi Kutusu

"Fotoğraf değişmez şekilde zamanı durdurur ve tarihten çıkarıp alır. Bu anlamda her fotoğrafın ne öncesi ne de sonrası vardır. Yalnızca kendisinin yapıldığı anı temsil eder."
Graham CLARK
(Gıreyem KILARK)

5.1. HAREKETİ DONDURMA

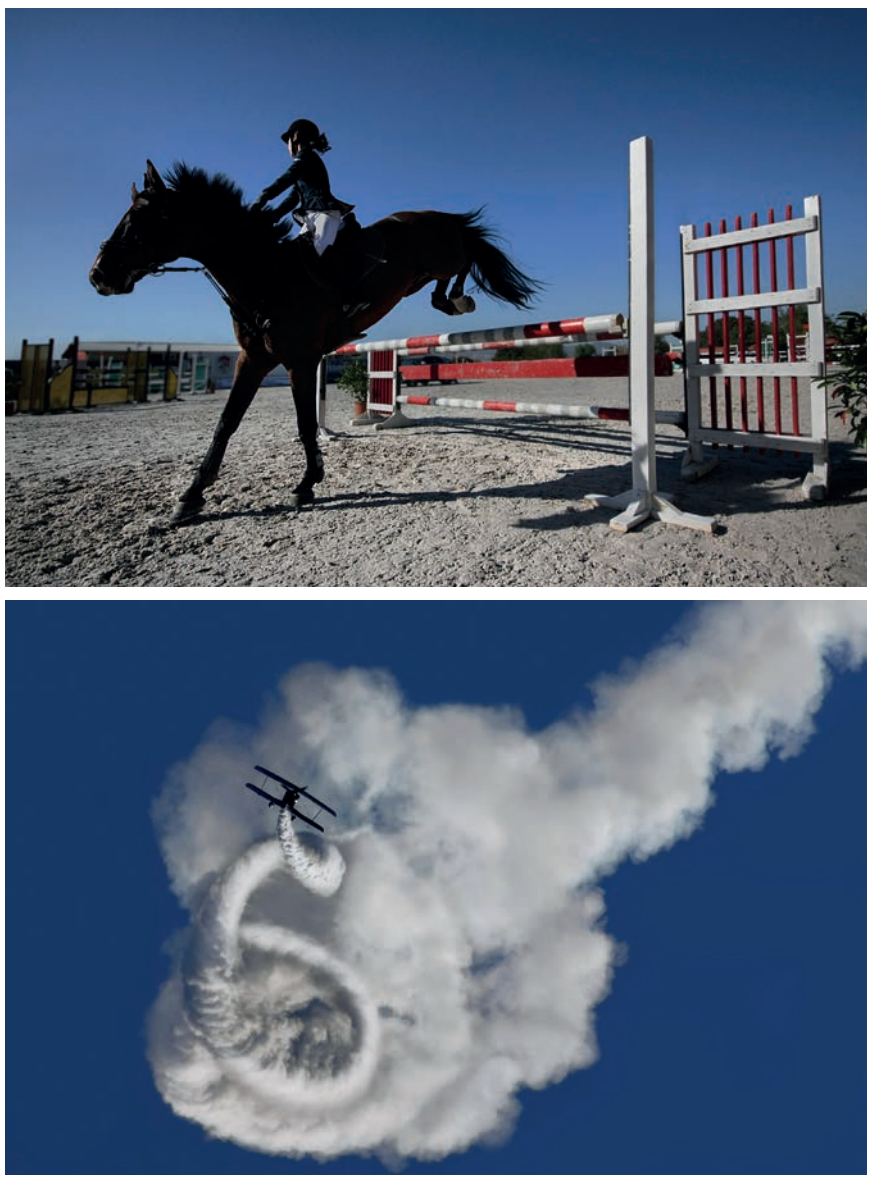
Hareketin dondurulmasında yüksek enstantane değerleri kullanılır. Bu değer, konunun hareket hızına bağlı olarak değişkenlik gösterir. Örneğin koşan bir insanın hareketini dondurabilmek için gereken enstantane hızı ile hızla giden bir trenin hareketini dondurabilmek için gereken enstantane hızı farklıdır. Koşan bir insan için 1/125, 1/250, 1/300 gibi enstantane değerleri yeterli olurken hızla giden bir tren için 1/1200, 1/2000 gibi daha yüksek değerler gerekir. Enstantane hızının yüksek bir değere ayarlanması, pozlama süresinin (sensöre düşecek ışık miktarının) kısa olmasını ve dolayısıyla fotoğrafı çekilen konunun kısa bir anının görüntülenmesini sağlar (Görsel 5.1). Başka bir deyişle konu, makinenin kendisini fotoğrafladığı o kısa anda hareket edecek zaman bulamaz.

Görsel 5.1: Fotoğrafta hareketin dondurulması

5.1.1. Anın Yakalanması

Fotoğrafı çekilen konu hareketliyse görüntülenecek olan bu kısa anın, hareketin en göz alıcı noktasını yakalaması önemlidir. Görsel 5.2'de bir yarış atının ayaklarının havada olduğu an ile bir gösteri uçağının ardında bıraktığı izlerin oluşturduğu güzel bir kompozisyon görülmektedir.

Görsel 5.2: Hareketin anlık görüntüsü

Hareketin durma noktasına geldiği, "doruk noktası" denen anda deklanşöre basılırsa hareketi dondurmak daha kolay olur. Bu, fotoğrafta sadece tek bir anın fotoğraflanabileceği anlamına gelmemelidir. Hareketin içinde fotoğraflanacak milyonlarca an vardır ve doğru anı bulup yakalamak önemlidir. Bu, hareketin önemli kısmına dikkati çekmek ve hareketin en can alıcı noktasını bulmakla ilgilidir.

Hareketin en can alıcı noktasının yakalanması, fotoğrafın anlamını ve etkisini artırır. Fotoğrafta verilmek istenen mesaj, görüntülenen bu önemli anın belirlenmesinde etkili olur. Görsel 5.3'te servis atan bir tenisçinin tam topa vurduğu anın vurgulanması, elma yiyen bir çocuğun elmayı ısırdığı anın fotoğraflanmasına örnek gösterilmiştir.

Hareketin başlangıcında, ortasında ya da bitiş noktasında hareketin dondurularak konunun fotoğraflanması fotoğrafçının seçimine bağlıdır. Bazen o muhteşem anı yakalayabilmek için art arda birçok fotoğraf çekmek, kadraja giren hareketli konunun en iyi kompozisyonla oluşmasını sağlamak için seçenekleri çoğaltmak gerekebilir. Çünkü fotoğrafta aslolan, hareketin dondurulmasından çok hareketin önemli bir anını yakalayabilmek ve izleyiciye fotoğrafı daha anlamlı kılacak bir şeyler sunabilmektir. Her fotoğrafın çekim amacına, konusuna göre bir hedef kitlesi bulunur. Bu hedef kitlenin etkileneceği anı yakalayarak kadraja yansıtmak ise fotoğrafçının görevidir.

Görsel 5.3: Farklı konulardaki fotoğraflarda anın yakalanması

Hareketli konunun birden çok fotoğraflanması, fotoğrafçıya farklı kompozisyon seçenekleri sunar. Görsel 5.4'te fotoğrafçının hareketi en iyi şekilde dondurabilmek için objektifin odak uzaklığını değiştirerek art arda fotoğraflar çektiği ve beklediği doğru anı yakaladığı görülmektedir.

Görsel 5.4: Anın yakalanabilmesi için art arda çekilen fotoğraflar

1. Etkinlik

- Görsel 5.5'te verilen örnek fotoğrafları inceleyiniz.
- Siz de Görsel 5.5'teki gibi hareketin dondurulduğu fotoğraf örnekleri bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğrafların çekim amaçları ve kullanım alanları neler olabileceğini söyleyiniz.
- Fotoğraflarda hareketlerin dondurulduğu anlar ile ilgili düşüncelerinizi sınıfta paylaşınız.

Görsel 5.5: Örnek fotoğraflar

2. Etkinlik

Görsel 5.6: Suyun hareketinin dondurulması

- Görsel 5.6'daki hareketin dondurulmasıyla yakalanan anın fotoğrafa etkilerini, sınıfta arkadaşlarınızla inceleyiniz.
- Hareketin dondurulması yoluyla fotoğrafı çekilebilecek hareketli konuları ve bu konularda hareketin en çarpıcı noktasının ne olabileceğini, arkadaşlarınızın da fikirlerini alarak aşağıdaki tabloya yazınız.

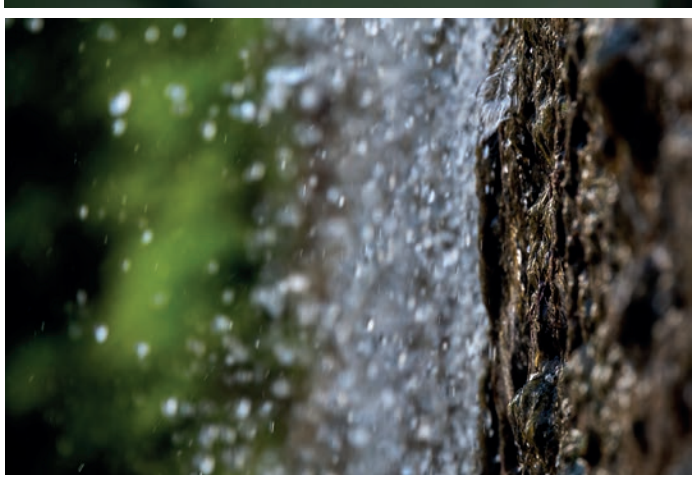
Hareketli konular	Hareketin en çarpıcı noktası

5.1.2. Hareketin Hızına Uygun Enstantane Kullanımı

Hareketin dondurulmasında ayarlanması gereken enstantane değeri, konunun hareket hızıyla uyumlu olmalıdır. Hızlı hareket eden nesnelerin fotoğrafı çekilirken 1/1600, 1/2500 gibi yüksek enstantane hızları gerekir. Yavaş hareket eden ya da hareketsiz konularda 1/125, 1/200 gibi daha düşük enstantane değerleri yeterli olur. Görsel 5.7'deki yaprağın üzerine düşen hareketsiz sayılabilecek su damlalarının fotoğraflanması için 1/80 sn. yeterli olmuştur. Görsel 5.8'deki akan suyu dondurmak içinse 1/500 sn. enstantane hızı kullanılmıştır.

Görsel 5.7: 1/80 sn., f 5.6, ISO 100 değerleriyle çekilmiş bir fotoğraf

Görsel 5.8: 1/500 sn., f 2.8, ISO 100 değerleriyle çekilmiş bir fotoğraf

Görsel 5.9 ve 5.10'da hareket hızına uygun enstantane ile çekim örnekleri görülmektedir.

Görsel 5.9: 1/2500 sn., f 5.6, ISO 400 değerleriyle çekilmiş bir fotoğraf

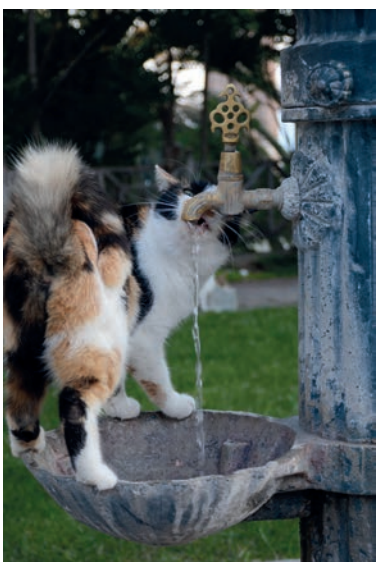

Görsel 5.10: 1/8000 sn, f 4, ISO 320 değerleriyle çekilmiş bir fotoğraf

5.1.3. Çekim Mesafesi, Bakış Açısı ve Kadrajın Önemi

Hareketin en can alıcı noktasının vurgulanabilmesi, etkili bir kompozisyon oluşturulabilmesi, mesajın izleyiciye tam olarak iletilebilmesi açısından tüm fotoğraf çekimlerinde olduğu gibi çekim sırasında dikkat edilmesi gereken önemli hususlar vardır. Bunlar:

- Fotoğrafçının konuya olan uzaklığı
- Çekim açısı (bakış açısı)
- Kompozisyon ve kadraj ayarı

Görsel 5.11: Dikey kadraj

Görsel 5.11, 5.12'de kedinin çeşmeden su içtiği anın dondurulduğu iki ayrı fotoğraf karesi görülmektedir. Fotoğraflarda kadraj, bakış açısı ve konuya uzaklık farklıdır. Vurgulanmak istenen konuya daha yakın mesafeden çekilmiş, konuyu tam gösterecek bir bakış açısıyla kompozisyonu dikey kadrajla çerçeveleyen Görsel 5.11'deki fotoğrafta mesajın etkisinin daha iyi olduğu gözlemlenmektedir. Görsel 5.12'deki fotoğrafta ise vurgulanmak istenen konuya dikkat çekilememiştir. Duvardaki yazı, kedinin arkasındaki direk gibi kompozisyonu bozan ve ilgiyi asıl konudan uzaklaştıran ögeler bulunmaktadır.

Görsel 5.12: Yatay kadraj

3. Etkinlik

Görsel 5.13: Örnek fotoğraf

- Görsel 5.13'ü inceleyiniz.
- Hareketin dondurulduğu an, çekim mesafesi ve kullanılan enstantane hızı hakkında ne düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi noktalı yerlere yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

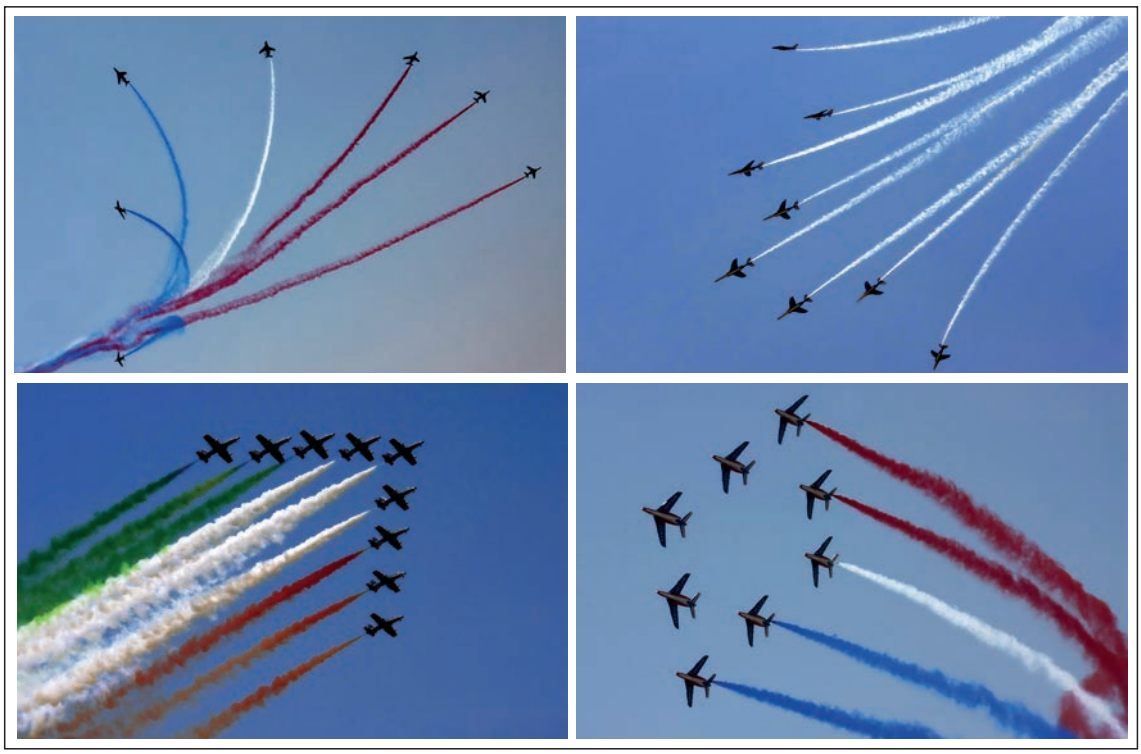
.....

.....

.....

.....

Görsel 5.14 ve 5.15'te yüksek enstantane kullanımıyla hareketin dondurulduğu fotoğraflar görülmektedir.

Görsel 5.14: Hareketin dondurulduğu fotoğraflar

Görsel 5.15: Hareketin dondurulduğu an

Görsel 5.16'da yüksek enstantane kullanımıyla kuvvetli rüzgarın yaratmış olduğu etki yakalanmıştır.

Görsel 5.16: Fotoğrafta anın yakalanması

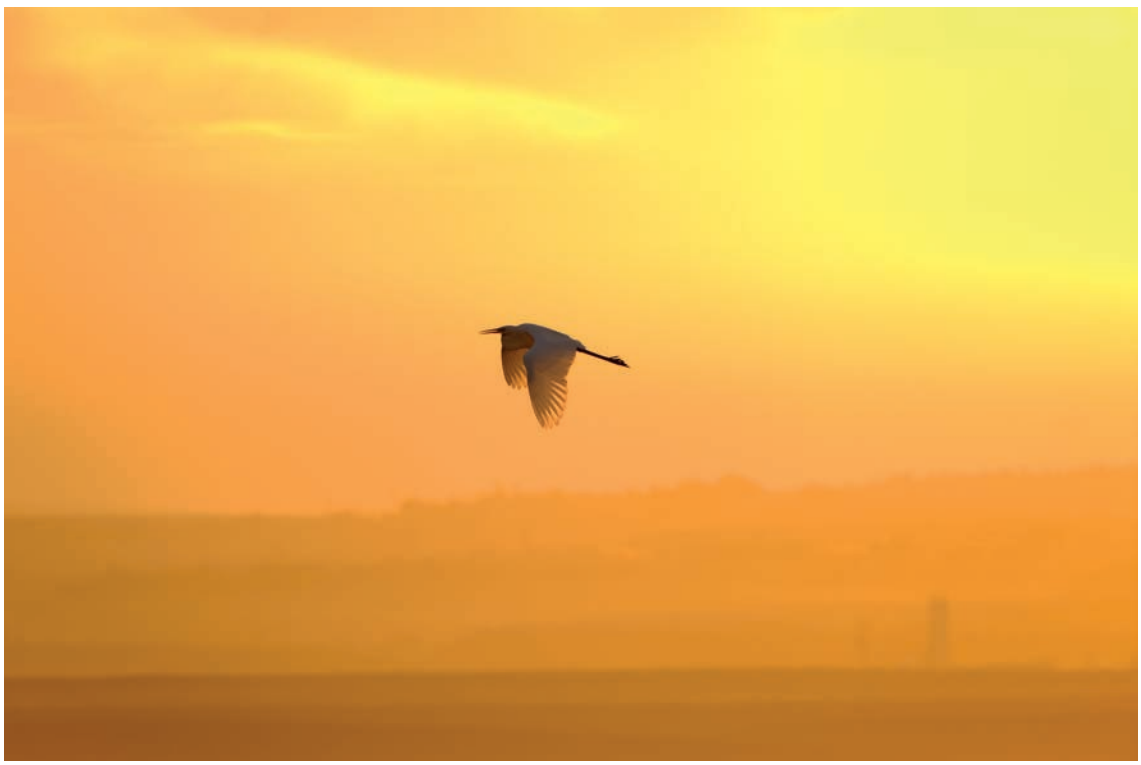
1. Çekim Etkinliği

- Yüksek enstantane hızıyla hareketi donduran fotoğraf çekimleri yapabilmek için bir konu belirleyiniz.
- Belirlediğiniz konunun hareket hızına uygun bir enstantane değeri seçebilmek için deneme çekimleri yapınız.
- Deneme çekimlerinde kullandığınız enstantane hızlarının fotoğrafa etkisini öğretmeniniz ve arkadaşlarınızın görüşlerini alarak değerlendiriniz.
- Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Çekimi yapılacak konuyu belirler.		
Konuya uygun deneme çekimleri yapar.		
Enstantane hızlarının fotoğrafa etkisini değerlendirir.		

5.1.4. Hareketin Dondurulduğu Fotoğraf Örnekleri

Görsel 5.17 ve 5.18 doğal yaşam içerisinde sürekli hareket hâlinde olan canlıların yüksek enstantane kullanımıyla hareketlerinin yakalandığı fotoğraflardır.

Görsel 5.17

Görsel 5.18

Görsel 5.19 ve 5.20 farklı hızdaki hareketlerin yakalandığı an fotoğraflarıdır.

Görsel 5.19

Görsel 5.20

1. Uygulama

ÖĞRENME BİRİMİ : HAREKETLİ KONU ÇEKİMİ
UYGULAMA ADI : Fotoğrafta Hareketi Dondurma
AMAÇ : Hareketli konularda hareketi dondurarak çekim yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak hareketli bir konunun "hareketi dondurma" yöntemiyle fotoğraflarını çekiniz.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi ve ekipmanları
2. Doğal veya yapay ışık kaynakları
3. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. Hareketi dondurma yöntemiyle yapacağınız fotoğraf çekiminin konusuna karar veriniz.
2. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak çekim ortamına ve hareketi dondurma yöntemine uygun araç gerecinizi hazırlayınız.
3. Çekim ortamı, çevre ve ışık koşullarını denetleyiniz.
4. Konunun hareket yönü ve hızını inceleyiniz. Konuya olan uzaklığınızı analiz ediniz. Konuya olan mesafenize karar verebilmek için farklı mesafelerden ve açılardan deneme çekimleri yapınız.
5. Çekim sırasında konu ile objektif arasına herhangi bir nesnenin girmesine izin vermeyecek biçimde konumunuzu ve bakış açınızı planlayınız.
6. Vurgulamak istediğiniz konuya ya da vermek istediğiniz mesaja göre nasıl bir kompozisyon oluşturmak istediğinize ve kadraja karar veriniz.
7. Hareketi dondurabilmek için konu hızına uygun yüksek bir enstantane değeri belirleyiniz. Doğru pozlama yapabilmek için enstantane değerini diyafram ve ISO değerleriyle destekleyerek makineye girecek ışığı dengeleyiniz.
8. Çektiğiniz fotoğrafları öğretmeniniz ve arkadaşlarınızın da fikirlerini alarak değerlendiriniz. Hareketin dondurulması ile ilgili olumsuzluklar varsa bu olumsuzlukları giderebilmek için yeniden fotoğraf çekimi yapınız.
9. Fotoğrafları bilgisayara aktararak arşivleyiniz.
10. Fotoğraf makinesi ve ekipmanlarını güvenlik tedbirlerini alarak yerlerine yerleştiriniz. Çalışma ortamınızı temiz bırakınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

Bilgi Kutusu

"Hayat aslında gözümüzün önünde gerçekleşen hızlı bir devinimdir. Dolayısıyla yüksek örtücü hızlarıyla bu devinimi durdurmaya çalışırsınız. Ancak birçoğunuz bu devinimi durdurmak yerine bunu süre giden bir hareket biçiminde göstermek de isteyebilirsiniz."
Özer KANBUROĞLU

5.2. HAREKET İZLENİMİ VERME

Fotoğrafçılar, bazen fotoğrafın "anı yakalamak" tanımından öteye geçerek sürekli değişen ve hareket hâlinde olan yaşamı, fotoğraf karesine yansıtmak isterler. Bu nedenle fotoğrafını çektikleri konulara hareket izlenimi verme ihtiyacı duyarlar. Böylece fotoğraf karesine zamanın sürekliliğini, yaşamın devamını sanatsal bir bakış açısıyla aktarabilmenin peşine düşerler. Fotoğraflara hareket izlenimi verilmesi; fotoğrafın hatıra, belge ve kanıt olma özelliğinin dışında sanatsal bir nitelik kazanmasını sağlar.

5.2.1. Hareketin Sürekliliği

Fotoğrafta konunun hareket hızıyla doğru orantılı bir enstantane kullanıldığında hareket durdurulur. Ancak hareketin hızından daha düşük bir enstantane kullanıldığında fotoğrafta hareketin izleri görülür (Görsel 5.21).

Görsel 5.21: Fotoğrafta hareket izleri

Fotoğrafta hareket izleri, birçok hareketin tek bir fotoğraf karesinde görüntülenmesinden kaynaklanır. Fotoğrafçının bilinçli olarak düşük enstantaneyle uzun pozlamayı seçtiği bu durumlarda fotoğrafta, hareket devam ediyor etkisi oluşur. Aynı zamanda dondurulan o andan önceki hareketin etkileri de fotoğrafa yansır.

Hareketin sürekliliğinin, zaman içindeki akışının fotoğrafa yansıtılması amacıyla çekilen fotoğraflarda hareketin fotoğrafa etkisinden söz ederken "hareket izlenimi", "hareket etkisi", "hareketi sürdürme" ifadeleri kullanılır. Düşük enstantane hızları kullanılarak hareket izlenimi verilen fotoğraflarda çizgiler, renk ve ışık izleri, hareket fluluğu ya da üst üste binen görüntüler gibi çeşitli efektler oluşur. Bu durum hareketin hızına ve yönüne, fotoğrafçının bakış açısına, makinenin hareketli ya da sabit olmasına göre değişir.

Görsel 5.22: Düşük enstantanede fotoğrafta oluşan hareket fluluğu

Pozlama süresi ne kadar uzun olursa konu hareketinin hızına bağlı olarak sensöre düşen görüntü sayısı da o kadar çok olur. Fotoğrafta hareket izlerinden kaynaklı bir fluluk, belirsizlik oluşur. Fotoğraftaki fluluk sadece odaklamayla sağlanan netlikle ilgili değildir. Fotoğrafa hareket etkisi vermek amacıyla kullanılır. Görsel 5.22'de hareketten kaynaklanan fluluk, fotoğrafçının hareketin sürekliliğini gösterebilmek adına düşük enstantane seçmesi sonucunda karşılaşılan bir durumdur. Tamamen hareketli fotoğrafların çekim tekniği ile ilgilidir ve kendi içinde çeşitlenir.

Makine Titreşiminden Kaynaklanan Sarsıntı Fluluğu: Fotoğrafı çekilen konu, silüet hâlinde çift kenarlı olarak görünür. Genel olarak istenmeyen bir durum olmasına rağmen bazen bilinçli olarak uygulanır.

Hareket Eden Bir Nesnenin Yavaş Enstantaneyle Pozlanmasıyla Oluşan Fluluk: Konuda karmaşık hareket izleri oluşur.

Pan Tekniğiyle Oluşan Fluluk: Hareketli konu net, arkasındaki mekân yatayda düz çizgiler şeklinde gözlemlenir.

Hareketli Bir Araçtan Çekilen Hareketsiz Konulardaki Fluluk: Yatayda düz çizgiler şeklindedir.

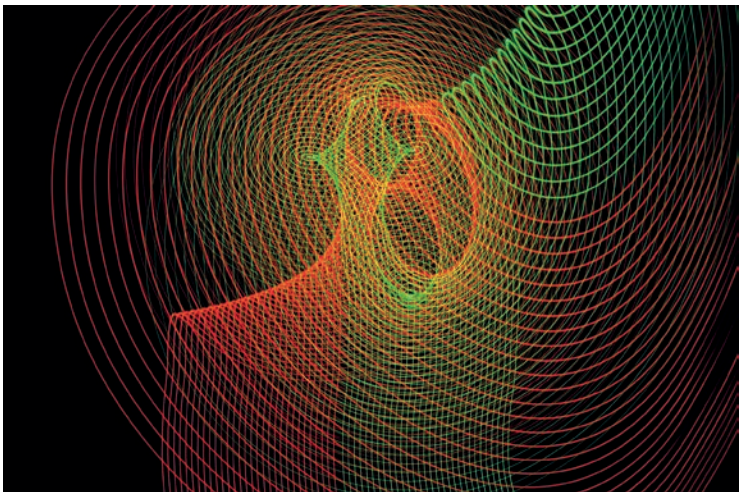
Fotoğrafta hareket etkisi oluşturmak için farklı teknikler kullanılabilir. Düşük enstantane ile çekilen fotoğraflarda

görüntü daha uzun süre sensöre düşer. Konu hareketinin daha geniş bir zamana yayılarak görüntülenmesi sayesinde hareketin sürekliliği sağlanır.

Hareketin sürekliliğinin görüntülendiği fotoğraf çekimlerinde enstantane süresinin çok uzun tutulmasını gerektiren pan, zoom in-zoom out, bulb modu gibi çeşitli tekniklerle farklı etkiler oluşturulması mümkündür (Görsel 5.23).

Görsel 5.23: Farklı konu ve kompozisyonlarda kullanılan farklı teknikler

Görsel 5.24: Bulb moduyla deneysel çekim

Görsel 5.24'teki gibi bulb moduyla yapılan deneysel çekimlerle fotoğrafta soyut görüntüler elde edilebilir.

5.2.2. Hareket İzleniminde Enstantane Kullanımı

Hızlı hareket eden konularda genellikle hareketin en güzel anını yakalamak için hareket dondurulmak istenir. Şelaleden akan su, hızla yağan yağmur, coşkun deniz dalgaları, rüzgârda sallanan yapraklar gibi doğa konularında ya da dansçılar, balerinler gibi sanatsal konularda hareketin sürekliliğinin yansıtılması fotoğraflara farklı bir bakış açısı kazandırır (Görsel 5.25).

Görsel 5.25: Düşük enstantane kullanılarak çekilmiş ''Kız Kulesi'' fotoğrafı

Hareketin sürekliğinin ve hızının yansıtıldığı fotoğraf çekimlerinde düşük enstantane değerleri kullanılarak uzun pozlama yapılır. Çekilen görüntü, seçilen enstantane değerinin süresine bağlı olarak belirli bir süre makinenin sensörüne düşer. Böylece hareketin geniş bir zamana yayılan bölümü fotoğrafa aktarılabilir. Görsel 5.26'daki farklı kadraj ve enstantene değerleriyle çekilmiş fotoğraflarda enstantane hızının hareket izlenimine etkisi görülmektedir.

Görsel 5.26: Farklı değerlerde düşük enstantane ile çekilmiş fotoğraflar

2. Çekim Etkinliği

- Düşük enstantane hızıyla hareket izlenimi veren fotoğraf çekimleri yapabilmek için bir konu belirleyiniz.
- Belirlediğiniz konunun hareket hızına uygun bir enstantane değeri seçebilmek için farklı çekimler yapınız.
- Çekimlerde kullandığınız farklı enstantane hızlarının belirlediğiniz konuya etkisini sınıfta inceleyerek konuyu en iyi yansıtan enstantane hızını seçiniz.
- Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Çekimi yapılacak konuyu belirler.		
Konuya uygun farklı enstantane değerleri kullanarak çekimleri yapar.		
Farklı enstantane hızlarına göre fotoğrafları değerlendirir.		
Konuyu en iyi yansıtan fotoğrafı seçer.		

Bilgi Kutusu

"Fotoğraf makinesinin bakış doğrultusuyla 90 derecelik açı yapan ve çok yakındaki hareketli nesneler, çekimi en zor konulardır. Makineye 45 derecelik açı yapan ya da makineye dik olarak hareket eden nesnelerin çekimi daha kolaydır. "
Linda KATE
(Linda KEYT)

5.2.3. Hareketin Hız ve Yönünün Fotoğraf Çekimine Etkisi

Hareketli fotoğraf çekimlerinde konunun hareket hızı kadar hareket yönü de enstantane değerinin belirlenmesinde etkili olur. Görsel 5.27'deki gibi makinenin bakış doğrultusuyla (bakış açısıyla) aynı yönde olan (objektife yaklaşan veya uzaklaşan) ya da 45°lik açı ile gerçekleşen konuların fotoğraflanması, makineye paralel olan konulara göre daha kolaydır. Bunun nedeni makineye paralel (yatay) hareket eden hareketli konunun kadrajdan çıkma riski olmasıdır (Görsel 5.28). Konunun hızına ve pozlama süresine bağlı olarak bu risk azalıp çoğalabilir. Hareketli konunun çekiminde konu hızının ve yönünün hesaba katılarak bakış açısının planlanması, pozlama süresinin ve kadrajın buna göre ayarlanması fotoğrafın başarısını artırır.

Görsel 5.27: Bakış açısıyla aynı yönde hareket eden konu çekimi

Görsel 5.28: Yatayda hareket eden konunun kadrajdan çıkma riski

5.2.4. Makine Hareketinin Etkisi

Hareket izlenimi verilen fotoğraf çekimlerinde makinenin sabit ya da hareketli olması durumuna göre elde edilen etkiler farklı olur. Örneğin makinenin konuyla birlikte hareket ettirilmesini gerektiren pan tekniği ile yapılan çekimlerdeki hareket izleniminde konu, net ve arka plan çizgi hareketleri ile görüntülenir. Makinenin farklı yönde ve açıda hareketinden oluşan çizgi ve hız efekti farklı olur (Görsel 5.29).

Görsel 5.29: Farklı makine hareketi ve enstantane hızlarının fotoğrafa etkisi

Görsel 5.30'da farklı konu ve kompozisyonlarda hareketin etkisini gösterebilmek için pan ve zoom in-zoom out tekniği kullanılmıştır.

Görsel 5.30: Fotoğrafta farklı hareket etkileri

Hareketli Fotoğraf Çekimlerinde Tripod Kullanımının Önemi

Makinenin sabit olması gereken, düşük enstantane ile yapılan çekimlerde mutlaka tripod kullanılmalıdır. Konunun hareketli olması çekimi zorlaştırmakta ve istenmeyen titrek görüntülere neden olabilmektedir. Her ne kadar fotoğraf çekiminin amacı hareket izlenimi elde etmek olsa da bu durum fotoğrafın tamamen flu olması demek değildir. Çekim sırasında tripod kullanılması, "makine sarsıntısı" denen çekim hatasını önler. Bu sayede fotoğrafta istenmeyen fluluk, netsizlik ve görüntü kaymalarının önüne geçilir.

Görsel 5.31'deki hızla dönen atlı karınca, fotoğrafçının bilinçli tercihi ile hareket hızının tersi yönde, düşük enstantane kullanılarak fotoğraflanmıştır. Fotoğraf makinesi, düşük enstantaneden oluşabilecek netsizlikten dolayı tripoda sabitlenmiştir. Alttan çekim yapılarak hareket etkisi daha da güçlendirilmiştir. Görsel 5.32'deki fotoğraf, hareket etkisinin devamını göstermektedir. Sabit alanlar, tripod kullanımı sayesinde nettir; diğer alanlar ise hareket etkisinden dolayı net değildir.

Görsel 5.31: Yavaş enstantaneyle pozlama

Görsel 5.32: Fotoğrafta sabit alanların netliği

5.2.5. Hareket İzlenimi Verilerek Çekilen Fotoğraf Örnekleri

Görsel 5.33 ve 5.34'te düşük enstantane kullanımıyla günlük yaşamın izlerinin fotoğrafta harekete dönüştürüldüğü örnekler görülmektedir.

Görsel 5.33

Görsel 5.34

Görsel 5.35 ve 5.36'da düşük enstantane kullanımıyla fotoğrafta hareket izlerinin devam etmesi sağlanmıştır.

Görsel 5.35

Görsel 5.36

ÖĞRENME BİRİMİ : HAREKETLİ KONU ÇEKİMİ
UYGULAMA ADI : Fotoğrafa Hareket İzlenimi Verme
AMAÇ : Konuya hareket izlenimi vererek hareketli konuların fotoğrafını çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak hareketli bir konuya hareket izlenimi veren fotoğraf çekimleri yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi ve ekipmanları
2. Doğal veya yapay ışık kaynakları
3. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. Fotoğrafa hareket izlenimi vermek amacıyla yapacağınız fotoğraf çekiminin konusunu belirleyiniz.
2. Çekim ortamı, çevre ve ışık koşullarını denetleyiniz.
3. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak çekim ortamına ve fotoğrafta hareketi sürdürme yöntemine uygun araç gerecinizi hazırlayınız.
4. Konunun hareket yönünü ve hızını inceleyiniz. Konuya olan uzaklığınızı analiz ediniz. Konuyu yakın mesafeden mi yoksa uzak mesafeden mi çekeceğinize karar verebilmek için farklı mesafelerden ve açılardan deneme çekimleri yapınız.
5. Çekim sırasında konu ile objektif arasına herhangi bir nesnenin girmesine izin vermeyecek biçimde konumunuzu ve bakış açınızı planlayınız.
6. Vurgulamak istediğiniz konuya ya da vermek istediğiniz mesaja göre nasıl bir kompozisyon oluşturmak istediğinize (kadraja) karar veriniz.
7. Fotoğrafa hareket izlenimi verebilmek için konu hızına uygun yüksek bir enstantane değeri belirleyiniz. Doğru pozlama yapabilmek açısından enstantane değerini diyafram ve ISO değerleriyle destekleyerek makineye girecek ışığı dengeleyiniz.
8. Çektiğiniz fotoğrafları öğretmeniniz ve arkadaşlarınızın da fikirlerini alarak değerlendiriniz. Hareket izlenimiyle ilgili herhangi bir olumsuzluk varsa giderebilmek adına yeniden fotoğraf çekimi yapınız.
9. Fotoğrafları bilgisayara aktararak arşivleyiniz.
10. Fotoğraf makinesi ve ekipmanlarını güvenlik tedbirlerini alarak yerlerine yerleştiriniz. Çalışma ortamınızı temiz bırakınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

Ölçme ve Değerlendirme

A) Aşağıdaki cümlelerde (….) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (….) Hareket izlenimi verme, hareketin sürekliliğinin fotoğrafa yansıtılmasıdır.

2. (….) Hareketin en can alıcı noktasının yakalanması, fotoğrafın anlamını ve etkisini artırır.

3. (….) Hızlı hareket eden nesnelerin hareketini dondurmada 1/60 sn. enstantane hızı yeterlidir.

4. (….) Fotoğrafta hareketin izleri, hareketin hızından daha düşük bir enstantane kullanıldığında görülür.

5. (….) Hareketin yönü ve hızı, fotoğraftaki ISO değerini etkiler.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları kutu içinde verilen ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

düşük enstantane	**yüksek enstantane**	**kompozisyon**
doruk noktası	**makine sarsıntısı**	**hareketi dondurma**

6. Hareketin "o an" içindeki durumunun fotoğraf karesine yansıtılmasına …… denir.

7. Hareketin durma noktasına geldiği ……denen anda deklanşöre basılırsa hareketi dondurmak daha kolaydır.

8. Fotoğrafçının bilinçli olarak …… ile çektiği fotoğrafta, hareket devam ediyor etkisi oluşur.

9. Fotoğrafçı farklı …… seçeneklerine ulaşabilmek için hareketli konuyu birden çok fotoğraflamalıdır.

10. Çekim sırasında tripod kullanılması, …… ve istenmeyen fluluğu önler.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru cevaplarını işaretleyiniz.

11. Aşağıdakilerden hangisi ortalama bir hızda koşan bir insanın hareketini dondurabilmek için gereken <u>en düşük</u> enstantane değeridir?

A) 1"
B) 1/15
C) 1/30
D) 1/60
E) 1/125

12. Aşağıdakilerden hangisi düşük enstantane hızları kullanılarak hareket izlenimi verilen fotoğraflarda gözlemlenmez?

A) Hareket çizgileri
B) Hareket fluluğu
C) Hareketin net olması
D) Renk ve ışık izleri
E) Üst üste binen görüntüler

13. Aşağıdakilerden hangisi fotoğrafta hareket etkisi oluşturmak için kullanılmaz?

A) Bulb modu
B) Pan tekniği
C) Uzun pozlama
D) Yüksek enstantane
E) Zoom in-zoom out

D) Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

14. Hareketin dondurulmasında hareketin en can alıcı noktasının vurgulanabilmesindeki başarıyı etkileyen üç önemli unsuru yazınız.

……
……
……
……

15. Fotoğrafçılar, çektikleri hareketli konularda neden hareket izlenimi verme ihtiyacı duyarlar? Kısaca açıklayınız.

……
……
……
……

16. Pan tekniği nedir? Kısaca açıklayınız.

……
……
……
……

6. Öğrenme Birimi

DIŞ MEKÂNDA FOTOĞRAF ÇEKİMİ

KONULAR

6.1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK

6.2. DIŞ MEKÂNDA ÇEKİM

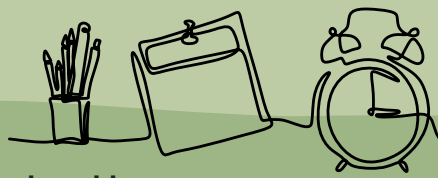
TEMEL KAVRAMLAR

- **Mekân**
- **Dış mekân**

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ ?

- Dış mekânda fotoğraf çekmenin önemi
- Dış mekânda fotoğraf çekimlerinin çeşitleri
- Dış mekânda çekilmiş fotoğraf örneklerini inceleme
- Dış mekânda fotoğraf çekimi için gerekli ışık koşulunu oluşturabilme
- Dış mekânda konuyu en iyi anlatacak fotoğrafı doğru poz ve açıda çekebilme

Hazırlık Çalışmaları

1. **Sizce dış mekân nedir? Örneklendirerek açıklayınız.**
2. **Dış mekânda fotoğraf çekmek fotoğrafçıya nasıl kolaylık sağlayabilir?**
3. **Dış mekânda fotoğraf çekmenin zorlukları neler olabilir?**

Fotoğraf çekmeye yeni başlamış ya da fotoğraf çekmede profesyonel olan bir kişinin çekim için en çok vakit geçirdiği alanlar dış mekânlardır. İç mekân yapılarından ayrılan tüm diğer mekânlar, **dış mekân** olarak adlandırılır. Sokak, park, bahçe, köy, kentler dış mekânlar arasındadır. Sokak, reklam, belgesel, mimari, tanıtım, düğün, moda, doğum, portre ve gezi fotoğrafçılığında sıklıkla dış mekân kullanılır (Görsel 6.1, 6.2).

Fotoğrafçı, dış mekân çekimlerinde doğal ışık türlerini iyi bilmelidir. Fotoğrafçı, iç mekânda olduğu gibi dış mekânda da her zaman ışığa hükmedemeyebilir. Bu nedenle hangi alanda çekim yapacaksa çekim saatini iyi tespit etmelidir.

Görsel 6.1: Farklı konularda dış mekân çekimleri

Dış mekânda yapılan çekimlerde hava koşullarına dikkat etmek ve hava koşullarını takip etmek fotoğrafçının sorumluluğundadır.

Dış mekânda fotoğraf çekiminde fotoğrafçı; ışığı istediği gibi, istediği saatte ya da her fotoğraf türünde kullanamaz. Işık, dış mekânda fotoğrafın tüm seyrini değiştirebilme, etkileyebilme özelliğine sahiptir. Örneğin neşeli, gülen, eğlenen çocukların fotoğrafı çekilmek istendiğinde havanın güneşli olmasının fotoğrafa katkısı çok yüksektir. Öte yandan aynı fotoğraf karanlık, kapalı bir havada çekildiğinde etkisi ve izleyicide uyandırdığı his farklı olur.

Görsel 6.2: Farklı konularda dış mekân çekimleri

6.1. ÇEKİM ÖNCESİ HAZIRLIK

Dış mekân fotoğraf çekimleri, iç mekân fotoğraf çekimleriyle temelde aynıdır. Sadece mekândan kaynaklı farklar vardır. Bunlardan en önemlisi, dış mekândaki hava koşullarıdır. Fotoğrafçı çekim yapmadan önce hava koşullarını kontrol etmeli ve çekim planını birkaç farklı kaynağın bilgilerine göre yapmalıdır.

Görsel 6.3: Moda fotoğrafı çekimi

Çekim öncesinde çekim ortamı (dış mekân) ziyaret edilmeli, işveren ile ayrıntılı bir şekilde konuşulmalı ve önemli noktalar detaylandırılarak bir çekim planı yapılmalıdır. Görüşmenin sonunda çekim planı işverene onaylatılarak iş sözleşmesi yapılmalıdır. Örneğin bir markanın moda çekimlerini yapacak olan fotoğrafçı, çekim için dış mekân seçimiyle ilgili marka danışmanı ve kendi ekibiyle birlikte çekim planı yapmalıdır (Görsel 6.3).

Fotoğrafçı, dış mekândaki ışığı belirlerken ortama uygun yapay ışık kaynaklarını da tespit etmelidir. Kullanacağı makine ve objektifleri de çekim öncesi mekân ziyaretinde mekânın özelliklerine göre belirlemeli ve hazırlamalıdır. Fotoğraf makinesi, objektif ve yardımcı ışık kaynakları gibi ekipmanlar kılıflarında korunmalı; ekipmanının zarar görmeden çekim yerine ulaştırılması sağlanmalıdır (Görsel 6.4).

Dış mekân fotoğraf çekimlerinde her zaman doğal ışık ön plandadır. Fotoğrafçı çok gerekli görmedikçe yapay ışık kaynaklarını (sürekli ışıklar, paraflaşlar vb.) kullanmayı genellikle tercih etmez. Bunun sebebi ise fotoğrafçının yapay

Görsel 6.4: Dış mekânda ekipman kullanımı

ışık kaynaklarını taşımak, mekânda kurmak ve her mekân değişikliğinde yeniden taşımak durumunda kalmasıdır. Fotoğrafçının yanında bir haricî flaş olmalıdır. Böylece fotoğrafçı, çekim yapacağı dış mekânda koşullar flaşlı çekime izin veriyorsa mekâna uygun haricî flaşı kullanarak aydınlatma sağlayabilir. Haricî flaşlar, diğer yapay ışıklandırma çeşitlerine göre daha kolay taşınabildiği ve doğru kullanıldığında iyi sonuçlar verdiği için tercih edilebilir (Görsel 6.5).

Görsel 6.5: Dış mekânda haricî flaş kullanımı

Fotoğrafçı çekimden önce mekânı ziyaret edemiyorsa yapabileceği en iyi şey, objektif seçimini geniş tutmaktır. Dış mekânın küçük olma ihtimaline karşı geniş açılı objektif, büyük bir mekân olma ihtimaline karşı normal açılı objektif, mekânda portre ve detay çekimleri yapacaksa da diyafram açıklığı çok geniş olan objektif çeşitlerini tercih etmeli ve yanında en az iki makine bulundurmalıdır. Böylelikle objektif değiştirmekle vakit kaybetmeden iki farklı objektif ile fotoğraf çekimini gerçekleştirebilir.

6.1.1. Dış Mekân Çekimlerinde Konulara Göre Çekim Hazırlığı

Belgesel, gezi, portre, yeni doğan, düğün gibi dış mekân fotoğraf çekimlerinde ön hazırlık konulara göre farklılık gösterebilir. Kullanılan ışık, objektif seçimi, kadraj gibi ögeler fotoğrafı etkiler. Bu nedenle çekim hazırlıklarında dikkat edilecek hususlar da konulara göre değişebilir.

Görsel 6.6: Dış mekânda portre çekimleri

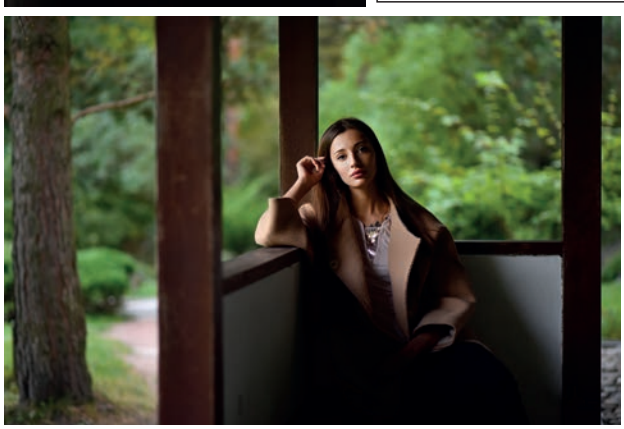
Dış mekânda portre ve düğün fotoğrafı çekimlerinde doğal ışık bir adım öne çıkmaktadır. Portre fotoğrafında ışık ve objektif seçimi fotoğrafın etkisini artırır. 50 ve 85 mm objektifler, bu çekim türü için tercih edilen ve sıklıkla kullanılan objektif çeşitleri arasındadır.

Dış mekânda portre çekiminde doğal ışıktan en uygun şekilde yararlanabilmek için sabah ya da akşam saatlerinde çekim yapılması uygun olur. Öğle ışığında çekim yapmak, ışığın şiddetinden dolayı genellikle tercih edilmez. Bu sebeple fotoğrafçının çekim yapacağı dış mekânı daha önceden ziyaret ederek ışık ölçümlerini yapması ve dış mekânın hangi saatte daha iyi ışık aldığını belirlemesi ona avantaj sağlar. Fotoğraf çekiminde kaliteli bir görüntü için yeterince doğal ışık yoksa haricî flaş da kullanılabilir (Görsel 6.6).

Portre ve düğün fotoğrafı çekimlerinde hızlı hareket edilerek ve uygun ortam yakalanarak dış mekândaki doğal ışık kaçırılmamalıdır. Bu fotoğraf türlerinde doğal ışığın çok iyi kullanılması fotoğraflarda her zaman avantaj sağlar.

Fotoğrafçı, çekim öncesinde modelleri ile tanışmalıdır. Portre fotoğrafında kişileri en iyi yansıtacak açıyı bu şekilde bulması daha kolaydır. Her insanın kendisinin iyi çıkmadığını düşündüğü bir açı mutlaka vardır ve fotoğrafçı asla bu açıdan çekmek için ısrar etmemelidir. Fotoğrafçının çekimden önce modeli ile konuşması ve onu tanıması bu yönden çok önemlidir. Fotoğrafçı, mekânı belirledikten sonra farklı odak uzaklıkları ve kadrajlamalar kullanarak modelini en iyi yansıtacak kareleri belirler (Görsel 6.7).

Görsel 6.7: Dış mekânda portre fotoğrafı çekimleri

Düğün fotoğraflarında ise fotoğrafçı, çiftler ile önceden konuşarak hangi dış mekânda çekim istediklerini, çekim için istedikleri herhangi bir pozun olup olmadığını öğrenmelidir. Çekimin yapılacağı yer için izin alınıp alınmamasının gerekip gerekmediği ve seçilen mekânda kullanılacak ekipmanları çekimden önce belirlemelidir. Dış mekân düğün fotoğrafı çekimlerinde fotoğrafçı, bir ekip ile çalışmıyorsa en az iki makine ve objektif kullanmalıdır (Görsel 6.8).

Görsel 6.8: Dış mekânda düğün fotoğrafı çekimleri

Tanıtım fotoğrafı çekimlerinde fotoğrafçı, müşterisi ile görüşmeden önce dış mekânı gezmelidir. Daha sonra çekim tarihini belirleyerek müşterisinin isteklerini göz önünde bulundurmalı, mekânı estetik ve sanatsal açıdan en iyi gösterecek planlamaları yapmalıdır. Dış mekânın düzenlenme ve hazırlanma aşamaları genellikle tanıtım fotoğrafı çekimlerinde yapılır. Fotoğrafçı ve ekibi, çekim tarihinde ve saatinde çekim mekânında hazır bulunmalı ve gerekli düzenlemeleri çekim öncesinde yapmalıdır (Görsel 6.9).

Örneğin bir otelin tamamının çekimlerini alan fotoğrafçı, oteli dış mekândan çekmeden önce yapmış olduğu çekim planını birkaç gün önceden otele bildirmelidir. Çekim için belirlenen günde çekim yerlerine araba park edilmemesi, dış cephenin temiz olması ve eğer model kullanılacaksa modellerin stylinglerinin hazır olması gibi birçok detay ayrıntılı şekilde verilmelidir.

Görsel 6.9: Dış mekânda otel çekimleri

Görsel 6.10: Dış mekânda panoramik otel çekimleri

Görsel 6.11: Otel çekimi

Görsel 6.10'daki fotoğraflarda olduğu gibi otel çekimlerinde otelin denize yakınlığını, konumunu ve büyüklüğünü gösterebilmek için panoramik fotoğraf çekimleri tercih edilir. Son yıllarda hava fotoğrafçılığında drone kullanımı sayesinde de kolaylıkla uygulanabilecek bir tekniktir.

Mekânın hazırlanması ve düzenlenmesinde bir diğer önemli konu ise fondur. Fotoğrafçının mekânda aktarmak istediği görüntüye göre önde veya arkada kullanılan fon değişiklik gösterebilir. Örneğin bir otelin havuzunun fotoğraflanması istendiğinde çekimin modelli mi yoksa modelsiz mi yapılacağı çok önemlidir. Eğer havuzun bulunduğu kısımda bir manzara varsa mutlaka bu manzara da çekime dâhil edilmelidir. Otelin tüm müşterilere hitap etmesi açısından havuzda oynayan çocukların, kumsalda yürüyen bir ailenin ve müşterilerin otelde katılabilecekleri çeşitli aktivite olanakları varsa bunların da fotoğrafçı tarafından uygun bir fonda fotoğraflanması gerekir. Mekânın ön ya da arka fonu, fotoğraflar için yeterli değilse fotoğrafçı, bunun tespitini önceden yaparak kendi seçtiği fonları çekim günü mekâna getirmelidir. Mekânın hazırlanma ve düzenlenmesinde fonu öncelikle çekim açısına göre düzenlemelidir (Görsel 6.11).

Mekânın hazırlanması ve düzenlenmesi bittikten sonra fotoğrafçı ve ekibi, yardımcı ekipmanlarını mekâna uygun bir şekilde yerleştirmeye başlamalıdır. Mekânı en etkili anlatan açılar belirlendikten sonra ışık kaynakları belirlendiği şekilde yerleştirilmelidir. Bazen yardımcı ekipmanlar çekim süresi boyunca sabit kalabilir. Ekipmanların sabit kalacağı şekilde bir dış mekân çekimi planlanıyorsa fon seçimi ve ışıklandırma planlaması fotoğrafların hepsine uyacak şekilde yapılmalıdır.

Görsel 6.12: Gezi fotoğrafı

Gezi fotoğrafçılığında çoğu zaman fotoğrafçıların vakitleri kısıtlıdır. Fotoğrafçı hızlı hareket etmeli, gerektiğinde çekimi yapılacak konunun ön ya da arkasında düz bir fon tercih etmelidir. Fotoğrafçı, sadece kadrajda olmasını istemediği şeyleri çıkartabilir veya onların yerini değiştirebilir. Buna zaman bulamadığında kadrajı olabilecek en iyi şekilde oluşturup fotoğrafı çekmelidir. Önemli olan dış mekânın perspektifini en doğru şekilde aktarabilmektir. Geniş açılı objektif kullanıyorsa bozulmalara dikkat ederek kadraj oluşturmalıdır (Görsel 6.12, 6.13).

Bilgi Kutusu

"Stüdyom dünya; dünya atölyemdir."
Edouard BOUBAT
(Eduard BUBET)

Görsel 6.13: Farklı yerlerde dış mekân gezi fotoğrafı çekimleri

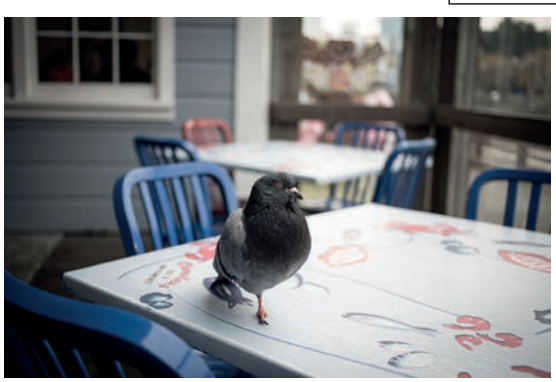

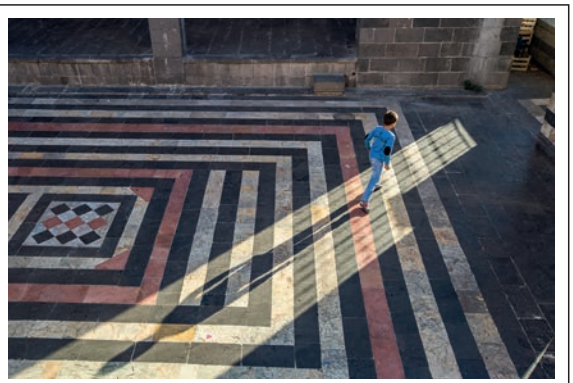

Sokak fotoğrafçılığı diğer dış mekân çekimlerinden farklıdır. Sokak fotoğrafçılığı, son dönemlerde sosyal fotoğraf olarak adlandırılmaktadır. Sokak fotoğrafı, diğer fotoğraf türlerine göre daha fazla dikkat gerektirir. O anı ışık, kadraj ve ögeleriyle birlikte izleyicisine yansıtmayı hedefleyen bir türdür. Sokak fotoğrafçılığının temelinde o anı fark etmek ve olabilecek en estetik şekilde kadrajlayarak fotografik görüntüyü oluşturmak vardır. Doğru anda doğru yerde olmak, bu fotoğraf alanı için çok önemlidir. Sokak fotoğrafçılığında dikkat edilmesi gereken ilk şey fotoğraflanacak kişilerin haklarıdır. İnsanların kişilik haklarına saygı duyulmalı ve mümkün olduğunca izin alınmalıdır. Kişilerden izin alınamıyorsa yüzleri belli olmayacak şekilde fotoğraflanmasına özen gösterilmelidir.

Sokak fotoğrafları, çoğunlukla bir an fotoğrafıdır. Fotoğrafçının doğru zamanda doğru yerde ve doğru ekipmanla olması gerekir. Bu, tüm fotoğraf alanları için geçerlidir ama sokak fotoğrafçılığı için daha büyük önem taşır. Fotoğrafçı, ekipman olarak normal açılı objektifleri tercih ederse kendine avantaj sağlar çünkü küçük makine ve normal açılı objektifler kolaylıkla fark edilemediğinden fotoğrafları çekerken kimseyi rahatsız etmez. Böylelikle o an gerçekte olduğu ve fotoğrafçının aktarmak istediği şekilde izleyicisine ulaşır. Sokaklar değişken ve dinamik yapıya sahip olduğu için her an her şey olabilir. Fotoğrafçı yoğunlaşmak istediği konu üstünde çalışırken kendini açık ve net ifade etmelidir. Çekim yapılması istenmeyen bir ortamda çekim yapmamalı ve kimseye rahatsızlık vermemelidir (Görsel 6.14).

Görsel 6.14: Sokak fotoğrafı çekimleri

1. Uygulama

ÖĞRENME BİRİMİ : DIŞ MEKÂNDA FOTOĞRAF ÇEKİMİ
UYGULAMA ADI : Fotoğraf Çekim Planı
AMAÇ : Çekim için ön hazırlık yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak bir dış mekânın (kütüphane, tren istasyonu, park ve bahçeler, mimari ve tarihî bina vb.) fotoğraf çekimi için gerekli olan çekim planını ve ön hazırlığı yapınız.

Araç Gereç

1. Kâğıt, kalem
2. Bilgisayar
3. Sunum dosyası

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız dış mekânı belirleyiniz.
3. Belirlediğiniz dış mekânı, çekim planı öncesinde ziyaret ediniz.
4. Ziyaretiniz sırasında fotoğraf çekimi yapabileceğiniz dış mekândaki alanları gün içinde farklı saat dilimlerinde (belirlenen mekâna uygun ışığın geliş yönü ve şiddeti) ziyaret ederek çekim için uygun saat dilimini ve çekim açılarını belirleyiniz.
5. Çekim günü kullanacağınız ekipman ve malzemelerin listesini yapınız. Gerekli ekipmanı çekim gününe kadar tamamlayıp iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine göre kontrol ediniz.
6. Fotoğraf çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
7. Fotoğraf çekimini ekiple gerçekleştireceksiniz ekibin iş organizasyonunu çekim planında ayrıntılı şekilde belirtiniz.
8. Alınması gereken izinler varsa çekim için belirlenen tarihten önce alınız.
9. İzinler, ekipman listesi ve çekim planlarınızı dosyalayarak öğretmeninize teslim ediniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "6. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

Görsel 6.15: Dış mekân fotoğrafları

6.2. DIŞ MEKÂN ÇEKİMİ

Dış mekânda fotoğraf çekimi, çekim anında çeşitli koşulların sürekli ortaya çıkabileceği bir çekim türüdür. Dış mekânlar çok çeşitli olmakla birlikte hepsinin ortak özelliği, gündüzleri doğal ışıkla geceleri ise yapay ışıkla, ay ve yıldızların ışıklarıyla aydınlatılmış olmalarıdır (Görsel 6.15). Fotoğrafçı, çekim teknikleriyle konuyu ilginç ve farklı görüntülerle yansıtabilir. Fotoğrafçı, öncelikle çekim yapacağı konuyu belirler. Daha sonra konuya uygun ışık türünü belirleyerek konuyu en iyi anlatacak ışık türüne uygun tekniği belirler. Bunlar; uzun pozlama, ışıkla boyama, zoom in-zoom out, pan tekniği gibi fotoğraf çekim teknikleri olabilir.

Fotoğrafçı, farklı fotoğraf çekim tekniklerini kullanarak çekim konusunu estetik açıdan zenginleştirebilir (Görsel 6.16). Örneğin dış mekânda yapılan uzun pozlama ya da pan tekniği fotoğrafın seyrini değiştirir. Dış mekân çekimi yapan fotoğrafçı, ışığın fotoğrafa katkısını nasıl artırabileceği üstüne her zaman bir planlama yapmalıdır. Dış mekânda değişken ışık koşullarına karşı fotoğrafçı her zaman hazır olmalıdır. Örneğin güneşli bir günde planlanan bir portre çekimi varsa ve güneşin fotoğrafçının istediği gibi bir aydınlatması yoksa fotoğrafçı haricî flaş, reflektör ya da paraflaşlardan oluşan bir aydınlatma kurarak fotoğraf çekimini gerçekleştirebilir. Burada önemli olan, çekim öncesinde her iki aydınlatma kaynağı için de çekim planı yapmasıdır.

Görsel 6.16: Farklı konu, kompozisyon ve tekniklerde dış mekân fotoğrafları

6.2.1. Dış Mekân Fotoğraf Çekiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler

Dış mekân fotoğraf çekimlerinden önce fotoğrafçının dikkat etmesi gereken bazı unsurlar vardır. Fotoğrafçı çekim öncesinde bu unsurlara ne kadar dikkat ederse başarılı bir çekim gerçekleştirme ihtimali de o kadar artar. Bu unsurlar aşağıda sıralanmıştır.

Çekim Konusuna Uygun Ekipman Seçimi: Dış mekânlardaki fotoğraf çekimlerinde doğru ekipman seçimi, fotoğraf çekiminin tüm sürecini etkiler. Fotoğrafçı, dış mekânda farklı ışık koşullarında çalışacağı için mutlaka kaliteli ve ışığı en fazla geçiren bir objektif seçmelidir. Diyafram değeri sayısal olarak düşük değerle başlayan objektifler tercih edilirse daha az ışık koşullarında iyi görüntü elde edilebilir. Örneğin gece dış mekân fotoğraf çekimlerinde bu objektif seçimi fotoğrafçıya büyük avantaj sağlar.

Çekim sırasında oluşabilecek her türlü farklı duruma göre de objektif çeşitliliği artırılmalı ve en az iki objektif ile çekim yapılmalıdır. Bu objektifler çekim konusuna uygun seçilmelidir. Örneğin dış mekânda portre çekimi yapacak fotoğrafçının, portre objektifleri olarak kabul edilen 50 ve 85 mm objektifleri kullanması konu için daha uygundur.

Objektif seçiminden sonra çekimde kullanılacak yardımcı ekipmanlar belirlenmelidir. Tripod, bu yardımcı ekipmanların başında olmalıdır. Fotoğrafçı hangi tür çekime giderse gitsin her zaman tripodunu yanında götürmelidir. Diğer yardımcı ekipmanları da (paraflaşlar, haricî flaşlar, sürekli ışıklar vb.) fotoğraf çekiminin türüne göre belirlemeli ve bunların doğal ışık koşulları ile oluşacak uyumuna bakmalıdır.

Pozlama Değerleri: Dış mekânlarda çekim yaparken pozlama değerleri de sıklıkla değişir. Pozlamada birinci öncelik ISO değerleridir çünkü bu değer görüntünün kalitesi ile doğrudan ilgilidir. Belirlenen değere göre diyafram ve enstantane ayarları yapılmalıdır. ISO değerleri mümkün olduğunca düşük tutulmalıdır. Yüksek ISO değeri görüntüde kumlanma yaratacağından düşük ISO değeri tercih edilir.

Pozlama değerlerinde önemli diğer unsurlar ise diyafram ve enstantanedir. Diyafram ve enstantane değerleri her

Bilgi Kutusu

"Fotoğraf çekmenin sırrı, ona yeterince zaman ayırmaktır. Öncesinde ve sonrasında fotoğraf üzerine düşünülmelidir ama çekim sırasında kesinlikle değil. Hızlı çalışılmalıdır. Çekilen nesne unutulmamalıdır. Ama aşırı hızdan kaçınmak gerekir. Eğer ilk çekim başarılamamışsa çekimden vazgeçmekten başka çare yoktur. Realiteye saygı göstererek ve ona uygun teknikle çalışılmalıdır."
Henri Cartier BRESSON
(Anri Kartiyır BIRESSIN)

zaman birbirine ters orantıda çalıştığı için dış mekân çekimlerinde hareket yoksa öncelikli olarak diyafram değeri belirlenmelidir. Fotoğrafçı, geniş diyafram açıklığına sahip objektif seçimi yapmalıdır. Diyafram değeri, enstantane hızına bağlı olarak da değişebilir ama öncelik her zaman ışığın daha fazla alınabildiği açık diyafram değerleri olmalıdır.

Dış mekândaki konuda hareket yoksa düşük enstantane değerleri kullanılabilir. Fakat dış mekânlar genellikle hareketli ve hareketin sürekli devam ettiği mekânlar olduğu için enstantane öncelikli çekim yapmak da gerekebilir. Fotoğrafçı, diyafram öncelikli mi yoksa enstantane öncelikli mi çekim yapacağına çekmek istediği konuya göre karar verir. Örneğin fotoğrafçı akşamüstüne doğru bir yolun uzun pozlamasını yapmak istiyorsa burada kullanacağı değer, ISO kumlanma yapmasın diye en düşükte (Bazı makinelerde 50 ISO'da bulunabilir ama genel olarak hepsinde 100 ISO mevcuttur.) olmalıdır. Fotoğrafçı uzun pozlama yapacağı için düşük enstantane değerleri kullanmalıdır. Enstantane ile diyafram arasındaki ilişkinin ters olmasından kaynaklı diyafram değeri yükselecektir.

Çekilmek istenen fotoğrafa göre ışık koşullarına uygun diyafram ve enstantane değerleri ayarlanarak doğru pozlanmış fotoğraf çekimleri yapılmalıdır. Işığın yetersiz olduğu durumlarda yardımcı ışık kaynaklarından yararlanılabilir.

Beyaz Dengesi: Fotoğrafın kalitesine etki eden diğer bir unsur ise beyaz dengesi (white balance) ayarıdır. Çekim yapılacak dış mekânda birden fazla farklı aydınlatma kaynağı kullanılıyorsa otomatik (auto) beyaz dengesi ayarı seçilmelidir. Bazen otomatik beyaz ayarı tercih edildiğinde dahi istenen görüntüye ulaşılamayabilir. Bu yüzden de hava bulutluysa bulutlu, hava güneşliyse güneşli, hava kapalıysa kapalı beyaz dengesi ayarı seçilmeli ve çekime başlanmalıdır.

RAW Formatı Seçimi: Bazen fotoğraf çekiminden sonra bilgisayarda görüntü işleme programlarında fotoğraflara müdahale edilmesi gerekebilir. Bu durumlar ile fotoğrafçının ne zaman karşılaşacağı belli olmadığından fotoğrafçı, her zaman RAW ya da RAW+JPEG formatında çekim yaparsa çekim sonrası müdahaleler için olanaklarını artırmış olur.

1. Etkinlik

- Görsel 6.17'deki fotoğrafları sırasıyla inceleyiniz.
- Fotoğrafları incelerken kompozisyon ögelerini ve fotoğrafta kompozisyon kurallarını tespitini yapınız.
- Fotoğrafların dış mekânda fotoğraf çekme kriterlerinden hangilerini karşıladığını tespit ediniz.
- Dış mekânda şehir manzaraları konulu fotoğraf ile ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Görsel 6.17: Şehir manzaraları

6.2.2. Dış Mekânda Farklı Konu ve Tekniklerde Çekilen Fotoğraf İncelemeleri

Dış mekânda modelli fotoğraf çekimleri öncesinde mutlaka çekim planı yapılmalıdır.Fotoğrafçı, çekim öncesinde modelle görüşmeli ve çekim planında belirtmiş olduğu kadrajlamalarını modele anlatmalıdır. Görsel 6.18'de farklı kadrajlamalarla aynı konsept üzerine çekilmiş fotoğraflar görülmektedir. Fotoğraflara dikkatlice bakıldığında fotoğrafların her birinde modelin kompozisyona yerleşimi ve ışık kullanımı farklıdır. Dış mekân modelli çekimlerde yapılması en çok gerekenlerden biri, farklı kadrajlamalar ve ışık denemeleridir. Fotoğrafçılar, çekim bittikten sonra bilgisayarda tek tek görsellere bakıp konuyu en iyi anlatacak fotoğrafı daha kolay seçebilirler.

Görsel 6.18: Dış mekânda modelli fotoğraf çekimleri

Mimari fotoğraf çekimleri, genellikle mimari bir yapının tanıtımı için yapılır. Aynı zamanda mimari fotoğraf çekmeyi seven fotoğrafçıların dış mekânda en çok çekim yaptıkları fotoğraf alanıdır. Dış mekânda mimari fotoğraf çekimlerinde farklı objektifler ile çalışmak gerekir. Yapının ışığı en iyi aldığı saat ve en iyi gözüktüğü açısı tespit edildikten sonra çekimlere başlanabilir. Görsel 6.19'daki fotoğraflarda fotoğrafçı, gökdeleni hem grafiksel olarak yorumlamış hem de yapının çevresiyle olan ilişkisini de fotoğraflamıştır. Bu fotoğraflar için ışık ve kadraj yerleşimi sorunsuzdur.

Görsel 6.19: Dış mekânda mimari fotoğraf çekimleri

1. Çekim Etkinliği

Görsel 6.20: Süleymaniye Camisi'nin yorumlu ve yorumsuz mimari fotoğrafları

- Yaşadığınız çevrede bulunan bir mimari yapıyı belirleyiniz, yapının yorumlu ve yorumsuz fotoğraf çekimlerini Görsel 6.20'deki gibi gerçekleştiriniz.
- Çekim için farklı hava ve ışık koşullarının olduğu iki günlük çekim planı oluşturunuz.
- Seçtiğiniz mimari yapının aynı açılardan fotoğraflarını iki gün boyunca sabah, öğle ve akşam saatlerinde çekiniz.
- Çekimlerinizi dış mekânda fotoğraf çekim kurallarını, kompozisyon ögeleri ve fotoğrafta kompozisyon kurallarını dikkate alarak gerçekleştiriniz.
- Fotoğraflarınızı arkadaşlarınızla inceleyerek seçtiğiniz mimari yapı üzerinde oluşan farklı ışık koşullarının değerlendirmesini yapınız.
- Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Çekimi yapacağı dış mekânı belirler.		
Çekim için uygun ekipman listesini hazırlar.		
Fotoğraf çekimine uygun çekim planı hazırlar.		
Çekim için farklı hava ve ışık koşullarını belirler.		
Mimari yapının farklı ışık koşullarında, aynı açıdan fotoğraflarını çeker.		

Arkeoloji fotoğrafları, dış mekânlarda sıklıkla karşılaştığımız konular arasındadır. Arkeoloji fotoğraflarında daha çok gündüz çekimleri görülür. Eğer fotoğrafçının gece çekimi yapma fırsatı varsa ortaya 6.21'deki gibi özgün fotoğraflar çıkar. Fotoğrafçı, farklı kadrajlamalar deneyerek uzun pozlama tekniği ile fotoğrafları çekmiştir. Çekimin gece olması ve fotoğrafçının da isteği ile çekim süresinin gökyüzü hareketlerini gösterecek kadar uzun olması bilinçli bir tercihtir. Fotoğrafçı, bu fotoğrafları çekebilmek için tripod kullanmış ve makinesini Bulb moduna alarak çekim yapmıştır.

Görsel 6.21: Dış mekânda uzun pozlama tekniğiyle arkeoloji fotoğrafı çekimleri

Köy manzaraları ya da tek başına doğal manzara fotoğrafları, dış mekânda sıklıkla karşılaşılan fotoğraflar arasındadır. Aynı zamanda bu fotoğraflar, gezi fotoğrafçılığı türüne de dâhil edilebilir. Fotoğrafa yeni başlayanların sıklıkla fotoğraflamaktan hoşlandığı türler arasındadır. Görsel 6.22'deki fotoğraflarda görüldüğü gibi iyi bir ışık, farklı mesafelerden kadrajlama bu tür köy manzarası fotoğraflarında oldukça önemlidir. Manzaranın mesafesi çok geniş olduğu için fotoğrafçının makine ve objektif seçimlerinin de fotoğrafa etkisi büyüktür.

Görsel 6.22: Dış mekânda köy manzarası fotoğraf çekimleri

Dış mekânda her zaman güzel bir ışıkta ya da güneşli bir havada fotoğraf çekimi yapılacak diye bir şart yoktur. Işık, belirlenen konuya göre farklılık gösterebilir ya da fotoğrafçı çekim için dışarıya çıktığında hava koşulları birden değişiklik gösterebilir. Görsel 6.23 ve 6.24'teki fotoğraflar, değişen hava koşullarında fotoğrafçının uzun pozlama tekniğini kullanmasıyla ortaya çıkmıştır. Fotoğrafçı, tripodunu yanında taşımanın avantajını yaşamıştır. İyi fotoğraflar çekmek; her zaman ve her koşulda yaratıcı çözümlere açık olmak, konuya ve ışığa uygun teknik belirleyebilmekle olur.

Görsel 6.23: Uzun pozlama

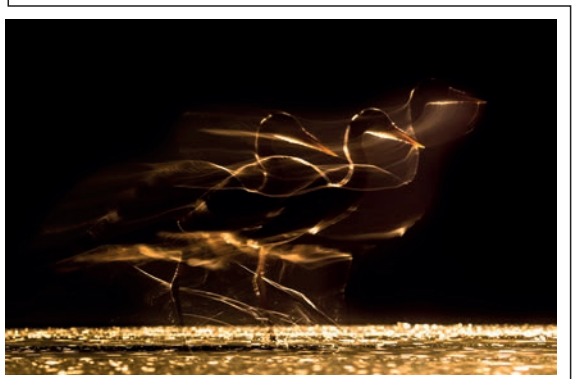

Görsel 6.24: Uzun pozlama tekniğiyle çekilen fotoğraflar

Dış mekânda ters ışıkta fotoğrafçılar, çoğunlukla silüet fotoğrafları çekmeyi tercih ederler. Görsel 6.25'teki fotoğraflarda ise fotoğrafçının konuya özgün bakış açısı sayesinde çok sıradan olabilecek görüntüler, fotoğrafçının düşük enstantane kullanımıyla estetik ve sanatsal açıdan bir üst boyuta taşınmıştır.

Görsel 6.25: Dış mekânda ters ışıkta düşük enstantane ile fotoğraf çekimleri

Gezi ya da tanıtım fotoğrafçılığında mekân ya da manzaranın bulunduğu şehrin bir simgesi varsa mutlaka bunların da fotoğraflarının çekilmesi gerekir. Görsel 6.26'da İtalya'nın en popüler adalarından biri olan Capri Adası fotoğraflanmıştır. Capri Adası, tüm dünyada limonları ile tanınır. Fotoğrafçı, panoramik fotoğraf kadrajına limonları dâhil ederek görüntüye ilk bakıldığında izleyicilerin aklına Capri Adası'nın gelmesini sağlamıştır.

Görsel 6.26: Dış mekân gezi fotoğrafçılığında ikonik simgelerin fotoğraflanması

Fotoğrafçı çeşitli çekim tekniklerini, konusuna uygun ve vurgulamak istediği alanları öne çıkarmak veya yönlendirmeler yaparak fotoğrafın etkisini kuvvetlendirmek için kullanabilir. Görsel 6.27'deki fotoğraflarda fotoğrafçı, atlıkarınca üzerindeki çocuğun mutluluğunu vurgulamak için zoom in-zoom out tekniğini tercih etmiştir. Bu fotoğraflardaki en önemli nokta, atın şok ifadesi ve çocuğun mutluluğu ile oluşan tezadın bu teknikle daha da belirginleşmesidir.

Görsel 6.27: Dış mekânda zoom in-zoom out tekniğiyle fotoğraf çekimleri

Dış mekânda çift fotoğrafı çekimlerinde doğal ışık ve doğal mekânlar, her zaman bir adım öndedir. Fotoğrafçının çift ile çekim öncesinde görüşme yapması, çifti tanıması fotoğraf çekiminin seyrini etkileyen en önemli noktalardan biridir. Farklı açı ve kadrajlamaları daha kolay ve doğru yapabilmek için fotoğrafçı, bu tür çekimlerde mutlaka çift makine ve objektif ile çalışmalıdır. Fotoğrafçı, çiftlerin isteklerini seçilen dış mekâna uygun harmanlayarak ve iyi bir ışık kullanarak çekimi gerçekleştirmelidir (Görsel 6.28).

Görsel 6.28: Dış mekânda çift fotoğrafı çekimleri

Pan tekniği çekimlerinde fotoğraf makinesi genellikle hareket hâlindeki konu ile aynı yönde ilerletilip, düşük enstantane değeri kullanılarak hareketin yakalanması sağlanır. Genellikle araba, bisiklet ve spor konularında tercih edilir. Görsel 6.29'daki fotoğraflar okçuluk yarışmalarında çekilmiştir. Fotoğrafçı, atın hareketini tamamen dondurmak yerine okçunun hareketine odaklama yaparak fotoğrafları çekmiştir. Fotoğrafçının bu konuda düşük enstantane ile pan tekniğini tercih etmesi konuya farklı bir bakış açısı kazandırmıştır.

Görsel 6.29: Dış mekânda pan tekniğiyle çekilen fotoğraflar

ÖĞRENME BİRİMİ : DIŞ MEKÂNDA FOTOĞRAF ÇEKİMİ
UYGULAMA ADI : Dış Mekânda Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Dış mekânda uygun teknikle fotoğraf çekimi yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak, seçmiş olduğunuz fotoğraf çekim tekniklerinden (uzun pozlama, pan tekniği) birini kullanıp dış mekânda fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektifler
3. Yardımcı ekipmanlar

İşlem Basamakları

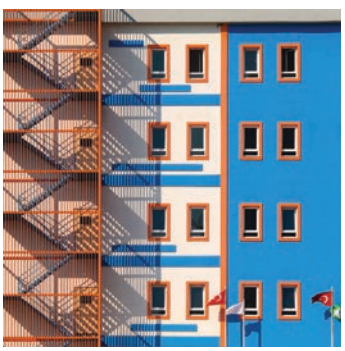
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız dış mekânı belirleyiniz.
3. Belirlediğiniz dış mekânı ziyaret ediniz.
4. Ziyaretiniz sırasında fotoğraf çekimi yapabileceğiniz yerleri belirleyiniz.
5. Fotoğraf çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
6. Çekim için alınması gereken izinler varsa çekimden önce bunun planlamasını yapıp izinleri alınız.
7. Seçmiş olduğunuz dış mekâna ve fotoğraf çekim tekniğinin türüne göre ekipman seçimi yapınız.
8. Belirlediğiniz çekim yerini doğru pozlayabilmek için ışık ölçümlerini alarak fotoğraf çekimine başlayınız.
9. Belirlediğiniz dış mekânı doğru açıdan fotoğraflayabilmek için farklı aydınlatma kaynakları kullanarak farklı açılardan ve farklı poz değerleri ile çekiniz.
10. Çekim bittikten sonra fotoğraf makinesinin hafıza kartını çıkarıp fotoğrafları bilgisayara aktarınız.
11. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

Dış mekân fotoğraf çekimlerinde fotoğrafçının var olan bir konuya farklı bakış açısı ile yaklaşması günlük görünen nesnelerin gerçekte göründüğünden farklı yansıtılmasını sağlar. Farklı bakış açısı ile çekilen bu fotoğraflar izleyicisine çevresindeki nesnelere daha önce hiç bakmadıkları bir açıdan bakma, nesnelerde görmediklerini görme ve fark etme becerisi kazandırır. Dış mekân mimari fotoğraf çekimlerinde genelde iki tarz fotoğraf çekimi yapılır. Bunlar mimari yapının kendisini anlatan yorumlu ya da yorumsuz yaklaşımlı fotoğraflardır. Yorumlu fotoğraflarda Görsel 6.30'da görüldüğü gibi dış mekân mimari fotoğraf çekimlerinde grafiksel yaklaşımlar yakalayabilmek de mümkündür. Ancak bu durum sadece fotoğrafçının özgün bakış açısıyla gerçekleşebilir. Görsel 6.30'daki fotoğraflara bakıldığında mimari yapıların detayları görünen fotoğraflara yorumlu mimari fotoğraf denilebileceği gibi mimari fotoğrafta kurgusal yaklaşımlar da denilebilir. Fotoğrafçı farklı bakış açısını mimari yapılara çevirmesinin yanı sıra bu fotoğraflarda kurgusal çekim öncesinde gördüğü mimari yapıları, yapıların içinde ya da dışındaki nesnelerle nasıl birleştirebileceği üzerine düşünerek çekim planı oluşturur. Tasarlanan bu görüntüyü en iyi yansıtacak fotoğrafı ortaya çıkartmak için ışığı ve diğer detayları iyi planlayarak sonuç için sabırlı olmak gerekir.

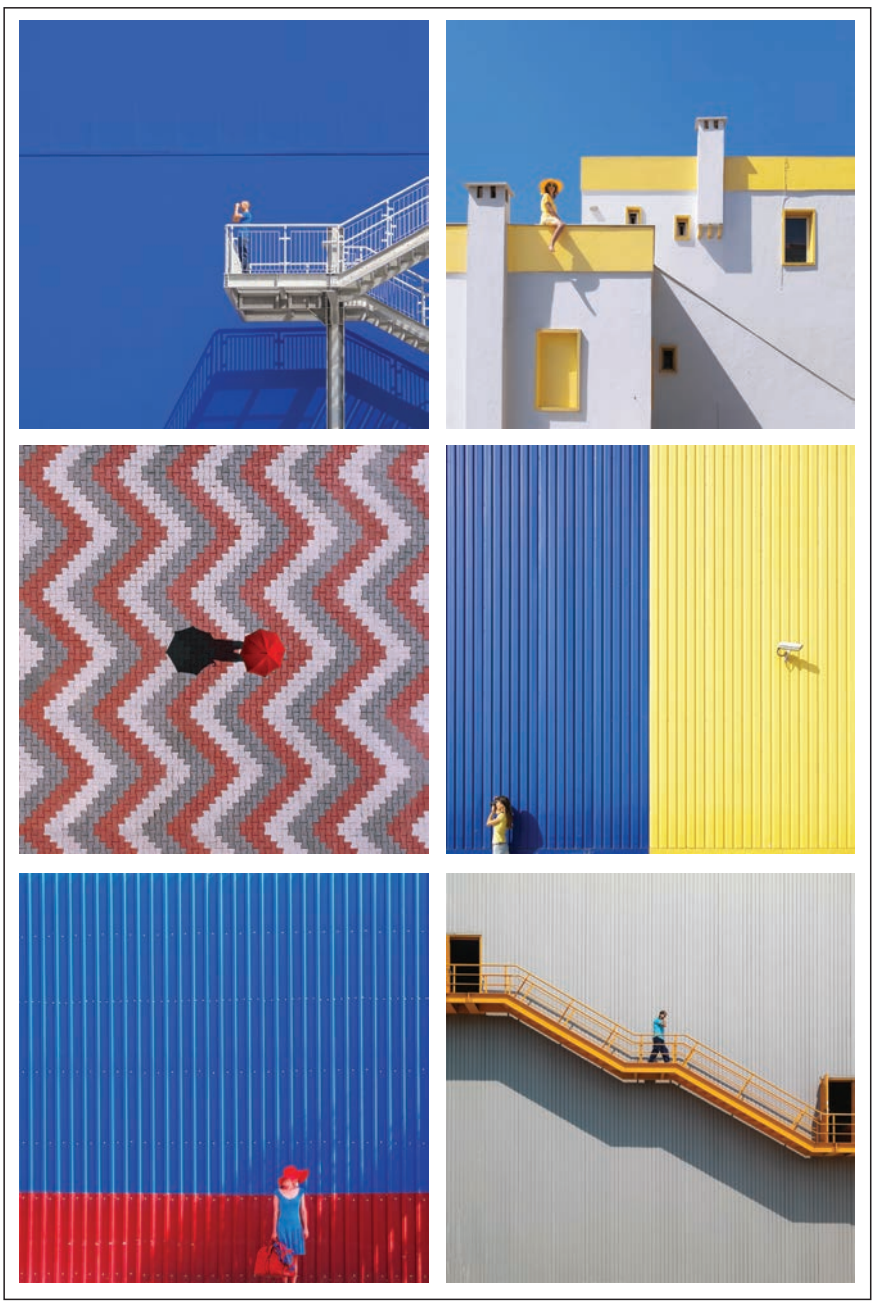

Görsel 6.30: Dış mekânda grafiksel yaklaşımlar

Mimari yapılar ile birleştirilen modelli kurgusal çekimler genellikle renk ve uyum üzerine kurgulanır. Daha önce çekim alanı belirlenen mimari yapılar için model hazırlanıp çekim yerine gidilir, ışık koşullarının uygun olduğu zaman beklenir ve çekim gerçekleştirilir. Bu tarz çekimlerde karmaşadan kaçınılarak daha minimal fotoğraflar oluşturmaya odaklanılmalıdır. Özellikle renklerin kullanımında mimari yapıda bulunan renklerin zıt renkleri, aynı renkleri tercih edilebilir. Aynı zamanda fotoğrafta modelin yerleşim alanı kompozisyon kurallarına uygun yapılabileceği gibi mimari yapının şekli dikkate alınarak ve dengeli yapılabilir. Bu tarz fotoğraf çekimleri gerçekleştirmek isteyen fotoğrafçıların iyi bir gözlemci olması gerekmektedir. Potansiyel çekim alanlarını görerek not etmeli ve aynı yere çekim için geri dönmelidir (Görsel 6.31).

Görsel 6.31: Dış mekânda kurgusal yaklaşımlar

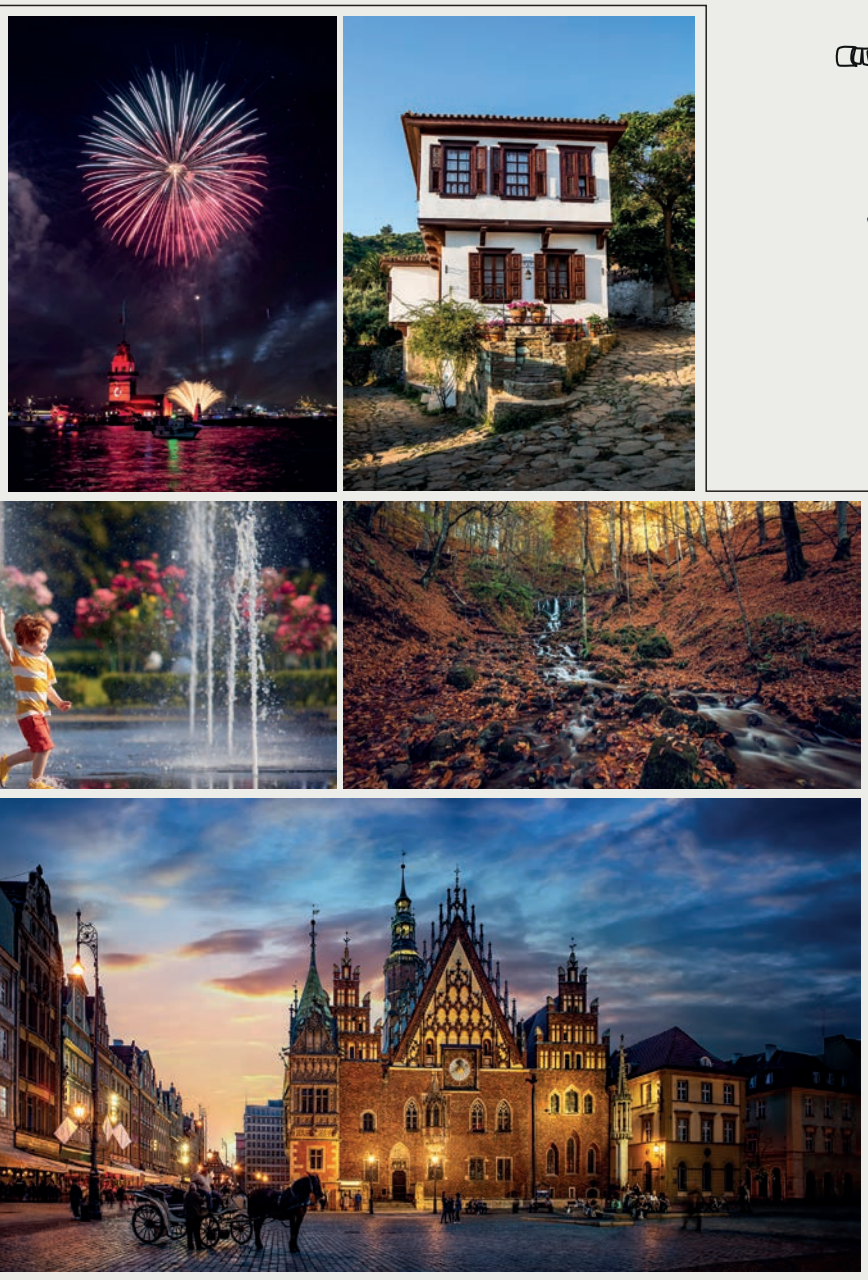
Dış mekânda doğal yaşam fotoğraf çekimleri, dış mekânda diğer fotoğraf çekim türlerine göre dikkat gerektiren bir türdür. Fotoğrafçı çekim sırasında oluşabilecek tüm olumsuzluklara hazırlıklı olmalıdır. Çekmek istediği fotoğraf için bazen saatlerce, bazen de günlerce bekleyebilir. Sığ alan derinliği yaratılarak diyafram değeri kullanımı, fotoğrafın oluşmasında etkili olmuştur. Görsel 6.32'deki fotoğraflarda farklı canlı türlerinin hızını yakalayabilmek için yüksek enstantane değerleri kullanılmıştır. Fotoğrafçılar, belirledikleri konuların çekimlerini doğal ışıkta ve olabilecek en iyi kadrajlamalar ile gerçekleştirmiştir. Doğal yaşam fotoğraflarında doğal ışık her zaman ön plandadır.

Görsel 6.32: Doğal yaşam fotoğrafları

2. Etkinlik

Görsel 6.33: Farklı ışık ve konulardaki dış mekân fotoğrafları

- Görsel 6.33'te verilen fotoğrafları inceleyiniz.
- Fotoğrafların çekim teknikleri ve konularını belirleyiniz.
- Siz de Görsel 6.33'teki fotoğraflar gibi basılı veya dijital yayın organlarından estetik değeri yüksek, farklı konular ve çekim tekniklerinde çekilmiş dış mekân fotoğrafları bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğrafları, fotoğraf çekimi kurallarına göre sınıfta inceleyerek fotoğraflar hakkındaki düşüncelerinizi paylaşınız.

3. Uygulama

ÖĞRENME BİRİMİ : DIŞ MEKÂNDA FOTOĞRAF ÇEKİMİ
UYGULAMA ADI : Dış Mekânda Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Dış mekânlarda fotoğraf çekimi yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak, bir dış mekânın (kütüphane, tren istasyonu, park ve bahçeler, mimari ve tarihî bina vb.) alan derinliği, bakış açısı ve perspektif etkisini de düşünerek fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektifler
3. Yardımcı ekipmanlar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız dış mekânı belirleyiniz.
3. Belirlediğiniz dış mekânı ziyaret ediniz.
4. Ziyaretiniz sırasında fotoğraf çekimi yapabileceğiniz yerleri belirleyiniz.
5. Fotoğraf çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
6. Çekim için alınması gereken izinler varsa çekimden önce bunun planlamasını yaparak izinleri alınız.
7. Seçmiş olduğunuz dış mekâna uygun ekipman seçimi yapınız.
8. Belirlediğiniz çekim yerini doğru pozlayabilmek için ışık ölçümlerini alarak fotoğraf çekimine başlayınız.
9. Belirlediğiniz dış mekânı doğru açıdan fotoğraflayabilmek için farklı aydınlatma kaynaklarını kullanarak farklı açılardan ve farklı poz değerleri ile çekiniz.
10. Çekim bittikten sonra fotoğraf makinesinin hafıza kartını çıkarıp fotoğrafları bilgisayara aktarınız.
11. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖĞRENME BİRİMİ : DIŞ MEKÂNDA FOTOĞRAF ÇEKİMİ
UYGULAMA ADI : Dış Mekânda Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Dış mekânda sosyal yaşam fotoğrafları çekimi yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak yaşadığınız çevrede dış mekânda sosyal yaşam fotoğrafları çekiniz.

Araç Gereç
1. Fotoğraf makinesi
2. Objektifler
3. Yardımcı ekipmanlar

İşlem Basamakları
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız dış mekânı (sokak) belirleyiniz.
3. Sokakta sosyal yaşamı yansıtan fotoğraf çekimini yapabileceğiniz alanları belirleyiniz.
4. Fotoğraf çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
5. Çekim için alınması gereken izinler varsa çekimden önce bunun planlamasını yapıp izinleri alınız.
6. Seçmiş olduğunuz dış mekâna uygun ekipman seçimi yapınız.
7. Belirlediğiniz çekim yerini doğru pozlayabilmek için ışık ölçümlerini alarak fotoğraf çekimine başlayınız.
8. Belirlediğiniz dış mekânı doğru açıdan fotoğraflayabilmek için ışık koşullarına uygun farklı aydınlatma kaynakları kullanarak farklı açılardan ve farklı poz değerleri ile çekiniz.
9. Çekimlerinizi etik kurallara uygun yapınız.
10. Çekim bittikten sonra fotoğraf makinesinin hafıza kartını çıkarıp fotoğrafları bilgisayara aktarınız.
11. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayınız.

Değerlendirme
Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanızı, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

Ölçme ve Değerlendirme

A) Aşağıdaki cümlelerde (….) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (….) Dış mekânlarda sadece geniş açılı objektifle çekim yapılmalıdır.
2. (….) Düşük enstantane, hareketi yakalamak için kullanılır.
3. (….) Dış mekân çekimlerinde doğal ışık kullanımı en yaygın ışık türüdür.
4. (….) Sokak fotoğrafçılığında çekim için ön hazırlık yapılması gereklidir.
5. (….) Düğün fotoğrafı çekimlerinde flaş yerine düşük kelvin değerli sabit ışık kullanılmalıdır.
6. (….) Dış mekân fotoğraf çekim planı, hava koşulları takip edilerek yapılmalıdır.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları kutu içinde verilen ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

manuel flaş	**karar anı**	**objektif**
haricî flaş	**mekân**	**pozlama**

7. Dış mekânda modelli fotoğraf çekimlerinde …… kullanımı yaygındır.
8. Düğün fotoğrafı çekiminden önce fotoğrafçı mutlaka müşteriler ile görüşerek …… belirlemelidir.
9. Sokak fotoğrafçılığı …… üzerine kurulan bir fotoğraf alanıdır.
10. Dış mekân çekimlerinde …… konuya göre değişiklik gösterir.
11. Dış mekân çekimlerinde perspektifi en iyi şekilde aktarabilmek, uygun …… seçimi ile sağlanır.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru cevapları işaretleyiniz.

12. Aşağıdaki dış mekân çekimlerinden hangisinde fotoğrafçı tarafından mekânın düzenlenmesi ve hazırlanması <u>mutlaka</u> yapılmalıdır?

A) Doğum
B) Düğün
C) Gezi
D) Portre
E) Tanıtım

13. Aşağıdakilerden hangisi portre çekimlerinde <u>öncelikle</u> kullanılan objektiftir?

A) 11 mm
B) 50 mm
C) 300 mm
D) 800 mm
E) 1000 mm

14. Aşağıdakilerden hangisi dış mekân şelâle çekimlerinde en çok kullanılan fotoğraf tekniğidir?

A) Işıkla boyama
B) HDR
C) Zoom in-Zoom out
D) Uzun pozlama
E) Pan tekniği

D) Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

15. Dış mekân portre fotoğrafı çekimlerinde yapılması gerekenler nelerdir?

.....
.....
.....
.....

16. Dış mekân fotoğraf çekiminde dikkat edilmesi gereken üç unsuru yazınız.

.....
.....
.....
.....

17. Dış mekân fotoğraf çekiminde farklı odak uzaklığına sahip objektiflerin çekime olan etkilerini örneklerle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

18. Dış mekân fotoğraf çekiminde haricî flaş kullanımının konuya etkilerini örneklerle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

7. Öğrenme Birimi

STÜDYO FOTOĞRAFI

KONULAR

7.1. STÜDYO ORTAMI

7.2. ÖZEL GÜN FOTOĞRAFI

7.3. PORTRE FOTOĞRAFI

7.4. VESİKALIK FOTOĞRAF

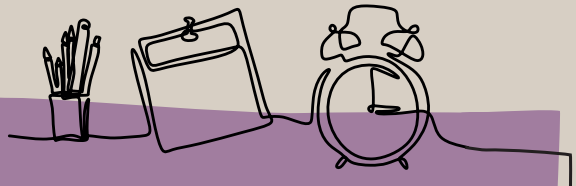
TEMEL KAVRAMLAR

- **Stüdyo fotoğrafı**
- **Portre fotoğrafı**
- **Vesikalık fotoğraf**
- **Still life**
- **Ürün ve katalog fotoğrafları**

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ ?

- Çekimde kullanılacak ekipmanları hazırlama
- Uygun fon ve dekor tasarımı
- Kişiye uygun portre fotoğrafı çekme
- Farklı kullanım alanları için vesikalık fotoğraf çekme

Hazırlık Çalışmaları

1. **Stüdyo fotoğrafı denildiğinde aklınıza ne geliyor?**
2. **Stüdyo fotoğrafı çekimleri hangi alanlarda kullanılıyor olabilir?**
3. **Stüdyo fotoğrafını diğer fotoğraf türlerinden ayıran özellik ne olabilir?**

Bir iç mekânda ortam koşullarının ve ekipmanın, çekimi yapılacak konuya ya da fotoğraf türüne uygun özelliklerde düzenlenmesiyle yapılan çekimlere **stüdyo fotoğrafçılığı** denir. Stüdyoda fotoğraf çekimlerine konunun özelliklerine uygun ekipman seçimiyle başlanır. Her çekimde yapay aydınlatma kullanıldığı için fotoğrafçı, stüdyodaki ışığın tamamını kontrol edebilir. Stüdyo fotoğrafında ışık, fon, model ve konunun tüm ayrıntıları fotoğrafçının kontrolündedir. Fotoğrafçı, çekim yapacağı konuda istediğini tasarlayarak yaratmakta özgürdür. Bu özgürlük, fotoğrafçıya kendi tarzını oluşturmada özgünlük sağlar.

Fotoğraf stüdyoları, ışıklandırmanın ve diğer ayrıntıların fotoğraf çekim türüne göre tasarlanarak oluşturulduğu geniş çekim alanına sahip yerlerdir. Günümüzde modern stüdyolar, gün ışığından faydalanmak için daha aydınlık iç mekânlardan oluşur. Özellikle gün ışığını maksimum seviyede kullanmayı hedefleyen fotoğrafçılar, stüdyolarını en üst katlarda konumlandırarak ve çatılarını camdan yaptırarak gün ışığını maksimum seviyede kullanmayı hedefler.

Stüdyo fotoğrafçılığı; mücevher, otomobil, kıyafet gibi ürün ya da reklam, tanıtım çekimlerinde tercih edilir. Fotoğraf stüdyoları, ürün özelliklerine göre en ince ayrıntısına kadar düzenlenerek tasarlanır ve çekim için hazır hâle getirilir (Görsel 7.1).

7.1. STÜDYO ORTAMI

Stüdyo fotoğrafçılığının yaygınlaşması ve pek çok alanda kullanılır hâle gelmesi, farklı ürünlerin fotoğrafının çekilerek müşteriye sunulmasını gerektirmiştir. Fotoğrafı çekilecek ürünün boyutları, nitelikleri, depolama şartları gibi durumların çekimleri etkilemesi nedeniyle farklı özellikleri olan stüd-

Görsel 7.1: Stüdyo ortamı

yoların kullanımı gerekli hâle gelmiştir. Bu sektörde hizmet ve ürün beraber düşünülmeli, ortaya çıkan sonuç müşteri odaklı olmalıdır. Stüdyonun çalışma koşullarına göre müşterinin kendi ürününe özel çözüm alternatifi önermesi de mümkündür. Bu nedenle çekimlerden önce müşteriyle konunun tüm yönlerinin görüşülmesi önemlidir.

Fotoğraf stüdyoları, artık eskisi gibi tek bir alan içine sıkıştırılmamakta, birçok çalışma alanını içinde bulundurmaktadır. Fotoğraf stüdyoları, farklı koşullara ve farklı şartlara sahiptir. Fiziki koşullar, çalışma şartlarını ve dolayısıyla çıkan sonuçları etkiler. Bu nedenle iyi bir fotoğraf stüdyosu kurulumunda dikkat edilmesi gereken özellikler vardır. Bu özellikler şöyle sıralanabilir:

- Müşteri görüşme alanı bulunmalıdır. Çekimin aksamaması için çekim alanının dışında masa ve oturma grupları ile uygun bir görüşme alanı oluşturulmalıdır.
- Havalandırma sistemi düzgün çalışmalıdır. Temiz hava, fotoğraf stüdyolarında çalışma stresini azaltan ve gün boyu çalışabilmeyi sağlayan bir özelliktir. Stüdyonun havalandırma koşulları; saatlerce süren çekimler, kalabalık ve çalışma şartları düşünülerek yüksek verimlilik sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.
- Bina altyapısı iyi olmalıdır. Fotoğraf ve stüdyo ekipmanlarının ve çekilecek ürünlerin korunabilmesi için bina altyapısının çalışma koşullarına uygun olarak hazırlanması gerekir. Bina altyapısına (elektrik, su ve kanalizasyon sistemi vb.) kurulum sırasında önem verilmeli, altyapının bilirkişilerce yaptırılması sağlanmalıdır. Stüdyo ortamındaki ekipmanların birçoğu elektrikle çalıştığından güçlü elektrik kullanımı için izin alınmalı ve elektrik tesisatı bunu kaldıracak şekilde kurulmalıdır. Tesisat sistemi düzgün yaptırılmalı ve güçlendirilmelidir.
- Çalışma alanı düzenli olmalıdır. Işıkların taşınabilir olduğu stüdyolarda kablolar rahatsız edici olmamalı ve çekimi engellememelidir. Özellikle stüdyonun kurulumu sırasında kablolar sabitlenmeli, sabitlenemiyorsa kabloları toplayabilmek için bir sistem oluşturulmalıdır. Tepeden raylı ışık sistemleri zemindeki dağınıklığı önler. Eğer stüdyo koşulları buna elverişli ise raylı sistem tercih edilmeli ve kurulumlar düzgün yaptırılmalıdır. Çalışma ortamının gün içinde birkaç kez toparlanarak düzenlenmesi sağlanmalıdır (Görsel 7.2).
- Sonsuz fon olmalıdır. Stüdyo fotoğrafı dendiğinde akla ilk gelen beyaz fon önündeki fotoğraflardır. Birçok firma fotoğraf tercihini sonsuz fondan yana kullanmaktadır.

Görsel 7.2: Çekim arkası

Özellikle ürün çekimlerinde dikkat dağıtmamak için sonsuz fon önünde ürün çekimi tercih edilir. Stüdyo kurulumu sırasında ışık yerleşiminin düzgün yapıldığı sonsuz fon alanı bırakılmalıdır. Fon, sabit ya da değiştirilebilecek şekilde yapılabilir. Mekânın özellikleri ve zemin sağlamlığı dikkate alınarak yapılan sonsuz fonlar tercih edilmelidir. Fonun, taşıyıcı özelliği olan sert malzemeden yapılmasına dikkat edilmelidir. Sonsuz fonlar, uzun süre kullanabilmek için silinebilir özellikte mat duvar boyası ile boyanmalıdır.

- Geniş çalışma alanı olmalıdır. Dergi ve katalog çekimlerinde aylık yapılan konseptler, kurgusal bir çalışma alanı oluşturulmasını gerektirir. Bu nedenle zemin, fon ve çekim alanının değiştirilebilir şekilde düzenlendiği geniş stüdyolar tercih edilir (Görsel 7.3).

Görsel 7.3: Stüdyo ekipmanları

- Ulaşımı kolay olmalıdır. Stüdyonun kurulacağı yerde trafik, ulaşım, araç park alanları gibi binanın konum özelliklerine dikkat edilmelidir. Kalabalık ve yoğun olan şehirlerde ulaşım sorunları, stüdyo tercihinin değişmesine yol açabilmektedir.
- Depolama alanı bulunmalıdır. Müşterilerden gelen ürünlerin konulacağı depolama alanları bulunmalı ve bu alanlar rutubet, toz gibi olumsuzluklara karşı korunmalıdır.
- Giyinme odası olmalıdır. Modelli çekimlerde kıyafet değişimleri için giyinme kabinleri bulunmalıdır. Bu kabinler geniş ve havalandırması düzgün çalışan yerler olmalıdır. Ayrıca bu alanların temizliğine özen gösterilmelidir.
- Merdiven ve asansör kullanımı kolay olmalıdır. Stüdyo kurulumunda farklı ürünlerin taşınabileceği ve müşterinin daha rahat girebileceği alanlar tercih edilmelidir. Bina içerisinde kurulan stüdyolar ya zemine yakın kurulmalı

ya da asansörü geniş olan binalar tercih edilmelidir. Merdiven kullanımı zorunlu olmadıkça tercih edilmemelidir.

- Gün ışığı almalıdır. Stüdyolar genellikle yapay ışıklarla kurulur ancak gün ışığı ile çekim yapmak isteyen fotoğrafçılar tarafından artık tavanı cam veya geniş camları olan alanlar da tercih edilmektedir. Gün ışığı tercih edilecekse stüdyonun iki farklı çalışma alanına (gün ışığıyla ya da yapay ışıkla çalışma) uygun olması kullanım kolaylığı sağlar. Böylelikle gün ışığının kötü olduğu günlerde çekim aksamaz. Yapay ışıkla çekim yapılacak şekilde düzenlenen stüdyolarda ise gün boyu sürecek çalışmalar göz önüne alınmalı, özellikle gün ışığının girdiği bir dinlenme alanı bırakılmalıdır. Böylelikle fotoğrafçı ve stüdyoda çalışan diğer kişiler, yapay ışıktan oluşabilecek rahatsızlıkları dinlenme zamanında engelleyebilir.
- Tasarım alanı olmalıdır. Müşteriye teslim edilmeden önce fotoğrafların son işlemi, görüntü düzenleme programlarında yapılır. Basılı ve dijital yayın organlarında yayımlanacak fotoğraflar, pürüzleri giderilerek, rötuşları yapılarak yayına hazır hâle getirilir. Stüdyoda fotoğraf çekiminin gerçekleştiği alana yakın olan, bilgisayarların kurulu olduğu bir mekân oluşturulmalıdır. Bu mekânda çekim sırasında ve sonrasında düzeltmeler yapılabilir (Görsel 7.4).

Görsel 7.4: Çekim sonrası tasarım alanı

7.1.1. Stüdyo Ekipmanları

Stüdyo çekimlerinde konunun özelliklerine göre farklı ekipmanlar kullanılır. Paraflaş, yansıtıcılar, tas reflektör, petekler gibi birçok stüdyo ekipmanı mevcuttur. Tüm bu ekipmanlara stüdyoda yapılacak çekimlere göre karar verilmelidir. Fotoğraf çekim türlerine göre temin edilmesi gereken ekipmanlar da değişir.

Stüdyo fotoğrafçılığında en büyük gelişme, aydınlatma koşullarının zaman içinde değişerek gelişmesiyle oluşmuştur. Stüdyo fotoğrafı tarihine bakıldığında ressamların gün ışığı alan mekânları atölye olarak kullanması fotoğraf stüdyolarının kurulmasına öncülük etmiştir. 1840'ta yapay aydınlatma kullanılmaya başlanmış, konunun aydınlatılması için birçok farklı ışık kaynağı kullanılmıştır. Bu ışıkların aşırı maliyetli olması, güvenli ve uzun çalışmaya uygun olmaması nedeniyle 1860'lı yıllarda daha güvenilir ve iyi aydınlatan ışıklar kullanılmıştır. 1970'li yıllarda ise günümüzde kullanılan flaşların ilk örnekleri kullanılmaya başlanmıştır.

Görsel 7.5: Aydınlatma kaynakları

Görsel 7.6: Fotoğrafçı ekipmanları

Stüdyoda çekilen fotoğraflarda aydınlatma türleri, modele yapılan makyaj ya da ürün üzerindeki detayları belirleme ile ilgilidir. Vurgulanmak istenen alana dikkat çekmek için ışık kullanılır. Fotoğrafçının ışık yön ve etkilerini bilmesi fotoğrafın etkilerini artırabilir (Görsel 7.5, 7.6).

Fotoğraf stüdyoları amaçlarına uygun düzenlenmelidir. Fotoğraf stüdyosu kurulumunda öncelikle hangi konuların ağırlıklı olarak çekileceği ve stüdyonun fiziki şartları göz önünde bulundurularak ekipman tercihi yapılmalıdır. Stüdyolarda genel olarak kullanılan ekipmanlar şunlardır:

Görsel 7.7: Tripod

Tripod: Fotoğraf stüdyolarının olmazsa olmaz ekipmanlarındandır (Görsel 7.7). Tripodlar; malzemesi, ağırlığı, taşı-

ma kapasitesi gibi özellikleri ile değerlendirilerek alınır. Uzun çekimlerde özellikle dayanıklılığı ve sabit kalması, aynı zamanda hızlı kafa hareketlerinin yapılabilmesi açısından önemlidir. Stüdyo için alınacak tripodun öncelikle makineyi taşıma kapasitesine, 360° dönebilir ve parçalarının kolay bulunabilir olmasına dikkat edilir. Kullanıcı yorumları, tanınan markalar diğer tercih sebepleridir.

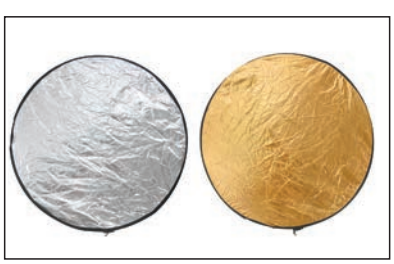
Görsel 7.8: Ekipman çantası

Ekipman Çantası: Stüdyo ekipmanları, pahalı ürünler olduğu için uzun süre kullanılabilmeleri hedeflenmiştir. Bunun için ekipmanın iyi seçilmiş olmasının yanı sıra iyi korunması da kullanım ömrünü artırır. Firmalar ekipmanları satarken çoğunlukla taşıma çantalarını da yanında verir. Fakat bazı firmalar iyi koruma sağlayan taşıma çantaları verirken bazıları sadece o anlık taşıma yapılabilecek ürünler verebilir. Fotoğraf stüdyosu kuran fotoğrafçı, ekipman çantalarını da özenle seçmelidir. Bunlar; suya dayanıklı, taşıma sırasında ekipmanın zarar görmeyeceği ve taşıma kolaylığı sağlayan çantalar olmalıdır. Dış çekim yapan stüdyo fotoğrafçılarına da bu özellikte çantalar kolaylık sağlar. Ekipman çantası seçiminde ekipmanın boyutlarına da dikkat edilmelidir. Geniş olan çantalar sallanma, dar olanlar ise sıkışıklık sebebi ile ekipmana zarar verebilir (Görsel 7.8).

Görsel 7.9: Softbox

Softbox: Işık kaynağından gelen yoğun ve keskin ışığı yayarak daha yumuşak bir ışığa dönüştürür. Konu üzerinde oluşabilecek istenmeyen gölgeleri doğru açı ile yumuşatır. Dışı genellikle siyahtır. İçi metalik renkte bir yansıtıcı ile kaplıdır. En üst kısımda ise ışığın yansıtılabilmesi için beyaz ve koruyucu bir kumaşı vardır. Kare, yuvarlak ya da çokgen çeşitleri mevcuttur. Aynı zamanda boyutları da farklılık gösterir. Softbox; yansıtıcı ışığın kendi boyutunda yayılmasına ve genişlemesine, daha sonra ise opak kumaş ile bunun konuya yansıtılmasına olanak sunar. Demonte şekilde gelen softboxların kurulumu zaman alır. Kullanılmadığı zamanlarda monte edilmiş hâli ile çok yer kaplar. Fakat kullanımı kolaydır. Softboxla ışığın yönlendirilmesi ve ışık miktarı ayarlanabilir (Görsel 7.9).

Görsel 7.10: Reflektör

Reflektör: Stüdyo çekimleri veya dış çekimlerde ışığı yönlendirmek, dolgu ışığı oluşturmak, aydınlatılamayan alanı aydınlatmak için kullanılırlar (Görsel 7.10). Gümüş, altın, beyaz, siyah ve saydam renkleri vardır. Yüzeyleri farklı renkte olan çift taraflı modelleri de mevcuttur.

Katlanabilir ve farklı boyutlarda seçenekleri vardır. Hafif ve taşınabilir yapısı ile fotoğraf çekimlerinde yardımcı ekipman olarak kullanılır.

Görsel 7.11: Tetikleyici

Tetikleyici: Tepe flaşı ve paraflaşların uzaktan tetiklenebilmesi için kullanılan aparatlardır. İki parçadan oluşur. Bir parçası kullanılacak olan ışığa, diğeri ise makineye takılır. Makinenin deklanşörüne basıldığı anda ışığı tetikleyerek konuyu aydınlatır. Stüdyoların olmazsa olmaz ekipmanlarındandır. Haricî flaş sadece makine üzerinde değil farklı yerlere yerleştirilerek de kullanılabildiği için fotoğrafçıların çantasında da bulunmalıdır (Görsel 7.11).

Görsel 7.12: Fon perde

Fon Perde: Fon perdelerin kumaş veya kâğıt gibi seçeneklerinin yanında farklı renkleri de vardır. Kâğıt fon perde, dayanıksız olmasına rağmen kirlendiğinde yırtılarak atılabilmesi nedeniyle tercih edilir. Farklı ebat ve renkte olan kumaş fonların kullanımı oldukça yaygındır ancak kirlendiğinde yıkanması gerekir. Fon perde, ayakları ile taşınabilir özellikte olup birçok yerde çekime olanak sağlar. Son dönemlerde mekânın özelliklerine göre oluşturulan sonsuz fonlar, fon perdelerin kullanımını azaltmıştır. Konsept çekimlerinde bile duvarlar boyanarak çekimler gerçekleştirilmektedir (Görsel 7.12).

Görsel 7.13: Şemsiye

Şemsiye: Stüdyoda ışığın daha fazla alana yayılması ve şekillendirilmesi için kullanılan ürün, şemsiyedir. Görüntüsü günlük hayatta kullanılan şemsiyelere benzemektedir. Beyaz ve parlak çeşitleri vardır (Görsel 7.13).

Görsel 7.14: Flaş difüzörü

Flaş Difüzörleri: Flaşa soft etki vermek için kullanılır. Flaşın üstüne geçirilen softbox ya da aydınger kâğıdı görünümünde olanları vardır. Fotoğrafçıya kullanım kolaylığı sağlar. Flaş difüzörleri ile yumuşak ışıklı fotoğraflar elde edilir (Görsel 7.14).

Görsel 7.15: Flaş ayakları

Işık Ayakları: İç ve dış çekimlerde kullanılan ışıkların bir yere sabitlenmesi veya ışığın ulaşamadığı alanlara ulaştırılması için kullanılan ayaklardır. Light boom olarak satılmaktadır. Kullanım alanına göre farklı versiyonları vardır (Görsel 7.15).

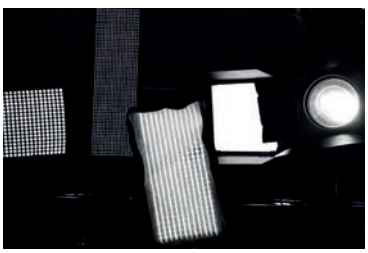

Görsel 7.16: Çekim masası

Çekim Masası: Genellikle pleksi malzemeden üretilir. Stil life fotoğrafın vazgeçilmez ekipmanlarındandır. Dekupe fotoğraflarda beyaz fon olarak kullanılır. Arka fondan kolay ayrılabilmesi için dekupe fotoğraflar beyaz fonda çekilir.

Görsel 7.17: Çekim çadırı

Görsel 7.18: Petek ızgara

Görsel 7.19: Tas reflektör

Görsel 7.20: Portre tası

Küçük ürünlerin masa üzerinde daha kolay ışıklandırılmasını ve sonsuz fon görüntüsünde çekilmesini sağlar. Çekim masasının farklı boyutları bulunur. Katlanır özellikte ve kolay kurulumlu olanları, 90° ile 180°ye dönüştürülebilenleri vardır (Görsel 7.16).

Ürün Çekim Çadırı: Küçük ürünlerin çekiminde kullanılan bir diğer ekipman ise ürün çadırıdır. Özellikle takı, çatal, bıçak, cam gibi yansıtıcı ürünlerin çekiminde kullanılır. Yansıtıcı özelliği olan bu ürünlerin çekiminde, ürün üzerinde yansıma olmaması için tercih edilir. Ürünün aydınlatılmasını ve dış ortamdan ayrılmasını, görüntü düzenleme programına daha az iş bırakılmasını sağlar. Ürün çekim çadırının farklı boyutları vardır. Çekilecek ürüne göre boyutu tercih edilmelidir. Ürün çekim çadırı, boyutu küçük olan ürünler veya yansıtma özelliği olan ürünlerde mutlaka kullanılmalıdır (Görsel 7.17).

Petek Izgara: Paraflaşların önüne takılan petek görünümlü softboxlar, ışığın yönünü kontrol etmek ve daha yumuşak ışık elde etmek için kullanılır (Görsel 7.18).

Standart Tas Reflektör: Sert ışık kullanılmak istendiğinde ışığı yumuşatmadan, ışığın sadece biraz daha genişletilerek verilmesi için tasarlanmıştır. Çoğunlukla kontur ışık elde edilmek istendiğinde kullanılır (Görsel 7.19).

Portre Tası: Işığı yumuşatarak yansıtmak için kullanılan bir diğer ekipman portre tasıdır. Standart tas reflektörden farkı, ışığı yumuşatan bir parçasının olmasıdır. Çoğunlukla portre çekimlerinde kullanılır (Görsel 7.20).

Dar Tas [Huni, Snoot (Sınuut)] Reflektör: Noktasal ışık verilmek istenen yerlerde kullanılır. Örneğin saç ışığı verilmek istendiğinde modelin saçının aydınlatılmasında kullanılır (Görsel 7.21).

Görsel 7.21: Huni reflektörler

Barndoor: Işık, barndoor kapaklarının açılıp kapatılması ile istenen noktaya yönlendirilir. Barndoor, ışığın yayılmasını önlemek ve seçici aydınlatma için idealdir (Görsel 7.22).

Görsel 7.22: Barndoor

Görsel 7.23: Sürekli ışık

Sürekli Işık: Işık kullanımı, farklı türde çekilmiş birçok fotoğrafın ortak özelliğidir. Her fotoğrafta farklı ışık kaynakları farklı şekillerle kullanılsa da ışık, fotoğrafın var olma nedenidir. Sürekli ışık, adından anlaşılacağı gibi süreklidir. Flaşlar gibi yanıp sönmez. Özellikle stüdyo aydınlatmalarında son zamanlarda kullanımı artan bir aydınlatma türüdür. Daha önceleri sinema ışığı olarak bilinen ve sürekli çekimlerde kullanılan bu ışık türünün artık fotoğraf stüdyolarında kullanımı da yaygınlaşmıştır. Sürekli ışığın en büyük avantajı, ışığın fotoğrafa nasıl bir etki vereceğinin çekimden önce görülmesini sağlamasıdır. Sürekli ışıkların yapımında tungsten, LED ve florasan ampul kullanılır.

Bazı stüdyolar tavandan ışıklandırma ile tasarlanır. Bu ışıklandırmalar sürekli ışık kaydırılan yaylı sistemler ile kullanılabilir. Genellikle bu tür stüdyo tasarımlarında LED spot ışıklar kullanılır ve uzaktan kumanda sistemi ile aktifleştirilir. Bu ışık tasarımı; özellikle araba, mobilya, moda gibi büyük, uzun konu çekimlerinde mekânda sahne tasarımı yapılarak kullanılır. Daha geniş alanların farklı yönlerden aydınlatılmasına olanak sağlar (Görsel 7.23).

Paraflaş (Akülü Flaş): Fotoğraf stüdyolarında en yaygın kullanılan ışık türüdür. Sadece çekim sırasında çalışır ve ortamın çok ısınmasını engeller. Paraflaşlar, tek tek satın alınabileceği gibi set olarak da alınabilir. Paraflaşın kelvin değeri ve kaç saniyede yeniden kullanıma hazır hâle geldiği, paraflaş satın alınırken dikkat edilmesi gerekenlerdendir. Paraflaşlar, dış çekimlerde kullanılacaksa ağırlığına da dikkat edilmelidir.

Paraflaşın arkasında yer alan düğmeler; açma kapama, ışığın miktarını ayarlama, test ışığı, sesli ya da sessiz çalıştırma, model ışığı gibi özelliklerin ayarlanabilmesi içindir. Model ışığı, çekimdeki ışık miktarını göstermez. Paraflaş, çekim hazırlığı sırasında ortamın aydınlık olması istendiğinde kullanılır. Test ışığı, paraflaş çakmaya hazır olduğunda yeşil ışığın yandığı yerdir. Bazı modellerde senkronizasyon yapılarak fotoğraf makinesine kablosuz bağlantı ile bağlanılabilir (Görsel 7.24, 7.25).

Görsel 7.24: Paraflaş

Görsel 7.25: Paraflaş detay

Görsel 7.26: Haricî flaş

Görsel 7.27: Ring flaş

Taşınabilir Bataryalı Flaş: Paraflaşlar, taşınabilir olsalar da her yere taşınmaları zordur. Daha hafif ve daha kolay taşınabilir bataryalı flaşlar, özellikle dış çekimlerde kullanılmak için üretilmiştir (Görsel 7.26).

Ring Flaş: Makro fotoğraf ve portre fotoğraf çekimlerinde sıklıkla kullanılır. Ring flaş, halka şeklindedir ve özellikle portre fotoğraflarında gözde oluşan ışığın yuvarlak görünmesi ve yüzü daha yakından aydınlatması için tercih edilir. Makro fotoğraflarda ise yakın yapılan çekimlerde ışık patlaması olmadan konunun aydınlatılması için kullanılır. Objektif üzerine takılan modelleri olduğu gibi makineden daha büyük boyutlu olanları tripoda takılarak kullanılır. Son dönemlerde sosyal medya paylaşımlarının artması sebebi ile ring flaşın telefon için olanları tercih edilmeye başlanmıştır. Ring flaş genellikle pillerle çalışır. Stüdyo fotoğraflarında genellikle portre veya küçük ürün fotoğraflarında tercih edilen ekipmanlardandır (Görsel 7.27).

Flaş Süresi: Bir flaşın gücünün en üst seviyede yüklenmesi ile flaşın patlaması arasında geçen süredir. Çoğu fotoğrafçı, tüm stüdyo ışıklarının en hızlı anları bile dondurabileceğini düşünür. Hareketi dondurmak için gerekli

olan tek şeyin enstantane hızı olduğunu varsayar. Oysaki stüdyo ortamında flaşın hızı da fotoğrafa etki eder. Daha durağan çekimlerin yapıldığı anlarda flaşın hızı yeterli olurken asıl konusu hareket olan fotoğraflarda yeterli değildir. Örneğin içi su dolu bir balon patlarken fotoğraflamak istendiğinde su damlalarının daha net olabilmesi için ışığın ve enstantanenin hızlı olması gerekir. Hız, hareket içeren konularda stüdyo çekim flaşlarının patlama sürelerinin hızlı olması gerekir (Görsel 7.28, 7.29).

Görsel 7.28: Uzun flaş süresinin etkisi

Görsel 7.29: Hızlı flaş süresi

Görüntü Düzenleme Yazılımı: Fotoğraflar üzerinde az çok manipülasyon veya düzenleme yapılması gerekebilir. Fotoğraflar, kullanım alanlarına göre görüntü düzenleme programları ile düzenlenerek teslime hazır hâle getirilir. Bu nedenle görüntü düzenleme programlarını kaldırabilecek bir bilgisayar tercih edilmeli ve stüdyo ortamına yakın bir yerde hazır bulundurulmalıdır.

1. Etkinlik

- Gerekli izinleri alarak, çevrenizde bulunan fotoğraf stüdyoları ile iletişime geçip inceleme yapınız.
- Stüdyo sahibi ve çalışanları ile görüşerek çalışma şartları ve çalışma ortamı hakkında bilgi edininiz.
- Fotoğraf stüdyosunun çalışma ortamı ve stüdyoda kullanılan ekipmanlar hakkında bilgi alınız.
- Fotoğraf stüdyosunun çalışma ortamı, kullanılan ekipmanlar ve stüdyoda kullanılan işaret levhaları ile ilgili bir sunum hazırlayınız.
- Hazırladığınız sunumu sınıf ortamında paylaşınız.
- Arkadaşlarınızın görüşme yaptığı stüdyolarla sizinkini karşılaştırınız.
- Stüdyo ortamının nasıl olması gerektiğini arkadaşlarınızla tartışınız.

7.1.2. Aydınlatma Tekniği

Stüdyo fotoğrafı ile diğer fotoğraf alanları arasındaki en belirgin fark; stüdyo fotoğrafında ışık, fon gibi birçok şeye müdahale edilebilmesidir. Fotoğrafı oluşturan ışık koşullarının kontrol edilebilir olması, fotoğrafçıya kolaylık sağlar. Gün ışığının ya da hava durumunun etkilerine daha az maruz kalarak daha kısa sürede istenen sonuçlara ulaşılabilir. Fotoğraf stüdyoları her ne kadar iç mekânlarda bulunsalar da stüdyo fotoğrafçılarının dış mekânlarda çekim yapmaya başlamasıyla yardımcı aydınlatma ve diğer stüdyo ekipmanları, dış mekânlarda da kullanılmaya başlanmıştır.

Aydınlatma ekipmanlarının taşınabilirliği sayesinde birçok firma yerinde çekim talep etmektedir. Yerinde çekimin avantajları; ürüne yakınlık, nakliye giderlerinin azalması, müşteri ile etkileşimli çalışma, istenen sonuçların bilinmesi ve çıkan sonuçların değerlendirilmesidir. Fotoğraf çekimi daha kısa sürede gerçekleşir ve çekimin tekrarlanmasının gerekip gerekmediğine karar verilebilir. Yerinde çekim; stüdyo dışında ışık koşullarının kontrolünün zorlaşması, istenen fonu elde edebilmek için daha fazla uğraşılması, tüm ekipmanların taşınması, müşterinin çekime daha fazla müdahale etmesi gibi dezavantajlara sahiptir.

Stüdyo fotoğrafında önceleri düz fonlar tercih edilirken ürün fotoğraflarının artması, farklı görünümlere yönelmeye neden olmuştur. Bu yönelim, fonların yeniden düzenlenmesi ve tekdüze fonlardan uzaklaşılarak konsept fonlar oluşturulmasına ve fonların çeşitlenmesine sebep olmuştur. Görsel 7.30'daki gibi düz fon kullanımı aydınlatma için kolaylık sağlarken fonların çeşitlenmesiyle renklerin devreye girmesi ve ışığın farklı yansımalar yaratması daha zor ve spesifik aydınlatma yapılmasını gerektirmiştir. İç mekânlar, sahne tasarımı sayesinde dış mekân gibi gösterilebilmektedir. Sahne tasarımı, yapay alanlarda tüm kontrollerin yapılabilmesini ve hedeflenen çekimi zamanında bitirebilmeyi sağlar.

Görsel 7.30: Siyah beyaz çekim

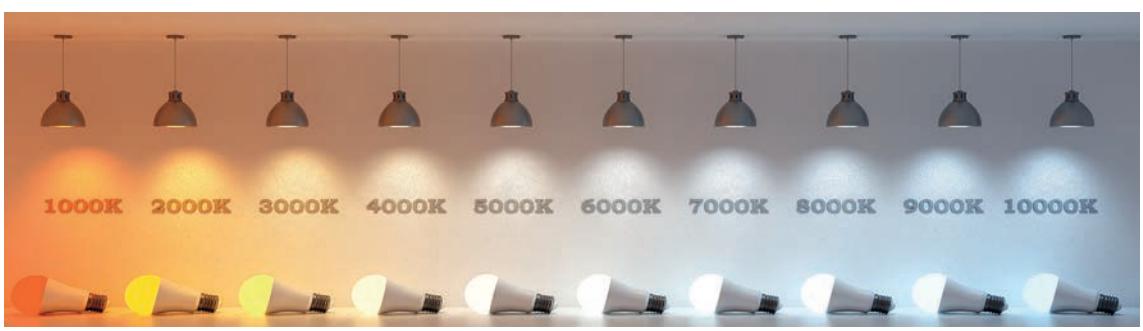
Aydınlatma, fotoğrafta en önemli ögedir. Stüdyo fotoğrafında aydınlatmaya çok dikkat edilmelidir. Stüdyo fotoğrafı, doğru aydınlatma ile çekilen fotoğrafların ön plana çıktığı bir alandır. Sahne ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun fotoğraf iyi bir aydınlatma ile çekilmediğinde istenen etkiyi yaratmaz. Işığı etkileyen birçok detayı barındıran stüdyo fotoğrafçılığında kullanılan nesneler arttıkça aydınlatma detayları da artar. Fotoğraftaki ışığın nasıl olması gerektiği de çekilen konuya göre farklılaşır. Stüdyo fotoğrafında konunun nasıl aydınlatıldığı; kullanılan ışık ekipmanlarına, ışığın yerleşim yerlerine ve çekim mekânına göre değişir.

Işık Kaynağı (Kelvin Değeri): Fotoğraf terimleri arasında sıklıkla karşılaşılan kelvin (K) terimi, termodinamik sıcaklığın birimidir. Işığın renk sıcaklığını ölçmek için kullanılan terimdir. Kelvin derecesi yükseldikçe ışık beyaz görünür. Evde kullanılan ampuller üzerinde de gösterilen kelvin değeri, fotoğrafta yapay aydınlatmalarda da kullanılır (Görsel 7.31). Stüdyo ekipmanları alınırken kelvin değerine dikkat edilmelidir. Kelvin değeri, fotoğrafın hangi değerlerle çekileceğini belirlemenin yanı sıra fotoğrafta renklerin nasıl olacağına da etki eder. Görsel 7.32'de kelvin değerlerinin renk sıcaklıkları gösterilmiştir.

Ana Işık: Ana ışığın görevi, asıl konu üzerinde yön ve form oluşturmaktır. Konunun hangi yönden ve ne kadar aydınlatılacağının belirlenmesi, anahtar ışık ile yapılır.

Tablo 7.1: Kelvin Değerleri

Kelvin Değerleri	
1000-2000 K:	Mum ışığı
2500-3500 K:	Tungsten ampul
3000-4000 K:	Güneşin doğuşu veya batışı
4000-5000 K:	Floresan lamba
5000-5500 K:	Flaş
5000-6500 K:	Açık havada gün ışığı
6500-8000 K:	Kapalı havada gün ışığı
9000-10000 K:	Bulutlu havada gün ışığı

Görsel 7.31: Kelvin aydınlatma

Görsel 7.32: Kelvin renk geçişleri

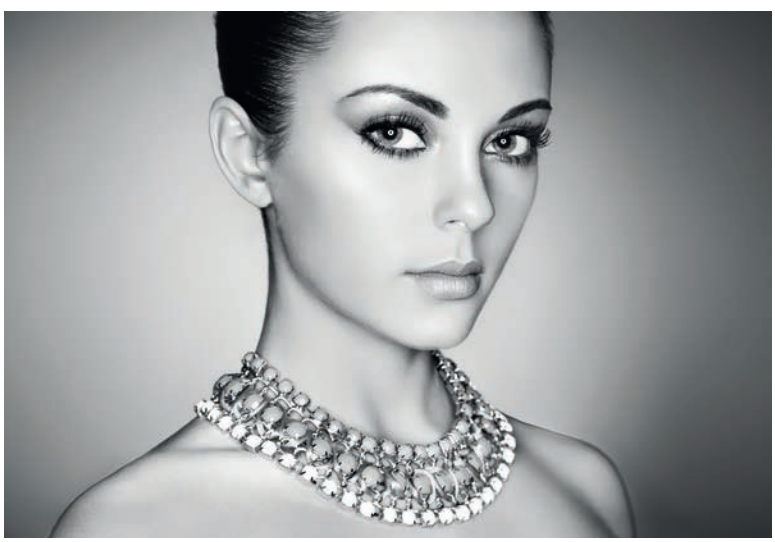
Dolgu Işığı: Fotoğraftaki keskin ve aşırı gölgelerin azaltılması için kullanılır. Keskin gölgeler oluşturmadığı için ikincil ışık olarak değerlendirilir ve ana ışığı desteklemek için kullanılır.

Arka Plan Işığı: Arka planı aydınlatmak için kullanılan ışıklardır. Bu ışıklar, arka planı konuya dâhil etmek için arka planının konuya düşürülmeden aydınlatılmasında kullanılır.

Vurucu Işıklar: Saç ışıklarını veya silüet görünümünü artırmak, ana konuyu arka plandan ayırmak ve öne çıkarmak amacıyla yapılan aydınlatmalardır.

7.1.3. Çekimde Kullanılacak Ekipmanları Hazırlama

Fotoğrafı çekilecek konu belirlendiğinde ışığın nasıl olacağı da belirlenmiş olur. Stüdyo ortamında çekilecek fotoğraflar, birçok farklı açıdan aydınlatılabilir (Görsel 7.33). Işığın etkilerini bilmek ve deneme çekimleri ile sonuçlarını görmek, daha kısa sürede istenen ışığa ulaşmayı kolaylaştırır. Fotoğrafçıya ve çekimde çalışan diğer kişilere kolaylık sağlaması için stüdyo ortamının düzenli olması ve sadece kullanılacak ekipmanların ortada bulunması gerekir.

Görsel 7.33: İyi aydınlatılmış portre

Stüdyoda Işık Yönlerini Ayarlama

- Tüm ışık kaynakları gölge oluşturur. Işığın geldiği tarafın karşısı gölgenin oluştuğu yerdir.
- Işık kaynağı büyüdükçe gölge yumuşar ve dağınık bir gölge oluşur.
- Işık kaynağı küçüldükçe sert ve keskin hatlı gölgeler oluşur.
- Farklı yönden gelen ışık kaynakları gölgeleri yok etmez.
- Arkaya yansıyan gölgeler istenmiyorsa fon aydınlatılmalıdır. Arka fondaki ışık arttıkça gölgenin görünürlüğü de azalır.

- Arka fon ve konu arasında yeterli boşluk varsa gölgelerin kontrol edilmesi ve istenen yere düşürülmesi daha kolay olur.
- Sürekli ışık kullanılıyorsa gölgelerin nereye düştüğü ve fotoğrafta nasıl bir sonuç alınacağı görülür. Sürekli ışık kullanımında deklanşör hızının yüksek olmasına gerek yoktur. Deklanşör hızı istenen değerde kullanılabilir.
- Sürekli ışıkla, istenen aralıklarla ve birden fazla makine ile birden çok fotoğraf çekilebilir.
- Flaş çeşitleri kullanılıyorsa deklanşör hızı önemlidir ve hızlı deklanşör tercih edilmelidir.
- Flaşın üzerinde modelleme ışığı varsa kullanıma açılarak gölgelerin nereye düştüğü gözlemlenebilir. Işık ayarlamaları yaparken modelleme ışığı referans oluşturur fakat bu durum fotoğraf çekiminin sonucunu göstermez.
- Flaşlarda gücün dolması ve kullanıma hazır hâle gelmesi beklenir. Hızına göre belirli aralıklarla çekim yapılabilir.
- Flaşlar, fotoğraf çekilmediği zamanlarda güç harcamaz. Kurulumu kolay ve kullanımı yaygındır.

1. Çekim Etkinliği

- Okulunuzun fotoğraf atölyesinde farklı yönlerden gelen ışıkla portre çekimi yapmak için bir model belirleyiniz.
- Modeli düz bir fon önüne yerleştiriniz.
- Işık kaynağını modele ve fona uygun yerleştirerek ölçüm alınız.
- Fotoğraf makinesinin ayarlarını doğru pozlama değerlerine göre yapınız.
- Cephe ışığı, yan ışık, ters ışık, alttan gelen ışık ve üstten gelen ışık yönleri ile modeli birer kare fotoğraflayınız.
- Çektiğiniz fotoğrafların değerlerini ve ışık yönlerini yazarak sunum hâline getiriniz.
- Hazırladığınız sunuma göre ışık yönlerinin modelin yüzünde ne gibi değişiklikler oluşturduğunu sınıfta tartışınız.
- Etkinlik çalışmanız öğretmeninizce aşağıdaki kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Dikkate almayı unutmayınız.

KONTROL LİSTESİ		
GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Çekimini yapacağı modeli belirler.		
Çekimini yapacağı modele uygun fonu belirler.		
Modele ve fona göre uygun ışık kaynaklarını belirler.		
Modeli farklı yönlerden gelen ışık kaynaklarıyla çeker.		
Çekim sırasında ışık kaynaklarının yönlerine göre doğru pozlama yapar.		

7.1.4. Stüdyo Ortamında Fotoğraf Çekimleri

Stüdyo fotoğrafı, farklı birçok alanı içinde barındırır. Daha çok tanıtım ve satış için kullanılan ürün fotoğrafları, kişisel kullanım ya da bir marka tanıtımı için portre fotoğrafları, özel gün fotoğrafları gibi alanlar ve bu alanların birçok çeşidi stüdyo ortamında çekilen fotoğrafların konusu dâhilindedir.

Görsel 7.34: Ürün fotoğrafı

Fotoğrafçılığa yeni başlayan veya stüdyo fotoğrafçılığında kendini geliştirmek isteyen fotoğrafçılar, stüdyoda farklı konularda fotoğraflar çekmelidirler. Böylece stüdyo ortamında kullanılan ışıkları ve ışıkların etkilerini, ürünlerin yansıtıcı özelliklerinin ışığa verdiği tepkiyi (Görsel 7.34), ışık yönlerinin etkilerini, modellerde ışığın yönü ve şiddetinin yarattığı psikolojik ve görsel etkiyi test etmiş olurlar. Özellikle ışığın yönünün nasıl olması gerektiği veya ışığın hangi açı ile yansıtıldığında daha iyi anlaşılabildiğini tespit etmek için reprodüksiyon fotoğraf çekimleri etkili bir öğrenme alanıdır.

Görsel 7.35: Reprodüksiyon

Reprodüksiyon, çoğaltmak demektir. Daha önceden var olan bir sanat eserini veya maddeyi çoğaltmak olarak düşünülebilir. Fotoğrafta reprodüksiyon, iki farklı şekilde düşünülür. Birincisi; resim, grafik, fotoğraf gibi sanat eserleri görüntülerinin fotoğraf makinesi ile çoğaltılması durumudur (Görsel 7.35). Sanat eserini, ışıklandırmanın parlamaya sebep olmayacağı şekilde, tam karşıdan ve orijinale yakın fotoğraflama işlemidir. İkinci anlamı ise daha önceden var olan bir görüntünün aslına yakın olarak, yeniden canlandırılıp fotoğraflanması işlemidir. Renk ve ışık kullanımı, yeniden canlandırmada özellikle dikkat edilmesi gereken unsurlardandır.

Çekime başlamadan önce reprodüksiyonu yapılacak görüntünün incelenmesi ve ışığın geliş yönü hakkında bir kanıya varılması gerekir. Daha sonra ise canlandırma için modellerin stylingleri ve fon ayarlaması yapılır. Tüm bu hazırlıklar tamamlandıktan sonra ise çekim gerçekleştirilir. Çekim yapıldıktan sonra ortaya çıkan

fotoğraf ve görsel karşılaştırılarak değerlendirilmeli ve aslına yakın görüntüye ulaşana kadar gerekli düzenlemeler yapılarak sonuca ulaşılmalıdır. Görsel 7.36, 7.37, 7.38 ve 7.39'da stüdyo ortamında çekilmiş fotoğraf reprodüksiyon çalışmaları görülmektedir.

Görsel 7.36: Reprodüksiyon

Görsel 7.37: Stüdyo reprodüksiyon

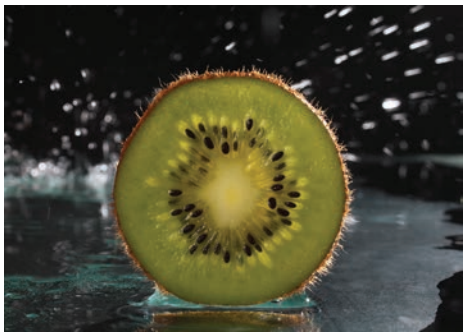

Görsel 7.38: Reprodüksiyon

Görsel 7.39: Reprodüksiyon

Stüdyo ortamında çekilen fotoğraflarda her bir ürünün farklı değerlendirilmesi ve çekim özelliklerinin bu ürünün yapısına göre ayarlanması gerekir. Özellikle yemek fotoğrafları çekilirken, yapılan yemekler gün boyu çekime dayanmadığından birkaç saat içinde yemeklerin formu bozulur. Bu nedenle çekime başlanmadan önce ışık ayarlamaları ve kadrajlamanın nasıl yapılacağı planlanmalı, ürün yerleştirmesi yapıldığı sırada hızlı hareket edilmelidir. Gerekirse aynı üründen birkaç tane hazırlatılarak çekimler tekrarlanmalıdır. Bu tür çekimlerde hazırlık aşaması önceden yapılarak ürünün dayanma süresi artırılır (Görsel 7.40, 7.41, 7.42, 7.43, 7.44, 7.45, 7.46, 7.47).

Görsel 7.40: Ürün detay fotoğrafı

Görsel 7.41: Yemek fotoğrafı

Görsel 7.42: Ürün fotoğrafı

Görsel 7.43: Yemek fotoğrafı

Görsel 7.44: Yemek fotoğrafı

Görsel 7.45: Yemek fotoğrafı

Görsel 7.46: Ürün fotoğrafı

Görsel 7.47: Ürün fotoğrafı

Görsel 7.48: Stüdyoda portre çalışmaları

Modelli çekimlerde modelle sürekli iletişim hâlinde olunmalı ve çekim çok uzatılmadan gerçekleştirilmelidir. Çekimlerde modelin dinlenmesine izin verilmelidir. Böylece modelin yüzünde oluşacak yorgunluk ifadesinin önüne geçilir (Görsel 7.48).

Görsel 7.49: Ürün fotoğrafı

Görsel 7.50: Ürün fotoğrafı

Görsel 7.51: Ürün fotoğrafı

Görsel 7.52: Ürün fotoğrafı

Stüdyo ortamında yapılacak tüm çekimlerden önce detaylı hazırlanmış bir çekim planı, çekim sırasında fotoğrafçı ve ekibine kolaylık sağlar. Görsel 7.49, 7.50, 7.51, 7.52, 7.53,

7.54, 7.55, 7.56, 7.57, 7.58'deki fotoğraflar stüdyo ortamında çekim planı yapıldıktan sonra çekilmiştir.

Görsel 7.53: Ürün fotoğrafı

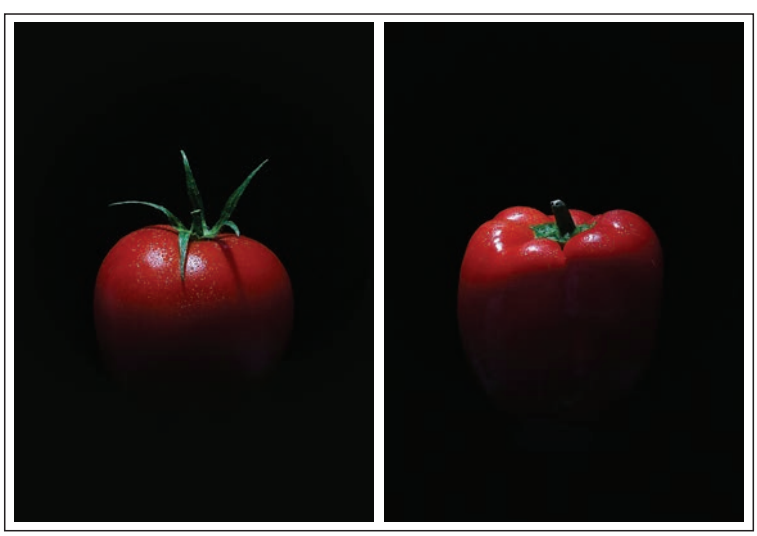
Görsel 7.54: Ürün fotoğrafı

Görsel 7.55: Ürün fotoğrafı

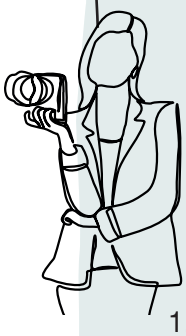
Görsel 7.56: Ürün fotoğrafı

Görsel 7.57: Ürün fotoğrafları

Görsel 7.58: Ürün fotoğrafı

1. Uygulama

ÖĞRENME BİRİMİ : STÜDYO FOTOĞRAFI
UYGULAMA ADI : Stüdyoda Fotoğraf Çekim Planı
AMAÇ : Stüdyoda çekimi yapılacak konu için ön hazırlık yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak uygun ekipmanlarla stüdyoda fotoğraf çekimini yapınız.

Araç Gereç

1. Kâğıt, kalem
2. Bilgisayar
3. Sunum dosyası

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Stüdyoda çekimini yapacağınız konuyu (insan, nesne, ürün, yemek vb.) belirleyiniz.
3. Belirlediğiniz konu ile ilgili ön araştırma yapınız.
4. Stüdyoda çekim için bir tarih belirleyiniz.
5. Çekim günü stüdyoda kullanacağınız ekipman ve malzemelerin listesini, belirlediğiniz konuya uygun olarak yapınız. Eksiğiniz varsa çekim gününe kadar tamamlayınız.
6. Seçtiğiniz konuya uygun fon ve aydınlatma kaynaklarını belirleyiniz. Çekim planında bunları detaylı olarak yazınız.
7. Fotoğraf çekimi ekiple gerçekleştirilecekse ekibin iş organizasyonunu çekim planında ayrıntılı bir şekilde belirtiniz.
8. Çekim için alınması gereken izinler varsa çekimden önce bunun planlamasını yapıp izinleri alınız.
9. Fotoğraf çekim planınızı bilgisayarda ya da elde hazırlayınız.
10. Gerekli ekipman ve malzemelerinizi çekim planına göre listeleyip, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini dikkate alarak kontrol ediniz.
11. İzinler, ekipman listesi ve çekim planlarınızı dosyalayarak öğretmeninize teslim ediniz.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "7. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

7.2. ÖZEL GÜN FOTOĞRAFI

İnsanlar, özel günlerinde mutlu anlarının fotoğraflanmasını ister. Aile albümünde yer alan bu fotoğraflar, yıllar sonra bile bireyler için oldukça önemlidir. Özel gün fotoğrafçılığı; düğün, doğum, doğum günü vb. olarak adlandırılan, kişiye özel gün ve anların fotoğraflanmasıdır. Bu nedenle müşteriler, standart pozların yanı sıra kendilerini anlatan ve o günü daha anlamlı kılan fotoğraflar isterler. Fotoğrafçının bu tarz fotoğrafları çekebilmesi için kişileri biraz olsun tanıması, onları asıl anlatan kareleri yakalayabilmesi için doğru zamanı beklemesi gerekebilir.

Kıyafetlerden süslemelere, hazırlıklardan renk seçimlerine kadar birçok farklı detay içeren özel gün kutlamalarını tek bir fotoğraf karesi ile anlatmak yeterli olmaz. Her bir ayrıntı üzerinde defalarca düşünülmesi ve bu ayrıntıların fotoğraflarda görünmesi istenir. Yıllar sonra fotoğraflara bakıldığında o günkü anılar insanların akıllarına gelebilmelidir. Bu fotoğraflardan asıl beklenen tam olarak budur (Görsel 7.59, 7.60).

Görsel 7.59: Özel gün çocuk fotoğrafı

Görsel 7.60: Gün sonu fotoğrafı

Fotoğraf çekiminin organizasyon mekânında yapılması istenebileceği gibi farklı bir mekânda yapılması da istenebilir. Farklı mekânlarda yapılan fotoğraf çekimlerinde genellikle şehrin simgesi olan yerler tercih edilir. Fotoğrafçının kendi stilini oluşturması için sadece ışık ile değil, dekorlar ile de fotoğrafları desteklemesi gerekir. Belirli bir kavram içine oturtulmuş çekimler, daha fazla ilgi görmekte ve birbirini takip eden düzenli görüntüler oluşturmaktadır (Görsel 7.61).

Çiftler için bir düzenleme oluşturulurken öncelikle onların ne tarz fotoğraflara ilgi duyduğu öğrenilmeye çalışılmalıdır. Müşteriler tam olarak nasıl fotoğraflar istediklerini bilmiyor ise daha önce kaydedilen veya sosyal medya üzerinden il-

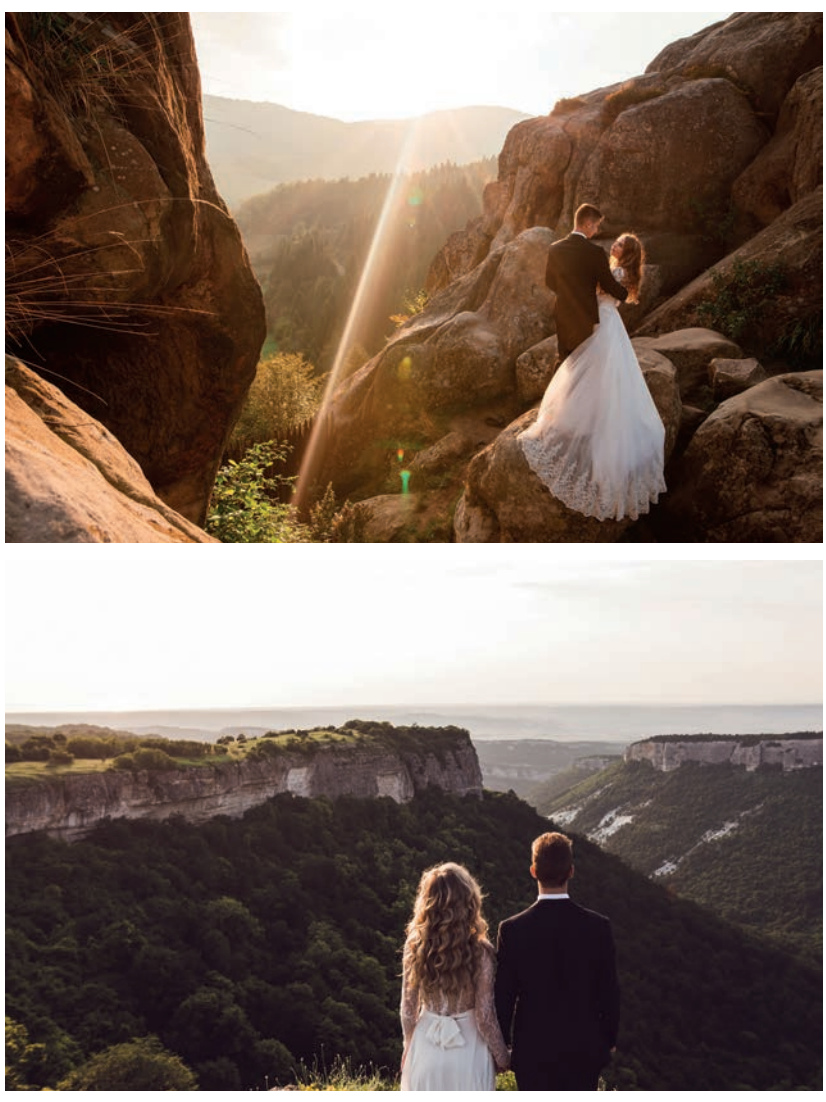

Görsel 7.61: Doğum günü fotoğrafları

gilerini çekebilecek fotoğraflar gösterilebilir. Alternatif tarzlar gösterilerek en çok hangisinin onlar için uygun olduğuna karar verilebilir. Geleneksel ve standart olan, sürekliliğini koruyan, kolay kolay modası geçmeyen fotoğraflar önerilebilir. Geleneksel fotoğraflar müşterinin, fotoğraf makinesine bakarken göz hizasından çekilen fotoğraflardır. Bu fotoğraflar yıllar sonra bakıldığında bile canlı görünür.

Son dönemlerde belgesel tarzda özel gün fotoğrafı çekimleri sıklıkla yapılmaktadır. Bu fotoğraflara "belgesel tarz" denmesinin sebebi, doğal görüntülerin yakalanabilmesi için konu ya da etkinliğin başlangıcından bitişine kadar takip edilmesi, kişi veya kişilerin çekimden habersizmiş gibi fotoğraflanmasıdır (Görsel 7.62).

Görsel 7.62: Dış çekim düğün fotoğrafları

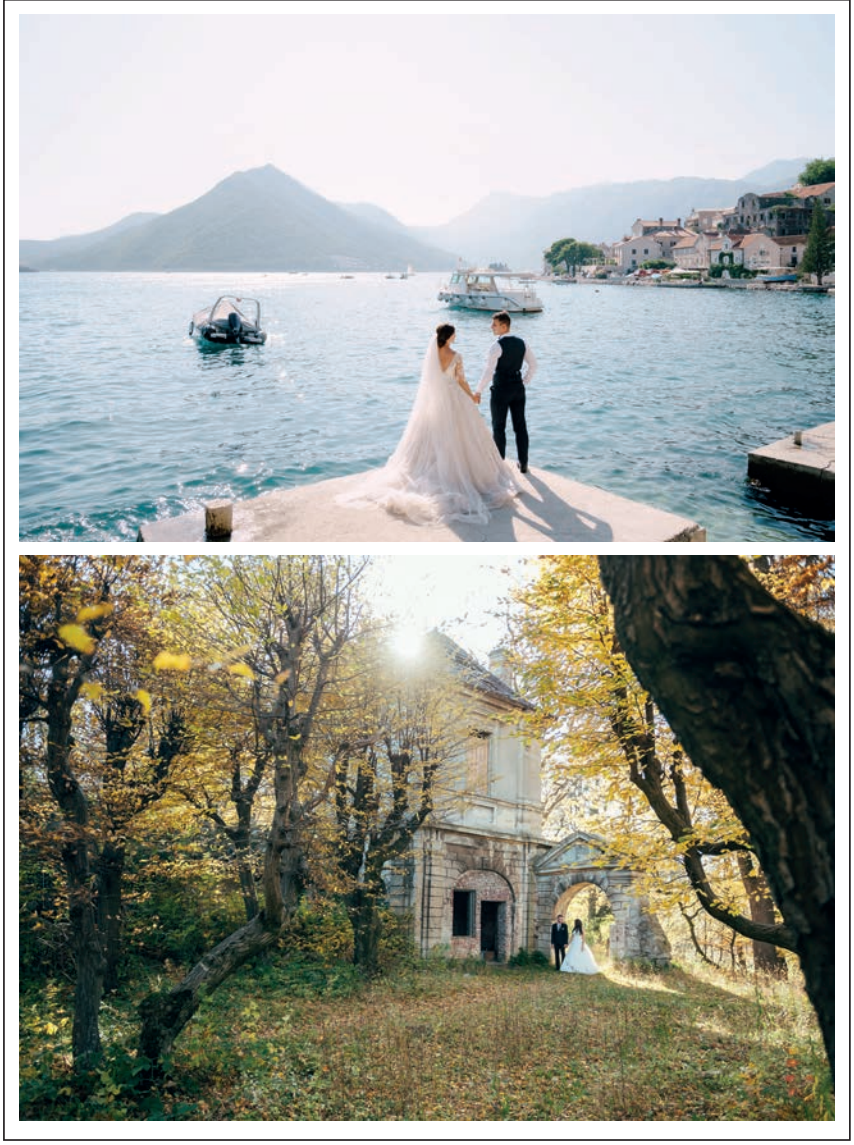
Son dönemlerde özel gün fotoğrafçılığında havadan çekimler de popüler olmuştur. İnsansız hava araçlarının özel gün çekimlerinde kullanılması, daha geniş bir görüntü elde edilebilmesine olanak sağlar. Havadan yapılan çekimlerde etkinlik alanı yukarıdan görüntülenebilir ancak tüm çekim havadan yapılmaz. Birkaç fotoğraf karesi havadan çekilerek özel gün fotoğraflarına farklı bir bakış açısı eklenmiş olur (Görsel 7.63).

Görsel 7.63: Drone kullanılarak yapılan çekimler

Manzara fotoğrafları, herkesin izlemekten keyif aldığı görüntülerdir. Manzaranın geniş alınarak çekildiği özel gün fotoğrafları da son dönemlerde ilgi görmektedir (Görsel 7.64).

Müşteri, fotoğraflardan memnun olmazsa yeni bir çekim günü belirlenebilir ve neler istendiği daha net konuşularak çekim tekrarlanabilir. Çekimin tekrarlanması ek masrafları beraberinde getirir ancak fotoğrafçının söz verdiği fotoğraf kalitesini yakalayamaması sözleşmenin ihlali olacağı için bu masraflar göze alınmalı ve fotoğraf çekim yeniden gerçekleştirilmelidir. Daha sonraki fotoğraf çekimlerinde her bir müşteri referans olarak değerlendirileceğinden bunu zaman kaybı gibi düşünmemek ve işi ciddiye almak gerekir.

Görsel 7.64: Geniş açı fotoğraf çekimleri

İnsanlar; değişen yaşam ve stil trendlerinin de etkisiyle eski özel gün fotoğraflarının aksine günlük hayatlarını yansıtan, habersizmiş gibi çekilen ve doğal göründükleri fotoğraflar istemektedir. Bu nedenle özel gün fotoğraf çekimlerinde müşteriler gün boyu takip edilmekte ve an yakalanmaktadır (Görsel 7.65, 7.66, 7.67).

Görsel 7.65: Özel gün detay çekimi

Görsel 7.66: Dış mekânda doğum günü çekimi

Görsel 7.67: Stüdyo çekimi

7.2.1. Fotoğrafçının Belirlenmesi

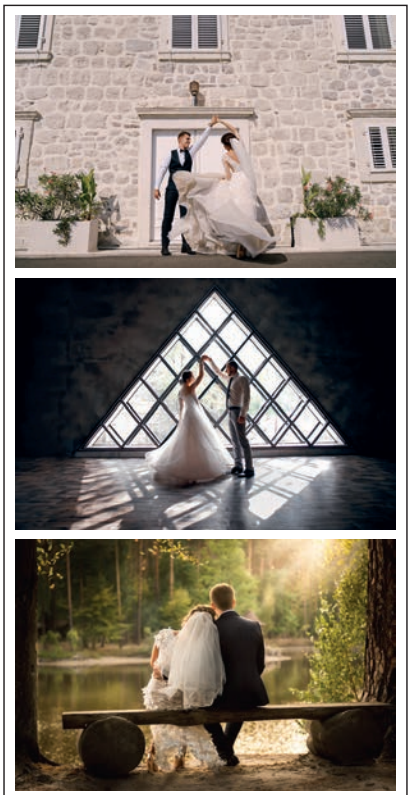
Özel gün fotoğrafları, o anların en değerli hatıraları olması için çekilir. Bu güzel anların mutlulukla hatırlanabilmesi için fotoğrafların da mutluluğu içermesi ve uzun yıllar bakılacak değerde olması beklenir. Öncelikle özel günün planlaması yapılır. Bu iş; nişan, düğün, doğum günü gibi özel günler için planlama yapan bir organizasyon firmasına verilebileceği gibi kişinin kendisi tarafından da tüm detaylarıyla planlanabilir. Özel gün organizasyon firması tarafından planlanmışsa bu firmalar, fotoğraf çekimleri için genellikle anlaşmalı oldukları kişi veya kurum ile çalışmak isterler. Bu durumda

özel gün sahibi kişi, organizasyon firmasının ayarladığı fotoğrafçı ile fotoğraf çekimine onay verebilir veya kendi fotoğrafçısını seçebilir. Organizasyonda en önemli aşama fotoğraf çekimidir. Bunun nedeni fotoğrafların anı kalıcı hâle getirmesidir. Kişi özel gününü planlarken fotoğrafçıyı kendisi seçmeli ve özellikle uyumlu bir çekim günü geçirebileceği kişiyi tercih etmelidir.

Görsel 7.68: Farklı konseptlerde doğum günü fotoğrafları

Fotoğrafçı seçimine etki eden en önemli kriter daha önce çekilen fotoğraf örnekleridir. Kişi, fotoğraflarının nasıl olmasını istiyorsa o fotoğraflara ve fotoğrafçıya yönelir. Bu nedenle fotoğrafçı internet sitesini güncel tutmalı ve daha önceki iyi fotoğraflarını burada sergilemelidir (Görsel 7.68). İnternet sitesinin yanı sıra sosyal medya hesaplarını da aktif olarak kullanmalıdır. Aynı zamanda fotoğraf çekimi yaptığı kişilerden kendi özel gün fotoğraflarını paylaşırken onun sayfasını da etiketleyerek paylaşmalarını talep etmelidir. Birçok kişi, kendi fotoğraf çekimini yapacak fotoğrafçıyı özellikle çevresinde gördüğü fotoğraflar ile belirlemektedir.

Görsel 7.69: Farklı mekânlarda düğün fotoğrafları

7.2.2. Çekim Yapılacak Alanın Belirlenmesi

Özel gün fotoğraf çekimleri, artık stüdyolar yerine dış mekânlarda yapılmaya başlanmış ve buna talep oldukça artmıştır. Fotoğrafçı, çekimin yapılacağı alanı kendi belirlemeli ya da müşterinin çekimin yapılmasını istediği bir alan varsa bunu öğrenerek değerlendirmelidir. Çekim yapılacak alanı çekimden önce kontrol etmeli, alınması gereken izinler varsa almalı ve kullanacağı ekipmanları bu alana uygun olarak seçmelidir. Fotoğrafçı, aynı alanı defalarca kullanabilir; bu avantaj sağlasa da tekrara düşeceği için yeni yerler keşfederek farklı çekimler yapabilmelidir (Görsel 7.69).

7.2.3. Müşteriyle Sözleşme İmzalanması

Fotoğrafı çekilecek kişi müşteridir ve müşterinin istekleri her zaman önceliklidir. Fotoğrafçı müşteri ile görüşerek ne tarz fotoğraflar istediğini çekimden önce belirlemelidir. Daha önceden belirlenen pozlar varsa o pozlara uygun çekim gerçekleştirilmelidir. Fotoğraf çekiminde ödenecek ücretler önceden kararlaştırılarak anlaşmaya varılmalıdır. Oluşabilecek ek maliyetler görüşülmelidir. Fotoğraf çekiminden sonra fiyat politikası değiştirilerek müşteri mağdur edilmemelidir. Fotoğrafların nasıl teslim edileceği (dijital, baskı vb.) müşteri ile belirlenmelidir. Kararlaştırılan tüm hususlar yazılı hâle getirilerek sözleşme imzalanmalıdır. Sözleşme; fotoğrafçının sorumluluklarını, ödeme tarihini, teslim tarihini belirten ve herhangi bir aksaklık durumunda oluşacak hakların yazılı olduğu, iki tarafın rızası ile imzalanan bir anlaşma olmalıdır.

7.2.4. Çekim İçin Uygun Ortamın Hazırlanması

Özel gün fotoğraflarındaki kişiler kadar çevre düzenlemesi ve fotoğraftaki tüm alanların uyumlu olması da önemlidir. Fotoğraf çekiminden önce konuya uygun düzenlemeler yapılarak ortam çekime hazır hâle getirilmelidir.

Ortamın düzenlenmesinin yanı sıra yardımcı ışık kaynakları ve diğer ekipmanlar da fotoğraf çekimine hazırlanmalıdır. Yardımcı ışık kaynakları, özel gün fotoğraflarında sıklıkla kullanılır. Çekimlerde doğal ışığı tercih eden fotoğrafçılar dahi reflektör, dolgu flaşı gibi yardımcı ışık kaynaklarından yararlanır. Özel gün fotoğraf çekimlerinde tek bir ışıklandırma yerine birden fazla ışık kaynağı ile konunun bütününün aydınlatılmasına önem verilmelidir (Görsel 7.70).

Görsel 7.70: Özel gün, birinci yaş doğum günü fotoğrafları

7.2.5. Uygun Fon ve Dekor Tasarımı

İnsanlar, artık doğdukları andan itibaren birçok fotoğrafta yer almaktadır. Her gün, her yerde çekim yapabilmek mümkün olduğundan özel gün fotoğraflarında günlük çekimlerin dışına çıkmak istenir. Özel günlerde günlük kıyafetlerin yerini özel gün kıyafetleri almakta; makyaj, kuaför, konsept alanlar gibi birçok hazırlık yapılmaktadır. Bir güne bu kadar anlam yükleyen müşteriler, çekilecek fotoğraflardan da aynı özeni bekler. Özel gün fotoğrafı, ister içeride ister dışarıda çekilecek olsun arka fon ve dekorların kişilere ve özel günlerine uygun olarak hazırlanması önemlidir. Fotoğrafçı, bu iş için sahne tasarımı yapabilecek biri ile anlaşabilir. Kendisi yapacaksa dekorda kullanacağı aksesuarları ve fonda kullanmak istediği detayları planlamalıdır (Görsel 7.71).

Görsel 7.71: Farklı konu ve mekânlarda dekor tasarımları

2. Uygulama

ÖĞRENME BİRİMİ : STÜDYO FOTOĞRAFI
UYGULAMA ADI : Özel Gün Fotoğrafı
AMAÇ : Uygun dekor tasarımı ile özel gün fotoğrafı çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak stüdyo veya dış mekânda özel gün fotoğrafı çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Tripod
4. Bilgisayar
5. Paraflaş
6. Softbox
7. Reflektör
8. Çekime uygun dekor vb.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız konuyu (doğum günü, düğün, mezuniyet vb.) belirleyiniz.
3. Çekimi gerçekleştireceğiniz uygun ortamı (stüdyo veya dış mekân) belirleyiniz.
4. Çekimde kullanılacak fotoğraf makinesi ve objektifleri belirleyiniz.
5. Çekim için uygun stüdyo ekipmanlarını hazırlayınız.
6. Belirlenen konuya uygun dekor tasarımı yapınız.
7. Işıkları konuya göre yerleştirerek ışık ölçümünü yapınız.
8. Stüdyo ortamında veya dış mekândaki çekimlerde olmasını istediğiniz ışığın yönlerini belirlemek için farklı ışık yönleri ile çekimler yapınız.
9. Fotoğraflarınızın pozlamasını ve kadrajlarını kontrol ediniz.
10. Fotoğraf çekimleri sırasında planlı ve disiplinli çalışmaya dikkat ediniz.
11. Çekim bittikten sonra fotoğraf makinesinden hafıza kartını çıkarıp fotoğrafları bilgisayara aktarınız.
12. Çekim sırasında oluşan dağınıklığı toplayınız. Kullandığınız ekipmanları çantalarına kaldırarak çekim ortamını düzenli ve temiz bırakınız.
13. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

7.3. PORTRE FOTOĞRAFI

Bilgi Kutusu

"Bir fotoğrafçının portreleri arasında belli bir akrabalık mevcuttur, çünkü insanları tanıma yeteneği ile fotoğrafçı olarak ruhsal konumu arasında bağlantı vardır."
Henri Cartier BRESSON

Portre fotoğrafı kişiyi tanımlayan, vesikalık fotoğraftan daha fazla alanı içine alan ve genellikle belin üst kısmını gösteren fotoğraflardır. Birçok fotoğraf insanla ilgilidir fakat portre fotoğrafı doğrudan insanı betimler. Portre fotoğrafı, yakın çekim gerektirdiği için özellikle insan ilişkileri kuvvetli olan fotoğrafçılar tarafından çekilir. Kişinin, özelliklerini yansıtabilmesi için daha rahat davranabilmesi ve fotoğrafı çekilirken rahat olması gerekir. Fotoğrafçının çekimden önce model ile tanışması, iletişime geçmesi ve onu tanımlayan özelliklere odaklanabilmesi beklenir. Portre fotoğraflarında kullanılan objektifler genellikle 35 mm ile 105 mm arasındakilerdir. Bu objektiflerin tercih edilme sebebi, yüz hatlarını ve modeli olduğu gibi göstermesidir (Görsel 7.72).

Görsel 7.72: Dış mekânda portre fotoğrafı çekimleri

Portre fotoğrafları, stüdyo ortamında çekilebileceği gibi dış veya iç mekânda, kişinin yaşam alanı içinde de çekilebilir. Kişi arka fon ile beraber fotoğraflanarak anlam kuvvetlendirilebilir.

Portre fotoğrafları; sokak fotoğrafçılığında, sosyal belgesellerde ve belgesel fotoğraflarda sıklıkla karşımıza çıkar. Gezgin fotoğrafçılar; çeşitli köy, şehir ve ülkeleri gezerek o yaşam alanının insanlarını fotoğraflar. Belge niteliği taşıyan bu fotoğraflar, çekildikleri yer ve yaşamlar hakkında bilgiler içerir.

7.3.1. Portre Fotoğrafında Dikkat Edilmesi Gerekenler

Portre fotoğraflarında kişinin yüzünün görünmesi ve anlaşılır olması gerekir. Fotoğraf çerçevesinde kişinin başının üzerinde boşluk bırakılmalıdır. Fotoğrafı çekilen kişi kadrajda tam ortaya veya üçte birlik kısma yerleştirilebilir (Görsel 7.73). Üçte birlik kısma yerleştirildiğinde bakış yönüne doğru boşluk bırakılmalı veya kadrajda dengeyi sağlayan nesnelere yer verilmelidir. Portre fotoğrafında dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır.

Görsel 7.73: Müzisyen portresi

Konu İçin Arka Plan Oluşturma: Portre fotoğrafında arka plan seçimi oldukça önemlidir. Konuya odaklanmayı sağlayan ve konuyu destekleyen bir arka plan, fotoğrafın dikkat çekmesini sağlar. Konuyla alakası olmayan ve dikkat dağıtıcı unsurlar barındıran arka plan, fotoğrafın ilgi odağından uzaklaşılmasına neden olur ve istenen portre fotoğrafı elde edilemez.

Portre fotoğrafında düz beyaz bir arka plan sıradan ve klişe durur. Aynı zamanda vesikalık fotoğraf görüntüsünü andırır. Bu nedenle portre fotoğraflarında düz beyaz fon tercih edilmez. Renkli fonlar, duvarlar, çimenler, deniz gibi aynı renk tonunda arka plan tercih edilir. Portresi çekilen kişinin özelliğine ilgi çekilmelidir. Örneğin bir müzisyenin konser sırasında portresi çekilebilir. Bu, konunun daha net anlatılmasını sağlar.

Modeli Çekime Hazırlama: Portre fotoğraflarında konu insan olduğundan öncelikle fotoğraf makinesi önündeki kişinin rahat etmesi gerekir. Model rahat değilse ne kadar uzun bir fotoğraf çekimi gerçekleşirse gerçekleşsin istenen sonuca ulaşılamaz. Fotoğrafı çekilecek kişi ile konuşmak onu rahatlatır. Kişi fotoğrafçıyı tanıyor olsa bile fotoğraf makinesi stres yaratır ve insanları tedirgin edebilir. Bu nedenle birkaç çekim yapılarak çekim sonuçları modele gösterilebilir ve modelin fotoğraf makinesine alışması sağlanabilir (Görsel 7.74).

Görsel 7.74: Farklı açıdan portre çekimi

Fotoğrafçıları en çok zorlayan çekimler çocuk portreleridir. Çocukların hareketli olmaları veya fotoğraf makinesine olumsuz tepki vermeleri çekimi zorlaştırabilir. Çocuk portresi çekimlerinde çocuğun tanıdığı birinin fotoğrafçının yanında durması, çocuğun istenen yöne daha rahat bakmasını ve korkmamasını sağlar. Portre çekimi öncesi çocuğa oyuncak, balon gibi onu mutlu edecek şeyler verilebilir. Çocuğun mutluluk anı fotoğraflara olumlu yansır (Görsel 7.75).

Görsel 7.75: Doğum günü fotoğrafları

Göz Teması Kurma: Özellikle portre fotoğraflarında dikkat çeken ilk şey fotoğraftaki kişinin gözleridir. Birçok etkili portre, modelin fotoğraf makinesine direkt baktığı ve hâlâ bakıyor etkisi verdiği görüntülerden oluşur (Görsel 7.76). Model rahat olduğunda bu etki artmaktadır. Model rahat değilse özellikle kadrajın dışında bir alan gösterilerek fotoğrafı çekilebilir. Modelin kadraj dışına bakması ‘‘nereye bakıyor?’’ sorusunun sorulmasını ve fotoğrafın ilgi çekmesini sağlar. Bakış, kadrajın dışına yönlendirilebileceği gibi kadrajın içinde yer alan bir nesneye de yönlendirilebilir.

Görsel 7.76: Çalışan insan portresi

Modeli Profesyonel Gibi Çekme: Model, fotoğrafçıya ve fotoğraf makinesine alıştığı zaman artık modelin sadece doğru poz vermesi gerekir (Görsel 7.77). Fotoğrafçı, çekmek istediği asıl fotoğrafı kafasında oluşturmalı ve portresi çekilen kişiyi buna göre yönlendirmelidir. Bu yönlendirmeler sakince ve rencide etmeden olmalıdır. “Şimdi bana bak.”, “Biraz daha dik dur.” gibi küçük talimatlar verilebilir. Bu küçük yönlendirmeler, modeli rahatsız etmeden istenen sonuca ulaşılmasını sağlar.

Görsel 7.77: Portre

Modelin İyi Aydınlatılması: Fotoğraflarda gün ışığını kullanmak maliyetsizdir ve gün ışığı kullanıldığında oldukça iyi sonuçlar elde edilir. Fakat fotoğrafın çekileceği gün, ışığın hangi zamanlarda ve modeli nasıl aydınlattığına dikkat edilmelidir. Özellikle bulutlu havalar, reflektör görevini görür ve daha yumuşak bir ışık ile çekime olanak sağlar (Görsel 7.78).

Haricî aydınlatma yoksa gün ışığının en iyi saatleri takip edilmelidir. Güneşin yatay geldiği saatler ve bulutlu havalar portre çekimleri için ideal ışık oluşturur. Işığın reflekte edilmesi de modelde dolgu ışığının kullanılmasına ve yüz hatlarının daha dengeli aydınlatılmasına olanak sağlar. İç mekânda yapılan fotoğraf çekimlerinde model, camın önüne ve ışığın geliş yönüne doğru konumlandırılabilir.

Görsel 7.78: Portre ve şehir

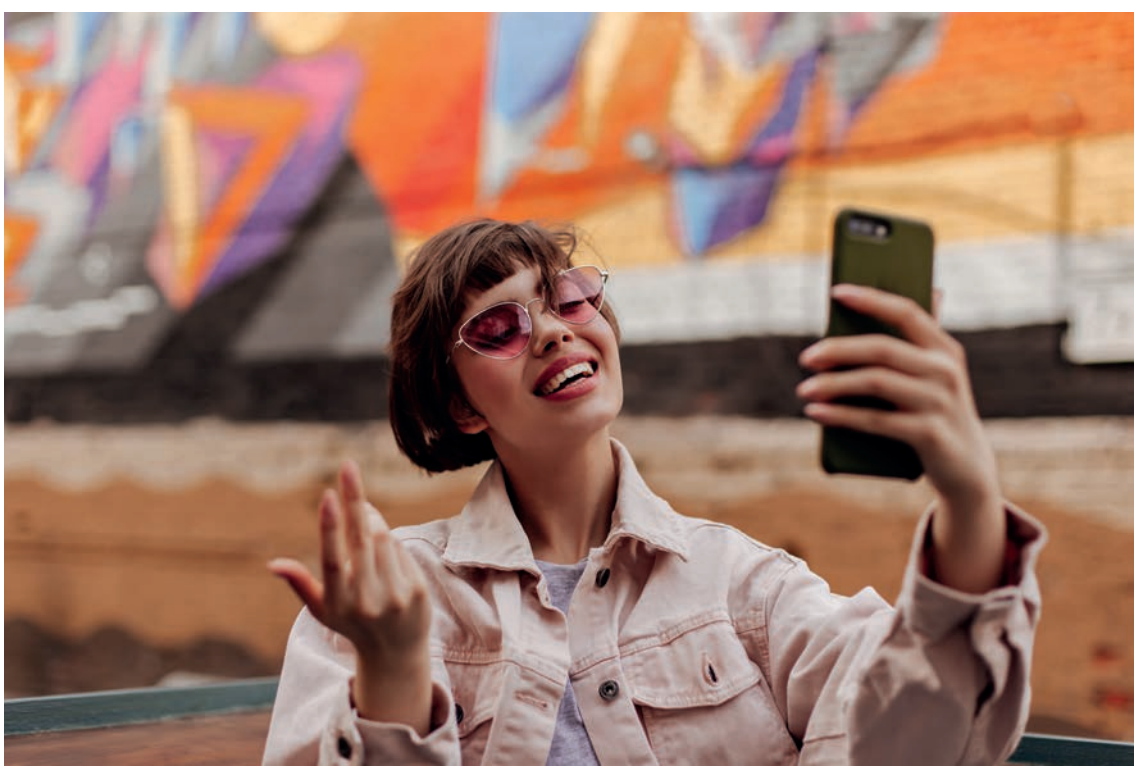
Objektif Seçimi: Portre fotoğraflarında 35 mm ile 105 mm objektif aralığı kullanılır. Gözün gördüğüne en yakın görüntüler elde edildiği için bu objektifler birçok çekim alanında sıklıkla kullanılır. Odak uzaklığı, modele olan uzaklığı da belirler. Fotoğrafçının model ile iletişim sağlayabileceği uzaklık, ideal odak uzaklığıdır.

Portre çekimlerinde farklı objektifler de kullanılabilir. Örneğin geniş açı objektifler, modelin ve çevresinin daha geniş

alınabilmesini sağlar fakat distorsiyonlara neden olur. Model doğru konumlandırılmazsa istenmeyen sonuçlar ortaya çıkabilir. Tele objektiflerle de portre fotoğrafı çekilebilir. Ancak model uzak olduğu için bu objektif aralığında yapılan çekimlerde iletişimsiz ve donuk portre fotoğrafları ortaya çıkar.

Diyafram Kullanımı: Portre fotoğraflarında modelin arka plandan ayrılması için sığ alan derinliği sıklıkla kullanılır. Bu, modelin daha ilgi çekici ve odakta olmasını sağlar. Portre objektifi olarak satılan 50 mm objektifler düşük diyafram değerleri ile öne çıkar. Örneğin 50 mm f 1.4 objektif, diyaframın 1.4 ile başlayabileceğini gösterir. Alan derinliğini etkileyen diyafram, portre fotoğrafında çok düşük değerde kullanıldığında modelin yüz hatları da yeteri kadar net olmayabilir. Düşük diyafram değerli objektifleri kullanırken netlik alanına dikkat edilmelidir. Fotoğraflarda alan derinliği isteniyorsa f 2.8 ile f 4 arası diyafram değerleriyle denemeler yapılmalıdır (Görsel 7.79).

Fotoğrafı Doğru Pozlama: Her fotoğrafta olduğu gibi portre fotoğrafında da fotoğrafın doğru pozlanmış olması önemlidir. Doğru pozlama, fotoğraf çekilirken yapılan ışık ölçümünün verdiği sonuca dikkat edilmesi ile sağlanır.

Görsel 7.79: Renkli fon önünde portre

Fotoğraf makinesi üzerinde yer alan pozlama ölçeği her fotoğrafçı tarafından doğru kullanılmalı, ışık koşullarına göre poz telafisi yapılacaksa da bilinçli olarak yapılmalıdır (Görsel 7.80).

Bilgi Kutusu

"Bir yüzün verdiği ilk duygu genellikle doğru olandır."
Henri Cartier BRESSON

Görsel 7.80: Portre

Görsel 7.81: Portre

Odaklanma Noktası Seçimi: Portre fotoğrafında gözlerin net olması önemli bir unsurdur. Gözlerin net olmadığı fotoğraflarda kısa sürede ilgi azalmaktadır. Portre fotoğrafında modelin gözü, netlenecek nokta olarak seçilmelidir. Keskinliğin gözden başlaması fotoğrafı istenen noktaya getirir. Fotoğraf makinesindeki netleme noktalarının değiştirilmesi ile modelin bakışına göre netleme yapılabilir. Odak kilitleme denen yöntemle de netlik noktası ortaya alınarak kadraj daha sonra belirlenebilir. Odak kilitleme, modelin gözüne netleme yapılarak deklanşöre yarım basılması ve kadrajı ayarladıktan sonra da deklanşöre tam basılması ile yapılır. Bu, netleme noktalarını sürekli değiştirmeden istenen kadrajı daha rahat yapmayı sağlar (Görsel 7.81).

ÖĞRENME BİRİMİ : STÜDYO FOTOĞRAFI
UYGULAMA ADI : Portre Fotoğrafı Çekimi
AMAÇ : Kişiyi anlatan portre fotoğrafı çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak stüdyo veya dış mekânda portre fotoğrafı çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Tripod
4. Bilgisayar
5. Paraflaş
6. Softbox
7. Reflektör
8. Çekime uygun dekor vb.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekimini yapacağınız modeli belirleyiniz.
3. Modelinizin karakteristik özelliklerine göre portre çekim planı hazırlayınız.
4. Çekimi gerçekleştireceğiniz uygun ortamı (stüdyo veya dış mekân) belirleyiniz.
5. Çekimde kullanmak istediğiniz fotoğraf makinesi ve objektifleri belirleyiniz.
6. Çekim için uygun stüdyo ekipmanlarını hazırlayınız.
7. Belirlediğiniz çekim ortamına göre konuya uygun dekor tasarımı yapınız.
8. Işıkları yerleştirerek ışık ölçümü yapınız.
9. Stüdyo ortamında veya dış mekânda çekimde olmasını istediğiniz ışığın yönlerini belirlemek için farklı ışık yönleri ile çekimler yapınız.
10. Fotoğraflarınızın pozlamasını ve kadrajlarını kontrol ediniz.
11. Modeliniz için belirlediğiniz çekim planını en iyi yansıtacak fotoğrafı bulana kadar çekimi tekrarlayınız.
12. Fotoğraf çekimleri sırasında planlı ve disiplinli çalışmaya dikkat ediniz.
13. Çekim bittikten sonra fotoğraf makinesinden hafıza kartını çıkarıp fotoğrafları bilgisayara aktarınız.
14. Çekim sırasında oluşan dağınıklığı toplayınız. Kullandığınız ekipmanları çantalarına kaldırarak çekim ortamını düzenli ve temiz bırakınız.
15. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

7.4. VESİKALIK FOTOĞRAF

Vesikalık ve biyometrik fotoğraflar, kişinin kimliğini tanımlamak ve doğrulamak için kullanılan, kişisel özellikler hakkında bilgi veren görüntülerdir. Resmî kurum ve kuruluşlar için kişinin özelliklerini gösterir belge niteliğindedir. Vesikalık ve biyometrik fotoğrafta kişinin burnu, kulakları, ağız yapısı ve yüz hatları görünür olmalıdır. Vesikalık fotoğrafta arka fon renkli olabilir fakat biyometrik fotoğraf mutlaka beyaz fonda çekilmelidir. Vesikalık ve biyometrik fotoğraf çekimlerinde portre fotoğraflarında olduğu gibi yüz hatlarını gerçeğe en yakın gösteren 35 mm ile 105 mm arasındaki objektifler kullanılmalıdır.

7.4.1. Vesikalık Fotoğraf Çekerken Dikkat Edilmesi Gerekenler

Doğallık, fotoğraflarda güzel çıkmak için olması gereken en önemli özelliktir. Vesikalık fotoğraf çekimlerinde ifadenin rahat olması gerekir. Bu rahat ve doğal görüntüyü sağlamak için kişilerin doğru poz vermeleri önemlidir. Başarılı bir çekim için bazı kurallara uyulmalıdır.

Kıyafetlerin Özenli Olması: Fotoğrafı çekilen kişinin kıyafet seçimi ışığın yansımasını dahi etkiler. Modelin daha özen gösterdiği, ütülü ve kendine uygun renkte kıyafetler giymesi fotoğrafı olumlu etkiler. Modelin kendini mutlu hissetmeleri de fotoğrafa olumlu yansır.

Saçları Şekillendirme: Kıyafet kadar saçların da düzgün olması, dağınık durmaması fotoğrafa verilen özeni gösterir. Bu nedenle modelin saçları düzeltilmeli veya düzelttirilmelidir.

Keskinlik ve Kontrast: Odak noktası, portre fotoğrafında da olduğu gibi modelin gözünde olmalıdır. Diyafram değeri, f 4'ten yukarı fakat f 11'in altında kullanılmalıdır. Keskin görüntü veren objektif seçilmelidir.

Aydınlatma: Fotoğraftaki keskinliği artırması için ışık dengeli olarak kurulmuş olmalıdır. Model, tam karşısından veya sol ve sağ 45'ten iki ışık ile dengeli aydınlatılmalıdır. Kırmızı göze neden olabileceği için fotoğraf makinesinin flaşı kullanılmamalı, stüdyo aydınlatmasında sürekli ışık veya paraflaş ile çekim yapılmalıdır. Yüzde ve fonda gölgeler oluşmamalıdır. Bu nedenle arka fonu aydınlatmak için fon ışığı kullanılabilir.

Arka Fon: Kullanımı konuya göre farklılık gösterse de vesikalık fotoğraflarda tek renk fon kullanılmalıdır. Arka fonda

renkli fonlar olabileceği gibi beyaz fon da çoğunlukla tercih edilir. Renkli fon; modelin kıyafetine, vesikalık fotoğrafın kullanılacağı yere, cilt ve saç rengine göre tercih edilebilir.

Kalite: Fotoğraflar, basılı olarak teslim edileceği için yüksek çözünürlükte çekilmiş olmalıdır. Baskıya gitmeden önce fotoğraf boyutları ve çözünürlüğü kontrol edilmelidir. En düşük 300 dpi olmalıdır. Son dönemlerde bazı kurumlar tarafından 600 dpi istenmektedir.

Boyut: Genellikle kullanılan vesikalık boyutu 4,5 x 6 cm'dir. Bazı ülkelerde farklı boyutlar kullanılabilmektedir.

Baş Pozisyonu ve Yüz İfadesi: Model, doğal ifade ile fotoğraf makinesine bakmalıdır. Modelin gözleri objektifin biraz üzerine bakmalı, başı hafifçe öne çıkmalı ve çenesi aşağı inmelidir. Dili dişlerin hemen arkasına yerleştirip gülümsemek gerekir. Kişi kendini kasmadan omuzları ile vücudunu hizalamalıdır. Omuzlar dik, gözler açık olmalıdır. Ağız kapalı veya çok hafif bir gülümseme olmalıdır. Model, fotoğraf makinesinin tam ortasına yerleştirilerek çekilmelidir. Fotoğrafın rengi, modelin doğal cilt rengini yansıtmalıdır (Görsel 7.82).

Görsel 7.82: Vesikalık fotoğraflar

7.4.2. Biyometrik Fotoğraf

Pasaport, vize veya resmî işlemlerde çoğunlukla biyometrik fotoğraf istenir. Biyometrik fotoğrafın vesikalık fotoğraftan farkı, kişiyi tanımlayan yüz hatlarının daha detaylı ve yakından görünmesidir. Biyometrik fotoğrafta dikkat edilmesi gereken kurallar şunlardır:

- Biyometrik fotoğraf, düz beyaz fonda çekilmelidir. Çözünürlüğü yüksek, baskısı kaliteli olmalıdır. Tercihen 600 dpi olmalıdır. Efekt veya filtre kullanılmamalıdır.

- Baş çerçeveye ortalanmalı, dik duruşta tüm yüz hatları ve kulaklar görünmeli, saç yüzü kapatmamalı, doğal ifade veya doğal gülümseme ile çekilmelidir. Başörtüsü sürekli olarak kullanılıyorsa fotoğraf başörtüsüyle çekilebilir. Başörtüsünün saç çizgisini kapatmamasına ve modelin yüzünde gölge oluşturmamasına dikkat edilmelidir.
- Kişi çok fazla makyaj yapmamalı veya fotoğrafçı fotoğrafa çok fazla manipülasyon yapmamalıdır.
- Biyometrik standart fotoğraf ölçüsü, Türkiye'de 5 x 5 cm'dir. Fakat bazı ülkeler vize için kendi ölçülerini belirleyebilir. Bu nedenle fotoğrafın kullanılacağı yer müşteriye sorularak teyit edilmelidir.
- Fonda gölge veya desen olmamalıdır.
- Fotoğraf az veya aşırı pozlanmış olmamalıdır. Doğru pozlamaya dikkat edilmelidir.
- Işık, yüzü eşit bir şekilde aydınlatmalı; modelin karşısından gelen (cephe) ışıkla fotoğraf çekilmelidir.
- Fotoğrafta kırmızı göz olmamalıdır. Göz kırmızı çıktıysa çekim tekrarlanmalı, görüntü düzenlemede bu sorun giderilmelidir.
- Gözler açık konumda olmalı ve net olarak görünmelidir. Fotoğraf çekilirken kişi direkt fotoğraf makinesine bakmalıdır. Bebeklerde gözlerin kapalı olması kabul edilir.
- Gözlük, işitme cihazı gibi zorunlu kullandığı aksesuarları varsa kişi bunları kullanabilir. Zorunlu olmayan hiçbir aksesuar kullanılmamalıdır.
- Küçük çocukların fotoğraflarında başka kimse olmamalı veya nesne kullanılmamalıdır.
- Erkeklerde sakal sürekli kullanılıyorsa fotoğraf sakallı olarak çekilebilir.
- Kadınlarda makyaj kabul edilir fakat yüzdeki leke ve izleri tamamen kapatan aşırı makyaj kabul edilmez.
- Kişinin son hâlini göstermesi bakımından kurumlar, fotoğrafların genellikle son altı ay içinde çekilmiş olmasını ister (Görsel 7.83).

Görsel 7.83: Biyometrik fotoğraflar

ÖĞRENME BİRİMİ : STÜDYO FOTOĞRAFI
UYGULAMA ADI : Vesikalık ve Biyometrik Fotoğraf Çekimi
AMAÇ : Vesikalık ve biyometrik fotoğraf çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak vesikalık ve biyometrik fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Tripod
4. Bilgisayar
5. Paraflaş
6. Softbox
7. Reflektör
8. Çekime uygun dekor vb.

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekimi gerçekleştireceğiniz stüdyo ortamını ayarlayınız.
3. Çekimde kullanmak istediğiniz fotoğraf makinesi ve objektifleri belirleyiniz.
4. Vesikalık fotoğraf çekim kurallarına uygun stüdyo ekipmanlarınızı hazırlayınız.
5. Vesikalık fotoğrafı çekilecek kişiyi fonun önüne yerleştiriniz. Işık ölçümlerini yaparak çekimi gerçekleştiriniz.
6. Vesikalık fotoğrafların pozlamasını ve kadrajlarını kontrol ediniz.
7. Biyometrik fotoğraf çekim kurallarına uygun stüdyo ekipmanlarınızı hazırlayınız.
8. Biyometrik fotoğrafı çekilecek kişiyi fonun önüne yerleştiriniz. Işık ölçümlerini yaparak çekimi gerçekleştiriniz.
9. Biyometrik fotoğrafların pozlamasını ve kadrajlarını kontrol ediniz.
10. Fotoğraf çekimleri sırasında planlı ve disiplinli çalışmaya dikkat ediniz.
11. Çekim bittikten sonra fotoğraf makinesinden hafıza kartını çıkarıp fotoğrafları bilgisayara aktarınız.
12. Çekim sırasında oluşan dağınıklığı toplayınız. Kullandığınız ekipmanları çantalarına kaldırarak çekim ortamını düzenli ve temiz bırakınız.
13. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayınız.

Değerlendirme

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız, Ek 1'de verilen "Derecelendirme Ölçeği"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

Ölçme ve Değerlendirme

A) Aşağıdaki cümlelerde (….) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (….) 85 mm objektif, portre fotoğrafı çekiminde kullanılan objektiflerdendir.
2. (….) Vesikalık fotoğraf çekimi için en uygun objektif 200 mm'dir.
3. (….) Tripod sadece manzara fotoğrafı çekimlerinde kullanılır.
4. (….) Biyometrik fotoğraf, vesikalık fotoğrafa göre kişiyi daha fazla tanıtır.
5. (….) Özel gün fotoğrafları, stüdyo dışında birçok farklı ortamda çekilir.
6. (….) Özel gün fotoğraflarında çekimi yapılan kişiden çok ortamda bulunan diğer kişiler fotoğraflanmalıdır.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları kutu içinde verilen ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

biyometrik	**çekim masası**	**paraflaş**
şemsiye	**tepe flaşı**	**vesikalık**

7. Stüdyoda ışık kaynağı olarak sürekli ışık da …… ışığı da kullanılır.
8. Stüdyo ekipmanlarından …… masa üstü fotoğrafçılığında ürünlerin çekiminde kullanılır.
9. Arka fonun renkli kullanılabildiği …… fotoğraf kişinin tanımlandığı fotoğraftır.
10. Türkiye'deki ölçüsü 5 x 5 cm kabul edilen …… fotoğraftır.
11. Işığı yumuşatan …… bir bölümü açık olduğundan stüdyoda ışık dağılmalarına da neden olabilir.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru cevapları işaretleyiniz.

12. Aşağıdakilerden hangisi sert ışığı yumuşatmak ve yansıtmak için kullanılır?

A) Paraflaş B) Reflektör C) Softbox D) Şemsiye E) Tetikleyici

13. Aşağıdakilerden hangisi ışığı yumuşatmak için <u>kullanılmaz</u>?

A) Difüzör B) Reflektör C) Softbox D) Şemsiye E) Tepe flaşı

14. Aşağıdakilerden hangisi kapaklarının açılıp kapatılması ile kontrol edilerek ışığı istenen noktaya yönlendiren stüdyo ekipmanıdır?

A) Barndoor B) Paraflaş C) Portre tası D) Tepegöz E) Tepeflaş

15. Aşağıdakilerden hangisi küçük ürünlerin çekimi için <u>öncelikle</u> kullanılan stüdyo ekipmanıdır?

A) Çekim masası B) Dar tas C) Fon perde
D) Ürün çekim çadırı E) Petek ızgara

16. Aşağıdakilerden hangisi saç ışığı olarak da bilinen, noktasal aydınlatmalar için kullanılan stüdyo ekipmanıdır?

A) Dar tas (huni) reflektör B) Reflektör C) Petek ızgara
D) Şemsiye E) Tas reflektör

17. Aşağıdakilerden hangisi portre fotoğraflarında gözdeki ışığın daha düzgün görünmesi için kullanılan ışık türüdür?

A) Gün ışığı B) Paraflaş C) Ring flaş D) Sürekli ışık E) Tepe flaşı

18. Aşağıdakilerden hangisi portre fotoğrafında modelde odaklanılması gereken bölgedir?

A) Burun B) Dudak C) Göz D) İki kaş arası E) Saç

D) Aşağıdaki soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

19. Özel gün fotoğraf çekimlerinde dikkat edilmesi gerekenler nelerdir?

.....
.....
.....
.....

20. Portre fotoğrafı çekimlerinde nelere dikkat edilmesi gerektiğini nedenleriyle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

21. Biyometrik fotoğraf ve vesikalık fotoğrafın özelliklerini örneklendirerek karşılaştırınız.

.....
.....
.....
.....

EK-1

1. Kontrol Listesi

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Grup çalışmasına katılarak gerekli planlamayı ve ön hazırlığı yapar.		
Senaryoya uygun konu ve örnekler bulur.		
Senaryoyu amacına uygun, konu ile ilgili önemli ve dikkat edilmesi gereken noktaları belirterek hazırlar.		
Senaryoya uygun rol paylaşımını ve ortam hazırlığını yapar.		
Senaryodaki rolleri iletişim becerisini, kılık kıyafet, duruş, konuşma ve anlatım tarzını etkili kullanarak sergiler.		
Konuya uygun gerekli belge ve formları eksiksiz ve doğru şekilde hazırlar.		
Çalışmayı verilen süre içinde tamamlar.		
ÖĞRETMEN YORUMLARI:		
NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.		

2. Kontrol Listesi

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Örnek olay yazımı için konu ve mekânı belirler.		
Örnek olay metnini konuya ve çekim mekânına uygun yazar.		
Bilgilendirme için gerekli işlemleri doğru şekilde listeler.		
İzin işlemleri için gerekli belgelerin örneklerini eksiksiz ve doğru şekilde hazırlar.		
Noktalama işaretlerine, dil bilgisi ve yazım kurallarına dikkat eder.		
Çalışmayı zamanında tamamlayarak teslim eder.		
ÖĞRETMEN YORUMLARI:		
NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.		

3. Kontrol Listesi

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Gerekli planlamayı ve ön hazırlığı yapar.		
Çekime uygun konuyu ve konunun özelliklerini belirler.		
Konuyu uygun örneklerle açıklar.		
Konu ile ilgili önemli noktaları belirterek konuya ve amaca uygun fotoğraf çekim planı hazırlar.		
Fotoğraf çekim planına uygun iş organizasyonunu yapar.		
Konuyla ilgili gerekli tüm belge ve formları eksiksiz ve doğru şekilde hazırlar.		
Hazırlanan tüm belgeleri konu bütünlüğü ve uyumuna, konu sıralaması ve aralardaki geçişlere uygun şekilde bir araya getirerek sunum hazırlar.		
Sunumda Türkçeyi doğru, beden dilini etkili kullanır.		
ÖĞRETMEN YORUMLARI:		
NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.		

4. Kontrol Listesi

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Fotoğraf çekimi yapacağı iç mekânı ziyaret ederek çekim yerlerini belirler.		
Fotoğraf çekimi yapacağı iç mekâna uygun malzeme ve ekipman listesi yapar.		
Fotoğraf çekiminde görevli kişilerin iş organizasyonunu yapar.		
Fotoğraf çekimi için gerekli izinleri alır.		
Yaptığı çalışmaları dosyalayarak teslim eder.		
ÖĞRETMEN YORUMLARI:		
NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.		

5. Kontrol Listesi

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Uzun pozlama tekniğine uygun olan çekim mekânını çekimden önce ziyaret edip çekim yerlerini belirler.		
Fotoğraf çekimi yapacağı mekâna uygun malzeme ve ekipman listesi yapar.		
Fotoğraf çekiminde görevli kişilerin iş organizasyonunu yapar.		
Fotoğraf çekimi için gerekli izinleri alır.		
Yaptığı çalışmaları dosyalayarak teslim eder.		
ÖĞRETMEN YORUMLARI:		
NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.		

6. Kontrol Listesi

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Fotoğraf çekimi yapacağı dış mekânı ziyaret ederek çekim yerlerini belirler.		
Fotoğraf çekimi yapacağı dış mekâna uygun malzeme ve ekipman listesi yapar.		
Fotoğraf çekiminde görevli kişilerin iş organizasyonunu yapar.		
Fotoğraf çekimi için gerekli izinleri alır.		
Yaptığı çalışmaları dosyalayarak teslim eder.		
ÖĞRETMEN YORUMLARI:		
NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.		

7. Kontrol Listesi

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Stüdyoda fotoğraf çekimi yapacağı konuyu belirler.		
Stüdyoda fotoğraf çekimi için belirlediği konuya uygun malzeme ve ekipman listesi yapar.		
Stüdyoda fotoğraf çekimi için belirlediği konuya uygun ayrıntılı çekim planı hazırlar.		
Stüdyoda fotoğraf çekiminde görevli kişilerin iş organizasyonunu yapar.		
Stüdyoda fotoğraf çekimi için gerekli izinleri alır.		
Yaptığı çalışmaları dosyalayarak teslim eder.		
ÖĞRETMEN YORUMLARI:		
NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.		

Derecelendirme Ölçeği

ÖLÇÜTLER	DERECELER			
	1	2	3	4
Çekimi yapılacak konuya göre çekim ortamını belirler.				
İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanlarını çekime hazırlar.				
Çevre koşullarını inceleyerek ortam ışığını denetler.				
Fotoğraf makinesinin ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını ortamın ışık koşullarına göre yapar.				
Konuya uygun olarak objektif seçimi ve netleme yapar.				
Konuya uygun perspektifte kadraj belirler.				
Çekimi konunun amacına uygun ve kompozisyon ilkelerini dikkate alarak gerçekleştirir.				
Farklı açılardan ve farklı değerlerle çekimler yapar.				
Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivler.				
Fotoğraf makinesi ve ekipmanlarının temizliğine özen göstererek yerlerine yerleştirir.				
Grupla veya bireysel olarak verimli çalışır.				
Meslek etiği kurallarına uyarak çevreye ve topluma duyarlı davranır.				
Sütun Toplamları				
Toplam Puan				
Öğrencinin Aldığı Not (*) (Toplam Puan x 100) / 48				

Puanlama

Ölçekteki (1) geliştirilmeli, (2) orta, (3) iyi, (4) çok iyi derecelerini ifade eder. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 48, en düşük puan 12'dir.

(*) Öğrencinin aldığı not, toplam puanın 100 ile çarpılıp ölçekten alınabilecek en yüksek puana bölünmesi sonucu 100'lük sisteme uyarlanır. Örnek: (36x100) /48=75

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

1. ÖĞRENME BİRİMİ: FOTOĞRAF ÇEKİM ORGANİZASYONU

1. Y
2. D
3. D
4. Y
5. Y
6. 10 yıl
7. mesleki etik
8. 70 yıl
9. iş güvenliği
10. C
11. A
12. B
13. C
14. Sözleşme şekil şartına uygun olarak yapılmalıdır.
    Tarafların ehil kişiler olması gerekir.
    Sözleşmeye kimlikler, imza sirküleri, varsa vekâletnameler eklenmelidir.
    Tarafların imzaları ile birlikte firma kaşesi kullanılmalıdır.
    Sözleşme iki nüsha yapılmalı, her sayfa paraflanmalı ve son sayfa imzalanmalıdır.
    İhtilaf hâlinde yapılması gereken maddeler de eklenebilir.
    Taraflar üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmezlerse cezai şart olarak para belirlenebilir.
    Damga vergisini hangi tarafın ödeyeceği belirtilmelidir.
    Sözleşmelerin her nüshası ayrı ayrı, aynı miktar veya oranda damga vergisine tabidir.
    Sözleşme açık ve anlaşılır bir şekilde yazılmalıdır.
    Rakamlar yazı ile de yazılmalıdır.
15. Özel alan, Kamusal alan, Fiilen çekim, Kalabalık ortamlarda çekim.

2. ÖĞRENME BİRİMİ: İÇ MEKÂNDA (STÜDYO DIŞINDA) FOTOĞRAF ÇEKİMİ

1. Y
2. D
3. D
4. Y
5. D
6. Y
7. paraflaş
8. white balance
9. manuel flaş
10. ISO
11. objektif
12. E
13. B
14. C
15. Çekim ortamı ziyaret edilmeli, işveren ile konuşulmalı ve önemli noktalar detaylandırılarak çekim planı yapılmalıdır. Çekim planı işverene onaylatılarak iş sözleşmesi yapılmalıdır. Fotoğrafçı mekândaki ışık türlerini ve ortama uygun yapay ışık kaynaklarını tespit etmelidir. Çekimde kullanacağı ekipmanları, makine ve objektifleri mekânın özelliklerine göre belirlemeli ve çekim öncesinde hazırlamalıdır.
16. Fotoğrafçı, öncelikle dışarıya göre pozlandırma yaparak fotoğraf çeker. Bu aşamada herhangi bir yardımcı ışık kaynağı kullanmaz. Daha sonra içeriye göre pozlandırma yaparak fotoğraf çeker. Bu aşamada herhangi bir yardımcı ışık kaynağı kullanmaz. Daha sonra ise içeri ve dışarı pozlandırma değerlerinin ortalamasını alarak, iç ve dış mekân eşitlemesini sağlayabilmek için tepe flaşı kullanarak fotoğraf çekimini gerçekleştirir. Çekimlerde tripod kullanır.
17. Fotoğrafçı, çekim yapacağı alanı tespit ederek müşterinin isteklerine uygun çekim planı hazırlar. Fotoğrafçı çekim planı yaparak çalışacak kişi sayısı, kullanılacak ekipman ve yardımcı ekipmanları çekim gününden önce belirlemelidir.

3. ÖĞRENME BİRİMİ: FARKLI MESAFELERDE FOTOĞRAF ÇEKİMİ

1. D
2. Y
3. Y
4. kelvin
5. beyaz ayarı
6. makro objektif
7. E
8. D
9. C
10. D
11. B
12. C
13. A
14. Telefoto objektif, uzun mesafeleri fotoğraflamak için tasarlanmış objektiftir. 70'ten başlayarak 600 mm'ye kadar çıkabilir. Konuya yaklaşılamadığı durumlarda spor fotoğrafları vahşi yaşam fotoğrafları gibi alanlarda kullanımı yaygındır. Genellikle bu objektifler büyük bir alan derinliğine sahiptir bu özelliği sebebi ile moda fotoğraflarında da kullanılırlar.
15. Balıkgözü objektifler normal gözün gördüğünden çok daha geniş yarım küre şeklinde fotoğraf çeker. Panoramik fotoğraflar veya 360 sanaltur çekimleri için kullanılır.

4. ÖĞRENME BİRİMİ: UZUN POZLAMA

1. D
2. Y
3. D
4. D
5. Y
6. uzun pozlama
7. tetikleyici
8. bulb modu
9. E
10. C
11. E
12. D
13. D
14. Fotoğrafta verilmek istenen duygu ve mesaja göre hava şartları, günün farklı saatlerinde mekânın durumu, değişen ışık koşulları gibi çevre şartlarının değerlendirilmesi ve çekim öncesi hazırlıkların buna göre planlanması gerekir.
15. Fotoğrafçı kendini güvence altına almalıdır. Çekimler açık arazide yapılmamalı, tele objektifle güvenli bir bölgeden yapılmalıdır.

5.ÖĞRENME BİRİMİ: HAREKETLİ KONU ÇEKİMİ

1. D
2. D
3. Y
4. D
5. Y
6. hareketi dondurma
7. doruk noktası
8. düşük enstantane
9. kompozisyon
10. makine sarsıntısı
11. E
12. C
13. D
14. Fotoğrafçının konuya olan uzaklığı, çekim açısı, kompozisyon ve kadraj ayarı
15. Fotoğrafçılar sürekli değişen ve hareket hâlinde olan yaşamı fotoğraf karesine yansıtmak isterler. Fotoğrafa hareketin sürekliliğini, yaşamın devamını sanatsal bir bakış açısıyla yansıtırlar.
16. Fotoğraf makinesinin düşük enstantaneye alınarak hareketli obje ve nesnelerin hızından daha düşük enstantane ile hareket yönlerinde makinenin hareket ettirilmesiyle oluşan hareket etkisini gösteren tekniktir.

6. ÖĞRENME BİRİMİ: DIŞ MEKÂNDA FOTOĞRAF ÇEKİMİ

1. Y
2. Y
3. D
4. Y
5. Y
6. D
7. haricî flaş
8. mekân
9. karar anı
10. pozlama
11. objektif
12. E
13. D
14. B
15. Dış mekânda portre fotoğrafı çekimlerinde fotoğrafçı modeli ile mutlaka görüşmeli ve onu tanımaya çalışmalıdır. Modeli ile birlikte çekim günü belirlemeli ve verilecek olan pozlar hakkında ortak karara varılmalıdır. Fotoğrafçı portre çekimine uygun makine ve objektif kullanmalıdır.
16. Fotoğrafçı dış mekân fotoğraf çekimlerinde öncelikli olarak ışığa, konuya ve hava koşullarına dikkat etmelidir.

7. ÖĞRENME BİRİMİ: STÜDYO FOTOĞRAFI

1. D
2. Y
3. Y
4. D
5. D
6. Y
7. paraflaş
8. çekim masası
9. vesikalık
10. biyometrik
11. şemsiye
12. B
13. E
14. A
15. D
16. A
17. C
18. C
19. Dekor özel güne uygun oluşturulmalı, kişilerin istekleri dikkate alınmalı, günü en iyi anlatacak çekimler yapılmalı ve anı fotoğrafı özelliği taşımalıdır.
20. Portre fotoğrafı çekimlerinde fotoğrafçı modeli ile önceden tanışmalı ve çekim planlaması yapmalıdır. Portre fotoğrafında modelin gözüne odaklanılması gerekir. Portre çekimlerinde 50 mm ve 85 mm objektifler kullanmalıdır.

Cevap Anahtarı

Kaynakça

- Akalın, İ. (2017). *Dijital Fotoğraf Hakkında Her Şey* (3. bs.). İstanbul: Şan Ofset Matbaacılık.
- Akalın, İ. (2017). *Yaratıcı Çekim Teknikleri* (1. bs.). İstanbul: Şan Ofset Matbaacılık.
- Akbaş, F. ve İkizler, İ. (2016). *Fotoğraf Teknik Okumaları* (4. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Akbaş, F. ve Korkmazgil, G. (2010). *Dijital Dünyada Fotoğraf* (1. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Carroll, H. (2017). *İyi Fotoğraflar Çekmek İçin Bu Kitabı Okuyun* (4. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Clarke, G. (2017). *Güzel Sanatların Bir Dalı Olarak Fotoğraf* (1. Bs.). (M. M. Aydemir, Çev.). İstanbul: Hayalperest Yayınları.
- Ertuğ, T. (2010). *Fotoğraf Sanatı Üzerine* (1.bs.). Ankara: Alter Yayınları.
- Erzen, J. (2004). *Fotoğraf Notları* (1. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Freeman, M. (2013). *Fotoğrafçının Gözü* (3. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kanburoğlu, Ö. (2004). *A'dan Z'ye Fotoğraf* (2. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kanburoğlu, Ö. (2009). *Dijital Fotoğraf Rehberi* (4. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kanburoğlu, Ö. (2010). *100 Soruda Dijital Fotoğraf* (3. bs.). İstanbul: Say Yayınları.

Kaynakça

- Kanburoğlu, Ö. (2011). *İyi Fotoğraf Nasıl Çekilir?* (2. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kanburoğlu, Ö. (2016). *Tüm Yönleriyle Mimari Fotoğraf* (1. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kate, L. (1993). *A'dan Z'ye Fotoğrafçılık* (1. bs.). (M. Kalaycıoğlu, Çev.). İstanbul: Düşünen Adam Yayınları.
- Kılıç, L. (2002). *Fotoğrafa Başlarken* (5. bs.). Ankara: Dost Yayınevi.
- Maga, İ. (2007). *Fotografçıya Fısıltılar.* (1. bs.). İstanbul: YGS Yayınları.
- Prakel, D. (2012). *Görsel Fotoğrafçılık Sözlüğü.* (T. Hepdinçler ve S. Özkal, Çev.). (1. bs.). İstanbul: Literatür Yayınları.
- Sözen, M. ve Tanyeli U. (2018). *Sanat Sözlüğü* (18. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Topçuoğlu, N. (1992). *İyi Fotoğraf Nasıl Oluyor Yani?* (1.bs.). İstanbul: Yapı Kredi yayınları
- Turani, A. (2018). *Sanat Terimleri Sözlüğü* (17. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2020). *Grafik ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı*, Ankara.
- Walter, B. (2015). *Teknik Olarak Yeniden Üretilebilirlik Çağında Sanat Yapıtı* (1. bs.). İstanbul: Zeplin Yayınları.

Genel Ağ Kaynakçası

- Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (5.12.1951). Kanun no: 5846. Yayımlandığı resmi gazete: tarih 13.12.1951 sayı 7981. *https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.5846.pdf* (Erişim: 18.12.2021/13:34)
- Karadağ, Ç. (2018). Fotoğraf etiği, Foto Graf e-dergi, (2), 4-9. *http://www.mfd.org.tr/wp-content/uploads/2018/04/MFD-edergi2-1.pdf* (Erişim: 18.12.2021/13:00)
- Meslekî Yeterlilik Kurumu (2016). Ulusal Meslek Standardı, Fotoğrafçı, Seviye 4, Referans Kodu: 15UMS0499-4. *https://portal.myk.gov.tr/Meslek_Standartlari/3191/SON_TASLAK_PDF_20180925_155616.pdf* (Erişim: 18.12.2021/13:31)
- Resmi Gazete (25 Nisan 2013). İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği, Sayı 28628. *https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130425-7.htm* (Erişim: 18.12.2021/13:58)
- Resmi Gazete (11 Eylül 2013). Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği, Sayı 28762. *https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/09/20130911-6.htm* (Erişim: 18.12.2021/14:03)
- Resmi Gazete (02.07.2013). Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik, Sayı 28695. *https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/09/20130911-6.htm* (Erişim: 18.12.2021/14:03)
- T.C. M.E.B. (2006). Meslek Etiği, Mesleki Eğitimi Ve Öğretimi Güçlendirilmesi Projesi (23-25), Ankara. *https://www.academia.edu/*(Erişim: 18.12.2021/12:45)
- *https://www.fotopedi.org/enstantane-nedir-ve-fotografi-nasil-etkiler-183* (Erişim: 11.09.2021 / 19.38)
- *https://www.fotopedi.org/neutral-density-nd-filtre-ile-cekilmis-en-iyi-10-fotograf-11894* (Erişim: 02.09.2021/12:57)
- *https://www.fotopedi.org/polarize-filtre-22963* (Erişim: 02.09.2021/14:42)
- *https://www.fotopedi.org/uzun-pozlama-nedir-en-guzel-uzun-pozlama-fotograf-ornekleri-8189* (Erişim: 02.09.2021/09:55)
- *https://sozluk.gov.tr/* (Erişim Tarihi: 15.10.2021 Saat: 12.05)

Görsel Kaynakça

Kaynakça, APA 6 kriterlerine göre hazırlanmıştır.

http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=1503